

S. Sayısı : 5

Gümrük Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/67)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Dairesi Müdürlüğü

Sayı : 6/4902

28 . X . 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Gümrük ve İhisarlar Vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 15 . X . 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan Gümrük Kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Gümrük Kanununa ait mucip sebepler lâyihası

Bugünkü gümrük rejiminin esasları, 1499 sayılı ve 29 . VI . 1929 tarihli (Gümrük Tarifesi Kanunu) ve 1334 tarihli (Gümrük Kanunu) ile bunların eki kanunlarda toplanmıştır.

Tarife Kanunu 2255, 3152,3369 sayılı ve Gümrük Kanunu da 905, 1549, 1560, 1723, 1940 sayılı kanunlarla esaslı surette değiştirilerek oldukça ıslah ve ikmal edilmiş olmakla beraber ihtiyaçları karşıyamamaktadırlar.

Bu kanunlarda gümrük kontrolü ve gümrük vergisini ödeme mükellefiyetleri, vergi tahakkuklarına karşı itiraz yolları ve Millî iktisadımızın himaye ve gelişmesi bakımından ehemmiyetli olan antrepo, transit, muvakkat kabul ve muaflik usul ve mevzuları etraflı bir surette tetkik ve tanzim edilmemiştir.

Yabancı memleketlerle memleketimiz arasında eşya getirip götürülen deniz, hava, demiryolları müessese ve teşekküllerinin ve posta idarelerinin yardımcı uzuv sıfatiyle üzerlerine alacakları ödevlerin açık hükümlerle belirtilmemiş bulunmasından dolayı da zorluklarla karşılaşmaktadır.

Gümrük muafliklarının hususi kanunlarla genişletilmesi ve mevzuatının dağıtılması bu hususta hâkim olan prensipin tatbikilerce kavranmasını zorlaştırmıştır.

Bu sebep ve zaruretlerle edinilen tecrübelerden ve mevzuatını yenilemiş memleketlerin kanunlarından istifade olunarak yeni bir proje hazırlanması lüzumlu görülmüştür.

Umumiyetle Gümrük Kanunlarında yer almakta bulunan kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki hükümler bizde daha çok yeni sayılabilecek bir zamanda Gümrük Kanunundan çıkarılacak ayrı bir kanun halinde (1918 sayılı) tedvin edilmiş ve son tâdillerle oldukça işlenmiş bulunduğundan bu projeye alınmadığı gibi 4040 sayılı Kanun ile yurt dışına çıkarılacak mallarımız üzerine Gümrük vergisi konması fevkalâde zamana mahsus geçici bir keyfiyet olduğundan ihraç vergisi de itibara alınmamıştır.

Gümrüklerde muamele takip edecek kimselerde hususi bazı vasıf ve şartlar gözetilmesi lüzumuna binaen tanzim edilmiş olan 16. 1. 1340 tarihli Gümrük Komüsyoncuları Talimatnamesi ile 1093 sayılı gümrük Komüsyoncuları Kanununun görülen noksanlarını da bu arada tamamlamak

üzere Gümrük İdarelerinin bu işlerle doğrudan doğruya ilgili bulunduğu göz önünde tutularak bu işler (Gümrük Ajanları) bahsi altında projenin içine alınmıştır.

Gümrük rejiminize ait hükümlerin bir kanunda toplanarak tatbikileri iki ayrı mehaza müracaattan kurtarmış olmak üzere bugün Tarife Kanununda yer almış bulunan ve Tarifenin (Nomenclature) tatbikile ilgili siklet esaslarına mütaallik hükümlerinden maâdası bu projede toplanmıştır.

Muaflıklara gelince; Devlet Daire ve Müesseseleri tarafından getirilecek Milli Müdafaaya mahsus harb silâh ve mühimmatından başka eşya için muaflık kabul edilmemek suretiyle hem «umumiyet kaidesi» nden hem de Varidat bütçesinin samimiliği esasından ayrılmamıştır. Bu sebepten dolayı Tarife Kanunumuzda olduğu gibi imtiyaz mukaveleneleriyle muaflık tesisine cevaz gösterecek bir hükme projede yer verilmediği gibi hususi kanunların birçok muaflık hükümleri de kaldırılarak bunlardan ancak iç pazarı ve gümrüklenmiş eşya ticaretini müteessir etmiyecek mahiyette görülenleri projeye alınmıştır.

Diploması Memurların muaflıkları Milletlerarası hukuk ve mücamele esaslarına müstenit olduklarından mütekabiliyet şartıyla ipka edilmiştir.

Yolcuların zat ve ev eşyalarına mahsus muaflıklar yolculuk zaruret ve icapları hududu içinde mütalâa edilmiş, seyyahların seyahat vasıtalarına mahsus kolaylıklar ise millî iktisat için faydaları göz önünde tutularak bu hareketlerin gelişmesini teşvik etmek üzere oldukça genişletilmiştir.

Tamir görmek, teerübe edilmek, sergi ve panayırılarda teşhir olunmak gibi maksatlarla yurda muvakkat olarak sokulacak ve Gümrüğün kontrolü altında kalacak eşya hakkında da bunların iç pazara arz olunmadıkları itibara alınarak dâha geniş ölçüde kolaylıklar gösterilmiştir.

Proje beş kısma ve her kısım fasıllara ve fasıllar bölümlere ayrılmak suretiyle tertiplenmiş olup 175 madde ile bir muvakkat maddeden toplanmaktadır.

Birinci kısım; (3) fasılda, Gümrük kontrolünün hudut ve şümulü, Gümrük mevzuunda Hükümetin tanzimi salâhiyetleri, Gümrük İthal Vergisi ve istisnaları hakkındaki umumi hükümlere.

İkinci kısım; (4) fasılda, Kara, Deniz ve Havayolları münakalelerine,

Üçüncü kısım; (10) fasılda, ithal, ihraç, transit, antrepo, muvakkat kabul usullerine, Gümrük Vergisinin beyan, tahakkuk, ödeme ve itiraz safhalarına, posta ve hudut rejimlerine, antrepolarda bırakılan eşyanın tasfiye usullerine, gümrüklerde çalışma zamanlarına ve gümrük ajanlarına ait hükümlere,

Dördüncü kısım; (2) fasılda, Kaçakçılık Kanunu dışında kalan fiil ve hareketler için verilecek cezalara ve bu cezaların infaz yollarına tahsis edilmiştir.

Beşinci kısım; Müteferrik hükümlere ait dört maddeden ibarettir.

Her maddenin mucip sebepleri ayrıca aşağıda izah olunmuştur.

Birinci kısım

Umumi hükümler

Birinci fasıl

Gümrük kontrolünün hudut ve şümulü

Madde 1. : Bu madde ile gümrük hattından çıkan veya giren veya eşya getirip götürən kimselerin gümrük bakımından mükellefiyetleri ifade edilmiştir. Bu mükellefiyet iki vecibeyi ifade eder.

1. — Gümrük kontrolüne tâbi olma mükellefiyeti;

2. Kanunlarla konmuş olan vergileri ödememükellefiyeti.

Bu mükellefiyetler iki vasıf taşır. Evvelâ şahsidir, yâni eşyaya taallük etmez, şahsa terettüp eder. Saniyen « gümrük hattının geçilmesiyle » kendiliğinden hâsıl olur.

Mükellefiyetler yalnız gümrüğe ait olan hakların ifasını ve bunlar için yapılan kontrole tabiiyeti değil, diğer daireler namına Gümrükçe istifa edilen matlûpların ödenmesine ve bunlara ait kontrol kayıtlarına uyulmasına da şâmindir.

Bu suretle Gümrüklere ötedenberi verilen ve ileri de verilmesi zaruri olan bütün vazifelerin aynı salâhiyet ve iktidarla yapılması temin edilmiş olacaktır.

Madde 2 : Gümrük mükellefiyetlerinin terettübüne başlangıç teşkil ettiği birinci maddede yazılı gümrük hattının tarif ve ifadesi zaruretine binaen bu hat izah edilmiştir.

Gümrük hattı siyasi hudut olarak alınmıştır. Bunun karada hangi hat olduğu malûmdur. Nehirde talveg hattı olduğu tasrih edilmiştir. Mamafih herhangi bir hudut anlaşmasına siyasi hudut olarak nehrin kıyısı veya ortası kabul edilmişse veya edilirse gümrük hattı da siyasi hudut da tebaan burası olur.

Denize gelince bu katı olarak gösterilmemiştir. Mamafih siyasi hududun kara sularını da ihtiva etmesi ve bu itibarla denizlerde gümrük hattının sahil hattı değil, kara sularının açık denizle hudut teşkil ettiği hat olması icabeder. Bu suretledenizde kullanılan ve sahili hiç bir vakit aşmayan deniz yapı ve vasıtalarıyla deniz avarlığına ait vasıta ve âletlerin resim ve vergi mükellefiyetine tabi tutulmasının sebep ve mesnedi daha vâzih olarak görülür. Zira bunlardan birincisi hattı beri tarafında avlandığı cihetle gümrük hattını geçmemiş, ikincisi ise gümrük hattını geçmiş olduğundan mükellefiyete tabi tutulmuştur.

Gümrük hakları bakımından gümrüğün teftişve murakabesine tabi olmak üzere hudut ve sahillerde coğrafi bir sahanın tarifi lüzumu derkâr olduğundan kara ve denizde bu mıntakaların ne-releri olacağı açıkça gösterilmiştir.

Bu sahanın tâyininde hem ihtiyaç hem de Devletler arası hukukunun kara sularına müteallik hükümleri gözönünde tutulmuştur.

Eski Gümrük kanunundaki hükümlerden fazla olarak burada Marmara havzasının Gümrük mıntakası olduğu, karşı tarafta 8 milden az bir mesafede eenebi adaları ve toprağı bulunduğu takdirde gümrük mıntakasının iki sahili ortalayın hatla Türkiye sahilleri arasındaki kısım olacağı, tasrih edilmiştir.

Gümrük mıntakasının tahmil ettiği vecibeler ve Gümrük idaresine - kontrol gibi - tanınmış olan bazı haklar dolayısıyla muayyen olan 10 kilometrelik veya 4 millik sahayı tecavüz eden yerlerin Gümrük ve inhisarlar vekâletince ilân esası konmuştur.

Madde 3 : Birinci maddeye göre gümrük hattından geçen eşya için - tabi ise - girişte ithal vergilerini ödemek mükellefiyeti terettüp etmekte olduğundan gümrüklenmemiş eşyanın konulacağı yerleri ithal vergileri mükellefiyeti bakımından yurt harici farzetmek zarureti vardır.

Buralara gümrüklenmemiş eşya konması Gümrüğün müsaadesine bağlı olduğu ve bu yerler Gümrüğün kontrolü altında bulunacağı için keyfiyet tasrih edilmiştir. Ancak bu şartlar mevcut olduğu takdirde eşya gümrük hattı dışında addolunur ve ithal vergilerini ödeme mükellefiyetinden müstesna tutulur. Burada zikredilmiş olan (Serbest mahal), (Serbest mıntakanın) daha dar ve mahdut bir şeklinden ibarettir. Ambar dışında veya deniz üstünde muamelesine müsaade edilmiş olan eşyalar da oralarda kaldıkça aynı hükme tâbidirler.

Madde 4 : Bu maddede ithal gümrük ve sair vergilerini ödeme mükellefiyetinin ne zaman başlayacağı ve ne zaman düşeceği muhtelif ihtimal ve vaziyetler nazarı itibara alınarak tavih edilmiş ve aşağıdaki şekilde tesbit edilmiştir:

1. Gümrüğün kontrolü altına konulmuş olan yani gerek üçüncü maddede gösterilen yerlere konulmak gerekse gümrük hattını geçer geçmez gümrüğün muayenesine arzedilmek suretiyle beyannamesi verilmiş olan eşyada mükellefiyet başlangıcı beyannamenin tescil tarihidir. Bunlar yolcu eşyası gibi şifahi beyana tabi neviden ise mükellefiyetin başlangıcı şifahi beyanın yapıldığı tarihtir.

Gümrüğün kontrolü altına konulmuş olan eşya gerek depozito suretiyle gerekse kat'î şekil de resmi ödenmeden önce mahvolursa sahibine terettüp eden vergi ödeme mükellefiyeti düşer. Burada mükellef olarak eşya sahibi gösterilmiştir. Çalınma ve denize düşme gibi her hangi bir sebeple ziyaa uğrayan eşya da bu hükme göre mahvolmuş telâkki olunur ve bunlar için ithal vergilerini ödeme mükellefiyeti bilâhara ele geçtikten sonra başlar.

Mahv keyfiyeti kısmen değil tamamen olmak ve hasar mahiyetinde bulunmamak lâzımdır. Aksi takdirde 6 nci maddenin çerçevesi içine girer.

2. Gümrük hattından gümrük kontrolüne arzedilmeksizin geçirilen eşya için gümrük hattından geçiş tarihi, gümrük hattından geçirildikten sonra gümrük kontrolünden kaçırılmış olan eşya için gümrük kontrolünden kaçırılış tarihi; bu tarihlerin anlaşamadığı hallerde işin meydana çıktığı tarih, vergi ödeme mükellefiyetinin başlangıcı sayılmıştır.

Kara sularında ve Marmara gibi iç denizlerde komanya ve mahrukut gibi bazı eşya cenebî ülkelerle sefer yapan gemilerin ve tayfaların ihtiyaçlarında kullanılmak veya mühür altında muhafaza edilmek şartları ile vergiden muaf tutulmuş olduğundan bunlar da vergi ödeme mükellefiyeti bu şartlar haricinde kullanıldıkları zaman başlar. Bunlardan başka deniz nakil vasıtalarıyla yapılarında vergi ödeme mükellefiyetinin başlangıcı yukarıda iki bentten hangisine tevafuk ediyorsa yani gümrük kontrolüne tabi tutulduğuna veya gümrük kontrolüne tabi tutulmadığına ve tabi tutulduktan sonra kaçırıldığına göre tesbit olunur. Bu tesbitte gümrük hattı denizde 4 millik kara suyunun açık denizle birleştiği yer addolunmak lâzımdır.

Vergi ödeme mükellefiyeti, - yukarıda gösterilen mahv keyfiyeti müstesna - vergilerin tamamen ödenmesiyle düşer.

Madde 5 : Bu madde ile gümrük vergisinde ve tarifelerde değişiklik vukubulduğu takdirde herhangi bir tereddüde mahal kalmamak için bu gibi ahvalde gümrük vergisinin, mükellefiyetin başladığı tarihte mer'î olan esas ve nispetlere göre tahsil olunacağı gösterilmiştir. Ancak tarifedeki vergi hadlerini değiştiren hükümlerde aksine sarahat mevcutsa bu sarahat dairesinde muamele olunur.

Madde 6 : 1. Gümrük vergisinin tarifeye tatbikında eşyanın modası geçmesi, solması, nemlenmesi, eskimesi, buruşması, lekelenmesi, delinmesi, yırtılması gibi (otomobilin bozulması, eskimesi, saatin durmuş, tamire muhtaç olması gibi) vasıflarında husule gelen tahavvül ve tagayyürler nazarı itibare alınmaz. Yani bunların kıymetlerine tesir eden bu tahavvül ve değişmelerden dolayı tarifede yazılı vergi hadlerinden hiç indirim yapılmaz.

Miktara gelince; eşya muayene edilmişse 66 nci maddeye göre muamele yapılır.

2. Bununla beraber gümrükte muayene ile tesbit edilmiş olmak şartıyla hava tesiri veya diğer herhangi bir kaza veya sahiplerinin elinde olmaları sebepler neticesinde vukubulacak değişme ve eksilmeler nazarı itibare alınmış ve bu suretle zaten zarara uğramış olan ithalâtçıdan ayrıca mahvolan kısımların vergilerini istemek ve mahiyet itibariyle değişen veya mamulünün iptidai maddesi haline gelen eşya için ilk vaziyetlerindeki yüksek gümrük vergisi hadlerine göre vergi tarh etmek gibi bunların zararını bir kat daha arttıracak bir muameleye mahal bırakılmamıştır.

1499 numaralı Tarife kanununun 11 nci maddesinde yazılı olan hüküm bu maddedeki hükümden çok daha dar ve gayri müsait idi. Bu maddede telef olan veya hasar ve ziyaa uğrayan eşya için muhtelif ihtimaller nazarı itibare alınarak hem mükellefleri zarardan vikaye ve hem de tarife ile takip olunan gayeleri siyanet edecek hükümler konulmuştur.

2 numaralı bendin:

(a) fıkrasında hasara uğrayan eşyanın hiç bir suretle kullanılmıyacak hale gelmesi ihtimali düşünülmüş ve külfet ve masrafı sahibine ait olmak üzere bunların imha edilmesi kabul olunmuştur.

(b) fıkrasında hasara uğrayan eşyanın, mamulünün iptidai maddesi haline gelmesi ihtimali düşünülmüş ve bunların iptidai maddeleriningireceği tarifeye göre vergiye tabi tutulması kabul olunmuştur.

Yalnız bu gibi eşyanın bazen, bozulan gazete kâğıtlarında olduğu gibi, hem mamulünün iptidai maddesi hem de başka bir şey yapılmakta kullanılması mümkün olabileceği düşünülerek Gümrükçe bu ihtimali önleyici muamele ve tedbirler alınabileceği de tebaruz ettirilmiştir.

(c) fıkrasında eşyanın kısmen hasara uğraması ve hasara uğrayan kısmın sağlam kalan kısımdan tefriki kabil bir halde bulunduğu takdirde gümrüğün nezareti altında ve külfet ve masrafı sahibine ait olmak üzere bunların ayrılması kabul olunmuştur. Bunlardan hasara uğramış kısım hakkında yukarıdaki fıkralar hükmü tatbik olunur. Meselâ harap olan otomobilin motörü motör olarak, hurda haline gelen demir aksamı hurda olarak ve yırtılan, buruşan, ıslanan ve bozulan kâğıtlar kendilerinden yapılması kabil diğer bir mamul yapılmamak için her hangi bir madde veya su ile hamur haline getirilerek kâğıt hamuru veya kâğıdın madde i iptidaiyesi gibi gümrük vergisine tabi tutulur. Emsalleri hakkında da bu gibi ameliyeler gözönünde tutularak tatbikat yapılır.

Eğer hasara uğrayan kısmın ayrılması imkânsız olursa eşya sahibinin Gümrüğe karşı her hangi bir iddiasını red için birinci fıkra hükmünün tatbik olunacağı ayrıca tasrih olunmuştur.

(d) fıkrasında elde olmayan haricî tesirlerle şarabın sirke olması gibi eşyanın başka bir tarife maddesine giren bir cinse inkilâp etmesi hâli düşünülmüş ve eşyanın bu haliyle gideceği tarife pozisyonuna göre gümrük vergisine tabi tutulması kabul edilmiştir.

Burada ne kısmen kullanılmıyacak hale girmek ne de kısmen mamulünün iptidai maddesi halini almak mevzu bahis değildir. Bu cihetten yukarıdaki (c) fıkrasından ayrılır.

(e) fıkrasında ıslanmış ve nemlenmiş eşyanın külfet ve masrafı sahibine ait olmak üzere Gümrüğün kontrolü altında kurutulmasına Gümrükçe müsaade olunması kabul olunmuştur. Kurutma keyfiyeti Gümrük ambar ve antrepolarında yapılabileceği gibi bu yerler müsait olmadığı takdirde sahibinin göstereceği Gümrükçe kabul olunabilecek (Nezaret ve emniyet bakımından) her hangi bir yerde de yapılabilir.

3 numaralı bendde :

Muayyen maksat ve hizmetlerde kullanılmak üzere muafıığı veya inik resimle ithali kabul edilmiş olan eşyanın tahsis edildikleri hizmet ve maksatlardan başka hususlarda kullanılması takdirinde bunlardan devredildikleri ve maksat haricinde kullanıldıkları tarihteki hal ve vaziyetlerine göre o tarihte mer'î tarifede temsil edilecekleri pozisyon üzrinden vergi alınması esası kabul edilmiştir. Böyle bir müddet tahsis edildiği hizmette kullanılması dolayısıyla ilk ithal tarihindeki hal ve evsafını kaybetmiş olan eşya için vergi ödemek mükellefiyeti, ancak maksat haricinde kullanılma veya başkalarına devredilme tarihinde terettüp edeceğinden verginin de eşyanın bu tarihteki hal ve evsafına göre devir tarihinde mer'î tarifeye nazaran alınması icabeder.

Burada dikkat edilecek cihet eşyaya muafılık veya inik resim tatbikının o eşyanın (Muayyen bir hizmet veya maksatta kullanılması veya muayyen idare, müessese veya şahıslara aidiyetine mâtul ve muallâk tutulmuş) olmasıdır.

Meselâ; yoleuların zat ve ev eşyası gibi muafıığı yalnız kolaylık mahiyetinde ve mutlak olan ve muayyen bir hizmet ve maksada tahsis edilmiş bulunmayan eşya bilâhare sahipleri tarafından devredildiği takdirde bu hükme tabi tutulmaz ve bu eşyadan gümrük vergisi aranılmaz.

Bu arada senelerce kullanılmış olan bazı muaf eşyanın kıymetinden pek çok kaybettiği halde mahiyet ve eşkâlini muhafaza eylediği ve bu suretle bu halleriyle tatbik olunacakları tarifeye göre alacak vergilerin pek ağır düşeceği de düşünölmüştür. Tatbikatta buna benzer bir çok hâlere rastlanmıştır. Bu gibi ahvalde bunlardan yenileri gibi gümrük vergisi alınmak sahipleri için zararlı olacağı ve belki de bu hal sahiplerini, bu eşyanın vergisini vermektense bunların imhasını istemek yoluna sevkedeceği düşünölmekle tahakkuk ettirilen vergi miktarı ve eşyanın devir tarihinde mahallî râyiç kıymetine göre % 30 u geçtiği takdirde fazlanın indirileceği yani bunlardan ancak râyiç kıymetlerinin âzami % 30 u derecesinde gümrük vergisi alınabileceği tasrih edilmiştir.

Meselâ; muaf olarak ithal edilen bir makine bir müddet sonra devredilmek istenildiği takdirde devir sırasındaki satış kıymetine bakılır, o gün mer'î tarifeye göre alınacak gümrük vergisi bu satış kıymetinin % 30 unu geçerse fazla kısım indirilir. Eğer makine inik tarife ile ithal olunmuş ise evvelce alınmış olan vergiye bakılır. Satış kıymetinin yüzde otuzundan eksikse fark tamamlattırılır, fazla ise ayrıca gümrük vergisi alınmaz.

Makineler gibi bazı eşya uzun bir zaman kullanıldıktan sonra yenilenmek lâzımgeldiğinden kazanç vergisindeki esasa tevfikân on iki sene geçtikten sonra muafiyeti haiz olmıyan kimselere devredilmiş veya maksat dışında kullanılmış olsalar bile vergi alınmaması muvafık görülmüştür.

Bu on iki sene müddetten evvel kendisinden beklenen hizmeti yapamıyacak hale geldiği alâkalı vekâlet tarafından tasdik edilen makinelerin ve âletlerin hurda veya iptidai madde şeklinde gümrüklendirilmesi de kabul edilmiştir.

Beklenen hizmetten maksat muafiyetin kabulünde istihdaf olunan hizmettir. Bu gibi âlet ve makineler başka hizmet görebilirler ve devirden sonra herhangi bir hizmette kullanılabilirler. Bu itibarla muayyen bir fabrikada kullanılmak üzere muafeten geçirilmiş olan bir makine veya kazan veya motör on iki yıl sonra satıldığı takdirde bunlar iş görebilecek bir vaziyette bile olsalar kazan, makine veya motör olarak değil hurda olarak gümrük vergisine tabi tutulur. Bu makineler ve âletler kırılarak hurda haline getirilmeyecektir. Bu suretle makine ve âletlerin sık sık yenilenmesi ve eskilerinin de kırılmak suretiyle ziyaa uğramaması gayesi güdülmüştür.

Madde 7 : Gümrük hattının her noktasından geçilmesi veya eşya geçirilmesi kontrolü inkânsız bırakacağı cihetle bu geçişlerin muayyen geçitlere ve yollara hasredilmesi yani mahal itibariyle bazı takyitler konması zarurî görülmüştür.

Gümrük hattı kara, nehir ve havadan aneak Gümrük ve inhisarlar vekâletince veya hayvanlar için olduğu gibi bu vekâletle birlikte diğer salâhiyetli mercilere tâyin olunan yerlerden ve yollardan geçilebilir.

Denizlerde ise gemiler aneak Gümrük idaresi olan limanlara ve oralarda kendilerine tahsis olunan yerlere yanaşabilirler. Yani bir limanda gemiler bir limanın her yerine yanaşamazlar. Zira bu limanın her tarafı gümrük kontrol ve nezareti altında bulundurulamaz. Bundan dolayı gemilerin aneak kendilerine tahsis olunan yerlere yanaşmaları icabeder.

Demiryolları, bu yollar üzerinde yürüeyebilen nakil vasıtaları için « gümrük yolları » sayılır.

Gümrük ve inhisarlar vekâleti (tahlil gibi) teknik sebepler veya hayvanlar ve nebatlarda olduğu gibi sıhhi, fenni mülâhazalar ile alâkalı ve salâhiyetli merciler bazı eşyanın muamelesini muayyen gümrüklere hasredebilirler.

Madde 8 : Gümrük kontrolünü müessir kılabilmek ve kaçakçılığı daha kolaylıkla önleyebilmek için yukarıdaki maddede tesbit edildiği gibi yalnız mahal itibariyle değil zaman itibariyle de gümrük takyitlerine ihtiyâç vardır. Bundan dolayı umumî olarak geceyein gümrük hattından geçmek, eşya geçirmek ve yük alıp vermek menedilmiştir. Yalnız aşağıdaki istisnaların da kabulü zarurî görüldü.

a) Muayyen seyrüsefer tarifeli her türlü hava, deniz, kara, nehir vasıtaları gümrük hattından her zaman geçerler ve bunlarla gelen ve giden yolcuların gümrük muameleleri gece ve gündüzün her saatinde yapılır.

b) Diğer vasıtaların gümrük muameleleri aneak (firtına çıkması melhuz bulunmak, gece ve gündüz tahliye ve tahmil yapılmasını zarurî kılan müebir sebepler ve tehlikeler bulunmak gibi) hallerde her vakit muamele yapılır.

c) Deniz, kara, hava ve nehir vasıtalarının tesbit olunmuş seyrüsefer tarifeleri icabı olarak gece veya tâtil saatlerinde uğradıkları limanlarda bu zamanlarda ve firtına gibi hava şartı dolayısıyla hemen hareket zaruretinde veya tarifesine göre gündüz gelmesi lâzımgelirken gecikmiş veya limanın herhangi bir vaziyeti dolayısıyla gemileri uzun müddet bekletmemek için gece ve gündüz tahmil ve tahliyesine mecburiyet hâsıl olduğu veya hava hücumları gibi fevkalâde haller dolayısıyla gece tahmil ve tahliyesi dolayısıyla lâzımgelen mahallerde ve vaziyetlerde eşyanın

geceleyin ve tatil zamanlarında tahmil ve tahliyesine müsaade edilir. Bu zaruretler mahallin gümrük âmirleri tarafından takdir olunur.

Zaman kaybına ve binnetice maksadın hâsıl olmamasına sebebiyet vereceği anlaşıldığından bu takdir salâhiyeti merkeze alınmamış ve mahalline bırakılması faydalı görülmüştür.

Yolcularla birlikte beraberlerindeki eşyanın da gümrük muameleleri yapılır.

Eski kanunda gece vakti gösterilmemişti. Bunun başlangıç ve sonunun kat'i olarak tesbitine lüzum ve zaruret görüldüğünden Ceza muhakemeleri usulü kanunundaki gece vaktine ait başlangıç ve sonlar aynen alınarak bu maddenin sonunabir fıkra halinde konulmuştur.

Madde 9 : Küçük gemiler sahillerimizin her tarafına yanaşabilecek kabiliyette oldukları için bunların gümrük kontrolünden kurtulup kolayca kaçakçılık yapabilecekleri düşünülerek bazı takyitler konulmuş ve yüz tonilâtodan küçük deniz nakil vasıtalarıyla yabancı ülkelerden mal ithali (Gümrük ve inhisarlar vekâletinin müsaadesine bırakılmıştır.

Enebi gemilerin bu hususta millî gemilere gösterilecek müsaadeden istifadesi müttekabiliyet şartına bağlı tutulmuştur.

Madde 10 : Gerek üzerlerinde, gerekse ambalâjlarında (sandık, balya, şerit, etiket ve saire gibi) Türkiye'de yapıldığı veya Türkiye menşeli olduğu hissini verecek Türkiye'de mevcut veya gayri mevcut bir fabrika, imalâthane, ticarethane veya tacirin markasını, alâmetini veya ismini veya Türkiye'de bir yerin ismini, resmini veya herhangi bir işaretini taşıyan yabancı memleket mahsul ve mamullerinin Türkiye'ye ithali, Türkiye'den transitü veya ambar ve antrepolarına konması yasak edilmiştir.

Türkiye'deki bir mahal isminin aynı olan yabancı bir mahal adını taşıyan eşya, bu isim altında menşe memleket adı gösterilmiş bulunmak şartıyla bu memnûiyetten istisna edilmiştir. Meselâ (Dinar) hem Türkiye'de, hem de Fransa'da bir kasaba adıdır. Enebiden gelen eşyanın ambalâjında böyle bir isim mevcutsa bu ismin altında ayrıca eşyanın imal olduğu memleket olan Fransa'nın adı da yazılı olmak lâzımdır.

Bu maddenin 1 nci ve 2 nci fıkralarındaki yasaklık antrepo ve ambarlara bile konulmasını menedecek şekilde kat'i olarak konulmuş bulunduğu ve eşya antrepoya alınmayacağından bu işaretlerin Türkiye'de bir antrepo veya ambar da refedilmesi amelîyesine de müsaade edilemez. Eşyanın hemen ihraç veya iadesi lâzımdır.

İstihsal veya imal edildiği menşe memleketinden başka yabancı memleketler mahsulü veya mamulü olduğunu gösteren veya sandıran sahte isim ve alâmetler taşıyan (gerek üzerlerinde, gerek ambalâjlarında) eşyaya gelince;

Bunların ithal ve transitü mevcut beynelmîl anlaşmalar, kanun ve nizamlara tabidir. Proje de Gümrük ve inhisarlar vekâletine de bu hususta menî salâhiyeti verilmiştir. Ancak antrepoya alınması menedilmemiş bulunduğu bu kısım eşyanın diğer hükümlerde aksine sarahat olmadığı takdirde bu işaretler kaldırmak suretiyle ithal veya transitüne Gümrük ve inhisarlar vekâletine müsaade olunabilir.

Madde 11 : Bu maddede, kanunlarla veya kanunların salâhiyetli kıldığı mercilerce konmuş olan yasaklık, tahdit ve takyit hükümleri dışında kalan eşyanın ithal, ihraç ve transitü serbest olduğu gösterilmiştir. Kanunla salâhiyet verilmemiş olan merci ve makamlar böyle bir tahdit koyamazlar.

İthal, ihraç ve transitü lisansa ve müsaadeye veya bazı ihraç mallarımız için bugün tatbik olduğu gibi bazı şartlara bağlı olan eşya ancak bu şartlar tamamlandıktan sonra gümrüklerden geçirilir.

Bu müsaade vesikaları nama muharrer ise başkalarına iare ve devrolunamaz.

Bu maddede esas itibarıyla ithal, ihraç ve transitin serbestliği kabul edilmektedir. Ancak gerek iktisadi, gerek içtimai, sıhhi, inzıbatı ve gerek âmnenin emniyet ve selâmetine müteallik tedbirlerden olmak üzere hususi kanunlarla konmuş ve konabilecek ithal, ihraç ve transit yasaklıklar, tahdit ve takyit hükümleri mahfuz tutulmuştur.

Kezâlik gerek millî kanunlar gerek iltihak ve iştirak ettiğimiz beynelmîl mukaveleler mu-

çibince ithal, ihraç ve transitine teşebbüs edilen sıhhate müzir; içtimai nizama, ahlâka ve umumî âdaba aykırı maddeler hakkında millî kanunlarımızın ve iltihak ve iştirak ettiğimiz beynelmilel mukavelelerin müsaderesine ve bu maddelerin imhasına müteallik hükümlerine de ilişmemiş ve bunlardan hangilerinin müsadere ve hangilerinin imha olunacağı hakkında bir hüküm konulmamıştır. Bunlar hakkında müsadere ve imhaya ait mevcut ve konacak hükümler aynıyle tatbik olunur.

1334 tarihli kanunda ithali yasak olan eşyanın transiti de yasaktır. Bu hükme göre ithali yasak edilen eşyanın aynı zamanda transitinin de yasak olması icabettiğinden, halbuki bazı kayıtlar altında bunların transitine müsaade verilmesi uygun olabileceğinden böyle bir esasın idamesinde fayda görülmemiştir.

İkinci fasıl

Gümrük mevzuatında Hükümetin tanzimi salâhiyetleri

Madde 12 : Bazı ahvalde ithal, ihraç ve transit serbestisinin tahdit, takyit veya ref edilmesi ve kanun veya kararlarla konmuş ithal, ihraç ve transit yasaklık, tahdit ve takyitlerinin muvakkaten kaldırılması zaruri olabileceği ve bu kararların süratle ittihazı lâzım geleceği düşüncesiyle İera Vekilleri Heyetine salâhiyet verilmiştir.

Aneak bu salâhiyet fazla geniş tutulmuşarak (Memleketin iktisadi ve millî müdafaa ihtiyaçlarının göstereceği müstaecl lüzuma veya siyasi sebep ve zaruretlere) hasredilmiştir.

Madde 13 - 15 : Milletlerarası ticaretin mütehavvil ve yeni yeni manialar ihdasına mütemayil bu günkü vaziyeti diğer Devletler Hükümetlerince zararımıza alacak tedbirlere mukabele edebilmemizi, ticari münasebetlerimizi arttırmak üzere yaptığımız anlaşmaları biranevvel tatbik mevkisine koymamızı ve bu meyanda umumî tarifemizdeki gümrük vergisi hadlerinin yahut umumî olarak tatbik ettiğimiz muamelelerin ve aldığımız resim ve vergilerin kendilerine kâfi derecede müsait bulunması dolayısıyla bizimle ticaret muahedesi veya Modüs Vivendi akdi ihtiyacı duymayan ve böyle bir anlaşmaya yanaşmayan Hükümetleri bizimle ticaret muahedesi akdine mecbur etmemizi lüzumlu kılmaktadır.

Ticaret muahede ve mukaveleleri müzakere ve akdinin istilzam ettiği uzun zamanın ve bunların aneak bir kanunla tasdik olunduktan sonra tatbik mevkisine konulması zaruretinin iktisadiyatımız için zararlı gecikmelere sebebiyet vereceği düşünüülerek bu hususta Hükümete muvakkat olarak bazı salâhiyetler tanınması zaruri görülmüştür.

Madde 16 : Bazı memleketler prim, damping ve benzeri tedbirlerle memleketimize yaptıkları ihraatı teşvik ve dahili istihsallerimizi himaye için koyduğumuz gümrük vergilerini tesirsiz bırakacak şekilde hareket edebilirler. Bunlara karşı süratle gerekli tedbirlerin alınması ve gümrük vergisi hadlerinin yükseltilmesi veya münzaim vergiler konulması hususunun temini maksadiyle Hükümete bazı salâhiyetler tanınmıştır.

Madde 17 : Bu madde ile 12 - 16 nci maddelere istinaden Hükümetçe alınacak muvakkat tedbirlerin üç ay içinde büyük Millet Meclisine arz edilmesi mecburi tutulmuştur.

Meclisin tatil olduğu zamanlara tesadüf eden hallerde üç ay zarfında yapılması gereken bu (arz) keyfiyeti Büyük Millet Meclisi Reisliğine yapılır.

Üçüncü fasıl

Gümrük ithal vergisi ve istisnaları

Madde 18 : Bu madde ile gümrük ithal vergisinin, İthal umumî tarifesine göre alınacağı gösterilmekle beraber ispesifik yani eşyanın eins ve nevilerine göre tasnif edilerek sıklık, hacmi, aded ve baş gibi ölçüler üzerinden vergi hadleri tesbit edilmiş olan bu tarifenin tatbiklerini gerek memurlar ve gerek iş sahipleri için kolay anlaşılır bir hale getirmek için tarifelerinde bu sistemi kabul etmiş ileri memleketlerde olduğu gibi bir Repertuvar (Eşya fihristi), izahname hazırlanması

ve bunların neşir ve ilân edilmesi hizmetleri de bir vazife halinde kanun metninde tebarüz ettirilmiştir.

Repertuvar muhtelif cins ve neviden eşyanın alfabe sırasına göre tertipleyen ve bu eşyanın Umumî ithal tarifesinin hangi numara ve fıkralarına göre resimlenmesi lâzımgeldiğini gösteren ithalât tarifesinin başka bir şekli demektir. Burepertuvar bunda yazılı eşyanın tarifinin hangi numarasına gideceğini tesbit etmesi itibariyle vekâletin kanatini ve noktai nazarını gösterir ve bu itibarla bütün memurlarca tatbiklerin buna göre yapılması icabeder. Kezalik resmî bir mahiyeti bulunmak ve neşir ve ilân edilmiş olmak itibariyle iş sahiplerine karşı da İdareyi bağlamak lâzımgelir. Ancak mükelleflerin idare tarafından yapılacak tarife tatbiklerine karşı kanunla verilmiş itiraz haklarına hâlel vermez. Mükellefler muayene memurlarınca repertuvara uygun olarak yapılacak tatbiklere karşı da kanunun gösterdiği yollardan itirazda bulunabilirler.

Gerek repertuvar ve gerek izahname Gümrük ve inhisarlar vekâletince tanzim olunacağı ve İdarenin İthalât umumî tarifesindeki anlayışını ve içtihadını izhar edeceği cihetle bunlarda zaman ile değişiklikler yapılması tabiidir. Gerek repertuvarda ve gerek izahnamede zaman zaman yapılacak olan değişikliklerden dolayı iş sahiplerinin vaktinde haber alarak zararlara duçar edilmemeleri için bunların neşir ve ilânı esas tutulmuştur.

Kezalik yapılmış muamelelerde istikrarı temin etmek zaruretiyle bu değişikliklerin neşirlerinden önce katılmış tahakkukları bozmayacağı maddenin metninde tasrih edilmiştir.

Bu madde ile ithal olunacak bütün eşyanın vergiye tabiiyeti esası kabul edilmiştir. Vergiden muaf ve müstesnalar ancak bu kanunda veya hususi kanunlarda tasrih edilmiş bulunan eşyaya munhasırdır. Bu itibarla İthal umumî tarifesine göre vergiye tabi tutulacağı maddenin ilk fıkrasında gösterilen eşyadan bazıların bu tarifede mezkûr olmaması bunların vergiden muafiyeti kabul edilmiş suretinde tefsir edilemez. 1499 sayılı Tarife kanununuzun birinci maddesine göre İthal umumî tarifesinde zikredilmiş olan eşyanın alelîtlak rayiç kıymetleri üzerinden yüzde 40 nispetinde vergiye tabi tutulması esası konmuş bulunmaktadır. Halbuki bu tarifeye göre Türkiye'ye ithal edilen eşya, siyyanen kıymetlerinin % 40 ı nispetinde vergiye tabi tutulmuş değildir. Memleketin himaye edilecek mahsul ve mamullerinin gösterdiği ihtiyaca göre bazı eşyada bu nispet çok daha hafif ve bazılarıda ise çok daha yüksektir. Tarifede mezkûr olmıyan eşyanın da tarifeye tatbikinde kanun vazımın itibara aldığı bu esas ve hedeflere göre bir tatbik şekli ve yolu tutulması icabedeceği düşünülerek tarifede yazılı olmıyan eşyanın teklifinde rayiç esası yerine temsil esası kabul olunmuştur. Başka ileri memleketlerde de bu esas tercih edilmiştir. Ancak temsilin İdarece keyfi ve takdirî unsurlara göre yapılmasını önlemek üzere bu madde metninde bu hususta itibara alınacak unsurlar tâyin ve tespit edilmiştir.

Temsiller de İdare tarafından neşir ve ilân edilir ve müteakip muamelelerde bu temsiller esas tutulur. İdarece yapılan temsiller de mükelleflerin tarife tatbiklerine karşı itiraz haklarına hâlel vermez.

Madde 19 : Gümrük vergisi içinde umumiyet kaidesi esastır. Yani Türkiye'ye yabancı ülkelerden getirilecek eşyanın gerek bunları getirecekler ve gerek kullanılacakları yerler itibariyle tarife cetvelinde derpiş edilmiş olan muaflık ve inik resimler haricinde istisna yapılmaması kaide tutulmuştur.

Devlet namına getirilecek eşya ve maddeler de aynı kaideye tabi olarak gümrük vergisine tabi tutulacaktır.

Muaflık ve istisna ancak gümrük siyasetimizi müteessir etmiyecek zaruri ve faydalı hallere inhisar ettirilmiştir. Bu istisnalar 3 zümrede mütalâa olunarak kanunda 19, 20 ve 21 nci maddeler de ayrı ayrı tespit ve izah edilmiştir.

Bu madde ile gerek resmî ve gerek gayri resmî müessese, cemiyet ve teşekküller tarafından getirilecek bazı nevi eşyanın gümrük ithal vergisinden muaflikları tespit edilmiştir. Bu muafliklardan bir kısmı mer'î 1499 sayılı Tarife kanununda vardır. Diğer bir kısmı ve bilhassa belediye, köv, kasabalar ve cemiyetler namına olanlar hususi kanunlara müstenit bulunmaktadır. Bu hususta topluluğu temin etmek ve bunların kabulündeki maksat ve esasları tavzih ederek tatbikileri

tereddüitten kurtarmak ve bu muaflıkların ileride Tarife kanunu ile takip edilen gayeleri ihlâl edecek şekilde genişletilmesini önlemek üzere kanunmetnine alınması muvafık görülmüştür.

Bu maddede gümrük ithal vergisinden istisna edilen eşya, bunları getiren müessese, teşekkül ve cemiyetler ile bunların kullanılacakları hizmetler itibara alınarak kabul ve tespit edilmiş olduğu için her birisi hakkında metinde tasrih edilen şartlardan başka bu muaflık müşterek iki esas şart ile bağlı ve mukayyettir.

a) Ayrıca tasrih olunmadığı takdirde kanunda gösterilen müessese, teşekkül ve cemiyetler namlarına muaf geçirilen eşyayı başkalarına satamaz, devredemez veya başka eşya ile değiştiremezler.

b) Muaf geçirilen eşya kanunda gösterilmiş olan muayyen hizmet ve maksatlardan gayrisinde kullanılamaz.

Muaflıklar kabul edildikleri müessese, teşekkül ve Cemiyetler ve tahsis edildikleri hizmetler itibarıyla 12 bendde toplanmıştır. Bazı bendlerde muhtelif cins ve nevi eşya için muaflık kabul edilmiş olduğundan tatbikçilere kolaylık olmak ve muafiyetin taallük ettiği eşyaları açıkça belirtmek için alfabe harfeleriyle ayrı ayrı fıkralarda gösterilmiştir.

(3) numaralı bend ile Kızılay cemiyeti için kabul edilen muafiyetler 4119 numaralı kanunda olduğu şekilde aynen alınmıştır.

(4) numaralı bent ile Ifalk evleri için tespit edilen muaflıklar 2154 sayılı kanundan aynen alınmış ve 216 sayılı tefsir kararı da gözönünde tutulmuştur.

2154 numaralı kanunda radyo makinelerinden sonra (cihazları) sözü zait görüldüğünden metne alınmamıştır.

(5) numaralı bend ile Hükümetçe Millî Müdafaa ihtiyacı için getirilecek bilimum eşya için muaflık kabulü muvafık görülmemiş ve yalnız silâh ve harp mühimmatı ile bunların aksam ve teferruatı vergiden müstesna tutulmuştur. Bunların da muafiyeti için yukarıda bahsettiğimiz 2 esas şarttan başka doğrudan doğruya Hükümet tarafından hariçteki fabrikalardan satın alınarak getirilmesi lâzımdır.

Bunların başka hakikî veya hükmî şahıslar tarafından celbi takdirinde muaf geçirilebilmesi için mezkûr şahısların bu silâh ve mühimmatı ancak Hükümet tarafından kendilerine yapılan bir siparişe veya taahhüde müsteniden getirilmiş olması ve keyfiyetin Gümrüklere tevsih ve ispatı iktiza eder. Bu maksadı ifade için metne (veya sipariş üzerine getirilen) tabirleri konmuştur.

Silâhlar, tâbiri ile ateşli, ateşsiz, makineli makinesiz her türlü yaralayıcı veya düşmanı harp edemez hale koyucu süngüler, mermiyi atan veya gaz püsküren âletler kastedilmiştir. Tanklar ve toplar ile bunları çeken traktörler dahildir. Ancak harp tayyareleri ve deniz harp gemileri silâh mefhumunun dışında görülmüştür. Bunlar hakkında ithalât Umumî tarife cetveline göre muamele yapılır.

(Harb mühimmatı) ile her türlü silâhların attıkları mermiler, püskürttükleri gazlar ve bu silâhların işlemesine ve infilâkı temine yarayan barut ve kapsüller, bomba, torpil, dinamit gibi infilâk edici maddeler maksuttur.

Gerek er gerek mühimmat ve levazım nakline mahsus nakil vasıtaları, çadır, ışıldak, yiyecek içecek, giyecek, yakılacak veya yanacak maddeler gibi teçhizat, levazım ve malzeme hariçtir.

(6) numaralı bend ile gümrük ithal vergisinden istisnası kabul edilen eşya 2268 numaralı kanundan naklen alınmıştır. Buraya mezkûr eşyanın ya mahallî belediyeleri veya İdarei hususiyeleri tarafından doğrudan doğruya veya sipariş üzerine getirilmesi lâzımdır. Hususi fertler veya teşekküller tarafından getirilen eşya ancak köy, kasaba ve şehir İdarei hususiyeye veya belediyeleri namına veya bu su yollarını yaptıracak olan resmî teşekküller namına gümrüklerden geçirilmek şartıyla muafliktan istifade eder.

Bu bende göre muafiyeti kabul edilen borular ve teferruatı arasına su terazileri ve musluklar da girer.

(7) Numaralı bent ile tesbit edilen muaflıklar 1140 sayılı kanundan alınmıştır. Yedek parçaların muafiyetten istifade edeceği tasrih edilmiş ve bu suretle belediyelere muaf geçirilecek itfaiye

alât ve edevatma ait faturaların Dahiliye vekâletince de görülüp tasdiki hakkında bir kayıt ilâve olunmuştur.

Kezalik suiistimalleri önlemek üzere bu alât, edevatın doğrudan doğruya veya ancak bu idarelerin verecekleri sipariş üzerine getirilmesi lâzımgeldiği metinde tasrih olunmuştur.

(8) Numaralı bent ile hudut mntakası ahalisinin ihtiyaçları ve hususi veziyet ve şartları nazarı itibara alınarak bazı muafiyetler kabul edilmiştir. Hudut ticareti (trafic frontalier) tesmiye edilen ve bu zaruri ihtiyaçlar mümkün olduğu kadar mahdut bir çerçevede içinde mütalâa edilmiştir. Ve bu madde ile 3 fıkrada mütalâa edilen muafıklar yalnız Türkiye'nin hudut mntakası halkına mahsustur. Hududun karşı tarafında bulunan hudut mntakası ahalisinin bunlardan istifadesi burada mevzu bahis değildir.

Bu bendin (a) fıkrasıyla bahşedilen muafiyetler 1499 sayılı Tarife kanunumuzun 5 nci maddesinin 3 numaralı bendi ile kabul edilen muafıklara tekabül etmektedir. Ancak bugünkü rayiç kıymetleri itibara alınarak muafiyetten istifade edecek eşyanın gümrük vergisi tutarı 100 kuruş olarak tespit olunmuştur. Yine bu bendin B, C fıkralarında tespit olunan muafıklar ise 1499 sayılı Tarife kanununun 6 nci maddesinin 3 numaralı bendinde derpiş edilmiş olan muafıkların muadilidir. Ancak buradaki muafıklar yalnız kendi halkımızın hududun öbür tarafındaki toprak mahsulleri ile o taraftaki mer'alara geçirip geri getirdikleri hayvanlarına ve bunların mahsullerine müteallik olduğundan komşu Devletle mukavele akdedilmiş olmasına bağlı bulundurmakta bir fayda görülmemiş ve muafıkların hudut ve şumülü açık ve sarih olarak yazılmıştır.

(9) neu bent ile harp esirlerine yabancı memleketlerden teberru suretiyle gönderilecek yiyecek içecek ve giyeceklerin mütekabiliyet şartıyla muafiyeti tespit edilmiştir. Bu türlü muafiyetler beynelmül hukuk ve mücamele esaslarına göre insani bir yardım olarak kabul edilegelmekte olduğundan kanunda yer alması lüzumlu görülmüştür. Böyle bir muafiyet 25 şubat 1928 tarihli kanun ile de bundan önce kabul edilmiş idi.

(10) neu bent ile yabancı memleketler arasında seferler yapan hava ve deniz nakil vasıtalarının bu seferleri icabı yabancı memleketlerden seferlerinin icrası için almağa ve tedarike mecbur buldukları (donatma eşyası) için gümrük muafığı konmuştur.

1499 sayılı kanunun 5 nci maddesinin 1 numaralı bendi ile yabancı gemiler hakkında konmuş olan bu türlü muafiyetlerden millî gemilerimizin donatmasının da istifade edip etmiyeceği açıkça belirtilmemiştir. Yabancı memleketlere seferler yapacak milli deniz ve hava gemilerimizin yabancı gemilere karşı daha gayri müsait bir vaziyette kalmamaları için aynı muafığın millî gemilerimiz içinde açık hükümle kabulü faydalı ve lüzumlu görülmüştür. (Donatma) eşyasının mahiyet ve miktarları ticaret örf ve ihtiyacına göre tâyin edilmek lâzımgeldiğinden burada tarif ve tespiti cihetine gidilmemiştir.

(11) nci bent ile Türk limanları ile ecebi limanlar arasında seferler yapan milli ve yabancı deniz ve hava ve demiryol nakil vasıtalarının yabancı memleketlerden tedarik edip bu gemilerde artmış bulunan veya bunların tekrar ecebi limanlarına yapacakları seferlerde kullanılmak üzere Türkiye'de bir gümrük ambar veya antreposunda mevcut gümrüklenmemiş mallardan tedarik edecekleri kömür veya benzin, mazot, ağır maden yağı gibi yanıcı ve yağlayıcı maddeler ile gerek mürettebatın ve gerek yolcuların yiyip içmelerine mahsus komanyanın gümrük vergisinden muafiyeti ve bunun kayıt ve şartları gösterilmiştir. Bu muafıklar muhtelif ihtimallere ve edinilen tecrübelerle göre a, b, c, d, e harfleri altında 5 zümrede mütalâa edilmiştir. Bu bent ile tanzim edilen gümrük muafıkları 1499 sayılı Tarife kanununun 5 nci maddesinin bir ve iki numaralı bendleri hükümlerini ihtiyaçlara göre tavzih etmiş bulunmaktadır.

(12) nci bend ile memleketler arası turizmi teşvik için bu maksatlarla teşekkül etmiş milli teşekküllerin hariçten getireceği bazı reklâm mahiyetindeki eşya ile yabancı memleketlerdeki bu nevi teşekküller tarafından milli klüplere ve teşekküllere gönderilecek bu mahiyetteki eşyaya muafiyet verilmektedir.

Bu hükümler 3152 sayılı kanundan naklen alınmakla beraber yalnız Türkiye Turing otomobil klübü namına tahsisen kabul edilmiş olan mezkûr muafıkların daha sonra aynı maksat-

larla kurulacak sair millî teşekküller tarafından da getirilmesi veya onların namına gönderilmesi ihtimali düşünülerek bend ona göre tadilen yazılmıştır.

Madde 20 : Bu madde ile Devletler arası hukuk ve teamül ve mücemele icabınca bazı hak ve imtiyazlardan istifadesi kabul edilmiş bulunan diplomasi rical ve memurlarının gümrük muafırları tesbit olunmuştur. Bu kısım memurlar 3 zümrede mütalâa edilmiştir. Maddenin 1 numaralı bendi yabancı Devlet Reisleri ile ailelerine ve refakatlerindeki kimselere, 2 numaralı bend ile yabancı Devletlerin Türkiye'deki Elçiliklerine ve bunların maiyetindeki veya beraberlerindeki kimselerle elçiliklere 3 numaralı bend ile diplomasi haklarından istifade ettirilen yabancı Devlet murahhas heyetleri ve askerî heyetler ile Elçiliklere mensup diplomasi memurlarına ait muafırlar gösterilmiştir.

Bu son zümreye dahil olacakların muafiyetten istifade edecek eşyanın tâyin ve tesbiti ayrıca Hariciye ve Gümrük inhisarlar vekâletlerinin takdiriine bağlı tutulmuştur.

Bu maddenin 4 üncü bendinde Milletlerarası hukuk ve mücemele esaslarına göre diplomasi muafiyetinden istifade hakkı tanınmamış bulunan Türkiye'de mukim yabancı Devletlerin konsolos ve konsolosluklarına ait gümrük muafırları gösterilmiştir.

Bu maddenin 1, 2, 3 numaralı bendleriyle kabul edilen ve Devletler hukuku ve mücemele esaslarına müstenit bulunan gümrük muafırları da şahsidir. Yani mezkûr 3 bentte gösterilen zatların şahıslarına izafettedir. Bu itibarla başkalarına satılmak veya devredilmek halinde muafiyet kalkar ancak otomobillerin bir müddet hizmette kullanıldıktan sonra hizmetten kaldırılarak satılmaları halinde bunlardan yenileri gibi vergi alınmasındaki adâletsizliği bertaraf etmek ve yüksek vergi ve resme tabi tutularak satılmalarını ve devirlerini imkânsız bırakmış olmamak üzere bunların devir ve satışları halinde kullanılma müddeti gözönünde tutularak devir tarihinde mer'î tarife üzerinden indirimler yapılması esası 3369 numaralı kanundan aynen alınarak kabul edilmiştir.

Madde 21 : Bu madde ile tesbit edilen muafırlar gümrük vergisinin gerek malî ve gerek hâmi gayesine aykırı düşmeyen ve bilâkis millî iktisat bakımından lüzumlu ve kolaylık mahiyetinde müsaadelerden ibarettir.

(1) numaralı bent ile Reisi Cumhuriyetin gerek doğrudan doğruya celp ve gerek namına hediye olarak gönderilecek zat ve ikametgâh eşyası için 1499 sayılı kanunun 5 nci maddesinin 12 nci fıkrası hükmü aynen alınarak mutlak muafırlık kabul edilmiştir. Esasen Cumhuriyet Reisi namına gelecek eşya muayeneden de müstesna bulunmaktadır.

(2) numaralı bent ile yolcuların zâti ve kendi istimallerine mahsus eşyalarının muafırlık kayıt ve şartları tesbit olunmuştur.

Zat eşyasının miktarı ve evsafı zamana, şahsa ve seyahat sebeplerine göre değişebileceğinden hükümde elâstikiyet ve tatbikte kolaylıklar temini maksadı ile bu hususların vekâletçe takdiri muvafık görülmüştür.

Madalya ve nişan ve hâtıralar da zâti eşya mahiyetinde olduklarından tatbikte tereddütleri önlemek üzere muafırları tavzihan 3 numaralı bentte ayrı bir fıkra halinde yazılmıştır.

(4) numaralı bent ev eşyası muafırlığına ait kayıt ve şartları tesbit etmektedir. Vuzulu temin ve tatbikleri kolaylaştırmak için bu hükümler a, b, c, d fıkralarına ayrılarak yazılmıştır.

Staj için yabancı memleketlere giderek stajlarını bitirdikten sonra dönenler talebe hükmünde telâkki edilmiştir.

(5) Cihaz eşyasının muafiyeti ilâveten kabul olundu. Zira bu neviden bazı hâdiselerle karşılaşıldı.

Gelinin aslî ikametgâhının ecebi memlekette olması yani ecebi memlekette yerleşmiş bulunması ve Türkiye'de oturan bir Türkle evlenerek Türkiye'ye gelmesi şarttır. Bundan başka bu eşyanın yani geline ait cihazın geline aidiyetinin ve evlenme akdinin resmî vesikalarla ispat edilmesi lâzımdır. Bunlar miktar ve evsafı şahsa ve zamana göre değişir. Eşyanın cins ve miktarı şahsın içtimai vaziyetine ve mensup bulunduğu millete göre değişebileceği gibi ihtiyaçlar zamanla arttığından ve değiştiğinden zamanla da tebeddül edebilir.

Gelinden iki ay evvel veya altı ay sonra gelen cihaz eşyası da bu muaflıktan istifade eder.

(6) Bu bent yalnız Türk tebaasına münhasır olmak üzere bunların ecnebi memleketlerdeki zat ve ev eşyaları ölümleri dolayısıyla hariçte kalıp ziyaa uğramaması için tanzim olunmuş ve Türk tebaasının Türkiye'ye muvakkaten geldikleri sırada da ölmeleri hali düşünülmüş ve bunlara ait eşyanın muaflığı kabul olunmuştur.

Ecnebiye muvakkat bir vazife ile gitmiş veya ecnebidde bir kaç ay tedavi için rapor ve müsaade almış olan bir kimse ecnebidde iki sene kalmadıkça ev eşyası muaflığından istifade edemeyeceği halde bunların ölmeleri halinde muaflığın kabul olunması mücbir bir vaziyetin mevcut olmasından ileri gelmiştir.

Bu muaflık ölenlerin yalnız zat ve ev eşyalarına münhasırdır. Meselâ ticaret eşyası ve sanatın icrasına mahsus alet ve edevat bu hükümden faydalanamaz. Ayrıca gümrük idareleri tarafından ölüm tarihini, bu eşyanın ölüye ait olduğunu ve Türkiye'de oturanlara miras olarak intikal ettiğini gösteren resmî vesikalar da istenebilir. Bu eşyanın ölüm tarihinden itibaren bir sene içinde Türkiye'ye getirilmesi şarttır.

(7) 1499 sayılı Tarife kanunundaki yalnız naşı havi tabutlar kaydının, bu güne kadar karşılaşılan bir çok hâdiseler gözönünde tutularak kâfi olmadığı görüldüğünden ölünün kül ve kemiklerini ihtiva eden tabut ve vazolarla gerek bunlarla alâkalı olmak, şartıyla birlikte veya daha evvel ve sonra yollanan gerekse Türkiye'deki mezarlıklar ve millî âbidelere konmak üzere zaman zaman gönderilen çelenk, çiçek ve her nevi takdimeler de ilâve olunmak suretiyle hepsi gümrük vergisinden muaf tutuldu. Ancak bu maksatla Türkiye'de oturanlar tarafından dışarıdan çiçek veya çelenk getirilirse bunlar vergiye tabidirler.

(8) Kâğıt paralar, banknot, esham ve tahvilât, kupon, çek ve poliçelerin gümrük vergisinden muaf olduklarına dair kanunlarımızda açık bir hüküm mevcut değildi. Bu bend ile bu eksiklik tamamlanmıştır.

(9) Muamele görmüş ve artık vesika mahiyetini almış defterler ve sair evrakın ticari mahiyet arzetmedikleri düşünülerek bu bentte gümrük vergisinden muafiyeti gösterilmiş Konsolosluklarımızda kullanılmak üzere esasen Türkiye'den gönderilmekte bulunan pulların tekrar Türkiye'ye celp ve ithali halinde vergiye tabi tutulmıyacağı tavzih olunmuştur.

(10) Bu bentte ticari bir kıymeti haiz olmayan ve Milletlerarası ticarete siparişler alınması için teatisi mütat olan numunelerin muafiyeti kabul edilmiştir. Numunelik eşyanın mahiyeti ve miktarı ticaret örf ve ihtiyaçlarına göre takdir edilmek lâzımgeleceğinden bu bentte yalnız ticari mahiyeti arzetmemek kaydıyla iktifa olunarak gerek tarifi ve gerek miktarlarının tespiti cihetine gidilmemiştir.

Herhangi bir sanat şubesinde örnek ve model olarak kullanılmak ve bu örnek ve modele göre benzerleri yapılmak üzere getirilecek modellik eşya, nümune sayılmaz. Nümune, herhangi bir sipariş veya intihabın yapılmasını teminen eşyanın aslı hakkında fikir ve kanaat verebilecek şeyler olarak telâkki edilmiştir. Bunlar gerek kıymet ve gerek miktara nümuneliğin bu mütat vasfını kaybettirecek ve ticaret metar sayılacak bir mahiyet ve kemiyet arzetmiyeceklerdir.

(11) Geri getirilen eşya rejimi: Bu bent ile Türkiye'den yabancı memleketlere çıkarılmış olduğu halde tekrar geri getirilen millî veya evvelce gümrük vergileri ödenerek millileşmiş yabancı eşyanın hangi kayıt ve şartlar altında gümrük vergisinden muaf tutulacağı muhtelif ihtimaller düşünülerek tespit edilmiştir. Bunlar esasen yerli eşya veya evvelce ithal edilirken gümrük vergi ve resimleri almış yabancı eşya olduklarından gümrük vergisi ile mükellefiyeti mevzu bahis olmamak lâzımgelir. Ancak suiistimali ve hileleri önlemek için geri getirilecek eşyanın Türkiye'den ihraç edildiğinin tevsiki ve bu hususta tacirler ve tatbikçiler için itibara alınacak esaslar ve bilhassa bu türlü eşyanın geri getirilmesini bir müddet ile takyit etmek lüzumlu görülmüştür.

İşbu 11 numaralı bendin a, b, c, d, e, f, g fıkraları altında toplanmış olan bu hükümler başka memleketlerde yayılmış olan teknik ifadesi ile bizde de (geri getirilen eşya rejimi) esaslarını koymaktadır.

a) İşbu (a) fıkrasında coğrafi vaziyet icabı Türkiye'nin bir noktasından diğer noktaya

yapılacak sevkiyatta kısa yol olmak itibariyle millî bir eşyanın yabancı bir topraktan geçiş hali tetkik olunmuştur. Böyle yabancı memleketten geçirilerek diğer bir hudut gümrüğüne getirilecek eşyanın sui istimallere ve hilelere meydan verilmemesi için yolun vaziyeti, nakil vasıtaları ve imkânları gözönünde tutularak tekrar geri getirilme müddetinin gümrükçe takdir edilmesi ve getirilen eşyanın bu müddet içinde geri getirilmesi şart kılınmıştır.

b) Bu fıkrada eenebiye ihraç olunan eşyanın henüz gittiği memleketin gümrük hududundan içeri girmeden meselâ gümrük ambar, anterepo veya serbest mahal ve mintaka gibi gümrük hattı harici farzolunan yerlerde bulunduğu bir sırada herhangi bir sebeple geri getirilecek millî veya millileşmiş eşya ile gittiği memlekette gümrük hattından, o memlekette muvakkat kabul rejimine tabi tutularak yani gümrük vergi ve resimleri teminata bağlanmış olarak girdikten sonra, geri getirilecek eşya hakkındaki muaflık kayıt ve şartları tesbit olunmuştur.

Gümrük hududundan dışarı çıkmamak tâbiri ile eşyanın gittiği memlekette yukarıda izah edildiği gibi gümrük arazisine girmemiş yani orada millî piyasaya arz edilmemiş olması ve gümrük hattı harici farzolunan yerlerde kalmış bulunması maksuttur.

Muvakkat kabul ve muaflık usulüne tabi tutularak kaydı ile de gittiği memlekette gümrük hattı harici farzolunan yerlerden gümrük arazisi dahiline sokulan ve fakat bu girişin gümrük vergi ve resimleri katî surette ödenerek veya eşya o memleketin tarifesine göre muaf ise muaflık tatbik edilerek girmiş yani orada millileşmiş olmaması maksuttur. Meselâ gittiği memlekette teşhir, tecrübe veya müsabakalara iştirak için girmiş olması gibi.

Bu suretle girecek eşyanın aslî mahiyeti de değişmemiş olmak şart kılındığından gittiği memlekette mütemmim bir ameliye gördükten sonra geri getirilen ve o memlekette yine muvakkat kabul usulüne tabi tutulmuş olan eşya, bu fıkraya dahil değildir.

c) Bu fıkra yalnız millî eşya içindir. Bazı ahvalde ihraç olunan eşya, gittiği memlekette gümrük vergisi verilerek müşterisi tarafından gümrük hattından geçirildikten sonra mukavelesine ve şartlarına uygun görülmediği cihetle iade olunabilir. Bir çok memleketlerin gümrük kanunlarında tacirlerle bu şekilde ret ve iade ettikleri eşya için ödenmiş vergi ve resimlerin de kendilerine iadesi kabul edilmiştir. İthalâtçısı tarafından kabul edilmemesinden dolayı geri getirilmek mecburiyeti hâsıl olan yerli emtiadan Türkiye'de gümrük vergisi aranması millî ticareti müteessir edeceği düşünülerek bunların da muafiyeti bu fıkrada derpiş olunmuştur. Böyle bir eşyanın gittiği memlekette aslî mahiyeti değişmeksizin getirilmiş olması icabedeceğinden muaflık bu şartla takyit edildiği gibi aynı zamanda münazaaları bertaraf etmiş olmak için geri getirilme hâdisesi 2 yıl içinde vukubulmak ve ihraç eden taraftan geri getirilme ve gittiği memlekette müşterisi tarafından iade edilmiş olmak veya mal ankonsiyasyon gönderilmişse müşteri bulmamış olmak şartları ile de takyit edilmiş ve ihracatçı bu hususları gümrük idaresine mukni surette ispata mecbur tutulmuştur.

İhracatçıları, geri getirdikleri eşyalarını ispat için fuzuli külfetlerden kurtarmak maksadiyle, Türkiye'den ihraçı esnasında ayniyeti tesbit edilmemiş olan bazı eşyanın millî olduklarının ambalajlarındaki alâmet ve işaretlerle ispatı gibi bazı kolaylıklar da kabul edilmiştir.

d) Bu fıkra, millî eşyanın gittiği memleket gümrük arazisine girmekle beraber orada tamir edildikten, boyandıktan veya herhangi bir mütemmim ameliye gördükten sonra geri getirilmesi halini derpiş etmektedir. Muaflık bu ameliyeler neticesinde eşyanın aslî mahiyeti değişmemek kaydı ile de bağlı tutulmuştur. Yani bu suretle geri getirilecek millî eşya, gittiği memlekette tam bir imal ameliyesine tabi tutulmamak ve yeni bir mamul haline getirilmemek lâzımdır.

(Mütemmim ameliye) tâbiri ile, eşyayı onun mamulü addolunabilecek ve aslî mahiyetini değiştirecek vüsatte esaslı olmıyan ve meselâ perdahlamak, cilâlamak, herhangi bir katı maddeye şekil vermek, kalıba koymak, filimler developpe edilmek, yünleri yıkamak, lekeleri çıkarmak ve temizlemek gibi fiiller maksuttur. Ancak bu hususta ticaret örf ve teamülleri ve telâkkileri de tatbikte itibara alınmak lâzımgeleceğinden bu ameliyelerin tarifi cihetine gidilememiştir.

Aslı kısm tâbiri ile, eşyaya tamir veya mütemmim ameliye dolayısıyla o eşyadan maksut olan

hizmetin ifası için lüzumlu veya onu kıymetlendiren esaslı bir kısım veya parçalar maksuttur. Yoksa, tâli sayılabilecek ve tamirin veya mütemmim ameliyenin yapılabilmesinde kullanılması lâzımgelen çivi, lehim, vida gibi tâli ve müteferri parçalar değildir.

e) Bu fıkra ile yerli mamul ve mahsullerimizle birlikte ve onların ambalâjı halinde çıkarılmış olan bazı kapların ve ambalaj maddelerinin aynı hizmetlerde bir çok defalar kullanılabilceği ve bu suretle kıymetlendirilecekleri nazarı itibare alınarak geri getirilmelerini teminen bunlara muaflık tatbiki ve bu suretle ihracatın teşviki düşünülmüştür. Liftlerde göç naklinde mükerreren kullanılan ve hususi tertibatı haiz müteharrik veya gayri müteharrik sandıklar ve arabalardır.

f) Bu fıkroda turistik maksatlarla ve kendilerine ait motörlü, motörsüz vasıtalarla Türkiye’de mukim Türklerin veya ecnebilerin yabancı memleketlere yapacakları seyahatleri kolaylaştırmak maksadı ile beraberlerinde götürdükleri bu vasıtaların tekrar geri getirildiklerinde gümrük vergisinden muafiyeti esası kabul edilmiştir.

1499 sayılı Gümrük tarife kanununun 5 nci maddesinin 14 nü fkrasını tâdil eden 3152 sayılı kanunla Türkiye’ye gelecek yolcu ve seyyahların nakil vasıtaları hakkında kabul edilmiş olan muaflığın Türkiye’den yabancı memleketlere giden Türkiye’de mukim Türk ve ecnebi yolcularını götürdükleri ve bilâhare dönüşlerinde getirdikleri nakil vasıtaları hakkında da evleviyetle tatbik etmek icabedeceği düşünülerek bu fıkra yeni bir hüküm olarak tanzim olunmuştur.

g) Bu fıkroda komşu memleketlerimizle vukubulacak münakale münasebetlerimiz itibare alınmış ve Türkiyeden bu memleketlere umumî veya hususi nakil vasıtalarımızla yolcu ve eşya naklini kolaylaştırmış ve teşvik etmiş olmak için bu suretle komşu memleketlere yolcu veya eşya götürdükten sonra geri getirilen her türlü motörlü motörsüz, canlı, cansız nakıl vasıtalarının da muaflığı kabul edilmiştir.

Muvakkat kabul rejimi :

(12) Bu bentte muhtelif fıkralar altında Türkiye’de esaslı veya mütemmim bir işçilik görmek veya yerli mâmul ve mahsullerimizin ihracında ambalâj olarak kullanılmak, sergi, panayır ve pazarlarda teşhir edilmek koşu ve müsabakalara iştirak etmek tecrübe edilmek bazı inşaat ve tesisatın montaj işlerinde veya ilmî hafriyat işlerinde kullanılmak veya idarî, adli kaza mercilerinde delil ve vesika olarak tetkik edilmek gibi maksatlarla muvakkat olarak getirilen ve millî iktisadiyatımız bakımından müsbet neticeler veren bazı ithalâtın kolaylaştırılması maksadı takip olunmuştur.

Bu türlü muameleler (ıslâh ve ikmal ticareti) namı altında ileri memleketlerde kolaylıklara ve teşviklere mazhar kılınmaktadır.

Kezalik bu bentte hariçten Türkiye’ye gelecek yolcu ve seyyahların motörlü veya motörsüz kendi nakil vasıtaları ile birlikte gelmelerinde daha büyük faydalar temini mümkün olacağından aslî ikametgâhı yabancı memleketlerde olan Türk ve ecnebilerin kendilerine ait motörlü ve motörsüz nakil vasıtaları hakkında da gümrük muaflığı kabul edildiği gibi komşu memleketlerden yolcu ve seyyah getirerek memleketimize muvakkaten girecek nakil vasıtaları için de aynı maksatlar altında muaflık kabul edilmiştir.

d) Bu günkü kanuna göre, Türkiye’ye az veya çok bir ameliye görmek üzere muvakkaten ithal edilecek eşyanın muvakkat muaflıktan istifadesi, bunların her sene bütçesinde (İ) işaretli bir cetvele ilâvesine ve İcra Vekilleri Heyetinin müsaadesine bağlı bulunmaktadır. Millî iktisadın lehine olacak ve millî işçiliğe fayda temin edecek olan bu türlü ameliyelerin bu kadar sıkıcı kayıtlara bağlanması muvafık görülmiyerek bu şekil yerine bu fıkra ile bu hükümden istifade edecek eşya neveleri ile görecekları ameliyenin mahiyetlerinin alâkalı vekâletlerle Gümrük ve inhisarlar vekillığının müşterek teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin tasdik ve tasvibine muallâk tutulmuştur.

Bu fıkroda muaflık muayyen müddetler zarfında giren eşyanın tekrar ihraç ve iadesi şartlarına bağlı bulunmaktadır. Gümrük ambar ve antrepoları bu proje ile gümrük hattı harici farz edildiklerinden eşyanın buralarda depo edilmesi de bu hükümlerin yerine getirilmesi bakımından iade ve ihraç mahiyetinde sayılacaktır.

e) Bu fıkrada bahsedilen siparişe mahsus nümunelik ve modellik eşyanın ticari kıymet ve mahiyetleri olabilir. Ancak bunlar müşterilere gösterilmek ve siparişlerini yapabilmek maksadıyla muvakkaten ithal edileceklerinden katı muaflıktan istifade eden nümuneler gibi ticari mahiyet ve kıymet arzmemesi kaydı aranmamıştır. Şu kadar ki bunlar da kıymet ve mahiyetçe ticari teamül itibarıyla emtia mahiyetini iktisap edecek bir kemiyet ve keyfiyet arzmemelidir. Bunlar ekseriyetle seyyar ticaret memurları adını taşıyan kimseler vasıtasıyla dolandırılır. Ancak yabancı memleketlerdeki fabrika ve ticarethanelere mensup yabancı seyyar ticaret memurlarının bu haktan istifadesi Türk seyyar ticaret memurlarının da yabancı ülkelerde aynı haklardan istifade ettirilmesini temin maksadıyla mütekabiliyet şartına bağlı tutulmuştur.

h) Bu fıkrada yazılı âletler 1499 numaralı kanunun 4 nci maddesi ile mutlak olarak muaf tutulmuş ise de maksat hariçten muvakkaten Türkiye'ye çalıştırılmak için getirilecek ameleli ve sanatkârları beraberlerinde getirdikleri alât ve vasıtalar için vergi yüküne tabi tutmamak olduğundan katı muaflık yerine muvakkat muaflık esas kabul edilmiştir.

Hudut rejimi :

(13) Bu bentde 19 nci maddenin 8 numaralı bendine mütenazır olarak hudut komşusu olan memleketlerin hudut mntakasında oturan ve Türkiye'deki hudut sahasında toprakları veya ray hakları bulunanların topraklarını işlemek ve ray hakkı tanıyan meraalarda hayvanlarını otlatmak için tohumlarını, hayvanlarını, lüzumlu âletlerini memleketimize muvakkaten ve muaf olarak getirebilmeleri ve memleketimize sokabilmeleri esas ve buna ait şartlar tesbit edilmiştir.

Bu hükümlerden istifade bilhassa mütekabiliyet şartına bağlanmak suretiyle karşılıksız bir faveur verilmek istenmemiştir.

Madde 22 : Bu maddeden önce geçen maddeler ile bundan sonra gelen bazı maddelerde muayyen müddet kaydı ile mukayyet olarak kabul edilmiş olan muaflıkların tatbikında bazı güçlükler ve mükellefler için hazırlık telâkkisi veren hâdiselerle karşılaşılacağı düşünülerek bu madde tesbit olunmuştur. Filhakika kanunda tâyin edilmiş olan müddetler eşya sahibinin elinde olmayan mücbir sebeplerden dolayı bazen geçirilmiş olabilir. Esasen münazaaları bertaraf etmek maksadı ile konmuş olan bu müddet takyitlerinin bu gibi zarurî ve mücbir hallerde uzatılması ve esas hakkı ihlâl etmemesi âdil ve huku esaslarına uygun görüldüğünden mücbir sebepleri takdir ederek Vekillîğe bu takdirde müddeti temdit salâhiyeti verilmiştir.

Madde 23 : Gümrük vergisinin iadesi :

Gümrük vergisi usulü dairesinde tahakkuk ettirilip mal sahipleri tarafından gümrük veznelere yatırılmak suretiyle bu tahakkuklar katılaşmaktan sonra mal sahipleri eşyalarını iade ve tekrar ihraç eylemek isteseler bile geri verilemez. Ancak tarifeye veya hususi kanunlarına nazaran muaf olduğu halde yanlışlıkla vergi alındığı anlaşılan hallerde verginin iadesi icabedeceğinden maddenin 1 nci fıkrasında bu cihet açıkça gösterilmiştir. Bundan başka gümrükten vergi ve resimleri ödenerek çekildikten sonra tüccarın mağazasında açılıp yapılacak esaslı ve dikkatli tetkik neticesinde mukavelesine aykırı görülmesinden dolayı red ve iade edilen ve tekrar bu suretle ihraç edilen eşyadan alınmış vergilerin geri verilmemesi ithalâtçıları şartlarına uymayan malları da kabul ısrarında bırakacağından bunların giren eşya olduğu ve satış akdine uymamasından dolayı reddedildiği gümrüğe ispat edilmek ve bu iade keyfiyeti en çok altı ay içinde vukubulmak şartı ile alınan verginin geri verilmesi muvafık ve âdil bir tedbir sayılmıştır.

Kezalik Gümrük tarifelerinde yapılan tadilat neticesinde resim hadlerinin yükseldiği bazı hallerde bu tadil hükümlerinin kısa bir zamanda mer'iyet mevkiine konması dolayısıyla uzak mahallere vaktinde tebliğ edilemediği ve eski inik nispetler üzerinden vergisi ödenerek yurda sokulmuş eşyadan resim farkı aranmak gibi vaziyetlerle karşılaşmaktadır. Böyle hallerde mükellefleri yeni vergi nispetlerine zamanında ıttılları takdirinde ithal etmek istemeyecekleri eşyaları için yüksek vergi ödemek mecburiyetinde tutarak zararlarını mucip olmamak için ithal edilen malları ihraç etmek ve aynıyetleri ispat edilmek ve farkı ödeme ihbarından itibaren en çok bir ay içinde gümrüğe müracaat edilmek şartlarıyla ödenmiş verginin iadesi kabul edilmiştir.

Madde 24 : Verginin tecili :

Gümrük vergisinin peşin olarak ödenmesi asıldır. Ancak bu vergi ithalâtçılar tarafından öden-
dikten sonra müstehliklere devir ve intikal eden bir vergi olmak ve bazı ahvalde ise ithalâtçıların
ödedikleri verginin tamamını derhal müstehliklere devir imkânını bulamamak sebebi ile zararları-
nı mucip olmamak veya memleketin muhtaç olduğu ithalâtın yapılmasını geciktirmemek için bu
madde ile istisnai olarak verginin tecili kabul edilmiştir. Ancak bu tecil makineler ve iptidai
maddeler gibi memleketin iktisadî faaliyetine veya fevkalâde zamanlardaki ihtiyaçlarına yaraya-
cak maddelere münhasır tutulmuştur.

1499 sayılı Tarife kanununun 13 ncu maddesinde de kabul edilmiş olan bu tecil salâhiyeti Güm-
rük ve ihisarlar vekâletinin teşkil edilmiş bulunması itibariyle Maliye vekâletinin mütalâası alın-
mak suretiyle bu Vekâlete verilmiştir.

İkinci kısım

Kara, deniz ve hava münakalâtı

Birinci fasıl

Kara münakalâtı

Birinci bölüm : Demiryolu münakalâtı

Madde 25 : Bu madde ile yabancı memleketlerden yurdumuza demiryolu vasıtalarıyla getiri-
lecek eşyanın gümrük kontrolünün hudutta icrası esas konmuştur. Ancak demiryolu üzerinde tam
hudut noktasında Gümrük idaresi bulunmayan ve tesisi de uygun görülmeyen hallerde bu kont-
rolün huduttan içerideki ilk Gümrük idaresi bulunan istasyonda yapılabileceği kabul edilmiş,
bu takdirde huduttan itibaren bu istasyona kadar demiryolu vasıtaları mücbir sebepler olmadıkça
yolda durmaktan, yoleu ve eşya alıp vermekten, kompozisyonunu değiştirmekten men edilmiştir.
Gümrük kontrolünün emniyeti bakımından bu tahditler zaruri görülmüştür.

Madde 26 : Bu madde ile Gümrük kontrolünün yapılacağı ilk hudut istasyonunda bu kont-
rolün yapılmasını teminen Demiryolları idaresince Milletlerarası nakliyatta kullanılmakta olan
ve nakledilen eşyaya ait bulunan manifesto ile yük senetlerinin ve katarlarla birlikte yemekli
vagonlar mevcut ise bunların içindeki yabancı menşeli yiyecek, içecek, yakılacak maddelerin lis-
tesinin gümrüğe verilmesi suretiyle beyanı lüzumu tespit olunmuştur.

Getirilen eşya ilk hudut istasyonunda gümrüklenecek ise nuameleleri orada yapılacaktır. Bun-
lardan bir kısmı veya tamamı iç gümrüklere sevkedilmek istenilirse veya eşyanın bir kısmı veya
tamamı Türkiye'den transit olarak sevkedilecekse bunlar gümrüğe ayrıca beyan edilecektir. Bunlar
Demiryolu idaresinin mesuliyeti altında gideceği yerlere sevkolunacağından maddede ona göre
keyfiyetin tasrihi lüzumlu görülmüştür.

Milletlerarasında demiryolu ile nakliyat işleri için beynelmil mukaveleler mevcut olduğundan
ve Hükümetimiz veya Demiryolları idaresince de bunlara iştirak edileceği veya edileceği düşünül-
düğünden gümrük kontrolüne esas olan veya yukarıda zikri geçen manifesto, yük senedi ve sair
vesikaların cinsi, nevi ve bunların formüllerinin bu mukavelelere ve müteamel eşkâle uydurulması
zarureti ile kanuna hüküm konmuştur.

Madde 27 : Bu maddede gümrük kontrolünün emniyet ve selâmetle icrası bakımından lüzunlu
tedbirler tespit olunmuştur.

Madde 28 - 29 : Bu iki maddede demiryolu vasıtaları ile Türkiye'den yabancı memleketlere
ihraç olunacak eşyanın ihraç bakımından gireceği gümrük kontrolüne ait esaslar tesbit olun-
muştur.

Bu kontrolün son çıkış gümrük istasyonunda yapılması esas tutulmuştur ve gelişte olduğu
gibi çıkışta da kontrolün emniyeti bakımından demiryolu idaresine düşen hizmet ve vazifeler
tatbikatta ihtilâfları ve tereddütleri önlemek üzere açıkça gösterilmiştir.

İkinci bölüm : Diğer kara vasıtaları münakalâtı

Madde 30 - 31 : Bu maddelerde Türkiye'ye demiryolundan başka canlı, cansız, hayvanla çekilir veya motörlü her türlü vasıtalar veya sırtta taşınmak suretiyle yabancı memleketlerden ithal olunacak eşyanın gümrük kontrol ve muameleleri tanzim ve gerek bu eşyanın nakil veya sahipleri ve gerek gümrük idareleri tarafından yapılacak hizmetler ve vazifeler tanzim ve tayin edilmiştir.

Hudut gümrüğünde ambar ve antrepoya konulmayacak ve orada gümrük vergi ve resimleri ödenmeksizin içerde gümrük idaresi bulunan bir yere götürülerek orada gümrüklenecek eşyanın bu türlü vasıtalarla sevkine müsaade edilmesi sahip veya nâkilleri tarafından bunların hudut gümrüğünde muayene ettirilerek gümrükçe ithalât tarifesine göre hesap edilecek vergi ve sair ithale terettüp eden resimlerinin temin edilmesi şartlarına bağlı tutulmuştur.

Ancak bu suretlerle diğer bir gümrüğe sevkedilecek her parti eşyanın ayrı ayrı beyan ve muayeneye tabi tutulması ve kaplarının kurşun mühür altına alınması gibi kontrol tedbirleri oldukça sıkıcı olduğundan demiryollarında olduğu gibi kapalı ve emniyetli nakil vasıtaları ile yapılacak nakliyatı kolaylaştırmak bakımından Gümrük ve inhisarlar vekâletine salâhiyet verilmesi faydalı ve lüzumlu görülerek 30 ncu maddeye ona göre bir fıkra ilâve edilmiştir.

Madde 32 : Bu madde, yürütülerek yabancı memleketlerden getirilecek tek veya sürü halindeki hayvanların gümrük kontrol ve muamelelerine ait işleri tanzim etmektedir.

Madde 33 : Bu madde, demiryolundan başka kara nakil vasıtalarıyla Türkiye'den yabancı memleketlere çıkarılacak eşyanın ihraç bakımından yapılacak gümrük kontrol ve muayenelerini tanzim etmektedir.

Madde 34 : Bu madde de 32 nci maddeye mütenazır olarak Türkiye'den yabancı memleketlere tek tek veya sürü halinde yürütülerek ihraç olunacak hayvanların ihraç bakımından lüzumlu gümrük kontrolüne ait muameleleri gösterilmiştir.

Madde 35 : Nehir nakliyatı:

Bu madde seyrüsefere müsait nehirler veya açılmış kanallar vasıtasıyla yabancı memleketlerden Türkiye'ye ve Türkiye'den yabancı memleketlere yapılacak nakliyatta nâkillerin ve Gümrük idaresinin gerek ithâl ve gerek ihraç bakımından yapacakları kontrol hizmet ve vecibelerini tespit maksadı ile ve yeni bir hüküm olarak tanzim olunmuştur. Bu türlü nehir ve kanal vasıtaları ile de ileride nakliyat yapabileceği düşünülmüş ve başka memleketlerde bu hususta tatbik edilen usuller itibara alınarak bizde de bu hususta aşağıda bahsedilecek olan deniz nakliyatındaki usul ve esaslar dairesinde muamele yapılması muvafık görülerek madde ona göre yazılmıştır.

İkinci fasıl

Deniz münakalâtı

Birinci bölüm : Büyük kabotaj

Madde 36 : Bu madde Türk limanları ile ecebi limanları arasında seyrüsefer eden Türk veya yabancı gemilerin gümrük mıntakasını teşkil eden sularda seyrüseferleri esnasında gümrük kontrolü bakımından tabi olacakları takyitleri ve muameleleri göstermektedir. Bu sularda sefer yapan gemilerin eşya kaçırmak gibi maksatlarla dolastıklarını meydana çıkarmak ve mal çıkarmak bahanesi altında istedikleri yerlere yanaşmalarını önlemek üzere muayyen olan rotadan ayrılmaktan, yolda durmaktan, başka vasıtalarla ihtilât etmekten ve gümrük olmıyan yerlere yanaşmaktan menleri lüzumlu görülmüştür.

Madde 37 : Bu maddede gümrük mıntakası sahasında dolaşan gemilerde gümrük muhafaza mensuplarının kontrol salâhiyetleri tespit olunmuştur. Bu sahalara girmiş yabancı Devletler harp gemileri hakkında da diğer gemilere kıyasen ve memurların takdirleri ile kontrol yapılmasını önlemek üzere bunlarda kontrol yapılamıyacağı tasrih olunmuştur.

Madde 38 : Bu maddede yabancı memleketlerden yük ve yoleu çıkarmak veya almak için gelen yerli ve yabancı gemilerin gümrük kontrolü bakımından limanlarda tabi olacakları kayıtlar

ve vecibeler tespit olunmuştur. Bu gemileri, yabancı limanlarla ihtilât etmiş buldukları cihetle, Türk limanlarında buldukları müddetçe gümrüğün daimî kontrol ve murakabesi altında bulundurmaları zarurî olduğundan bunlara vazife ile veya yolcu olarak girip çıkacaklarını ve süvari ve mürettebatının da gümrüğün murakabe ve kontrolundan geçmeleri lüzumlu görülerek maddeye ona göre hükümler konmuştur.

Madde 39 : Bu maddede, uğradığı Türk limanına çıkaracak yabancı memleketler menşeli yükü bulunan gemi kaptanlarının veya acentelerinin bu yüklerini çıkarmadan önce Gümrüğe orijinal manifesto vermek suretiyle beyana mecbur oldukları ve buna ekliyecekleri suretler ile bu beyanlarını ne kadar müddet zarfında yapacakları ve boş gelmişlerse veya o limana çıkarılacak yükleri yoksa keyfiyeti gümrüklere nasıl bildirecekleri tâyin ve tesbit edilmiş yolcu ve seyyahların el biletleri ile nakledilen eşya ve baĝajlarının manifestolara kaydedilmekten müstesna olacağı tasrih edilmiştir.

Madde 40 : Bu maddede, yukarıki madde ile tâyin edilen müddet içinde Gümrüğe manifestolarını vermeyen gemi kaptanları veya acenteleri hakkında tatbik olunacak muamele gösterilmiştir.

Madde 41 : Bu maddede yukarıki maddeler mucibince gümrüklere ibrazı mecburi olan orijinal manifestonun ne gibi vesikalar olduğu ve bunların mahallerinde Türkiye konsolosluklarına tasdik ve vize edilecekleri lüzumu tesbit edilmekle beraber muntazam bir tarifeye göre sefer yapan gemilerle gayrı muayyen zamanlarda seyyahlar getiren gemiler için bunun külfetli olacağı düşünülerek bu gibi gemileri bundan istisna edebilmek için Gümrük ve inhisarlar vekâletinin salâhiyetli kılınması tatbiklerde güçlükleri ve şikâyetleri önlemek üzere lüzumlu görülmüş ve maddeye ona göre bir fıkra ilâve edilmiştir.

Madde 42 : Bu maddede milli ve yabancı harp gemilerinin de bazı istisnai hallerde Türk limanlarına yabancı menşeli eşya getirecekleri ve çıkarabilecekleri düşünülerek bunların da Gümrüğe beyan edilmesi lüzumu gösterilmiştir.

Ancak bunlar için bazı ahvalde vesika ibrazı da mümkün olamayacağı itibara alınarak beyanın ne suretle yapılacağı tahdit edilmeyip mutlak zikredilmiştir.

Bu gemilerin yüklerini veya yolcularını limanda boşaltmaları ve çıkarmaları da Gümrüğün nezaret ve murakabesi altında yapılır.

Madde 43 : Yabancı limanlardan gelen gemilerde kaçak eşya bulunup bulunmadığını kontrol noktasından evvelimde bu gemilerin kaptan veya acenteleri tarafından o limana çıkarılacak yüklere ait manifestolarını Gümrüğe vermeleri ve diğer limanlara ait yüklerini gösteren manifestoları da Gümrüğe ibraz etmeleri lüzumlu olduğundan bu madde ile gemi kaptanlarına veya acentelerine manifestolarını gümrüğe vermeden yük boşaltmak veya almak müsaadesinin verilmemesi için hüküm konmuştur.

Ancak böyle bir mecburiyet muntazam sefer yapan gemiler hakkında pek sıkıcı olacağından ve gayrı muntazam seferler yapan gemiler için de kaptanları tarafından manifesto tanzim ve ibrazına kadar yüklerini boşalttırmamak, açık limanlarda veya tehlikeli zamanlarda büyük zararları mucip olacağı düşünölmüş bu gibi sıkıntılara ve zararlara meydan verilmesini önlemek maksadı ile gemilerin yüklerini manifesto ibrazını beklemeksizin boşaltmalarına Gümrük idaresince izin verilebilmek üzere maddeye bir hüküm konmuştur.

Madde 44 : Bu maddede Türk limanlarından yabancı limanlara hareket edecek Türk veya ecebebi gemilerin gümrük kontrolü bakımından gümrükle olan alâka ve münasebetleri tâyin ve tanzim edilmiştir.

Bu gemilerin de limandan ayrılmadan önce o limandan yükledikleri eşyanın manifestosunun gümrüğe verilmesi lüzumlu görölmüştür. Bu suretle manifestosunu vererek gümrükle alâkası kesilen gemilerin kaptanlarına hareketlerinde serbest olduklarını alâkalı memurlara karşı göstermek üzere bir hareket vesikası verilecektir. Hareket eden gemilerden manifesto aranması o limandan yabancı memleketlere yapılacak ihracatı, ihracatçılar tarafından gümrüğe verilmiş beyannamelerle karşılaştırarak kontrol maksadına mâtuf olduğundan muntazam seferler yapan ve uğradı-

ğr limanlarda acentaları bulunan gemilerin manifestoları vekilleri demek olan acentaları tarafından da verilebileceği düşünülerek bunları yollarından alıkoymamak için hareketlerinden önce manifesto vermek mecburiyetinden müstesna tutulmuşlardır.

Uğradığı limanda acentası olmayan seyyah vetenezzüh gemilerinin de her hangi bir şüpheli hallerinde kontrol edilebilmelerini teminen hareketten önce gümrükten izin ahuaları muvafık görülmüşür.

İkinci bölüm - Küçük kabotaj

Madde 45 - 46 : Türkiye limanları arasında dahilî seferler yapan millî gemiler, tabi olacakları gümrük murakabesi itibariyle üç kısma ayrılmıştır. Devletçe işletilen veya evvelden tesbit ve ilân edilen bir tarifeye göre muntazam seferler yapan ve acentaları bulunan 20 tondan yukarı hacimdekiler birinci kısımdandır. Bunlar, taşıdıkları yüklerini manifesto veya adı ne olursa olsun bu mahiyette bir vesika tanzim ve ibrazı suretiyle gümrüklere beyan etmek külfet ve zahmetinden muaf tutulmuşlardır.

Şu kadar ki, bunlar dahilî veya gümrük vergisi ödenerek veya muafık tatbik edilerek millileşmiş eşyadan maada, aktarma (transit) suretile de yük taşıdıkları veya aynı sefer esnasında yabancı bir limana da uğradıkları takdirde büyük kabotaj seferleri yapan gemiler gibi bütün yükleri manifesto ibrazına ve sair gümrük kontrollerine tabi olacaklardır.

Böyle aynı zamanda gümrüklenmemiş yük taşıyan veya ara yerde yabancı bir iskeleye de uğrayan millî gemilerde meselâ gümrüğe tabi eşyayı ayrı ambarlara koymak gibi şekil ve suretlerle bunların dahilî eşya ile karışmasına meydan vermeyecek tedbirler alınarak manifesto ibraz ve tanzimine nazaran daha müsait kontrol şekilleri bulunabileceği düşünülmüş ve tatbikata taallük eden bu hususların takdiri için Gümrük ve inhisarlar vekâletinin salâhiyetli kılınması muvafık görülmüştür. 45 nci madde bu maksat ve esaslara göre yazılmıştır.

46 ncı madde ikinci ve üçüncü kısmı teşkil eden gemiler hakkındadır.

Devletçe işletilmeyen veya muntazam bir tarifeye göre sefer yapmayan ve limanlarda acentaları (vekil ve mümessil) bulunmayan 20 tondan yukarı millî gemilerin taşıdıkları millî eşya veya millileşmiş eşya ise gümrüğün kontrolüne tabidir. Bu kontrolün tarz ve şeklinin tesbiti vaziyet ve icaba göre Gümrük ve inhisarlar vekâletine bırakılmıştır.

Marmara kapalı bir deniz havzası olduğundan bu havza içindeki iskeleler arasında seferler yapan gemileri, kara sularımızda veya açıklarda avlanacak balıkcı gemilerini, aynı liman içinde veya yakın limanlar arasında işliyen 20 tondan küçük gemi ve kayıkları üçüncü bir zümre olarak mütaleaya alınmış ve bunlara tatbik edilecek kontrol şekilleri de vaziyetlerinin hususiyeti itibarıyla idarenin takdirine bırakılmıştır.

Üçüncü fasıl

Hava münakalâtı

Madde 47 : Bu maddede, yabancı memleketlerden Türkiye'ye gelecek ve Türkiye'den yabancı memleketlere gidecek hava gemilerinin tabi olacakları gümrük kontrolleri tesbit edilmiştir. Bu gemilerin tabi tutulacakları gümrük kontrolleri de muayyen hatlar üzerinden muntazam seferler yaptıklarına veya arzı olarak seyrettiklerine göre ayrı ayrı nazarı itibare alınmış ve maddenin a, b fıkralarında gösterilmiştir.

Bu gemilerin gümrük kontrollerinin icrası için gelişte gümrük idaresi bulunan bir meydana inmeleri, gidişte de son uçuşlarını gümrük idaresi bulunan bir hava meydanından havalandırmaları mecburi tutulmuştur.

Gümrük kontrolünün yapılacağı hava meydan ve limanları salâhiyetli hava münakalâtı ile anlaşılacak Gümrük ve inhisarlar vekâletince tesbit ve ilân edilir.

Hava gemilerinin, gelişte huduttan geçtikten sonra gümrük kontrolüne tabi olacağı hava meydanına kadar olan mesafe arasında ve gidişte gümrük kontrolüne tabi tutulduğu hava meydanından uçuşundan sonra hududu aşmaya kadar olan mesafe arasında Türk toprakları üzerinde

müebir sebepler haricinde yere inmeleri gümrük kontrolü bakımından mahzurlu görüldüğünden yasak edilmiştir. Müebir sebepler dolayısıyla inişlerde hava gemileri pilot veya kumandanlarına ve mahalli mülkiye ve zabıta âmirlerince gümrük bakımından alınması lâzımgelen tedbirler e fıkrasında gösterilmiştir.

Maddenin d fıkrasında Türkiye'ye ticari veya turistik maksatlar haricinde olarak resmî ziyaret gibi Hükümetin veya salâhiyetli mercilerin malûmat ve müsaadesi ile vukubulan ve mahsus ve istisnai bir mahiyet arzeden hava seferleri hakkındaki hükümler tesbit olunmuştur.

Madde 48 : Hava gemilerinin, Türk havalarında uçuşları esnasında yere eşya atabilecekleri düşünüldüğünden pilot ve kaptanları ve yolcuları bundan meneden bir hükmün tedvini lüzumlu görülmüştür.

Şu kadar ki deniz seferlerinde olduğu gibi hava gemilerinden de gemi, yük ve yolcular veya bunların hepsi için tehlike teşkil etmesi gibi zaruretler altında yük ve eşyasından bir kısmını veya hepsini atmak icabedebileceği de itibare alınarak ona göre istisnai hüküm konmuştur.

Bu gibi hâdiselerin dahi deniz vakalarında olduğu gibi ilk varılan hava meydan veya limanındaki makamlara mevzuata göre ve pilot veya kumandanlar tarafından ibraz edilecek gemi evrak ve raporlarıyla tevsiki şart kılınmıştır.

Madde 49 : Hava yoluyla kaçakçılık yapılmasını önlemek üzere kabili sevk olmayan ve hava cereyanlarına tâbi olarak uçan vasıta ve âletlerle Türkiye'ye eşya ithalinin memnuiyeti hakkında açık bir hüküm konması lüzumlu görülmüş ve madde bu maksatla yazılmıştır.

Burada maksat bu türlü vasıta ve âletlerle hilekârane ve kaçak şeklinde yabancı eşya ithalini önlemek bulunduğundan tecrübe balonları veya halat ve bağlarını kopararak ve rüzgâra tâbi olarak Türk havalarına sürüklenen sair gayri kabili sevk balonlar ve vasıtalar ve bunların eşyası hakkında bu hüküm tatbik edilmez. Bunlar ve eşyalar Hükümetin müsaadesiyle ihraç veya geldikleri yerlere iade olunurlar.

Madde 50 : Bu maddede yabancı memleketlerden Türkiye'ye gelen bir hava gemisi pilot veya kumandanının ilk hava meydan veya limanında gemisi, yük ve yolcusuna ait gümrük kontrolü bakımından Gümrük idaresine karşı mükellefiyet ve vecibeleri gösterilmiştir.

Madde 51 : Bir ecnebi hava gemisinin, bazı ahval ve şartlar altında, Türkiye hava meydan veya limanlarından birisinde yere inmeğe mecbur olmaksızın, Türk havalarından transit geçmesine Hükümet veya salâhiyetli makamlarca izin ve müsaade verilebileceği itibara alınarak böyle bir geminin gümrük kontrolünden muaf tutulması icabettiğinden madde bu maksatla yazılmıştır.

Madde 52 : Bu maddede Türkiye'den yabancı memleketlere uçacak hava gemileri pilot veya kumandanlarının çıkışa müteallik gümrük kontrolü bakımından tâbi olacakları mükellefiyetler muntazam seferler yapıp yapmadıklarına göre tâyin ve izah edilmiştir.

Madde 53 : Milli müdafaa kuvvetlerine mensup hava gemileri yabancı ülkelere giderken veya yabancı ülkelere Türkiye'ye gelirken manifesto da dahil olduğu halde hiç bir gümrük formalitesine tâbi tutulmazlar. Bu maddede yalnız geliş ve gidişe ait gümrük formaliteleri mevzuubahis olup vergi ve resim mükellefiyetleri bakidir. Ecnebi müdafaa kuvvetlerine mensup gemiler için de aynı muamele tatbik olunur. Bu nevi hava gemileriyle ecnebiden vergiye tâbi eşya getirilir veya Türkiye'den gümrük vergisine veya müsaadeye tâbi eşya götürülürse bunların diğer hava gemilerinde olduğu gibi gidişte ve gelişte gümrük kontrolüne tâbi tutulması, vergilerinin ödenmesi ve ithal ve ihraç için salâhiyetli makamlardan gerekli müsaadelerin alınması lâzımgelir.

Dördüncü fasıl Müşterek hükümler

Madde 54 : Bu madde kara, deniz ve hava nakil vasıtaları idare ve sahiplerini kontrole memur olan gümrük ve muhafaza memurlarını bu kontrol vazifelerini ifa etmek maksadiyle yapacakları seyahatlerde parasız nakillerini temin için konulmuştur. Bazen gümrük kontrolleri bu

vasıtalar yollarından alınılmadan seyir esnasında yapılır. Kolaylık ve çabukluk bakımından buna lüzum görülmüştür.

Madde 55 : Bu maddede manifestoların Milletlerarası nakliyatındaki teamüllere göre Gümrük ve inhisarlar vekâletince tesbit edilecek formüllere uygun olarak tanzim edilmesi lüzumunu gösterilmiş ve bu manifestoların başlıca ne gibi malûmatı da ihtiva edeceği ayrıca tasrih olunmuştur.

28 nei maddenin 5 nei bendinde demiryollarına ait manifestoların Demiryollar idaresiyle birlikte tesbit olunacağına dair hükmü mahfuzdur.

Burada Gümrük ve inhisarlar vekâletine verilen salâhiyet yalnız şekil tesbiti hakkındadır. Binaenaleyh alâkadarlar manifestoları bu şekilde uygun olmak şartıyla kendi firmalarını taşıyan kâğıtlara bastırıp bunları kullanabileceklerdir.

Madde 56 : Türkiye ile yabancı memleketler arasında muntazam seferli hava gemileri veya demiryolu işleten resmî veya hususi teşekküller ve idareler, gerek bu vasıtaların, gerek taşıdıkları yük ve yolcuların bu kanuna göre yapılması gereken gümrük kontrol işlerine memur oluncaklar için lüzumlu büroları ve eşyaların vergi ve muameleleri ikmal edilip Gümrükten geçirelineye kadar muhafazaları için gerekli ambar veya antrepo ve sundurma ve muayene ve tartı yerlerini ve muayene ve tartı için lüzumlu âlet ve vasıtaları ve yolcu muayene salonlarını temin etmemekle mükellef tutulmuşlardır.

Bu teşekkül ve idareler kazançlarını doğrudan doğruya bu nakliyattan elde ettiklerinden yük ve yolculara ait gümrük kontrol ve vergi ödeme mükellefiyetlerinin iyi ve çabuk başarılmasını ve bunun ita ve ikmaline kadar yolcuların istirahatlerini, eşyanın iyi bakılmasını temin gibi hizmetler de onlara düşer. Gümrük idarelerinin, yolcular için buralarda salonlar, eşya için ambar, antrepo ve sundurmalar inşa ve tesisi gibi hizmetleri üzerine alması işin icabı itibarıyla de uygun görülmemiştir. Bu gibi yerler esasen nakliyat işleri icabı olarak istasyonlarda vücutte getirilen bu kabıl bir takım inşaat ve tesisatın müstemilât ve teferruatındandır. Esasen 1307 tarihli nizamname de bu türlü inşaat ve tesisatın Demiryollar idare ve teşekkülleri tarafından temin olacağını göstermektedir.

Mezkûr idare ve teşekküllerin servislerine mahsus binalarda Gümrüğün mahdut kadroda memurları için bürolar tefriki ve buralarının kendilerine ait bürolarla birlikte ısıtılıp aydınlatılması da mühim bir külfet tahmil etmiyecektir. Bilâkis iki idare arasında ahenkli bir iş birliği yapılmasını ve muamelelerin çabuk bitirilmesini temin etliyecektir.

Mamafih mezkûr idarelerin Hükümetle akdeddikleri mukaveleleri veya kendi idarelerine müteallik kanunları bu büroların tenvir ve teshini karşılığında bir kira alınmasını icabettirdiği takdirde bu kira verilecektir.

Üçüncü kısım Gümrük rejimleri

Birinci fasıl Umumî hükümler

Madde 57 : Türkiye'ye yabancı memleketlerden deniz, kara ve hava yollarından birisile getirilen eşya, nakil vasıtasından çıkarılmadan önce manifestodan başkaca, ya mal sahipleri ve mümessilleri veya nâkilleri tarafından tafsilâtlı bir beyanname ile beyan edilmek esastır. Bu beyanın şekli, eşyanın tabii tutulmak istenileceği rejimlere göre aşağıdaki fasıllarda gösterilmiştir ve az çok değişir :

Bu tafsilâtlı beyan yapılmadan eşyanın nakil vasıtasından dışarıya çıkarılmaması asıldır. Ancak bilhassa büyük deniz vasıtaları, hava gemileri ve demiryolları ile getirilmiş ve pek çok muhtelif kimselere ait külliyyetli eşyanın sahipleri tarafından gümrüğe beyan edilmesine kadar boşaltma işini geri bıraktırmak da teeviz edilemeyeceğinden bu vasıtaları yollarından alıkoymak için yükleri «sundurma» denilen yerlere çıkarılabilecektir. Şu kadar ki bu boşaltma işi mezkûr nakil

vasıtaları lehine ve menfaatine kabul edilmiş bir kolaylık mahiyetinde olduğu cihetle diğer bir usul tatbik eden memleketlerde yapıldığı gibi eşya bu sundurmalarda kalacağı kısa bir müddet zarfında geminin ambarlarında imiş gibi farzedilerek gemi kaptan veya acentalarının bu kanuna göre bunlara terettüp edebilecek mesuliyetleri devam eyliyecektir.

Bu sundurmalar, eşyanın emniyetle muhafazasına ve gümrükçe nezaret altında bulundurulmasına müsait olacaklar ve tabii nakil vasıtaları idare ve teşekkülleri tarafından inşa edileceklerdir.

Memleketimiz deniz limanlarının henüz gemilerin doğrudan doğruya karaya yanaşmalarına müsait olacak surette yapılmamış buldukları, ve büyük kabotaj seferleri yapan gemi kumpanyaları tarafından böyle sundurmalar tesis ve inşasına müsait şartlar meydana getirilmemiş olduğu itibara alınarak o vaziyet ve şartlar tahakkuk edinceye kadar gemilerden liman nakil vasıtalarına ve gümrükçe munasip görülecek bazı yerlere de tafsilatlı beyan yapılmadan önce yüklerin boşaltılmasına müsaade verilmesinde zaruret görülmüştür.

Böyle vaziyetlerde eşya liman vasıtalarında bu işleri işleten müessese ve teşekküllerin mesuliyeti altında kalmış olacaktır.

Madde bu maksatlarla yazılmıştır.

Madde 58 : Yabancı memleketlerden getirilen eşyanın yukarıki maddeye göre antrepo, kati ithal, muvakkat ithal, transit... ilâ gibi hangi rejime tabi tutulacaklarının kabil olduğu kadar erken öğrenilmesi faydalı görülmüş ve on günlük bir mühlet tayin edilmiştir. Bu suretle Gümrük idaresi Türkiye'ye getirilen kaplar içindeki eşyayı kısa bir zamanda muayene edebilecek ve öğrenecektir.

Bu beyan ya eşya sahipleri yahut da eşyayı nakletmiş olanlar tarafından yapılır. On gün içinde bu beyan yapılmazsa eşya sahipsiz addolunur. Beyan yapıldığı halde beyan tarihinden itibaren on gün içinde sundurmada kaldırılmayan yani antrepo rejimine tabi tutulacağı bildirildiği halde antrepoya nakledilmeyen, transit edilecek dendiği halde transit olunmayan veya ithal olunacağı beyan edildiği halde ithal edilmeyen eşya da sahipsiz addolunarak sahipsiz eşya için tahsis edilmiş olan yerlere kaldırılır. Ayrıca bir yer yoksa aynı mahalde tutulur ve bu halde de aynı hükümler tatbik olunur.

Bir tek antreposu bulunan, ayrıca sundurması olunmayan yerlerde de on gün içinde bu beyanların yapılması mecburidir.

Bu müddetler içinde beyan yapılmaması dolayısıyla sahipsiz sıfatını iktisap etmiş olan eşyanın sahipsiz sıfatını iktisap ettiği tarihten itibaren bir ay içinde sahipleri veya nâkilleri müracaat ederek tabi tutturmak istedikleri rejim hakkında beyanda bulunmadıkları takdirde bu eşya 138 nei madde mucibince satılır.

İkinci fasıl İthal Rejimi

Bu fasılda Türkiye gümrük arazisine sokulacak yani iç pazara arzolanacak yabancı memleketler menşeli eşyanın tabi olduğu gümrük ve sair ithale terettüp edip gümrüklere tahsil edilen vergi ve resim ödeme mükellefiyetine ait hükümler tesbit olunmuştur. Bu vergi ödeme mükellefiyeti beş safhada ve beş bölüme ayrılarak tetkik ve mütalâa edilmiştir.

Birinci bölüm - Beyan

İthal gümrük vergisinin tahakkuk ve tahsili için bugün cari olan, mükelleflerin vergi mevzuuna ait unsurları beyan etmesi esası muhafaza olunmuştur.

Madde 59 : Bu maddede mükellefler tarafından yapılacak beyanın şekil ve esasları tayin ve tesbit olunmuştur. Mükellefler Türkiye'ye ithal edecekleri eşyanın ithalât gümrük tarifesine göre vergilerinin gümrükçe tesbit edilebilmesini mümkün kılacak surette mezkûr tarifenin tasniflerine ve tavsiflerine uygun olarak beyan etmek vazifesi ile mükellef tutulmuşlardır.

Bu kanun ile tarife cetvelinin anlaşılmasını kolaylaştıracak ve alfabe itibariyle tasnif edilmiş bir repertuvar ve yine bu cetveli teknik bir surette şerheden bir izahname tanzimi gümrüğe bir vazife olarak verilmiş bulunduğu cihetle mükellefler beyanlarını yukarıdaki esaslara göre yapmakta güçlük çekmeyeceklerdir.

Mükelleflerin bu tarzı beyanları gümrükçe tarife tatbiklerini ve vergi tahakkukunu kolaylaştırmak bakımından lüzumlu olduğu gibi gümrüklerin vergi tahakkuk muamelelerini tezce yapmaları da ticari ihtiyaçlar bakımından lüzumludur. Muamelelerde gerekli süratin ancak mükellefler ile gümrük idarelerinin vergi tahakkukunda kendi hisselerine terettüp eden işlerde bu suretle bir bölüm yapılması ile mümkün görülmüştür.

Mükelleflerin beyanlarını yazılı olarak yapmaları esastır. Gümrüklere verecekleri beyannamelerde vergi tahakkukuna esas tutulacak unsurlardan başka gösterilmesi lüzumlu bazı malûmat da maddede açıkça izah olunmuştur.

Gümrük idaresince yapılan beyanların doğruluğunu tetkik ve kontrol için lüzumlu olduğu cihetle mükelleflere beyanlarını tevsikan orijinal fatura ile ahdi tarife tatbiki istenilen veya diğer hükümler icabı eşya menşenin tevsiki lâzımgelen hallerde menşe şahadetnamesi ibrazı mecburi tutulmuştur.

Bugünkü mevzuatımızda asıl menşei olan memlekette tahavvül görmüş eşyanın bu tahavvül dolayısıyla menşeyini hangi ahvalde değiştireceği hakkında bir hüküm mevcut olmadığından bu noksanı ikmal üzere maddeye 2 numara altında bir hüküm ilâve edilmiş ve 3 ncü memlekette tahavvül gören eşyanın tahavvül gördüğü memleket menşeli sayılabilmesi için gördüğü tahavvül ve ameliyeler neticesinde kıymetinde % 50 nispetinde bir artış husule gelmesi esas konmuştur.

Ticari mahiyet arzetmeyen ve fakat gümrük ithal vergisine tabi olan bazı eşya ile ticari mahiyette olmakla beraber kıymeti az ve menşe şahadetnamesi tedariki masraflarına tahammül edemeyecek eşya ve posta paketleri ve yolcu beraberli eşya menşe şahadetnamesinden müstesna tutularak menşelerinin fabrika marka ve alâmetlerine göre tesbit edilmesi ticari kolaylıklar bakımından lüzumlu görülerek maddeye ona göre bir fıkra ilâve olunmuştur.

Madde 60 : Mükelleflerin yukarıki maddeye göre tanzim ve gümrüklere verecekleri beyannameler ancak gümrüklere kabul ve tescil ile hüküm ifade edeceğinden bu maddede tescilin esasları tesbit olunmuştur.

Gümrük idareleri tescil için tevdi olunan beyannameleri yukarıki maddeye uygunluğu bakımından umumî bir tetkika tabi tutacaklardır. Mükelleflerin müphem ve kaçamaklı beyanlar ile yanlış tarife tatbikına meydan verebilecek hilelerini önlemek üzere tescilden önce böyle bir umumî tetkikın lüzum ve faydası şimdiye kadar yapılan tecrübeler neticesinde anlaşılmiş olduğundan bu hükmün tedvini zaruri görülmüştür.

Madde 61 : Mükelleflerin beyanlarını 59 ncü maddedeki esaslara uygun olarak yapmaları için bu kanunda ceza müeyyidesi de konmuş olmakla beraber cezadan kurtulmağı istihdaf edecek hileleri de önlemek üzere bu madde kaleme alınmıştır. Cezaya, beyan ile muayeneye göre alınması icabeden vergiler arasındaki fark esas tutulduğundan mükelleflerin bir kısım eşyasını aşağı ve bir kısım eşyasını da yüksek tarifeye göre beyan şeklinde bir hileye sapsmaları ve gümrükçe yapılacak kontrolün aşağı tarifeye göre beyan edilmiş eşyaya tesadül etmesi halinde cezadan kurtulmak için bir kısım eşyanın da yüksek tarife üzerinden resimlendirilmesi istenildiği ileri sürülerek takas ve mahsup yapılması ve ceza hükmedilmemesi ileri sürülebilir. Bu bakımdan beyanların her kalem itibariyle ayrı ve müstakillen itibara alınması esas konmuş ve (kalem) in ne olduğu itibasları önlemek üzere tarif ve izah edilmiştir.

Madde 62 : İthal beyannameleri mükellefleri ilzam edeceğinden ve bunlar üzerindeki beyanlar, gümrük vergisinin tahakkukuna esas tutulacağından her türlü münazaa ve suiistimalleri önlemek üzere bunlarda sair ihticaç edilen vesikalar gibi kazıntı, silinti gibi şaibeler olmamak gerekir.

Ancak sehiv ve hata eseri olarak bazı yanlışlıkların yapılması ve bazı malûmatın eksik yazılması mümkün olduğundan bunların tashihine ve ilâvesine imkân verilmiştir.

Beyannamelerin gümrüklerce tescilinden sonra ancak maddi hataların gümrük idaresinin en büyük âmirinin malûmat ve muvafakati altında düzeltilmesi kabul edilmiştir. Muamele memurları maddi hataları dahi kendiliklerinden düzeltebileceklerdir.

Bu madde bu husustaki esasları tespit maksadıyla yazılmıştır.

Madde 63 : Gümrük vergisinin tahakkukuna 59 ncu maddé mucibince mükelleflerin beyanları esas tutulduğundan ve bu beyanlar mükellefleri ilzam edeceği gibi yanlış beyanlardan dolayı haklarında ceza dahi tatbik edilebileceğinden mükellefler de bu beyanlarını doğru olarak ve kanunun istediği arzda yapabilmelerini mümkün kılmak için daha önce eşyalarını tartmak, açmak, muayene etmek ve nümune çıkarmak hakkı tanınmıştır. Bu muayene, tartı ve nümune çıkarmak keyfiyeti kendilerine bir hak olarak verilmiş olup kolaylık mahiyetinde olmadığından Gümrük idarelerinin bu gibi teklifleri takdir ve ret salâhiyetleri yoktur.

Ancak bu suretle yapılacak muayene, tartı ve nümune çıkarma işleri Gümrüğün kontrol ve nezareti altında yapılmak lâzımgeldiğinden işleri İdare âmirleri ona göre tanzim ile mükelleftirler. Çıkarılacak nünuneler ticari kıymet ve mahiyeti haiz olmadıkça bu kanunla konmuş yukarıki maddelerdeki esaslar dairesinde gümrük vergisinden muafır.

Mükellefler tarafından haksız şikâyetler yapılmasını önlemek ve herhangi bir kabın bilâhara gümrükçe yapılacak muayenede açılması sebebi anlaşılacak üzere bu maddeye göre yapılacak muayene, tartı ve nümune çıkarma isteklerinin yazılı olarak usulü dairesinde dilekçe ile yapılması şart kılınmıştır.

Madde 64 : Mükelleflerin gümrük vergisinin tahakkuku için lüzumlu unsurları doğru olarak beyan etmeleri mecburi tutulmuş ve bu beyanların doğru yapılması ceza müeyyedesini altına da alınmış olduğundan bu beyanlar gümrük vergisi ile bunlara terettüp eden sair vergi ve resimlerin tahakkukuna esas tutulmuş ve bu beyanların mükellefleri ilzam edeceği gösterilmiştir. Gümrük idaresi bu beyanları tetkik ve ibraz edilecek orijinal fatura, menşe şahadetnamesi gibi vesikalarla da karşılaştırdıktan sonra vergileri buna göre tahakkuk ettirebilir. Ve esas olan da budur. Ancak Gümrük idarelerinin lüzum göreceği hallerde bu beyanların doğruluğunu kontrol etmek üzere kaplardan kanaat getirebileceği miktarını tartmak, açıp muayene etmek, nümune çıkarıp tahlil etmek ve ettirmek hakkı mahfuz tutulmuş ve hilekârlıkları önlemek bakımından lüzumlu görülmüştür.

Şakadar ki bugün cari olduğu gibi bu muayene ve kontrol işinin gümrüğe bir vazife olarak tahmili ve tefriksiz bütün beyannamelere ait eşyadan muayyen nispette kabın tartılıp muayeneden geçirilmesi mecburiyetinin ipkası gümrük muamelelerinde hedef tutulan kolaylık ve çabukluk esasları ile kabili telif görülemediği gibi yapılan tecrübelerle göre de lüzumsuz sayılmıştır.

Beyannameleri gümrüklerce kabul ve tescil edildikten sonra mükellefleri gümrük ve sair vergi ve resimlerin tahakkuku bakımından bağliyacaktır. Bu itibarla mükellefler beyannamelerindeki beyanların Gümrük idaresince vergi ve resimlere esas tutulmasına karşı itiraz edemezler. Ve bu vergi ve resimlerin tahakkuka esas olmak üzere eşyaların tartılmasını, açılıp muayene edilmesini, nünunelerinin tahlil olunmasını ileri süremeyeceklerdir.

Madde 65 : Bu maddede 59 ncu madde hükmünden istisnaen mükelleflere bir kolaylık olmak üzere yolcu ve seyyahların ve nakil vasıtaları sahipleri adamlarının vergiden muaf veya gümrük vergisi tutarı elli lirayı geçmeyen eşyası ve hudut mıntakası ahalisinin hududun öbür tarafından tedarik ettikleri ve elde ve sırtta taşınabilecek miktardaki eşyaları ve kıymetsiz nünuneler için yazılı beyan yerine ağızdan beyan yapmaları kabul edilmiştir. Mükellefler tarafından sözle yapılacak beyanlar alâkalı memurlar tarafından (Tahakkuk kâğıtları) üzerinde tesbit olunarak kendilerinden imza alınır ve vergi ve resimler bu kâğıtlar üzerinde tahakkuk ettirilir.

Cumhur Reisi namına gelecek eşyalar hakkında Cumhur Reisiğinden gümrüklere hitaben yazılacak yazılar (Tahrirler) ve diplomasi muafiyet ve imtiyazlarından müstefit olanlar namla-

rına gelecek eşyalar için Elçiler ve bu şahsiyetler tarafından yazılacak takrirler bu gibi gibi gümrüklerce muameleye esas tutulacaklardır.

Türkiye'ye göç edenlerin birlikte getirdikleri ev esyası için ağızdan beyanları ile muamele'e yapılacaksa da bu gibi eşya beraberlerinde getirilmediği takdirde yazı ile beyan yapılması lüzumlu görülmüştür.

İkinci bölüm - Tahakkuk ve tahsil

Madde 66 : Bu maddede mükellef tarafından (59) nevi maddeye göre yapılacak beyanın doğruluğunu kontrol maksadiyle muayene ve tahakkuk memurlarınca tecrübeten kaplardan bazısının tartılması veya kaplardan bazılarının açılarak aynı zamanda eins ve nevilerinin tetkik ve muayenesi veya tahlili neticesinde beyana nazaran sıklet veya eins ve nevi itibariyle fark görülmesi ihtimalleri derpiş edilerek olunacak muamele (4) bentde mütalâa olunmuştur.

(1) numaralı bentde aynı eins ve neviden yani aynı tarife pozisyonuna tabi bulunan eşyadan bir kısmı tartılmış olduğu ve bu tartılma neticesinde sıkletçe beyana nazaran fazlalık görüldüğü takdirde aynı einsten tartılmıyan kaplara mütenasiben ilâveler yapılmak esası konmuştur. Meselâ tarifenin aynı pozisyonuna tabi muhtelif (3) sandık pamuk mensucattan birisinin saf kilosu 100 ikincisinin 150 ve üçüncüsünün 200 olarak gösterilmiş bulunsa ve muayene memurları tarafından tartılan 100 kiloluk sandık muhteviyatı 110 kilo zuhur etmiş olsa işbu tartılan sandığın vergisi bulunan bu miktar üzerinden hesaplanacağı gibi 150 kilo gelen sandık muhteviyatı için aynı nispette olmak üzere 15 ve 200 kilo beyan edilen sandık için 20 kilo zam yapılmakla iktifa olunur.

Aneak mal sahibi tartılmamış sandıklara bu suretle zamlar yapılmasını kabul etmezse veya muayene memuru bu şekilde zamlar ile doğru bir netice almamıyacağı kanaatında bulunursa diğer tartılmamış kapların da muhteviyatları ayrı ayrı tartılarak bulunacak hakiki sıkletleri vergiye esas tutulur.

(2) nevi bentde, yukarıki bendin aksine olarak fazlalık yerine beyana nazaran sıkletçe eksiklik görüldüğü takdirde olunacak muameleler mütalâa edilmiştir. Bu hususta eksikliğin sebebine göre yapılacak muamele ayırt edilmiştir. Eğer görülen eksiklik derinin kurumması, mayilerin tebehhur etmesi gibi eşyanın tabiatından ve hava ve muhitin tesirinden veya çalmak ve akmak gibi zâyi olmasından ileri gelmiş ise bu eksikliklerden dolayı mal sahibinden vergi alınması doğru görülmüştür.

Eğer eksiklik mükellefin mevcut vesikalara ve malûmata rağmen dikkatsizliğinden ve hatasından - maddî hatalar müstesna - ileri gelmiş ise mükellefleri beyanları doğru yapmağa teşvik noktasından beyan ettikleri miktarın vergiye matrah ittihaz edilmesi eihetine gidilmiştir.

(3) tarifede bazı eşya aded, baş, istiap hacmi gibi ölçüleri üzerinden de vergiye tabi tutulmuş olabileceğinden bu ölçüleri üzerinden vergi veren eşyanın aded, baş ve istiap hacmi gibi beyan edilen vahitlerinin kısmen muayenesi neticesinde beyana göre fazlalık görülüyorsa (1) numaralı eksiklik görülüyorsa (2) numaralı bent hükmüne göre muamele olunması muvafık görülmüştür.

(4) Bu bentte kısmen yapılan muayenede eşya eins ve nevice yani tabi olacağı tarife pozisyonu itibariyle beyana nazaran daha yüksek tarifeye tatbiki icabettirecek vasıfta görülüyorsa diğer açılmamış kaplara ait eşyanın da bu yüksek katagoriye ait tarife üzerinden resimlendirileceği esas konmuştur. Bu gibi hallerde diğer kapları açarak muhteviyatını muayene edip etmemek keyfiyeti tahakkuk memurlarının takdirine bırakılmıştır.

Kısmen yapılan muayene neticesinde, muayene edilen kaplar beyana göre daha aşağı tarifeye tatbiki icabedecek eins, nevi ve vasıfta görüldüğü takdirde 64 nevi maddenin 1 nevi fıkrası ile konmuş olan beyanların mükellefleri bağliyaacağı esasma istinaden bütün eşya beyana göre tatbiki icabeden tarife pozisyonu üzerinden vergiye tabi tutulacaktır.

Madde 67 : Bu maddede kıymeti üzerinden vergiye tabi eşyanın beyan olunan kıymetinin doğruluğunu kontrol için tahakkuk memurları tarafından yapılacak tetkik neticesinde bu kıymetin eksik beyan edilmiş olduğu anlaşıldığı takdirde arttırılacağı gösterilmiştir.

Kıymetin fazla beyan edilmiş olduğu iddiası yukarıki maddeler hükümleri mucibince tahakkuk memurları tarafından itibara alınmaz ve bu bakımdan memurlar tetkik ve tabkik yapamazlar.

Kıymeti üzerinden gümrük vergisine tabi eşyanın muayene neticesinde çalınmak veya hava tesiri veya tabiatı icabı mahv ve telef ve zayi olmak sebepleriyle miktarı eksik görüldüğü takdirde bu eksiklikler vergi tahakkukunda itibara alınarak bunlara muayene memurlarınca isabet ettiği tesbit olunacak miktarlar vergi matrahından indirilir.

Eşya hava tesiri ve tabiatı icabı (çürümek gibi) veya kaza eseri (denize düşüp ıslanmak gibi) sebeplerle hasara uğrıyarak kıymetinden kaybetmiş ise vergiye matrah itibaz edilecek kıymetten, bu hasarlar sebebiyle tesbit olunan tenziller yapılır.

Meselâ böyle bir eşya için mal sahibi tarafından 1 000 lira kıymet beyan edilmiş ve muayene ve kontrol neticesinde bu beyanın doğruluğu tebeyün etmiş bulunduğu halde eşya hasara uğramış ise bu hasarın eşyanın kıymetinde husule getirdiği tesir tesbit olunur ve bilfarz beyan olunan kıymetten hasarın nevine, miktar ve derecesine göre 100 lira indirilmek lâzımgeleceği tesbit olunursa bu miktar vergiye matrah olarak beyan edilen 1 000 liradan indirilerek vergi 900 lira üzerinden tahakkuk ettirilir. Beyan olunan kıymeti tahakkuk memurları doğru bulunarak resen kıymet tesbit etmişlerse bu tesbitlerini eşyanın hasar görmemiş bir halde olarak takdir edecekler ve bundan hasarın derecesine göre indirilecek miktarı ayrıca göstererek tenzil edecekler ve vergiye bakıya kalan miktarı esas tutacaklardır.

Madde 68 : Gümrük tarifesinde bazı eşya hikemî ve kimyevi vasıfları itibariyle tasnif edilmiş olduklarından bu nevi eşyanın tarifede intibak edeceği pozisyonu doğru olarak takdir, ancak bunların hikemî ve kimyevi bir tahlile tabi tutulmaları ile mümkün olabilir. Bu maddede böyle bir ihtiyaç dolayısıyla eşyadan tahakkuk memurlarınca lüzumu kadar nümune çıkarılarak tahlil için gümrük lâboratuvarlarına gönderileceği ve bu lâboratuvarlarda yapılacak tetkik ve tahlil neticesinin tarife tabikine yani vergi tahakkukuna esas tutulacağı gösterilmiştir.

Kupalar, vazolar gibi bazı madenî ve yekpare eşyadan nümune alınması mümkün olamayacağı gibi bazı kıymetli eşyadan nümune tefriki zararlı olabileceği itibara alınarak mükellefleri tahlil zarureti ile mutazarrır etmemek için tahlil ve tetkiklerin bu eşya üzerinde yapılabileceği maddede ayrıca tazyih olunmuştur. Tahlil için ayrılmış nünunelerden bir kısmı artabilir ve bunlar sahipleri için bir kıymet de ifade edebilirler. Bunların dasahiplerine iade olunması lüzumu maddede tasrih edilmiştir. Aneak bu gibi nünuneliklerin uzun müddet sahiplerine iade edilmek üzere gümrüklerde saklanması mikdarlarının çokluğu dolayısıyla müskül ve karışıklıklar husule getirebilecek mahiyette görüldüğünden bu mahzuru önlemek üzere mal sahiplerine nünunelerini geri almak için bir aylık bir mühlet verilmesi ve bu müddet içinde müraeaatla gümrükten alınmayan nünunelerin ambar ve antrepolarda uzun müddet bırakılan eşyada olduğu gibi bunları tasfiye edebilmek üzere gümrüğe terk edilmiş sayılması lüzumlu görülmüştür.

Kezalik tarifeye göre yapılması icabeden tahliller ve tetkikler bir hususiyet gösterdiğinden ve gümrüklerde lüzum görülen yerlerde lâboratuvarlar açılmış ve tahlil metotları tâyin ve tespit edilmekte bulunmuş olduğundan tabkiklerde ahengi ve ittiradı teminen bunların gümrük lâboratuvarlarında yaptırılması esas kabul olunmuştur.

Binaenaleyh mükellefler tarife bakımından yapılacak tahlillerin diğer resmî veya hususi lâboratuvarlarda yaptırılmasını iddiaya hakları olamayacaktır.

Madde 69 : Muayene neticeleri mal sahiplerini ilzam edeceği ve gümrük vergilerinin tahakkukunda esas tutularak mükelleflerin aleyhine de neticeler verebileceği cihetle bu hususta mal sahipleri ile idare arasında ihtilâflar çıkmaması ve zarar ve ziyan iddialarını önlemek üzere tahakkuk memurlarınca lüzum görülecek tartıların ve kapların açılıp muayenelerinin mal sahipleri huzurunda yapılması esas tutulmuştur. Eşya sahiplerinin doğrudan doğruya hazır bulunamadıkları hallerde mümessilleri ve bu kanunla sair komisyoneulardan tefrik edilmek üzere gümrük ajanı ismi verilen komisyoneularının huzuru aranır.

Posta idaresince naklolunan eşya mürselünilehlerine gümrüğe muayene edilerek vergi ve resimleri tahakkuk ettirildikten sonra bu vergileri ödeme tebliği ile birlikte haber verildiğinden ve

milletlerarası mukaveleler ahkâmınca bu paketler içine gümrük muayenelerine ve tahakkuklarına esas olacak beyanlar umumiyetle mürsilleri tarafından tanzim olunarak konulmakta ve sair lüzumlu malûmat ve vesikalar yazılmakta ve ekinmekte olup mal sahiplerini muayenede hazır bulunmak üzere dâvet etmek gibi muhabereler bu nakliyatın istilzam eylediği çabukluğu bertaraf edecek mahiyette ve mahzurlu olacağı düşünülerek muayenenin posta idaresi memuru huzurunda yapılması maslâhata uygun görülmüştür.

Madde 70 : Bu maddede esasen gümrük vergisinden muaf tutulmuş olan ve mürselünileyle ri itibariyle yapılan beyanlara itimat ve kanaat gösterilmesi icabeden veya mahremiyetleri ihlâl edilmemek lâzımgelen bazı eşyaların muayeneden müstesna oldukları gösterilmiştir.

Madde 71 : Bu madde ile muayene memurları tarafından tahakkuk ettirilecek olan gümrük vergisine ait tahakkuk işinin, taallük ettiği eşya henüz gümrük kontrolü altında iken yapılması esası konmuştur. Mükelleflerin aşağıda izah olunacak hükümler dairesinde yapılan tahakkuklara itiraz etmek hakları vardır. Bu takdirde eşyanın yeniden daha esaslı bir surette muayeneden geçirilmesine veya yeni baştan nümune çıkarılmasına lüzum ve ihtiyaç hâsıl olabileceğinden tahakkukun, mal gümrük kontrolünden çıkmadan önce yapılması lüzumlu görülmüştür.

Kezalik tahakkukun, mal henüz gümrük kontrolü altında iken yapılması ileride beyannamelerine ekli nümuneye göre tekrar tetkik yapılarak tarife tatbikının düzeltilmesi gibi hileli iddialar ve itirazlarda bulunulmasını da önliyecektir. Şu kadar ki, mükellefler yapılan tahakkuka muttali olduktan sonra bu tahakkuka karşı itiraz etmekle beraber mallarını gümrükten çekmek istedikleri takdirde ekisperlere ait nünuneler ileriki madde hükümleri dairesinde çıkarıldıktan ve tahakkuk memurlarınca tatbik edilen tarife ile beyan arasındaki farkı depozito ve beyana göre hesap edilecek vergi katı olarak yatırılmak şartları ile malın gümrükten çıkarılmasında hiç bir mahzur kalmış olmayacağı için maddeye buna cevaz gösteren bir hüküm ilâve olunmuştur.

Madde 72 : Bu maddede gümrük vergisini tahakkuk ettirmek ve muaf olan eşyanın kanunlarına göre muafiyetlerini tâyin ve tesbit ve muayeneye tabi olanlarını muayene etmek vazifeleri ile mükellef olan muayene memurlarının bu vazifelerinden dolayı mesuliyetleri tanzim ve tesbit edilmiştir. Yukarıda zikredilen işler bazı gümrüklerde ayrı ayrı memurlar ve bazılarında bir kaç muayene memuru tarafından müştereken yapılmaktadır. Maddede müstakillen yapılmış olan vergi tahakkuku, muaflık tesbiti, eşya muayenesi gibi vazife ve hizmetlerin kanuna aykırı veya eksik ve yanlış yapılmasından dolayı münferiden ve müstakillen mesul olacaklardır. Müştereken yapılmış vazife ve hizmetlerde bunların hangi safhalarında iştirak vukubulmuş ise o safhalardaki kanunsuzluk ve noksanlıklardan ötrü birlikte mesul olacaklardır. 68 nei maddede gösterilen hallerde vergi tahakkuku veya muaflık tatbiki tahlil raporuna müstenit bulunduğu veya hayvan sağlık zabıtası kanununu mucibince inrarı başka makamların tetkik ve kontrolüne tabi tutulmuş muamelelerde bu makamların raporlarına müsteniden muayene memurları tarafından yapılacak işlerdeki kanunsuzluk ve noksanlıklardan doğacak mesuliyetlerin ise tahlil ve tetkikleri yapan mercilere ait olacağı tasrih edilmiştir.

Muayene memurları gümrük vergisi ile gümrüklere tahsil olunan sair vergi ve resimlerin tahakkuk muamelelerinde ve tarife tatbiklerinde vekâletten yapılacak tebliğlere göre iş görmekle mükellef olduklarından bu emirlere uygun olarak yapacakları tahakkuklardan dolayı mesul olmaları tabiidir. Aneak tereddütleri kaldırmak üzere keyfiyetin maddede tasrihi lüzumlu görülmüştür. Muayene memurlarından mesuliyeti kaldıracak olan emirler, umumî emirler olmak gerektir. Hususi emirler, muayene memurlarını mesuliyetten kurtaramaz. İdare âmirleri, doğrudan doğruya mesul olan muayene memurlarının vergi tahakkuk işlerine karışmayıp onları ikaz ve tenvir ile iktifa ederler. İdare âmirleri aneak mesuliyeti üzerlerine almak şartıyla bu tahakkukları kendi kanaatlerine göre tadil edebilirler.

Madde 73 : Gümrük vergisinin tahakkuk ettirilmesi için muayene memurlarınca yukarıki maddelerde izah olunduğu üzere bazı kapların tartılmasına, ağırlı muayene edilmesine, nümune çıkarılmasına veya hususi kanunları icabınca bazı makamlarınca tetkik ve muayene edilmesine lü-

zum görüldüğü takdirde bu işlerin ve istilzam ettiği masrafların mükelleflere yapılması veya yaptırılması esas kabul edilmiştir. Bir âmme hizmeti olmayan bu işlerin mükellefler tarafından yapılması gerek masraf bakımından ve gerek bu işlerin ihtimamla icrası bakımından daha uygun görülmüştür.

Ambar ve antrepolarda bu gibi işler için buraları işleten idare ve müesseseler tarafından lüzumlu ve kontrole tabi müstahdemler kullanılabilir ve buralarda eşyanın tartılmasına, nümune çıkarılmasına lüzumlu âletleri bu işletme idareleri temin ederler. Ancak nümune konacak kapları iş sahipleri tarafından temin olunmak lâzımgelir. Muayene heyetleri bu muameleleri yakından kontrol ve nezaret altında bulundurlurlar ve iyi yapılmalarını temin ederler.

Madde 74 : Gümrüklü eşya, gümrük vergisi ile gümrüklere tahsil olunan sair vergilere terettüp edecek cezaya karşı teminat hükmünde bulunduğundan bunların gümrükten çekilmeden önce tahakkuk ettirilen vergilerinin peşin olarak ödeneceği esastır. Ödenecek verginin Türk parası olarak ödeneceği de bu madde ile tasrih olunmuştur. Çekle tediyat yapılması ancak çeklerin millî bankalar üzerine çekilmiş ve bu bankalara kabul edilmiş olması şartları ile Gümrük ve inhisarlar vekâletinin müsaadesine bırakılmıştır. Bu takdirde mükellefler vergi ödeme mükellefiyetinden ancak bu çekler muhteviyatının gümrük idarelerince tahsili veya Hazine hesabına geçirilmesi halinde kurtulmuş olacaktırlar. Çekle yapılacak ödemelerin para nakli ve sayılması gibi külfet ve zahmetleri kaldırılmak gibi gerek mükellef ve gerek idare için melhuz faydalara binaen kabulü yukarıdaki şartlarla muvafık görülmüştür.

Üçüncü bölüm - Vergi ve resimlere itiraz

Madde 75 : İtiraz sebepleri : Bu maddede gümrük vergisinin mahiyet ve hususiyeti gözönünde tutularak gümrüklere tahakkuk ettirilen vergiye mükelleflerin hangi sebeplerden dolayı itiraza hakları olabileceği tâyin ve tereddütlere mahal kalmamak üzere (7) fıkra halinde tespit edilmesidir.

(1) Bu bende tesbit olunan itiraz sebebi, muayene memurları tarafından eşyanın (teknik mahiyet ve vasıfları) nın beyana nazaran yanlış tesbit edilmesi ve yanlış tarife pozisyonuna tatbik edilmiştir.

Eşyanın (teknik mahiyet ve vasıfları) sözleri ile eşyanın ithalât Umumî tarife cetvelinde vergi hadleri itibariyle yapılmış tertip ve tasnifi ve tavsifi bakımından olan mahiyet ve vasıflarıdır. Meselâ bugün meri bulunan tarifemizin 157 numarasında (pirinç) vergi nispeti itibariyle (a çeltik), (b ayıklanmış) suretinde vasıflandırılarak 2 pozisyona ayrılmıştır.

Mükellefin gümrükçe yapılan tahakkuka bu bir numaralı fıkraya istinaden itiraz edebilmesi için kendisince (çeltik) olarak vasıflandırılan (pirinç) in muayene memuru tarafından (ayıklanmış) şeklinde vasıflandırılıp tahakkuka esas tutulmuş olması lâzımgelir.

Keza tarifemizin 330 numarasında (kopye ve yazı çoğaltma kâğıtları)

- a) Kopye kâğıdı,
- b) Yazı çoğaltmak için tertip edilmiş mumlu ve kâğıtlar,
- c) Kömür kâğıdı.

Suretinde resim nisbeti bakımından teknik mahiyetlerine ve vasıflarına göre 3 pozisyonda mü-talâa edilmiştir.

(Kopye ve yazı çoğaltma kâğıtları) hakkında mükellefler tarafından bu fıkraya göre gümrükçe yapılan tahakkuka itiraz edilebilmesi için ya mükellef tarafından kopye kâğıdı olarak beyan ve 330 numaranın A fıkrasına göre resimlendirilmesi teklif edilen eşyanın tahakkuk memuru tarafından bu mahiyette sayılmıyarak (yazı çoğaltmak için tertip edilmiş mumlu kâğıt) şeklinde başka mahiyet ve vasıflarla tesbit edilmesi veya (kömür kâğıdı) suretinde vasıflandırılarak (C) fıkrasına tatbik edilmiş bulunması gerekir.

(2) Bu bend altında tesbit olunan itiraz sebebi eşyanın tahakkuk memurlarınca teknik mahiyet ve vasfı doğru tesbit edilmiş olduğu halde (tarifeye tatbik ve temsil) inde hata edilmiş olmasıdır.

Faraza yukarıdaki kâğıt misalinde mal sahibi eşyasını (kopye kâğıdı) olarak beyan eylemiş tahakkuk muayene memuru da yine aynı suretle bu eşyanın teknik mahiyet ve evsafı (kopye kâğıdı) olarak tesbit ettiği halde bunun gümrük vergisini tarifedeki asıl yeri olan (330/A) pozisyonuna göre tahakkuk ettireceği yerde (330/B) pozisyonuna göre tahakkuk ettirmiş olması gibi.

(3) Bu fıkrada tesbit edilen itiraz sebebi, kıymeti üzerinden gümrük vergisine tabi eşya için bu projenin 67 nci maddesinde gösterilen salâhiyetine istinaden muayene memurlarınca takdir olunacak kıymetin yanlış ve yüksek takdir edilmesidir.

(4) Bu fıkraya göre itiraz için ortada ticaret muahede ve mukaveleleri ile umumî ithalât tarifemizin konsolide edilmiş veya tenzilâta tabi tutulmuş olan pozisyonlarından birine tatbiki icabederken tahakkuk memurlarınca tenzilâta tabi olmayan başka bir tarife pozisyonuna veya konsolide edilmemiş bir pozisyona göre vergi tahakkuk ettirilmiş olması gibi bu maddenin (2) numaralı bendinde izah olunan şekilde bir tarife tatbik hatası yapılmış olmak lâzımdır.

(5) Bu fıkrada gösterilen itiraz sebebi, bu kanun veya hususi kanunları hükümlerine göre gümrük ve gümrüklerce tahsil olunan vergilerden muaf olması lâzımgelirken muayene memurlarınca bu hükümlerin yanlış tatbiki suretiyle eşyanın muafiyetten istifade ettirilmemesi veya muaflığın yanlış bir hükme istinat ettirilmiş olmasından ibarettir.

(6) Bu fıkrada itiraz sebebi, tarife kanununda sıklıete müteabik hüküm ve esasların muayene memurlarınca tatbikında hata edilmesidir.

Meselâ bu günkü tarife kanunumuza göre eşyalardan bir kısmı gayri sâfi bir kısmı sâfi sıklıet üzerinden vergiye tabi tutulmuşlardır. İhtilâf ve itiraz sebebi bu fıkraya göre böyle bir vergi ölçüsü mevzuuna taallük etmek gerekir.

(7) Bu fıkraya göre itiraz eşyanın menşesine taallük etmek lâzımdır. Gerek ahdi tarifelerin ve gerek diğer ithal rejimine müteallik hususi hükümlerin tatbiki bakımından eşyanın menşei esastır. Tahakkuk memurları tarafından tesbit edilen menşe dolayısıyla eşya bu hükümler icabınca ya ahdi tarifelerden istifade edemez veya hususi bazı avantajlardan mahrum edilmiş olabilir. İşte bu fıkraya göre yapılacak itiraz, tahakkuk memurları tarafından tesbit edilen eşyanın menşesine taallük etmek gerekir.

Eğer muayene memuru tarafından gümrük vergisinin tahakkukuna bu projenin 66 nci maddesine tevfikân mal sahibi tarafından yapılan beyan esas tutulmuş ise yapılan beyanlar o maddelerde izah edildiği üzere mükellefler bu beyanları ile bağlanmış bulunacaklarından bu maddenin (1) ve (3) numaralı fıkralarında gösterilen sebeplerden birisiyle yapılan tahakkuka karşı itirazda bulunamazlar, itiraz eyledikleri takdirde bu itirazları salâhiyetli itiraz mercilerince reddolunur.

İtiraz müddeti :

Madde 76 : Bu maddede mükelleflerin muayene memurlarınca yapılan tahakkuklara karşı 75 nci maddede gösterilen sebeplerden biri ile yapacağı itirazın müddeti tâyin olunmuştur. Bu müddet (8) gün olarak tesbit olunmuştur. Müddetin müruru hakkında mükelleflerle idare arasında ihtilâfları önlemek üzere tahakkuklarını gümrükçe mükelleflere veya mümessil veya gümrük ajanlarına bildirilmesi esas konmuş ve keyfiyet maddenin ilk fıkrasında tasrih olunmuştur.

Şu kadar ki sair vergi tahakkuklarında olduğu gibi bu bildirişin ayrıca yazı ile yapılması gibi formaliteleri ve gecikmeleri önlemek için gümrük vergisi tahakkukları bu projeye göre esasen mükellefler tarafından tanzim ve ibraz edilen beyannameler üzerinde yapılmakta ve mal sahipleri veya gümrük ajanları tahakkuk safhalarını yakından takip etmekte oldukları cihetle bu beyannameler üzerinde bilgi verilmeleri şıkkı kabul olunmuştur. Bu şekilde vukubulacak bilgi tarihleri de itiraz müddeti için mebde tutulacaktır.

Mükelleflerin yapılan tahakkuklara karşı itirazları olmadığı ve keyfiyeti yazılı olarak beyannameler üzerinde beyan ettikleri takdirde vergi ödenmesi işinin itiraz müddetince geri bırakılması doğru görülmemiş, ancak bu takdirde mal gümrükten çekildikten sonra da itirazlar yapılmasını önlemek üzere bu takdirde itiraz hakkının düşeceği maddede açık bir hükümle gösterilmiştir.

Mükellefler gümrükçe yapılan tahakkuka karşı itiraz edeceklerini bildirmekle beraber mallarını bu itirazın tetkik ve intaama kadar gümrükte bırakılmıyarak çekmek istedikleri takdirde bu istekleri ancak kendi beyanlarına nazaran ödenmesi lâzımgelen vergiyi katî ve gümrükçe yapılan tahakkuka göre farkını ve cezayı müstelzim ise bu cezayı depozito suretiyle ödemek ve itiraz dolayısıyla 78 nci maddeye göre yapılması gerekli muameleleri yapmak şartları altında kabul olunarak piyasa ve ticari ihtiyaçların karşılanması cihetine gidilmiştir.

Madde 77 : İtiraz mercii :

Bu maddede gümrük vergisinin tahakkuk memurları tarafından yapılan tahakkuklara karşı vukubulacak itirazları tetkik ile mükellef itiraz mercii ve bu mercie itirazların ne suretle sevku- lunacağı ve 75 nci maddede yazılı itiraz sebeplerinin hangisi ile bu mercie itiraz olunabileceği tesbit olunmuştur.

1499 sayılı Tarife kanununun 30 ncu maddesi ile konmuş olan (tahkim) usulü şimdiye kadar edinilen tatbik ve tecrübeler nazaran iyi neticeler vermiş ve gerek tatbikçilerin ve gerek ithaleci- lerin bu usule epey alışmış bulunmaları gözönünde tutularak ipka edilmiştir.

1499 sayılı kanunda mükellefler tarafından yapılacak itirazların bu mercie ne suretle sevke- dileceği tasrih edilmemiş olduğundan bu cihet idareten tâyin olunmakta idi. Mükelleflere verilmiş bir hakkın istimal şekline ait olan bu usulün de kanun yolu ile tanzimi muvafık görülerek mad- dede ona göre tafsilât verilmiştir. Mükelleflerin vukubulacak itirazlarının tetkik ve hal mercii 78 nci maddede gösterilen (Hakem heyeti) olmakla beraber mükellefleri tahakkuk memurlarının takdirlerindeki hata sebebi ile işin bu mercie kadar sevki suretiyle vakit kaybetmelerini ve mas- raf yapmalarını önlemek üzere bugün tatbik edilmekte olduğu veçhile yapılan itirazların tahakku- ku yapan tahakkuk memurlarının ilk âmirinden, ihtilâfî hakem heyetine sevkedecek umum mü- durlük mercii kadar olan müteselsil âmirlerce de tetkiki muvafık görülerek keyfiyet maddede tavzih olunmuştur.

Bu maddeye göre 78 nci maddede yazılı hakem heyetine tetkik olunabilecek itiraz sebepleri maddede açıkça gösterildiği veçhile 75 nci maddenin 1, 2, 3, 6 ve 7 numaralı bentlerindeki sebep- lerden dolayı çıkan ihtilâflardır. 75 nci maddenin 4 ve 5 numaralı bentlerinde gösterilen ihtilâf sebepleri eşyanın yanlış tarifeye tatbikini icabettiren teknik mahiyet ve vasıflarına taallük etme- yip muahede ve mukavelelerin ve muafık hakkındaki hükümlerin tefsir ve izahından doğma bir key- fiyet olduğundan (tahkim) usulünün şümülü haricinde görülmüştür. Bu mahiyetteki tatbikler aleyhine mükelleflerin itiraz yol ve mercileri 82 nci maddede gösterilmiştir.

Madde 78 : Hakem heyeti :

Bu maddede mükelleflerin 77 nci madde dairesinde vukubulan itirazlarını katî olarak tetkik ve hal ile mükellef (Hakem heyeti) nin kimlerden teşekkül edeceği tesbit olunmuştur.

1499 sayılı kanunun 30 uncu maddesi hükmüne göre teşkil edilmekte olan daimî hakem heye- ti aynen kabul ve ipka edilmiştir. Bu hakem heyeti beş kişiden toplanır ancak bunların üçü da- imî olduğu halde diğer ikisi her ihtilâf için taraflarca seçilmek suretiyle değişebilir.

Bu üç kişilik heyeti teşkil eden âzaya, mükelleflerle idare tarafından seçilecek ve ihtilâfî bi- dayeten tetkik ve bir karara bağliyacık olan (Eksper hakem) lerden tefrik için adlarına (Ko- miser hakem) denilmiştir.

Üç komiser hakemin bugünkü vekâlet teşkilâtı itibariyle intihapları İktisat ve Ticaret vekil- liklerine verilmiştir. Bunların lâyenazil olmaları mahzurlu görülerek maddede icabında değiştiril- lebileceği kayıt ve işaret edilmiştir.

Üç komiser hakeme her ihtilâf vukuunda iki tarafça tâyin edilecek eksper hâkemlerin de, 1499 numaralı kanunla kabul edilmiş olduğu veçhile, Gümrük ve inhisarlar, İktisat ve Ticaret vek- killiklerince tanzim ve ilân edilecek listeye dâhil kimseler arasından seçilmesi esas muhafaza edil- miştir. Bu listeye alınacak kimselerin ihtilâf mevzuları üzerinde salâhiyetli kimseler olmasını ve kararların isabetli bulunmasını teminen zirai, ticari ve sinai işlerde ilmî ve tecrübî ihtisas esas tutulmuş ve maddeye buna göre kayıtlar konmuştur.

Listede icabında hakem olarak seçilecek kimseler ihtisas şubelerine göre de tefrik edilecekler ve taraflar hakemlerini ihtilâfın taallük ettiği mevzuata göre bu zümreler arasından seçebileceklerdir. Bu kayıtlar ile ihtisas sahibi olmayanlar tarafından verilebilecek kararlardan doğabilecek mahzurların önlenmesi gayesi tâkip olunmuştur. Komiser hakemler hakkında ihtisas mecburiyeti konmamıştır. Bunların vazifelerini lâyikiyle yapabilecek namuslu ve ehliyetli kimselerden seçilmesi keyfiyeti Ticaret ve İktisat vekilliklerinin takdirlerine bırakılmıştır.

Madde 79 : Bu maddede 78 nci maddeye göre kurulan (hakem heyeti) tarafından ihtilâflı mevzuların ne suretle tetkik ve karara bağlanacağı tesbit olunmuştur. İhtilâflı mevzuu evvelden tarafların tâyin ettikleri iki hakem tetkik, müzakere ve münakaşa ederek ittifakla bir karara bağlayacaklardır. Bu münakaşaların ve kararın hakem heyetinin bütünlüğünü teyiden diğer üç komiser hakem huzurunda yapılacağı ayrıca tasrih olunmuştur. İki hakemin ittifakla verdikleri karar Komiser hakemler heyetine tescil olunur. Bu heyet ancak ihtilâflı tarafların hakemlerinin üzerinde ittifak edemedikleri mevzuu tetkik ile bir karara bağlayacaklardır. Kararlar ekseriyetle yani en az iki kişinin reyile verilir. Tarafların tâyin edilmiş hakemler bu hususta reye iştirak ettirilemeyecektir.

Yukarıki suretlerle verilecek kararların katî olması esas bu kanun ile de aynen ibka edilmiş ve bu hakem heyeti fevkinde diğer bir temyiz veya istinaf merci ihdası zait görüldüğünden maddede verilecek hakem kararlarının katî ve nihâi olduğu ve bu kararlar aleyhine Devlet şûrasına vukubulacak itirazların usul noktasından olabileceği tasrih edilmiştir.

Kezalik bu kararlar bir içtihat tesis eder mahiyette olamayacaklarından yalnız ihtilâflı mevzuata maksur ve münhasır kalacakları ve diğer hadiselerde bunlara İdarenin ittiba mecburiyeti bulunmadığı da maddede tasrihan zikredilmiştir.

Madde 80 : Bu maddede Hakem heyetinin salâhiyet hududu tâyin edilmiştir. Gerek eksper hakemler ve gerek komiser hakem heyeti tarife tatbikinden doğan yani 75 nci maddenin 1, 2 numaralı bentlerinde gösterilen sebeplerden ileri gelen ihtilâflarda eşyanın teknik mahiyet ve vasıflarını ve bu mahiyet ve vasıflarına göre tarifedeki intibak yerlerini takdir hususlarına hasrederek içtihadî mahiyette karar veremeyeceklerdir.

Meselâ 1499 sayılı kanuna bağlı tarife cetvelininin 150 nci numarasının ihtarında (İpek böceğinden gayri böceklerden istihsal olunan elyaf ve sinyafil denilen sun'î yün ve bunların mamulâtı ipek addolunur.) Denilmektedir.

(Zelvole) adı altında yapılmış sun'î bir madde ile karışık pamuk mensucatın bu zelvole maddesi gümrükçe (sinyafil) mahiyetinde görülerek hakikî ipek gibi telakki ve ona göre tarife tatbiki ve vergi tahakkuku yapılmasından dolayı ortaya çıkan bir ihtilâfta Hakem heyeti (Zelvole) adı altında mensucata karıştırılmış liflerin teknik mahiyetini araştırarak bu mahiyetlerine göre tarifedeki yermi tâyin ile iktifa edecektir.

Bilfarz işbu zelvole liflerini mahiyetçe ihtarında mezkûr (sinyafil) denilen lifler mahiyetinde görmekle beraber bunları hakikî ipeğe nazaran vasıf ve kıymet itibariyle çok aşağı olmalarından dolayı hakikî ipek sayılamayacağı gibi bir kanaat ve içtihat yoluna gidemeyeceklerdir.

Madde 81 : Tahlile itiraz :

Bu maddede tarifeye tatbiki ancak hikemî veya kimyevî tahlil ile mümkün olabilen eşyanın 68 nci maddeye göre gümrük lâboratuvarlarında yapılan tahlile karşı 1499 sayılı kanunun 16 nci maddesi ile kabul edilmiş olan itiraz hakkı bazı cayzihlerle kabul edilmiştir. Bu itiraz eşyanın mükellef tarafından da seçilebilecek bir kimyager huzurunda 2 nej defa tahlilini talepten ibarettir. Maddede bu istek ve itirazların müddeti gösterilmiş ve mükellefler tarafından yerine getirilecek muameleler ve vazifeler açıklıkla gösterilmiştir. İkinci tahlil de yine Gümrük lâboratuvarında yapılabilecektir. 68 nci maddede izah edilen teknik sebeplerden dolayı ikinci tahlilin de Gümrük lâboratuvarlarında yapılması zarurî görülmüştür. Ancak bu ikinci tahlil aynı gümrükte birden fazla kimyager bulunduğu takdirde birinci tahlili yapmayan diğer bir kimyager tarafından ve aynı gümrükte birden fazla kimyager bulunmadığı takdirde ikinci tahlil en yakın gümrük veya İstanbul Gümrük lâboratuvarında yapılmak lâzımgelir. En yakın gümrükle İstanbul Gümrük lâbo-

ratuvarından hangisinde tahlil yapılmasını mükellefler tasrihetmedikleri takdirde gümrükçe takdir olunur. Mükelleflerin lüzum gördükleri takdirde ikinci tahlilde hazır bulunduracakları ve hariçten seçecekleri kimyager müşahit vaziyetinde olarak tahlilin sureti icrasına nezaret edip bu tahlilin icrasına fiilen karışmıyacaklar ve bu tahlil dolayısıyla rey beyan etmek hakkını haiz olamayacaklardır. Bu ikinci tahlil raporu üzerine müşahedelerini ve mütalâalarını yazabilecekler ve fakat bu mütalâalar idareyi ilzam etmeyecektir.

İkinci tahlil neticesi kati olacaktır. Bu ikinci tahlil hakkında birinci tahlili yapan kimyagerin de rey ve itiraz hakkı yoktur.

Maddenin diğer hükümleri, tahlilin yolu ile yapılması için lüzumlu görülen ve bu muameleleri nizamlayan tedbirler mahiyetindedir.

Madde 82 : 75 nci maddenin 4 ve 5 numaralı bentlerinde yazılı sebeplerden dolayı mükelleflere kabul edilmiş olan itiraz hakkı, eşyanın teknik mahiyet ve vasıflarına ve umumî tarife tatbiklerine taallük etmediği cihetle bu hakka istinaden vuku bulacak itirazların tetkiki için idarî itiraz mercileri kabulü daha muvafık görülmüş ve maddede bu itiraz mercileri tesbit olunmuştur.

Bu merciler, ihtilâfın tezee halledilmesini teminen iki derece olarak kabul edilmiştir. İlk itiraz mercileri, itirazı doğuran tahakkuku yapan memurların bağlı buldukları İdare âmiri veya Müdür veya Başmüdürleridir. Mükellefler bu memurların bağlı buldukları âmir veya müdür veya başmüdüre müracaat etmekte muhayyer bırakılmışlardır. Faraza bir başmemurlukta muayene memuru tarafından yapılmış olan tahakkuka karşı itiraz edecek mükellef itirazını ya bu muayene memurunun birinci derecede İdare âmiri olan Başmemura veya bu Baş memurluğun bağlı bulunduğu müdürlüğe ve bu müdürlük de bir Başmüdüre bağlı müdürlük ise Başmüdüre yapmakta muhayyerdir.

İkinci merhale olarak itirazları tetkik edecek merci, Merkezde Gümrükler umum müdürlüğüdür.

İhtilâfların kısa bir zamanda halledilmesini ve itiraz bahanesiyle işlerin uzatılmaması için 8 günlük itiraz müddeti ve ikinci itiraz için de beş gün kabul edilmiştir. Bu müddetlerin başlangıcı, 76 nci maddedeki usul ve esaslar dairesinde mükelleflerin ihtilâflı tahakkuka veya birinci itiraz kararına ıtıla tarihleridir.

Gerek Tahakkuk memurları tarafından yapılan muamelelere ve gerek bu maddede gösterilen itiraz mercilerince verilmiş kararlar aleyhine Devlet şûrası kanununun tâyin ettiği müddet içinde idarî kaza yoluna gidilebileceği de tabiidir.

Dördüncü bölüm - Noksan veya fazla alınmış gümrük vergileri

Madde 83 : Eksik vergilerin istenmesi :

Bu maddede gümrük vergisinin eksik tahsil edilmiş veya hiç alınmamış olduğu tahakkuk ve tahsil safhalarından sonra yapılacak tetkik ve teftiş ile meydana çıktığı takdirde bu eksiklerin veya hiç alınmamış vergilerin mükelleften istenme yolu ve müruruzamanı tesbit edilmiştir.

Verginin eksik veya hiç alınmamış olması muhtelif sebeplerden ileri gelebileceği düşünülmüş ve bu sebepler maddede ayrı ayrı itibara alınmıştır.

Kezalik isteme için bir müddet tâyini bakımından muamele iki safhaya ayrılarak mütalea edilmiş, mal henüz gümrükten çekilmemiş olduğu bir sırada noksanlar meydana çıkarılmış olduğu takdirde isteme için bir müddet tesbiti lüzumsuz görülmüş ve ancak mal gümrükten çekilmiş olduğu takdirde ithalâtçıları mutazarrır etmemek ve noksan verginin taallük ettiği mallarını müstehtliklere devrettikten sonra vergi ödeme mecburiyetinde kalmalarını önlemek üzere 3 aylık bir isteme müddeti kabul olunmuştur.

Eksik veya hiç vergi alınmamış olması sebepleri, yanlış tahakkuk veya yanlış hesap yapılmak olabilir. Yanlış tahakkuktan maksat, bu lâyihanın 75 nci maddesinde gösterilen sebeplerden birinden ileri gelebilir.

Yanlış hesap ta cem, darp gibi ameliyelerde yapılan hatalardır. Bu yanlışlıklar sebebiyle mükelleflerden eksik veya hiç alınmamış vergiler mucip sebepleriyle mükelleflere bildirilecek ve bil-

hassa ikinci sınıfta yani mal gümrükten geçtikten sonra bu tebliğler yazılı olarak yapılacak ve üç aylık müddete bu tebliğ tarihleri başlangıç tutulacaktır. Ancak muafiyet veya inik tarife tatbiki dolayısıyla yapılan yanlışlıklardan dolayı 3 aylık isteme müddeti, eğer yanlışlık alâkalı bir başka vekâletten verilmiş vesikalara müstenit ise 3 aylık isteme müddetinin başlangıcı o vekâletçe yanlışlığa ittila ve inik tarife veya muaflik tatbikine mesnet tutulan vesikanın hükümsüzlüğü anlaşıldığı tarihten başlayacaktır.

Mükellefler bu suretlerle istenecek vergilere karşı da sebeplerine göre bu projenin 75, 76 ne maddelere göre 77 ve 82 ne maddelerde yazılı mercilere itirazda bulunabileceklerdir.

Bu suretle tahakkukların düzeltilmesi neticesinde beyana nazaran bu projenin maddesinde gösterildiği üzere ceza alınması icabetdiği takdirde ceza hükümlerinin tatbik olunacağı te reddütleri kaldırmak maksadı ile maddede ayrıca tasrih olunmuştur.

Yukarıda izah olunan sebepler dolayısıyla eksik alındığı meydana çıkarılan gümrük vergisi bir lira veya daha noksan miktarlarda ise böyle cüzi Hazine alacakları için yapılması lâzımgelen isteme formaliteleri ile işlerin çoğaltılmaması ve mükelleflerin de lüzumsuz yere rahatsız edilmemeleri için bunların aranması muvafık görülmemiş ve maddeye ona göre bir fıkra ilâve edilmiştir. Burada bir lira ve daha az eksiklikler her beyanname itibariyledir. 84 neü maddede fazla alındığı bilâhare meydana çıkarılacak vergilerden bu miktardaki mükellef haklarının da kendilerine ödenmemesi esası konmuş bulunduğu eihetle bundan Hazine için maddi bir zarar da hâsıl olmayacaktır.

Fazla alınan vergiler :

Madde 84: Bu madde ile yukarıki maddenin aksine olarak idarece resen yapılan kontrol ve teftiş neticesinde yine 75 ne maddede gösterilen sebeplerden veya hesap hatasından dolayı vukubulan bir yanlışlıkla fazla alındığı anlaşılan gümrük vergisinin hangi şartlar altında iade olunabileceği tesbit edilmiştir.

Bu maddeye göre meydana çıkan fazlanın mükellefe resen iade olunabilmesi için ilk şart olarak bu yanlışlığın tahsil tarihinden itibaren 3 ay içinde meydana çıkmış olması esası konmuştur. Bunun sebebi gümrük vergisinin ve gümrükte tahsil olunan vergilerin intikalî mahiyette de bir vergi olması ve bu müddet içinde emtianın müstehliklere devredilmiş olacağı mülâhazasıdır. Netekim aynı düşünce ile eksik vergiler için isteme müddeti olarak 83 neü maddede 3 aylık bir mühlet kabul edilmiştir. Bu itibarla 3 aydan sonra yapılacak kontrol ve teftişler neticesinde meydana çıkarılan fazlalıklar, ithalâtçiler için haksız bir iktisap teşkil edeceğinden bunların mükelleflere reddi mutlak surette mevzuubahis olmayacaktır.

İkinci şart, 3 aylık mühlet geçmeden meydana çıkmış olan fazla vergilerin geri verilebilmesi için de yine haksız bir iktisaba mahal kalmamış olmak için ithalâtçi tarafından bu verginin taallûk ettiği eşyanın müstehlike devir ve intikal ettirilmemiş bulunduğuunun ithalâtçi mükellef tarafından ispatıdır.

Fazlanın müstehliklere inikâs ettirilmediği ve iadenin sebepsiz bir iktisap sayılmıyacağı keyfiyetinin tesbiti mahallî Ticaret mahkemelerine bırakılmıştır. Bu mahkemeler duruşma yapmaksızın ithalâtçinin ibraz edeceği müsbit evrak üzerinden tetkiklerini yaparak kararlarını vereceklerdir.

Mükellefler maddi hesap hatası müstesna olmak üzere bu suretlerle fazla almış vergilerin red ve iadesini idareden isteyemezler. Bunların ancak yukarıki 75 ne maddede gösterilen sebeplerden dolayı salâhiyetli itiraz mercilerine itiraz hakları vardır.

Kezaiki mükelleflerin beyanları kendilerini bağliyacağı bu projenin inci maddesi mucibince kabul edilmiş bir esas olduğundan ve tahakkuk memurları bu beyanlara kanaatle vergiyi tahakkuk ettirebileceklerinden mükelleflerin beyanlarına uygun olarak yapılmış olan tahakkuklardan dolayı bilâhara resen iera edilen kontrol ve teftiş neticesinde bu maddede gösterilen sebeplerle fazla vergi alındığı anlaşılrsa bile bu vergiler resen dahi iade olunmıyacak ve mezkûr maddeler hükümleri mahfuz kalacaktır.

Yalnız maddi hesap hatasından dolayı fazla almış vergiler bu hükümden müstesna olduğu

gibi mükellefler dahi bilâhara muttali olabilecekleri bu gibi maddi hesap hatası neticesinde fazla alınmış vergileri ödeme tarihinden itibaren 3 ay içinde istiyebileceklerdir.

Bu maddede gösterilen sebeplerden biri ile yapılan hata neticesinde fazla alınan verginin bir beyannamede yekûnu bir lirayı geçmediği takdirde (Bir lira dahil) hiç bir suretle geri verilmemesi bu iade keyfiyetinin tahmil ettiği külfet ve muamele dolayısıyla muvafık görülmüştür.

Madde 85 : Tahsil müruru zamanı :

Bu madde ile gümrük vergisinin tahsil müruru zamanı tespit edilmiştir. Bu müddet gümrük vergisi tahakkukunun bu projedeki hükümler dairesinde katileştiği malî yıldan itibaren beş yıl olarak kabul olunmuştur. Meselâ tahakkuk ettirilen vergi 1940 malî yılı içinde katileşmiş ise bu vergi 1941, 1942, 1943, 1944 ve 1945 malî yılları içinde takip ve tahsil olunabilecek ve 1945 malî yılın bittiği 31 mayıs gününden sonra müruru zamana uğrayarak 1946 malî yılı içinde tâkip ve tahsil hakkı düşecektir.

Ancak bu tahsil müddeti verginin taallûk ettiği malların gümrük elinden veya kontrolü altından çıkmış bulunması haline maksurdur. Mal henüz gümrüğün eli veya kontrolü altındaki yerlerde bulunuyorsa bu mallar, onlara terettüp eden gümrük vergisi için zâman ve teminat mahiyetinde olduğundan bunlar hakkında tahsil için bir müddet yoktur. Bunlara terettüp eden vergi ve resim borçları bir müddetle mukayyet olmaksızın her vakit bedellerinden mahsup edilerek tahsil olunabilecektir, maddenin 2 nci fıkrası bu maksatla yazılmıştır.

Madde 86 : Bu maddede gümrük vergisinin yukarıki madde ile tespit olunan beş yıllık tahsil müruru zamanını durduran ve kesen sebepler ayrı ayrı gösterilmiştir.

Durduran sebepler bu lâyhada Tahsili emval kanununa 2656 sayılı 23 . XII . 1934 tarihli kanunla eklenen kanunun 6 nci maddesinin hükmüne nispetle genişletilmiştir. Tatbikat, bazı mükelleflerin gümrük vergisi borçlarından dolayı yapılacak tâkiplerden mallarını kaçırmak üzere muvazaalı temlik ve devir yollarına gittiklerini göstermiştir. Tahakkuk etmiş bir gümrük alacağı için tâkip edilen mükelleflerin bu türlü tevessülleri aleyhine iptal davaları açmak sebep ve imkânları mevcut olduğu halde açılan davalar, ve girişilen hukuki tevessüller sırasında müruru zamanın durması kastedilerek maddeye (a) fıkrası; iflâs halinde müflis aleyhine münferit tâkip duracağından umumî hükümlerimize mütenazır olmak üzere iflâs masasına kaydettirilecek vergi alacağı hakkında da müruru zamanın iflâsın tasfiyesine kadar işlememesi için (B) fıkrası; mükellefin mallarının haczedilmiş olması veya bu yolda icra muamelelerine girişilirken mükellef tarafından kanun yollarına gidilerek ve meselâ tehiri icra kararı alınarak haciz konmasına dahi imkân verilmemesi gibi hallerde müruru zamanın yine duracağı (C ve D) fıkraları ile, ifade edilmiştir.

Tahsil müruru zamanın kesilme sebebi olarak da mükellefin borea mahsuben tediyelerde bulunması veya mallarının haczi hakkında alınmış bulunan kararın kendisine veya mümessil veya ajanına tebliğ edilmesi halleri kabul edilmiştir.

Madde 87 : Gümrük vergisi matlubunun taallûk ettiği muamelede cezayı müstelzim bir hal bulunduğu ve bu kanunda da bu matluplar için daha uzun bir müruruzaman müddeti kabul edilmemiş olduğu takdirde bu matlupların suça tebaan eğer ceza hükmedilmemişse Türk ceza kanununun 102, hükmedilmişse 112 nci maddesinde yazılı müddetler içinde tâkip ve tahsil olunabileceği gösterildi.

Madde 88 : Mrurü zamanın durmasının veya kesilmesinin hukukî hükümlerini açıkça ifade etmekte fayda görülerek bu madde kaleme alınmıştır.

Madde hükmüne göre müruruzamanı durduran bir sebep araya girince ve meselâ iflâs eden bir mükellefin zimmetindeki gümrük vergisi boreu, iflâs masasına kaydettirilince müruruzaman olduğu yerde duracak ve iflâsın tasfiyesi için geçecek müddet zarfında yürümiyecek, ancak tasfiyeyi tâkip eden günden itibaren evvelce durduğu yerden yürümeğe başlamak suretiyle tahakkuk edecektir.

Kesme halinde ise kesmeyi icabettiren sebebin araya girmesiyle müruruzaman müddetinden geçmiş olan günler kalkar ve kesme sebebinin ertesi gününden itibaren müruruzaman baştan işlemeğe başlar.

Beşinci bölüm - Ödenmeyen gümrük vergilerinin ve cezalarının tahsil yolları

Madde 89 : Gümrük vergisinin, Tahsili emval kanununa göre tahsil olunması esası kabul edilmiş olmakla beraber icra kararları o kanuna göre kurulmuş heyetlere bırakılmış olduğundan bu heyetlerden karar alınması işleri geciktirmektedir. Bu mahzuru ortadan kaldırmak üzere gümrük vergisi için gümrük memurlarından ayrı bir komisyon teşkili lüzumlu görülerek madde o maksatla kaleme alınmıştır.

Kararlarda bitarafılığı teminen komisyona belediye meclisine dahil bir âzanın da iştiraki kabul edilmiştir. Bu komisyonlar taşra teşkilâtında gümrük müdürlüklerinde kurulacaktır.

Madde 90 : Bu maddenin birinci fıkrasında Gümrük kanununun 1723 sayılı kanunla muaddel 12 nci maddesi hükmü ile kabul edilmiş olduğu üzere gümrüğün eli veya kontrolü altındaki yerlerde bulunan eşyanın, onlara terettüp edecek gümrük vergisi ve gümrüklerce tahsil edilen sair vergi, resim ve para cezalarından dolayı zâman ve teminat hükmünde olduğu kaydedilmekle beraber bu malların bedeli terettüp eden (vergi ve resimleri) ödemeğe kâfi gelmediği hallerde kalan vergi ve resimlerin terkin olunacağı ayrıca tasrih ve ilâve olunmuştur.

Şu kadar ki; ceza şahsî olduğundan malın bedeli ona terettüp eden para cezasını tamamı ile ödemeğe kâfi gelmediği takdirde mükellefin başka mallarına müracaat edilerek takip ve tahsil olunabileceği de ayrı bir fıkra halinde gösterilmiştir. Mükellefin malî aczi sebebi ile tahsil olunamıyan para cezaları 170 nci maddede gösterilen usul dairesinde hapse çevrilerek infaz olunur.

Gümrük vergisi ile Gümrüklerce tahsil olunan diğer vergi ve resimler ve para cezasından dolayı gümrük eli ve kontrolü altında bulunan yerlerdeki malların bu maddeye göre zâman ve teminat teşkil edeceği hükmü umumî mağazalara konmuş eşyaya ait varantlara (varant) haklarına da rüçhanı ifade eder.

Madde bu maksatlarla yazılmıştır.

Üçüncü fasıl

Vergi ve resim mükellefiyetini tâlik eden haller

Bu fasılda yabancı memleketlerden getirilip Türkiye'de antrepoya konacak veya Türkiye'den transit geçirilecek veya Türkiye'ye istihlâk edilmek ve piyasaya arz edilmek üzere olmayıp ya mütemmin bir ameliye görmek veya sergi ve pazarlarda teşhir edilmek gibi maksatlarla sokularak tekrar çıkarılacak olan ve bu itibarla girerken gümrük vergisi ödeme mükellefiyeti terettüp etmiyen eşyanın gümrük kontrolü bakımından tabi olacakları esaslar tespit olunmuştur. Bu ticari faaliyetler millî iktisadımız için faydalı olduğu itibara alınarak yalnız Türkiye'de gizlice millî piyasaya arz edilmesini önleyici lüzumlu kontrol kayıtlarına bağlanmıştır, gümrük ödeme mükellefiyeti bunların Türkiye'ye sokulduktan sonra millî piyasaya ve istihlâke arz edilmesi haline tâlik edilmesinden dolayı başka memleketlerde bu rejimler, gümrük ödeme mükellefiyetini tâlik edici rejimler suretinde ifade ve mütalâa olunmaktadır. Projede bu mahiyet tebarüz ettirmek üzere fasıl başlığı ona göre yazılmıştır.

Birinci bölüm - Antrepo rejimi

Bu bölümde antrepolara konacak eşyanın gümrük kontrolü bakımından tabi tutulacağı kayıtlar ve şartlar ile antrepoların kimler tarafından açılıp işletilebileceği ve buralarda gümrüklerce yapılacak kontroller ve Gümrük inhisarlar vekâletine ait vazife ve salâhiyetler tesbit olunmuştur.

Madde 91. : Türkiye'ye getirilen yabancı eşya nakil vasıtalarından veya liman vasıtalarına veya sundurmalara çıkarıldıktan sonra derhal millî piyasaya arz edilmek istenmiyebilir veya ithalâtının henüz bu hususta katî bir kararı olmayabilir.

Kezalik Türkiye'ye getirilen eşya başka bir memlekete gönderilmek üzere Türkiye'den transit geçirilmek maksadı ile gelmiş olabileceği gibi bu eşya Türk limanlarında başka bir vasıtaya yüklenerek yabancı bir limana veya diğer bir Türk limanına aktarma edilmek için çıkarılmış olabilir.

İşte bu muhtelif sebep ve maksatlar altında getirilip geldiği mahalde hemen ithal veya transit ve aktarma edilmeyecek ve orada bir müddet beklemek lâzımgelen eşya ya getiren nakil vasıtalarından doğruca veya liman vasıtalarına veya sundurmalara çıkarıldıktan sonra (Antrepo) lara konmak lâzımgelir.

Madde bu maksatla yazılmıştır.

Türkiye'den transit olarak geçirilmekte olan ve ilk limandan veya mahalden vasıtaya yüklenerek sevkedilen eşya huduttan çıkmadan önce transit edilmekten vaz geçilerek dahi antrepoya alınabilir.

Kezalik ileriki fasıllarda görüleceği üzere bir Türk limanına aktarma edilmiş olan eşya git-tiği limanda derhal ithal edilmek istenilmediği takdirde dahi orada antrepoya konmak lâzımgelir. Muvakkat olarak Türkiye'ye ithal edilmiş olan eşyalar da tekrar Türkiye'den ihraç edilmeden önce antrepoya konabilecektir. Maddede (derhal) tabiri eşyanın yabancı memleketlerden Türkiye'ye ilk gelişinde ithal, aktarma ve transit suretiyle sevki istenilmemesi veya mümkün olmaması bakımın-dan kullanılmış olup yukarıda izah edilen hallerde de eşyanın antrepoya konabileceğini tahdit ve men mânasını tazammun etmez.

Madde 92 : Antrepo açmak ve işletmek hakkı bugün bazı limanlarda inhisar halinde olarak 3023 ve 3633 sayılı kanunlar mucibince Devlet limanları işletme umum müdürlüğüne verilmiş bu-lunmaktadır.

Bu idarenin inhisarına girmiyen yerlerde ise (Gümrük kanununun 906 sayılı kanunla muad-del 34 nü maddesinin (memaliki cenebiyeden gelen eşya ya doğrudan doğruya gümrük idaresine ait ambar veya antrepoları veyahut gümrük idaresinin müsaadesiyle tesis olunan antrepoları va-zolunur) suretindeki hükmünden gümrük idaresinin müsaadesiyle hakikî, hükmî her şahsın antre-po açacağı ve işletebileceği anlaşılmakta ve tatbikler de bu yolda bulunmaktadır.

Limanlarımızın ve dış ticareti mühim hudut şehirlerimizin inkişafı bakımından mühim olan bu işlerin ticari mahiyeti itibare alınarak belediyelerimizin de ilgilenmelerini ve teşebbüslere geç-melerini teşvik için antrepo açmak ve işletmek hakkı tanınmış ve maddeye bu maksatla hüküm konmuştur.

Şu kadar ki, bu hak kendilerine bir imtiyaz olarak verilmiş olmadığından ve bazı yerlerde belediyelerin bu gibi işleri ve teşebbüsleri lâyıkıyla yürütebilecek durumda olamayacakları ve bu haklarını kullanamayacakları itibare alınarak oralarda veya belediye teşkilâtı bulunmayan veya belediye hududu dışında kalan yerlerde mahallinin ticari icap ve ihtiyaçlarına göre lüzumlu an-trepoları gümrük idaresinin doğrudan doğruya veya başkalarına müsaade etmek veya onlarla iş-tirak etmek suretleriyle temin ve idaresi hakkında maddeye ayrı bir hüküm ilâve edilmiştir.

Projenin 56 nci maddesi hükmüne göre hava ve demiryolları idare ve teşekküllerinin naklet-tikleri emtia için lüzumlu depo ve tesisleri inşa ve temin etmek vazife ve mükellefiyetleri mah-fuzdur.

Bu idareler o maddeye göre istasyon ve hava meydanlarında yapmakla mükellef oldukları in-saat ve tesisatı, bu istasyon ve hava meydanlarının bulunduğu şehir ve kasabalarda antrepo mev-cut olsa bile yapmak mükellefiyetinden kurtulmak için bu madde hükmünü ileri süremezler.

Madde 93 : Tabiatları itibariyle parlama ve patlama istidadında olan veya neşrettikleri koku-lar dolayısıyla muhitlerindeki başka eşyaya zarar verecek tabiatta olan ve tehlikelerinin ve zarar-larının önlenmesi bakımından hususi tertip ve tesislere lüzum ve ihtiyaç gösteren mâyi mahruk-lar ve yağlar ve barut ve infilâk maddelerinin ve koku neşreden müstahzarlar gibi maddelerin mahsus yapılmış antrepolarında muhafaza edilmesi lüzumuna binaen bu madde tanzim olunmuş ve bu maddelerin zararlarını önlemek üzere umumî antrepoları konamayacağı tasrih edilmiştir.

Bu maddeye göre umumî antrepoları konması zararlı eşya nevelerinin kanunla tâyin ve tah-didi mümkün olamayacağından fennî tetkiklere müsteniden bunların vekâletçe tesbit ettirilmesi muvafık görülmüştür.

Madde 94 : Bundan önceki 92 ve 93 nü maddelerde bahsedilen «Antrepolar» hakikî «Rèel» ve umumî antrepolarıdır. Buralara her ithalâtçı muayyen antrepo ücretini ödeyerek malı koya-

bilir. Buraları umumiyetle, antrepo işletmesi ve Gümrük idarelerinin ayrı ayrı kilitleri altında bulunur. Yani buralarda Gümrüğün kontrol ve murakabesi tam ve mutlakdır.

Halbuki kereste ve bazı inşaat malzemesi ve iptidai maddeler nevelerinden eşya çok yer işgal etmeleri yükte ağır ve pahada hafif olmaları itibariyle umumî antrepolara konmaları çok külfet ve masraflıdır. Bunların ithal edenlerin fabrika ve işletme yerlerine yakın olan kendi depolarında işletilmelerine kadar muhafazaları onları bu külfet ve masraflardan ehemmiyetli bir nispette kurtarır ve lüzumlu stoklar yapmalarını kolaylaştırır. Bu türlü eşya ithal edenlerin de antrepo rejiminden istifadelerini temin için bu gibi tüccara ait depo mahallerinin «Antrepo» itibar edilmesi muvafık görülmüştür.

Buralarını, adedleri çok olabileceği eihetle umumî antrepolar gibi Gümrüğün kilidi ve daimî murakabesi altında bulundurmamak bazı hallerde masraflı ve bazı hallerde de lüzumsuz olabileceğinden «Umumiyetle» Gümrük idaresince eşyanın tabi olduğu vergi ve resimler teminata bağlanmak ve zaman zaman kontrol ve murakabe edilmekle iktifa olunurlar.

Netekim bu projenin 98 nci maddesi ile bu esas kabul edilmiş ve buralarını daimî surette murakabe altında bulundurulmamasından dolayı umumî antrepolara tanınan bazı kolaylıklar ve müsaadeler buralara teşmil edilmemiştir.

Esasen bugün de Tarife kanunumuzun 4 ncü maddesinin 9 numaralı bendi ile idareye verilmiş olan salâhiyete istinaden bu yölda muamele yapılmakta olduğundan maddenin birinci fıkrası bizde ve başka memleketlerdeki tatbikata uyacak surette yazılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, bu projenin 21 nci maddesi mucibince yurda gümrük vergisi ödemeksizin girmesi kabul olunan ve sergi ve pazarlarda teşhir için getirilen eşyanın da gümrük muamelelerini kolaylaştırmak ve yurdumuzda açılacak Milletlerarası sergi ve pazarlara yabancı ülkelerde rağbeti arttırmak için «Sergi ve pazarlar» ın bizde de devamları müddetince «Muvakkat antrepo» sayılması ve antrepo rejiminden istifade ettirilmesi kabul edilmiştir.

Şu kadar ki bazı sergi ve pazarlarda idarece müessir bir kontrol yapılamaması sebebiyle kaçakçılığa ve hilelere meydan bırakmamak için buraların muvakkat antrepo sayılması Gümrük ve inhisarlar vekâletinin müsaadesine ve takdirine bağlı tutulmuştur.

Maddenin üçüncü fıkrası «Kabine antrepo» denilen ve antrepo rejiminin bir tekâmül safhasına taallûk ediyor. Umumî ve mahsus antrepolarda ticaretin icabettirdiği bazı ameliyelere müsaade verilmesi 103 ncü madde ile kabul edilmiş ise de halı gibi bazı eşya balyelerinden çıkarılarak yayılmak, havalandırılmak ve açıkta muhafaza edilip müşterilere gösterilmek ihtiyacında olduklarından bu nevi eşyanın istilzam eylediği bu türlü bakım ve müşterilere gösterme işlerinin lâyikiyete yapılmasını kolaylaştırmak üzere umumî ve mahsus antrepolar dahilinde eşya sahipleri tarafından kiralanacak hususi mağazalarda (Kabine) ler açılması ve oralarda bu türlü işler yapılması için Gümrük ve inhisarlar vekâletince müsaade olunabileceği bu fıkra ile açık bir hüküm halinde tasrih edilmiştir. Bu usulden istifade edebilecek eşya nevelerinin lüzum ve ihtiyaca göre tâyini vekâlete bırakılmıştır.

Posta ile getirilen eşya gümrük vergisi ödenerek yurda sokuluncaya kadar Posta idaresince saklanmakta ve korunmaktadır. Fiilen Türkiye'ye sokulmuş bulunan bu eşyanın gümrük vergisi ödeme mükellefiyeti bakımından durumları antrepoya konmuş eşyanın durumu olduğundan maddenin üçüncü fıkrası bu durumu açıkça belirtmek lüzum ve maksadiyle yazılmıştır.

Madde 95 : Bu proje ile kabul edilmiş olan (antrepo rejimi) nden millî iktisadımız ve dış ticaretimiz için beklenen faydaların alınabilmesi, antrepo olarak işletilecek binalarda inşa tarzları, taksimatı ve tesis ve teçhizatı bakımından hususi bazı şartların itibara alınmamasını icap ettirdiği gibi buralara gümrüğü alınmaksızın depo edilecek yabancı menşeli eşyaların kaçırılması, aşırılması gibi hileleri ve kaçakçılığı önlemek üzere gümrük kontrolü bakımından da vaziyetleri ayrıca itibara alınmağa değer. Bu madde ile, bilhassa umumî ve mahsus antrepolarda ticari ihtiyaçlar ve gümrük kontrolünün icapları gözönünde tutularak gerek antrepo açmak ve işletmek hakkı hususi kanunlarla verilmiş hakikî veya hükmi şahıslar tarafından ve gerek belediyeler tarafından doğrudan doğruya veya bilvasıta açılacak ve işletilecek olanlarında ne gibi şartların aranması icap

bedeçeği hakkında esaslar konmuştur.

Antrepo olarak işletilecek binaların inşa tarzlarından maada buralarda eşyanın kolaylıkla nakilleri, muayeneleri, istifleri ve hariç vasıtalarla yükletilmesi veya bu vasıtalarla içeriye alınması için zamanın mütekâmil vasıta ve teçhizatı ile de mücehhez bulundurulması ve bu suretle fen sahasındaki terakkiyata göre mütekâmil bir hale getirilmeleri lüzumlu olduğundan bu maksadı teminen ilk açıldıkları zamanın imkânlarına göre muvafık sayılan mevcut antrepoların da yeni vasıtalarla teçhizi ve yeni ihtiyaçlara göre tadilleri için Gümrük ve inhisarlar vekâletine bu hususta takdir hakkı verilmiş ve antrepo müesseselerinin bu vekâletçe lüzum gösterilecek tesisleri ve tadilleri yapmakla mükellef oldukları açıkça tebarüz ettirilmiştir.

Antrepo işletmek hakkını hususi bir kanun ile almış olan hakikî ve hükmi şahıslar da bu bakımdan bu madde hükümlerine mutlak bir surette tabi olacaklar ve Gümrük ve inhisarlar vekâletinin bu maddeye göre haiz olduğu salâhiyeti munhasıran antrepo açmak ve işletmek hususundaki haklarını ileri sürerek reddedemeyeceklerdir.

Madde 96 : Bu projeye göre umumî ve mahsus antrepolar açmak ve işletmek hizmetleri ticari mahiyette işlerden sayılarak hususi bir kanunla muayyen hakikî veya hükmi şahıslara verilmiş olan hallerde belediyelere ve belediye hududu haricinde kalan veya belediyelerin bu haklarını kullanamadıkları yerlerde gümrüğün müsaadesiyle hakikî veya hükmi şahıslara bırakılmış olduğundan ve bu şahıslar bu işletmeler dolayısıyla faydalanacaklarından buralarda gümrük kontrol vazifeleri alacak memurlar için büro gibi iş görme yerleri, muhafaza kulübeleri temin etmek, buraların aydınlatmak, ısıtmak ve bu memurların maaşlarını ödemek gibi hizmetler antrepo işletenlere verilmiş ve madde bu maksatla yazılmıştır.

Şu kadar ki, dış ticaret hayatı inkişaf edememiş olan yerlerde antrepo açmak ve işletmek teşebbüslerini kırmamak için antrepo işletecekleri bu gibi kontrol vazifelerinin icabettirdiği masrafların tamamından veya bir kısmından muaf ve müstesna tutmak üzere İcra Vekilleri Heyetinin salâhiyetli kılınması muvafık görülerek maddeye son fıkra ilâve olunmuştur.

Madde 97 : Bu projenin üçüncü maddesinde (Antrepolar) gümrük hattı harici farzedilmiştir. Ancak buralara konacak eşyanın kaçırılıp aşırılması gibi hileleri önlemek için eşyanın girerken miktar itibariyle tesbiti ve tesbit olunacak miktarın terettüp edecek gümrük vergisinin bu miktar üzerinden hesap edilmesi ve antrepo idaresinin bu miktardan mesul olması bu madde ile bir esas olarak konmuştur.

Yalnız umumî ve mahsus antrepolarında :

- a) Eşyanın tabiat ve mahiyetine göre tebehhür etmek, kurumak gibi vukuu tabii fireler;
- b) Bu projenin 102 nci maddesinde gösterildiği üzere gümrüğün müsaadesi üzerine antrepoda yapılan temizleme, ayıklama, kalburlama gibi ameliyelerden ileri gelen eksiklikler;
- c) Antrepo işletme idaresinin ihtiyarlarında olmayan ve kendilerine veya antrepoya ait bir kusurdan dolayı olmayıp müebir sebepler neticesinde husule geldiği mahkeme kararıyla tesbit olunacak eksiklikler;

Bu esastan müstesna tutularak antreponun gümrük hattı harici faraziyesine göre Türkiye haricinde vukubulmuş gibi telâkki olunmuştur.

Antrepodan yanmak, çalınmak gibi suretlerle zayı olan ve bu ziyam antrepo işletme idaresine atfedilebilecek bir kusurdan ileri gelmediği anlaşılacakla beraber eşya sahibi tarafından gümrük vergisi de dahil olmak üzere sigorta ettirilmiş ve sigorta mukavelesine göre bu vergisi ödemiş zayı eşyanın gümrük vergisinden müstesna tutulması doğru görülmiyerek böyle bir ihtimali derpiş etmek üzere maddeye bu fıkra ilâve olunmuştur.

Yukarıda (a) ve (b) fıkraları altında izah edilen sebeplerden ileri gelen fireler dolayısıyla de suiistimallere meydan vermemek üzere bu hususta önceden her eşyanın ve ameliyenin icabettireceği fire ve eksikliklerin Gümrük ve inhisarlar vekâletince âzami hadlerinin tesbiti faydalı görülerek son fıkra bu maksatla yazılmıştır.

Bu maddenin fire ve zayıat hükümleri maddede ve yukarıda açıkça gösterildiği üzere umumî antrepoları (mahsus olanlar dahil) mahsustur. İtibarî antrepolar gümrüğün daimî kontrolünden

uzak kaldıkları cihetle husule gelecek fire ve zayıyatın hakikî sebep ve âmillerini gümrükçe tesbit imkânsızlığı itibare alınarak hile ve suiistimale meydan vermemek maksadiyle oralara konacak eşya için girerken tesbit olunan miktarlar, mutlak surette vergiye esas tutulmuştur.

Madde 98 : Bu maddede antrepolarına konacak eşyaya terettüp edecek gümrük haklarını mahfuz ve emin bulundurmak üzere Antrepo işletme idarelerinin gümrüğe teminat göstermekle de mükellef tutulması esası konmuştur. Bu hususta hakikî antrepolarla itibarî antrepolar birbirinden ayrı bir vaziyette olduklarından tabi olacakları hükümler de ayrılmıştır.

İtibarî antrepolar, eşya sahiplerine ait ve buralarda gümrüğün kontrolü tam ve mutlak bir surette cereyan edemediğinden eşyanın buralara konurken tesbit edilecek miktar ve nevilerine göre vergileri hesaplanarak teminata bağlanması lüzümlü görülmüştür.

Hakikî antrepolarına gelince; bunlar ister umumî ve ister mayi mahruk ve halı antrepoları gibi mahsus antrepolar olsun gümrükçe daha sıkı bir kontrole tabidirler ve eşya buralarda gümrüğün eli altındadır. Bu itibarla eşyanın esasen bu projenin maddesinde gösterildiği üzere terettüp edecek gümrük vergisi için zâman ve teminat hükmünde olmasından dolayı işletme idarelerinden bu hususta ayrıca teminat aranması lüzumsuzdur. Ancak bu nevi antrepolarında da 97 nei maddede gösterildiği üzere kaçırılmak, çalınmak veya zayi olmak gibi sebeplerle gümrük elinden kaçan eşyadan dolayı antrepo işletenlerin mesuliyetleri cihetine gitmek lâzımgeldiğinden bu mükellefiyetlerin yerine getirilmesini teminen bu nevi antrepoları işleten hususi şahıslardan (Gümrük ve inhisarlar vekâletinin takdiriyle teminat aranması muvafık görülmüştür. Hususi şahıslardan maksat, resmî Devlet teşekkülleri ile belediyelerden maada hakikî ve hükmi şahıslardır.

Madde 99 : Bu maddede gümrüğün hakikî antrepolarını kontrol hususundaki mutlak salâhiyeti ihtilâfları önlemek üzere tasrih ve tesbit edilmiştir.

Bu antrepoların giriş ve çıkış kapılarının gümrükçe de kilit ve mühürü altında tutulacağı gösterilmekle beraber bugün Devlet liman işletmeleri idarelerinin işlettikleri antrepolarında olduğu gibi başka resmî teşekküller tarafından işletilebilecek olan antrepolarında bu gibi kayıtlara lüzum kalmıyacağı itibare alınarak oralarda kapıları kilitleme lüzumunun, Gümrük ve inhisarlar vekâletinin takdirine muallâk, ayrıca tasrih edildiği gibi işletme idarelerinin antrepolarında yapılan suiistimallerden ve kaçaklıklardan dolayı bu projeye göre terettüp edecek mesuliyetten kaçınma yollarına gidememeleri için bu antrepolarındaki gümrük kontrolünün bir ihtiyat ve tazyit tedbiri mahiyetinde olduğu ve bu kontrolün kendilerini mesuliyetten kurtaramıyacağı ve terettüp eden mesuliyete iştiraki tazammun etmiyeceği açık bir hüküm halinde yazılmıştır.

Kezalik gümrük idaresinin hakikî antrepolarında muameleleri fiili ve maddi bir şekilde kontrol etmekle beraber bu kontrolün müessir olabilmesi ve yapılan hilelerin meydana çıkarılabilmesi için işletme idarelerince tutulacak kayıtları ve vesikaları da görmeğe ve tetkika ve bu kayıtların şekil ve usullerini tâyin ve tesbite salâhiyetli bulunduğu tebarüz ettirilmıştır.

Madde 100 : Bu maddede antrepolarına konan eşyanın oralarda kalabilecekleri âzami müddetler tâyin ve bu müddetlerden sonra ne muamele görecekları tesbit edilmiştir.

1334 tarihli kanunun muaddel 35 nei maddesinde bu müddetler gümrük ambarları için bir ve antrepolar için iki sene ve yoleu eşyası için üç ay olmak üzere tesbit edilmiş ve fevkalâde hal-ler dolayısıyla bu müddetlerin İera Vekilleri Heyeti kararıyle bir misli arttırılabileceği gösterilmiştir. Bu projede ayrıca (Gümrük ambarı) adı altında bir hususi sistem kabul edilmemiş olduğundan ticari ihtiyaçlar gözönünde tutularak bir çok memleketlerde kabul edilmiş olduğu üzere ticaret emtiası için hakikî antrepolarında kalma müddeti âzami beş yıl ve yoleu eşyası için üç ay olarak tâyin olunmuştur.

Bu müddetler kâfi derecede genişletilmiş olduğundan ancak mâkul ve mücbir sebepler ve eşyanın bozulmamış iyi bir halde bulunmuş olması şartları ile Gümrük ve inhisarlar vekâletince en çok bir sene uzatılabilmesi kabul edilmiştir.

İtibarî antrepolarında müddetin bu kadar uzun zaman tutulması muvafık görülmüyerek âzami müddet iki sene olarak tâyin olunmuştur.

Madde 101 : Bu maddede mal sahiplerince lüzum ve ihtiyaçlarına göre herhangi bir antrepoya koymuş oldukları mallarını tamamen veya kısmen aynı mahalde veya başka bir mahaldeki antrepoya nakil için gümrükçe müsaade verilebileceği kabul edilmiş olmakla beraber bu nakiller dolayısıyla hile ve suiistimali önlemek ve bir antrepodan çıkarılan eşyanın gideceği antrepoya götürülmesini temin için gerekli formalitelerin gümrük idaresince tesbit ve bunlara riayet olunacağı ve bu naklin mal sahiplerinin mesuliyetleri altında yapılacağı ve 100 ncü maddede gösterilen antrepo müddetlerinin ilk antrepoya giriş tarihinden hesaplanacağı hususları münazaaları önliyecek bir açıklıkla gösterilmiştir.

Burada nakil dolayısıyla mal sahiplerine terettüp edecek mesuliyetler ve kendilerinden gümrükçe istenecek teminat, eşyanın gümrükçe hesaplanan vergilerini kapayabilecek miktarda banka mektubu veya para depozitosu gibi teminatlar ve ikinci antrepoya eşyanın gümrükçe tâyin olunan müddetler içinde götürülmemesi veya götürülen eşyanın orada yapılacak kontrol ve muayene neticesinde birinci muayenedeki miktara nazaran eksik çıkması veya değiştirilmiş olması gibi hallerde bu kanuna ve başka kanunlara göre terettüp edebilecek vergi veya ceza ödeme veya kaçak takibati gibi mükellefiyet ve mesuliyetlerdir.

Madde 102 : Antrepo rejiminin millî iktisat ve bilhassa transit ticareti bakımından verimli olabilmesi için buralara konacak eşyanın kap yenilemek, tamir etmek gibi iyi bakımı, veya büyük kapları küçük kaplara çevirmek, kaplardan nümune çıkarmak, çeşitler yapmak gibi ticari icaplar itibariyle bazı kolaylıklar gösterilmesi de lâzım olduğundan bu maddede bu maksatlar altında hakikî antrepolarda yapılabilecek ameliyeler gümrük haklarına zarar vermiyecek bir surette gösterilmiştir. Maddede gösterilen ameliyeler tahdidi olmayıp bunların mahiyetleri tavzihan yazılmıştır.

Antrepolarda yapılabilecek işlerin hudut ve şumulünü tâyin ve takdir bakımından başlıca iki kayıt ve ölçü esas tutulmuştur.

Bunlardan birincisi eşyanın iyi bakımı, ikincisi ticari icaptır. Binaenaleyh antrepolarda yapılabilecek ameliyeler bu kayıtların hududu içinde kalacak ve meselâ sınai mahiyette işçilikler ve ameliyeler antrepo dahilinde yapılamıyacaktır.

Kezalik antrepo dahilinde yapılabilecek ameliyelerle eşyanın daha az ve daha aşağı gümrük vergisi ödemek gibi bir netice ve maksadı takip etmemesi de bir esastır. Bu itibarla meselâ gayrisaf sıklıta tabi bir eşya gümrük vergisi miktarından kazanılmak üzere kaplarından teerit veya daha hafif sıklıta kaplarla tebdil olunamaz.

Ancak tarifeye veya hususi kanunlarına göre muafliktan veya inik tarifelerden istifadesi muayyen bazı vasıf ve şartlara muallâk tutulmuş eşyanın bu şartlara tamamiyle intibakını temin için mal sahibi veya gümrük idaresince lüzumlu sayılan ameliyeler bundan müstesnadır.

Meselâ muayyen nispetten fazla hafif yağ ihtiva eden mayilerin hafif yağ nispeti azaltılmak üzere diğeri ağır maden yağlarıyla karıştırılabileceği gibi iptidai madde halinde kullanılmak üzere yurda sokulacak hasara uğramış eşyanın iptidai madde olmaktan başka suretle kullanılmamasını teminen gümrük idaresince lüzum gösterilecek ameliyeler antrepoda yapılabilecektir.

Antrepolarda eşyanın gerek iyi bakımı ve gerek ticari ihtiyaçlar itibariyle yapılabilecek ameliyeler gümrükçe kontrol ve nezaret altında bulundurulmak lâzımgeldiğinden antrepolarm gerek bu işlerin ve gerek gümrük kontrolünün her suretle yapılmasına müsait bulunması da lâzımdır.

Bu itibarla vâkı olacak isteklerin is'afı hile ve suiistimallerin önüne geçilebilmesi için antrepolarm bu ameliyelere müsait bulunması şartına bağlı tutulmuştur.

Kezalik antrepolarda başka başka menşeli eşyanın karıştırılmasıyla husule gelecek halitanın ahdi tarife tatbiki bakımından veya bunların harice sevkinde gideceği memleketlerde yanlış menşeler göstermek gibi hilelere meydan verebileceği düşünülerek kabul olunmamıştır.

Bundan başka yapılacak ameliyelerin iştirak ettiğimiz beynelmilel hükümlere aykırı ve millî menfaatlerimize zarar verir mahiyette olmaması da gözetilecek bir esas olarak gösterilmiştir.

Madde 103 : Mevcut kayıtlara göre antrepo idarelerinin zimmetlerinde görülen eşyanın za-

man zaman kontrol edilmesi, eksik ve fazlaların zamanında meydana çıkarılarak sebeplerinin araştırılmasını ve bu eksiklik ve fazlalıklar kayıtlarda mevcut yanlışlıklardan mütevellit ise bunların düzeltilmesini temin edeceği eihetle, faydalı ve zaruri görülmüştür. Bu kontroller mevcut eşyanın miktarına göre imkân bulunduğu takdirde her sene yapılır. Buna imkân yoksa bu yoklamalar en çok üç sene içinde ikmal olunur. Her sene yapılacak olan yoklamaların hangi aylarda yapılacağı kanunun metninde tasrih olunmamıştır. Bu eihet Gümrük ve inhisarlar vekâletince tesbit olunur.

Yapılacak kontroller neticesinde eksik çıkacak olan eşyanın resim ve vergileri antrepo sahiplerinden derhal tahsil ve bu hususta terettüp edecek ceza hükümleri de ayrıca tatbik olunur. Fazla çıkan eşya hakkında 140 nci madde hükümlerine göre muamele yapılır.

Madde 104 : Bugün meriyette olan gümrük kanununun 38 nci maddesinde antrepoya konacak eşya gümrük vergisinin oraya girerken tahakkuk eden miktar üzerinden alınacağı gösterilmiş ise de bu tesbis neye müsteniden yapılacağı ve mal sahipleri veya mümessil veya nâkillerinin bu tesbite esas olmak üzere eşyalarını antrepoya koymak için (beyan) ile mükellef oldukları sarıh bir hüküm ile gösterilmemiş olduğundan mükelleflere böyle bir mecburiyet tatbik edilememekte ve bizzat antrepolara eşya yalnız kap adedi, marka ve numarası ve gayrisarf sıklıkları itibariyle kontrol edilerek alınmaktadır. İçlerine her gün bir çok hamal, amele, işçi ve müstahdemlerin ve iş sahiplerinin girip çıktıkları büyük entrepolarda eşyanın çalınması veya değiştirilmesi gibi suiistimalleri önlemek ve bu projeye göre işletme idarelerine bu gibi hallerde terettüp edecek maddi mesuliyeti tesbit için antrepo olarak konacak eşyanın da sahipleri veya mümessilleri veya nâkilleri tarafından başka memleketlerde tatbik edildiği gibi beyan olunarak gümrükçe bu beyan esas tutulmak üzere lüzumunda muayene ile sıhhatı kontrol edilmek suretiyle eşya cins ve nevelerinin giriş beyannameleri üzerinde gösterilmesi ve bu beyan ve muayenelere göre bunlara terettüp eden vergilerin hakikî bir surette hesaplanması bu madde ile mecburi bir esas olarak konmuştur.

Antrepoya konulacak eşyanın beyanı ve bu beyanların gümrükçe yapılacak kontrolleri, Türkiye'ye ithal edilecek eşyanın beyanları ve kontrolleri hakkındaki esas ve usullerin aynı olmak lâzımgelinceğünden maddede bu eihet açıkça tebarüz ettirilmiştir.

Şu kadar ki, bu suretle antrepolara beyan ve gümrükçe muayene edilerek konacak eşyanın gümrükçe tesbit olunacak nevi mahiyet ve vasıfları bu eşya ileride Türkiye'ye ithal olduğunda takdirde tarife tatbikinde esas tutulup ancak gümrükçe şüphe halinde yeniden muayene ve tesbit yapılacağından bu suretle tahakkuk memurları tarafından ilk girişte eşyanın cins ve nevi ve vasıfları üzerinde beyana nazaran farklar görüldüğü takdirde ithalde olduğu gibi mal sahiplerinin itiraz hakları tanımlı ve maddeye ona göre hükümler ilâve edilmiştir.

Madde 105 : Yukarıki madde mucibince antrepolara eşya konurken ya sahiplerinin beyanları aynen kabul edilerek veya eşya muayene edilerek gerek Tarife kanununa göre vergiye esas teşkil eden miktar ve ölçüleri ve gerek cins, nevi ve vasıfları tesbit edilmiş olacağı için bu eşya antrepoya konduktan sonra memlekete ithal olunmak istenildiği takdirde yenibaştan tartılmaları veya sair vergiye esas olan vahitlerinin ve cins ve nevelerinin tayıni gibi muameleler fuzuli ve mükerrer bir iş teşkil edeceği için bu işlerin idari taktirlerle tekrarlanarak işlerin çoğaltılması ve geri bırakılmaması bakımından kanunda tasrihi faydalı görülmüş ve madde bu maksatla kalene alınmıştır.

Şu kadar ki bazı eşya yukarıki maddelerde izah olduğuna üzere tabiatleri iktizası olarak veya temizleme gibi gümrükçe müsaade edilen ameliyeler neticesi olarak miktarları azalabileceği gibi çalınmak ve zâyi olmak gibi sebeplerle de noksanlaşabileceği ve bu gibi eksikliklerden dolayı yukarıda geçen maddelere göre ya hiç mükellefiyet terettüp etmeyeceği veya bu mükellefiyetin antrepo işletme idaresine terettüpedeacağı itibara alınarak mal sahipleri tarafından istenildiği takdirde eşyanın tekrar tartılması veya sayılması gibi vergiye matrah teşkil eden vahitlerinin ve gümrükçe muhtevası değiştirilmiş olmak gibi şüpheli haller sebebiyle lüzum görüldüğü takdirde cins ve nevelerinin yenibaştan tesbitine de cevaz ve mesağ gösterilmiştir.

Madde 106 : Projenin 104 ncü maddesiyle antrepolara konacak eşyanın mal sahipleri veya mümessilleri veya nâkilleri tarafından Gümrüklere beyanı esas konmuş olduğundan bu suretle antrepolarına alınmış ve kaydı ıera edilmiş olan eşya tamamen veya kısmen daha sonra başkalarına satıldığı veya devredildiği takdirde yeni mal sahiplerinin bilinmesini ve bu kanuna göre icabeden hallerde kendilerine tebliğler yapılabilmesini temin ve eşyaya terettüp eden mükellefiyetin onları devralan yeni sahiplerine ait olacağını tasrih maksadiyle bu madde yazılmıştır.

Madde 107 : Projenin 92 nei maddesinin son fıkrasına göre bâzı yerlerde Gümrük İdaresince de antrepolar işletilebileceğinden bu maddede, Gümrükçe doğrudan doğruya idare olunan antrepolarında vukubulması muhtemel zarar ve hasarlar, yangın, sel basması gibi âfetler veya mucbir sebeplerden veya eşyanın tabii olarak kokmasından ve bozulmasından ve gümrüğe mâtuf olmayan kusur neticesi akmasından ileri geldiği takdirde idareye mesuliyet ve zaman terettüp etmiyeceği nizaları önlemek üzere Gümrük Kanununun 15 nei maddesinin koyduğu esaslara uygun olarak tasrih edilmiştir.

Madde 108 : Bu maddede doğrudan doğruya gümrük tarafından işletilecek antrepolarında alınacak ardiye ücreti ile hamal ve kapların açılması gibi hizmetler mukabili alınacak ücret tarifelerinin hangi makamlarla tâyin ve tesbit edileceği gösterilmiştir.

Antrepo işletmek hakkı hususi kanunları mucbince inhisar mahiyetinde olarak verilmiş olan hakiki veya hükmi şahıslar veya belediyeler tarafından işletilecek antrepolarında bu gibi ücret tarifelerinin hususi kanunlarına ve kanunda bu hususta hüküm yoksa bu idarelerin kendi takdirlerine göre tesbiti icabedeceğinden maddeye bu hususta bir hüküm konmamıştır.

Maddenin birinci fıkrasıyla antrepo ücretinin (ardiye) Gümrük ve İnhisarlar Vakâleti ile Ticaret Vekâletinin müşterek teklifleri üzerine İera Vekilleri Heyetince ve hamal ve kap açıp kapama gibi hizmet tarifelerinin de 1334 tarihli Gümrük Kanununun 8 nei maddesinde yazıldığı gibi mahallinde Ticaret Vekâletince memur edilecek bir zatın reisliği altında mahallin ticaret odasından ve belediyesinden ve ticaret odası olmayan yerlerde yalnız belediye âzasından ve belediye teşkilâtı olmayan yerlerde de o mahalle en yakın mahallî ihtiyar heyeti âzasından seçilecek birer âzası ve gümrük idaresinden seçilecek bir memurdan müteşekkil hususi heyetler tarafından tanzim edilmesi ve bu tarifelerin Ticaret Vekâletince tasdikı esası kabul olunmuştur.

Bu suretle tesbit edilen tarifelerin yeni vaziyet ve ihtiyaçlara göre tadili için Ticaret Vekâletine ayrıca salâhiyet verilmiştir.

Bu ücretlerin icabeden taraflara mal sahipleri tarafından ödenmesini teminen maddeye ona göre bir fıkra ilâve olunmuştur.

İkinci bölüm - Transit rejimi

Madde 109 : Gümrük Kanununun 46 nei maddesindeki transit eşya tarifi nâkıs olduğundan memeketimizin de iltihak etmiş olduğu Barselon mukavelesi ve Devletlerle akdetmiş olduğumuz ticaret muahedelerinde tesbit edilen esaslara ve tarifelere ve tatbiklere uygun olmak üzere bu maddenin ilk fıkrasında transit, her türlü nakil vasıtalarını ve Türkiye'den transit edilecek eşyanın muhtelif sevk tarzlarını ifade edebilecek surette tarif edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, transit edilecek eşyadan bu geçiş sebebiyle vergi alınması esası tesbit edilmiştir. Şu kadar ki, transit edilecek eşya hakkında kabul edilen bu vergi muafiyetinin rıhtım resmi, hayvanlardan muayene, karantine resimleri, antrepo ücretleri, liman vasıtaları ile yapılan tahmil ve tahliye ücretleri, kapların üzerlerine gümrükçe lüzumunda takılacak kırsun bedelleri gibi eşyanın geçişine mâtuf olmayıp bu geçiş dolayısıyla muhafazasına ve nakline ait resmi veya hususi her türlü hizmetlerin karşılığını teşkil eden ve bu mahiyette olan resim ve vergilere şâmil olamayacağından maddeye bu maksadı ifade için son fıkra ilâve olunmuştur.

Madde 110 : 109 neu madde ile, Türkiye'den transit geçirilecek eşya, hayvan ve vasıtaların vergiden müstesna tutularak serbest geçirilmeleri esas kabul edilmiş olmakla beraber bu eşyanın ilk hudut gümrüğünden veya limanlarından girdikten sonra Türkiye'den tekrar çıkarılarak hakikaten transit sevk edildiklerini takip ve murakabe edebilmek için bu geçişin bir müddetle takyidi

lüzumlu görülmüş ve Gümrük Kanununun 48 nci maddesi ile kabul edilmiş olan altı aylık müddet aynen bırakılmıştır.

Bundan başka bu eşyanın Türkiye'ye transit perdesi altında sokulduktan sonra nakil esnasında kısmen menlekette bırakılması veya cins ve nevilerinin yerli eşya ile değiştirilmesi gibi hile ve kaçağatlara mâni olmak için ilk gidişte muayene edilerek ithal tarifesine göre tesbit olunacak vergi ve resimlerinin teminata bağlanması ve gümrükçe lüzum görüldüğü takdirde bunların kaplarına kurşun mühür takılması da şart kılınmıştır.

Yürütülerek sürü halinde transit geçirilecek hayvanların yollarda tarla ve bahçelere girerek zarar vermelerini veya bu geçişleri dolayısıyla yerli hayvanlarımıza hastalık yapımalarını önlemek için bunların transiti Dahiliye, Ziraat Vekâletleri gibi vaziyetin hal ve icabına göre alâkalı Vekâletlerin izni vermesi şartına bağlı tutulmuş ve bunların Türkiye'de bırakılmamalarını veya değiştirilmemelerini temin ve kontrol için gümrükçe damgalanması veya münasip yerlerine işaretler vurulması da şart koşulmuştur.

Madde 111 : Bu maddede transit geçirilecek eşya, hayvan ve vasıtaların yukarıki maddelere göre vergi ve resimlerinin teminata bağlanabilmesine ve çıkışta aynıyetlerinin tesbit edilebilmesine esas olmak üzere ilk giriş gümrüğüne bu projenin ithal olunacak eşya için kabul olunan ürüncü kısmının ikinci faslında yazılı şekillerde beyan olunacağı ve gerek giriş ve gerek çıkışta aynı esaslar dairesinde icabettiği takdirde muayene edileceği gösterilmiştir.

Madde 112 : Bu maddede demiryolları ile yapılacak transit nakliyatı için gümrük kontrolü bakımından kolaylık gösterilmesi esası kabul edilmiş ve bu vasıtalarla yapılacak transit nakliyatı tatlik edilecek kontrolün tarz ve şekli gösterilmiştir.

Demiryolları nakliyatı bu yolları işleten idarenin zaten mesuliyeti altında icra edilmekte olduğundan maddede bu mesuliyete hâlel gelmemek şartıyla transit edilecek eşya için teminat aranmayacağı tasrih olunmuştur.

Bugün Trabzon - Tahran arasındaki transit nakliyatta olduğu gibi ilerde de bâzı yollar üzerinde resmî veya hususi bâzı teşekküller tarafından demiryolları vagonları gibi kapalı ve mahfuz nakil vasıtaları ile nakliyat yapılacağı itibare alınarak bunlar hakkında da demiryollarına tatbik edilen kolaylıkların kısmen ve tamamen tatbik ve teşmil edilmesi transitin kolaylaştırılması maksadıyla Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin salâhiyetli kılınması uygun görülmüş ve son fıkra bu maksatla yazılmıştır.

Madde 113 : Transit geçirilen eşya ve vasıtalar 110 ncu maddede gösterilen 6 aylık müddet içinde tekrar yurt dışına çıkarılmazlar veya gümrüklenmemiş eşyanın konulmasına mahsus olan antrepolara tevdi olunmazlarsa bunların giriş sırasında tahakkuk ettirilmiş olan resim ve vergileri teminatları varsa teminatlarından irat olunur. Teminatları yoksa ya nâkillerinden veya sahiplerinden veya meventsa diğer ilgililerden derhal tahsil olunur.

Demiryolları ile naklolunan eşyada olduğu gibi transit geçirilen eşyanın veya vasıtaların vergisi giriş gümrüğüne tahakkuk ettirilmemiş ise o zaman Gümrük Vergisi eşyanın tarifede dâhil bulunduğu fasıldaki zümrenin en yüksek haddi üzerinden hesaplanır. Bu eşyanın cinsi manifestolarıyla mevcut diğer evrakından tesbit olunur. Bunlarda cins itibariyle bir mubayenet mevcutsa o zaman en yüksek vergiye tâbi olanı esas tutulur.

Eşya veya vasıtalar transit edildikleri sırada yurt içinde müebir sebepler dolayısıyla telef oldukları veya ziyaa uğradıkları takdirde bunlardan vergi aranmaz. Telef ve ziyaa çahnma, gasbedilme, ölme, mahvolma, alınması imkânsız bir uçuruma yuvarlanma gibi haller olup bozulma, tahavvül veya hasar dâhil değildir. Eğer eşya ve vasıtalar bozulmuş, hava veya diğer her hangi bir fesirle tahavvül etmiş veya hasara uğramışsa aynen yurt dışına çıkarılmadıkları takdirde ya altı aylık müddet içinde gümrüğe beyan olunarak ithal muameleleri tekemmül ettirilir veya imha ettirilirlir. Aksi takdirde giriş gümrüğüne yapılan tahakkuklar esas tutularak vergiler teminatlarından irat olunur. Teminatları yoksa ve a tahakkuk yapılmamışsa daha yukarda tesbit olunan esaslar dairesinde hareket olunur.

Müebir sebeplerle telef ve ziyaların ne suretle tesbit olunacağı ayrıca gösterilmiş ve bunda bu

tesbitin doğru ve isabetli olmasını ve bir taraftan da alâkadarları fazla bir güçlüğü mâruz bırakmamasını temin edecek esasların telifine çalışılmıştır. Bu makamlarca verilecek vesikalarda hem müebir sebepler, hem de telef ve ziyalar gösterilmek lâzumdur.

Transit nakliyatında kullanılan vasıtalara bir kolaylık olmak üzere bu vasıtaların telef ve ziyasının idare heyetlerinin mazbatalarıyla ispat olunabilmesi ayrıca kabul olunmuştur. Vasıta sahipleri isterlerse yukarıda yazılı vesikalar yerine yalnız bu mazbatayı gümrüğe ibraz etmek suretiyle kendilerini vergi mükellefiyetinden kurtarabilirler.

Madde 114 : Bu madde ile Türk kara sularını tiki seferleri ve nakliyatı bu projenin 109 ncu maddesine göre transit halinde sayılacak yabancı ve Türk deniz ve hava gemilerinin 111 ve 112 nci maddelerde yazılı muayene ve teminat hükümlerinden ve formalitelerinden müstesna olacakları tasrih ve tesbit edilmiştir.

Bu gemiler hakkında bu projenin umumi hükümleri, deniz ve hava nakliyatı kısmı ve fasıllarındaki hükümler dairesinde kontrol ve murakabe yapılması kâfi sayılmıştır.

Madde 115 : İnhisar altında bulunan veya ihali yasak olan eşyanın transit geçirilmek bahanesi altında Türkiye'ye kaçırılması ihtimal ve ihtimalki fazla olacağı itibara alınarak bu gibi eşyanın da Türkiye'den transit geçirilmesi kabul edilmekle beraber bu nakliyatın demiryolları veya resmî teşekküllere idare edilen nakil vasıtalarına tahsis ve bunların haricindeki vasıtalarla transitin Gümrük ve inhisarlar vekâletince icabı hale göre takdir edilecek teminat altında icrasına müsaade verilmesi lüzumlu görülerek bu madde tanzim olunmuştur.

Madde 116 : Bu maddede Türkiye'nin bir limanına veya bir limandaki hava meydanına deniz ve hava yoluyla veya demiryolu ile getirilen yabancı menşeli eşya bu ilk giriş limanında getirildiği vasıttan bir deniz vasıtasına aktarma edilerek yabancı bir limana gönderilmek istenildiği takdirde yapılacak gümrük kontrol ve murakabesi gösterilmiştir.

Bu şartlar altında geçirilen eşyanın Türk topraklarından transit edilmesi şekline nazaran gümrükçe daha az bir kontrole tâbi tutulması müakün ve mahzursuz görüldüğünden muameleleri kolaylaştırmak ve takdire bırakmamak için kontrol tedbirleri şüphe hali müstesna olmak üzere ancak kaçırılma ve değiştirilmelerine mâni olacak hususlara inhisar ettirilmiştir.

Yalnız Türkiye'ye ithali inhisar altında veya memnu olan eşyanın Türk kara sularında kaçırılmak ihtimalini önlemek ve böyle maksatlara imkân bırakmamak için bunların muayene edilmesi ve götürülecekleri yabancı limana götürüldüğünün ispat olunması ve bu hususta alâkâllardan vesika getirildiğinde iade olunmak üzere teminat aranması gibi sıkı kontrol kayıtları konmuştur.

Madde 117 : Bu maddede bir Türk limanına getirilmiş olan yabancı eşyanın gerek o limanda getirildiği nakil vasıtasından doğrudan doğruya veya o limanda sundurmaya veya liman vasıtalarına çıkarıldıktan sonra oradan Gümrük Vergileri ödenmeksizin diğer bir Türk limanına aktarma edilmek istenildiği takdirde gümrük kontrolü bakımından yapılacak muameleler gösterilmiştir.

Eşyanın vasıta değiştirerek veya değiştirmeksizin de her ne şekilde aktarması yapılırsa yapılсын gümrüğe yabancı ve gümrükçe de muayene edilmesi ve teminata bağlanması esas olarak konmuş ve ancak muntazam seferli nakil vasıtalarında yapılacak muayenenin eşyanın gümrük vergi ve resimlerinin tesbitine kadar ileri götürülmeyip yolda kaçırılmasını ve başka eşya ile değiştirilmesini önlemek üzere cins ve nevinin tâyinine maksur tutulmuştur.

Madde 118 : Yukarıki maddeye göre geldiği Türk limanında gümrüklenmeyip diğer bir Türk limanına deniz yoluyla aktarmasına müsaade edilebilecek eşyanın gideceği Türk limanındaki gümrüğün ithal muamelesini yapmağa salâhiyetli olması iktiza edeceğinden yanlışlık yapılmasını ve yersiz istekleri önlemek üzere bu maddede keyfiyet açıkça gösterilmiştir.

Madde 119 : Ankara gibi ticari faaliyetleri ehemmiyetli iç şehir ve kasabalarda da bir kolaylık olmak üzere istisnaen gümrükler teşkili icabedeceği düşünülerek deniz, kara veya hava yoluyla bir hudut veya sahil gümrüğüne getirilen eşyanın gümrük muamelesi böyle salâhiyetli bir iç gümrükte yapılmak istenildiği takdirde bu eşyanın iç gümrüğe karadan sevki transit edilecek eşya-

ya çok benzediğinden onlar hakkındaki hükümlerin tatbiki esas kabul edilmiş ve madde bu maksatla yazılmıştır.

Madde 120 : Bu maddede ilk getirildiği gümrükte antrepoya konulmuş olan yabancı eşyanın orada Türkiye'ye ithal edilmiyerek başka bir Türk limanına denizden veya içeride bir gümrüğe karadan gönderilmek ve gümrük muamelesi orada yaptırılmak istenildiği takdirde olunacak muamele gösterilmiş ve birinci takdirde bu sevkiyat aktarma ve ikinci takdirde yukarıki maddede izah edilen bir transit nakliyatı mahiyetinde bulunduğundan ona göre iş görüleceği gösterilmiştir.

Madde 121 : Bu madde Gümrük Kanununa müzeyyen 1560 sayılı Kanunun birinci maddesinden naklen ve tazyihan alınmıştır. Birinci fıkrasında; gümrüğe ithal beyannamesi verilerek tescil ettirildikten sonra mal sahibinin ithalden vazgeçerek eşyasını ya cenebiye tekrar ihraç veya başka bir Türk limanına aktarma etmek istediği takdirde bu isteği gümrükçe hangi şartlar altında kabul edilebileceği yani projenin 4 ncu maddesinin 1 numaralı bendine göre ithal beyannamesinin tescili ile mal sahibine terettüp etmiş olan vergi ödeme mükellefiyetinin ne suretle düşeceği gösterilmiştir. Gerek tekrar ihraç ve gerek başka bir Türk limanına aktarma istekleri ticari icaplar dolayısıyla meşru maksatlarla istenebileceği gibi yalnız beyan yapılmış olmasından dolayı 165 nci maddeye göre mal sahibine terettüp edebilecek cezadan kurtulmak gayesine de mâuf olabilir.

Bu sebepten dolayı hileleri önlenmiş olmak üzere ancak eşya muayene edilerek cezayı müstelzim bir hal olmadığı tebeyyün ettiği takdirde isteklerin kabul cihetine gidilmiştir. Aksi takdirde mal sahibine projenin 4 ncu maddesine göre terettüp edecek vergi ödeme mükellefiyeti ile ceza borusu düşmez ve eşyanın ihraç veya aktarılmasına müsaade olunmaz.

Maddenin 2 nci fıkrasında eşyanın tekrar ihraç veya başka bir gümrüğe sevkedilmeksizin gümrüğe terki suretiyle ithal muamelesinden vazgeçilmiş olduğu takdirde bu terk üzerine yalnız mala terettüp eden vergi ödeme mükellefiyetinin düşebileceği gösterilmiştir. Vergiden maada eşyaya terettüp eden ve yapılmış hizmetlerin bedel veya ücretini teşkil ediyen haklar terk ile düşmez.

Kezalik vergi tâbiri, resim adı altında tahsil olunan ve hakikatte yapılan bir hizmetin ivazı olan ve bu itibarla ücret mahiyetinde bulunan resimlere de şâmil olmayacak bir mânada kullanılmıştır.

Üçüncü bölüm - Muvakkat kabul ve ithal rejimi

Madde 122 : Bu madde Tarife kanununun 14 ncu maddesinden naklen alınan ve bu projenin 21 nci maddesinin 12 a bendi mucibince Türkiye'ye muvakkaten ve muaf ithali kabul edilen ve Türkiye'de az veya çok bir işçilik ve imal safhası geçirdikten sonra daha mütekâmil bir halde ihraç edilecek olan eşyanın giriş gümrük muamelesi tesbit ve izah olunmuştur. Bu eşyanın muafiyeti tekrar ihraç ve maksut olan ameliyelerin Türkiye'de yapılması kayıt ve şartlarına bağlı olduğundan bu cihetlerin ve bilhassa çıkışta eşyanın giren eşya olup olmadığının fâyin ve takdiri bakımından maddede gerekli hükümler gösterilmiştir.

Madde 123 : Bu maddede projenin 21 nci maddesinin (2 numaralı bendinin B ilâ II) ya kadar olan fıkraları ile yurdumuza muvakkat ve muaf olarak sokulacak ve Türkiye'de yukarıki maddeye göre bir ameliye görmeyecek olan eşyanın da girişte o maddede yazılı muamelelere tâbi tutulacağı tesbit edilmiştir.

Tarife kanununun muaddel 5 nci maddesinin 14 ncu fıkrası mucibince kendilerine ait motörlü vasıtalarla seyahat eden seyyahların nakil vasıtaları için gümrüğe beyanname yerine triptik veya gümrük geçiş karneleri ibrazı gibi kolaylıklar kabul edilmiş olduğundan bu gibi seyyahların aynı kolaylıklardan istifadesi bu madde ile de tebarüz ettirilerek ipkısı cihetine gidilmiş ve bir kulübe mensup olmıyan seyyahlara da bu hususta kolaylık gösterilmesi maksadı ile beyanname yerine (pasavan) ibraz etmeleri kabul edilmiş ve son fıkra bu maksatla yazılmıştır.

Madde 124 : Bu madde Türkiye'ye muvakkat ithal rejimine göre bilâhara ihraç edilmek üzere sokulacak eşyanın Türkiye dâhilinde sokuldukları maksatlardan başka hususlarda kullanılarak

bu rejimin tesain ettiği faydaların süistimal edilmesini ve Milli iktisat ve himayemiz için zarar verecek yollara sapılmasını önlemek üzere ve yukarıdaki iki maddede yazılı kontrol tedbirlerine ilâveten lüzumu halinde gümrüğe daha sıkı takyit tedbirlerine müraعاتı mümkün kılmak için yazılmıştır.

Madde 125 : Bu maddenin birinci fıkrası 122 ve 123 neü maddelerdeki usuller dairesinde ve 21 neü maddeye göre vergi ve resimleri talik olunarak sokulan esyanın bu kolaylıklardan istifadesi muayyen müddeti içinde tekrar ihraç şartına bağlı bulunduğundan ve antrepolar, projenin 3 neü maddesi ile memleket harici farzedildiğinden bu esyanın Türkiye'den fiilen ihraç edilme-yip antrepoya muayyen müddeti içinde konmaları halinde de şartın yerine gelmiş olacağını, tav-zih için yazılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası, 3152 sayılı kanundan naklen ve tanzihan alınmıştır. Projenin 21 neü maddesinin 12 numaralı bendinin (c) fıkrasında yazılı nakil vasıtalarına taallük etmektedir. Bu fıkra mucibince vergi ve resimleri talik edilerek yurda sokulmuş vasıtaların Türkiye'de kaza ne-ticesinde kullanılamıyacak bir hale geldikleri takdirde sahiplerinin bunları Türkiye haricine çıkar-mak veya vergi ödeme mükellefiyetine mecbur bırakmamak için mahalli Hükümete terketmeleri şartıyla ihraç veya vergi ödeme mecburiyetinin düşeceği kabul edilmiştir.

Mahalli idare âmirleri bu enkazı satmak yoluna gidebileceklerinden ve esasen kıymetlerini kay-betmiş bulunan bu enkaz için vergi alınması bunlardan istifadeyi büsbütün imkânsız bırakacağından Hükümetçe satılmaları halinde ithal vergi mükellefiyeti terettüp etmeyeceği esası kabul ve ikinci fıkra bu maksatlarla tanzim olunmuştur.

Şu kadar ki, sahipleri bu enkazı Hükümetten başkasına sattıkları veya bedelsiz dahi devrettik-leri takdirde bunların bir kıymet ifade ettiği tezahür eyleyeceğinden ve bu takdirde de vergi aran-maması gümrük mürakabesinden uzak sahalarda cereyan edecek bu gibi hâdiselerde muvazaa ve hilelere yol verilebileceğinden bunların devir tarihinde buldukları hal ve vaziyete göre temsil edilecekleri tarife pozisyonu üzerinden ithal vergisine tâbi tutulmaları lüzumlu görülerek son fıkra ilâve olunmuştur.

Dördüncü fasıl

İhracat rejimi

Birinci bölüm - Beyan ve istisnaları

Madde 126 : Bu madde Gümrük Kanununun 55 neü maddesi tanzih olunarak kaleme alınmıştır.

Türkiye'den ihraç edilecek eşya Gümrük Vergisine tâbi olmadığından ihraç için gümrüğe verile-cek beyannamelerde mal sahipleri eşyaları hakkında sadece harici ticaret istatistiklerinin tanzim ve ifası bakımından lüzumlu malûmatı vermekle mükellef tutulmuşlardır.

İhraç olunan bâzi eşya için gümrüğe beyanname verilmesi sahiplerini fazla masraf ve külfete katlanmaya mecbur kılaacağı itibara alınarak beyannameden müstesna tutulmuş ve bunlar maddede gösterilmiştir.

Madde 127 : Bu madde ile, yabancı memleketlere tamir edilmek, boyanmak, veya sair müten-min bir ameliye görmek, sergi ve pazarlarda teşhir edilmek, tecrübe olunmak gibi maksatlar altın-da muvakkat olarak gönderilip tekrar geri getirilecek olan ve projenin 21 neü maddesinde muayyen şartlar altında tekrar ithallerinde Gümrük Vergisinden muaf tutulan Milli veya Millileşmiş esyanın, geri getirildiklerinde ayniyetleri (yani buradan götürüklükleri) ve muayyen müddetleri içinde ge-tirildikleri tesbit olunabilmek üzere ihraçlarında mükellefler ve gümrük idareleri tarafından yapı-lacak muameleler tâyin ve tesbit olunmuştur.

İkinci bölüm - Muayene

Madde 128 : Bu madde ile, 126 ve 127 neü maddelerde gösterilen şekillerde ihracatçılar tarafın-dan gümrüğe verilen ihraç beyannamelerinde yazılı malûmatın, eşya kapları tartılmak ve açılarak muhteviyatı muayene edilmek suretiyle karşılaştırılarak kontrol edilebileceği esası konmuştur. Ancak bu projede ihraç eşyası Gümrük Vergisine tâbi tutulmamış olduğundan yapılacak muayene-

lerin ihraç üzerine yasaklık, tahdit, takyit tedbirleri konmuş ise bu bakımlardan ve eşya tekrar geri getirilecekse aynıyetlerinin sıhhatle tesbit edilerek yabancı eşyaya muafiyet tatbikını ve sui-istimalleri ve kaçakçılığı önlemek gibi gümrük haklarının korunması bakımından yapılacağı tasrihi ile iktifa edilmiş ve muayenenin ithal rejiminde olduğu gibi gümrüğün takdirine muallâk bulunduğunu tavzihan bunun mezkûr usul ve esaslar dairesinde yapılacağı, zikredilmiştir.

Beşinci fasıl Posta rejimi

Madde 129 - 132 : Posta ile yapılacak ithal ve ihraç ve transit işlerinde bunların mürselünileyhlerine teslimine kadar olan muhafaza vazifeleri posta idarelerine ait olmakla beraber, gümrük haklarının aranması ve bunların ithal, ihraç ve transidine mütaallik gümrük kontrol ve murakabesinin ifası işleri posta muamelelerinden ayrı ve tamamen müstakil bir gümrük hizmeti olduğundan, bu fasıldaki hükümler iki idare arasında herhangi bir iltibas ve vazife tedahülünü önlemek maksadiyle tanzim olunmuştur.

Posta idareleri ile gelen paketlerin Türkiye'deki mürselünileyhleri bazen gümrük idareleri bulunan yerler haricinde de ikamet edebilecekleri ve gümrük idaresi bulunmayan şehir ve kasabalarda oturan mürselünileyhler namına tahakkuk ettirilen vergilerin mahallerine memur gönderilmek suretiyle gümrüklere tahsiline tevessül edilmesi masraflı olacak cihetle tahsil işinin mahal ve icaba göre Posta idarelerince ifası muvafık görülmüş ve bu günkü tatbikat da bu merkezde bulunmuştur. Bundan başka posta müraaseleleri Milletlerarası posta ittihatlarına ait anlaşmalarla tanzim edilmekte ve Posta idaresine bu hususta birçok vecibeler de terettüp etmekte bulunduğu nazarı itibara alınarak gümrüklere yapılacak kontroller ve vergi tahakkuku işleri daha ahenkli bir şekilde yürütülebilme maksadiyle bu işlerin Gümrük ve İhbarlar ve Münakalât Vekâletlerince birlikte tanzim edilmesi lüzumuna işaret olunmuştur.

Posta paketlerine ait gümrük kontrolü işlerinin de postanelerde yapılması icabettiğinden Posta idaresinin bu işlerin görülmesi için lüzumlu yerleri vaktinde ve zamanında derpiş ederek hazırlanmalarını ve yersizlik yüzünden muamelelerin uzamasını, paketlerin idareden başka yerlere nakledilmeleri gibi külfetli ve masraflı vaziyetleri önlemek maksadiyle bu yerlerin Posta idarelerince temin olunacağı, iki idare arasında ihtilâfları önliyecek bir surette, ayrı bir madde halinde gösterilmiştir.

Altıncı fasıl Hudut rejimi

Madde 133 - 134 : Bu fasıl, siyasi hudutlarımızın vaziyet icabı olarak kara sınırları boyunda ikamet eden halkımızın hududun öbür tarafında bağları, tarlaları ve meraları kalabileceği itibara alınarak bu mülklerini işleyebilmek ve mahsullerini getirebilmek veya hayvanlarını hududun öbür tarafındaki meralarda otlatmak ve tekrar bunları ve mahsullerini geri getirebilmek için gümrük kontrol ve muameleleri bakımlarından umumi ithal ve ihraç hakkındaki usullerden daha kolay ve elverişli muamelelere tâbi tutulabilmelerini temin için tanzim olunmuş ve bu hususta yapılacak muameleler kamunda tâyin edilmiyeceğinden ve vaziyete göre değişebileceğinden ve kâlete bu hususta salâhiyet verilmesi muvafık görülmüştür.

Hudut ahalisinin bu madde ile derpiş edilen haklardan ve kolaylıklardan istifadesi umumiyetle komşu devletlerle akdedilen karşılıklı mukavelelerle tanzim edilmekte ise de bu husustaki esasların Gümrük Kanunumuzda da yer alması faydalı görülmüştür.

Yedinci fasıl Denizden kurtarılan eşya

Madde 135 - 136 : Gümrük kanunumuzda denizde kaza geçiren veya fena hava ile karşılaşan

gemilerden denize dökülerek kara sularımıza atılan veya bu sularda kazaya uğrıyan gemiden başka bir gemiye aktarma edilmesine mecburiyet hâsıl olan eşya hakkında gümrük kontrolü ve vergi ödeme mükellefiyetleri bakımından gümrük idareleri ile bu malları tophyanlar veya nakledenlere düşen vazifeler gösterilmemiş olduğundan bu eksikliği tamamlamak maksadıyla bu fasıl yeniden yazılarak bu gibi hallerde gümrük idareleriyle mal sahiplerine veya nâkillere ve bunları tophyanlara düşen vazifeler gösterilmiştir.

Sekizinci fasıl

Gümrüklere tasfiye edilecek eşya

Madde 137 : Bu madde Gümrük Kanununun 1549 sayılı Kanun ile değiştirilen 4) nci maddesi tavih edilmek suretiyle kaleme alınmıştır.

Gümrük antrepolarında veya gümrüğün müsaade ettiği mahallere konmuş olan yabancı menşeli eşyadan bu projenin tâyin ettiği müddetler içinde kaldırılmayanların veya bu projeye göre gümrüğe terk edilmiş hükmünde sayılanların gümrükçe satılarak tasfiyesi esastır.

Bu mahaller üzerinde sahiplerinin mülkiyet hakları kalkmamış ve yapılan satışlar bir tasfiye tedbiri mahiyetinde olduğundan 2490 sayılı Kanunun şümulü dışında kaldığı maddede ayrıca tebarüz ettirilmiş ve tasfiyenin süratle yapılmasını teminen bunların cins, nevi, miktar ve vasıfları idarece tesbit edilerek vekâletin tâyin edeceği usul dairesinde satılması maslahata uygun görülmüştür.

Çabuk bozulmak, akmak, sızmak tehlikesine mâruz bulunan akar, kokar ve çürür eşya ile muhafaza hayvanlar gibi külfetli veya parlayıcı maddeler gibi tehlikeli veya masraflı olan eşyanın bu lâyiha ile tâyin edilmiş olan depo ve antepo müddetlerinin bitmesinden önce de sahiplerine veya nâkilelerine haber verilmek ve sahip veya nâkillere haber verilmek imkânı olmayan hallerde haber verilmeksizin de satılması gerek mal sahiplerinin menfaatleri ve gerek Hazine haklarının korunması bakımından lüzumlu sayılmıştır.

Kezalik her iki halde de satılığa çıkarılan eşya üzerinde sahiplerinin hakkı mahfuz bulunmak itibarıyla ihaleden önce müraعات ettikleri ve vergi ve resimlerini ödeyerek yurda sokmak veya gümrükçe tâyin edilecek kısa bir müddet içinde ihraç etmek şartları altında satışın durdurulması ve müraعاتların kabul edilmesi zaruri görülerek keyfiyet maddede ayrı bir fıkra halinde gösterilmiştir.

Bu suretle satılacak eşyanın yurt içindeki gümrük resmî ödenmiş benzeri eşya ile meşru olmayacak bir rekabete yer vermemek için ancak satış bedelleri gümrük ve sair ithal vergilerini ödiyecek bir miktarı bulanlarının yurda sokulabilmesi ve satış bedelleri bu haddi bulmayanların yurt içine sokulmaması şart kılınmıştır. İhale bedeli vergi ve resimlerini ödiyecek miktarda olmayan eşyayı satın alanlar bunların farkını ödemedikçe bu haktan istifade ettirilmemiştir.

Ancak bu esasın yukarıda bahsedilen çabuk bozulur ve kokar veya muhafazası tehlikeli ve masraflı eşyalar hakkında tatbiki her zaman bunları ihraç etmek imkânı olmayacağı ve bu itibarla bu esasın bunlar hakkında tatbikinin mahırlarını intaç edebileceği düşünülerek bunların satış bedelleri balığı ne olursa olsun yurda ithallerine müsaade edilmiştir.

Yukardaki şartlarla eşyanın alıcısı çıkmıyacağı tecrübe ile anlaşılmış olduğundan bunların yok edilmesi cihetine gidilmektense Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu, Halkevleri, Hastane gibi hayır cemiyet ve müesseseleri ile resmî daire ve müesseselere satılmamak kaydı altında bedava verilmesi ve ancak bunlar tarafından da alınmadığı takdirde yoketme cihetine gidilerek bu eşyadan faydalanılması yolları araştırılmıştır.

Yoketme hususunda eşyanın yakılmak, denize atılmak gibi suretlerden başka millî fabrikalara iptidai madde halinde kullanılmak üzere verilmesi gibi memleket için daha müfit yollar ve şekiller bulunabileceği düşünülerek maddenin son fıkrasında yoketmenin (Gümrük ve İhissarlar Vekâletince tâyin edilecek şekillerde yapılacağı) kaydolunmuştur.

Madde 138 : Bu madde ile, kanuni müddetten fazla antrepolarında bırakılmış veya gümrüğe terk edilmiş veya bu mahiyette sayılmış eşyalar Türkiye'ye ithali veya Türkiye'de imal veya sa-

tuştı inhisara tâbi maddeler nevinden oldukları takdirde bunlar yurda sokulmak üzere satılmı-yacağından bunların takdir edeceği bir bedel karşılığında vergi ve resim aranmaksızın İnhisar İda-resine verilmesi esası kabul edilmiştir.

Aneak inhisar idarelerinin işine yaramıyan ve bunlar tarafından alınmıyanlar ihraç edilmek şartıyla satılabilecek ve bu şartlarda alicisi çıkmıyanlar yukarıki maddenin son fıkrası hükmü da-iresinde yokedilecektir.

Madde 139 : Türkiye'ye ithali veya Türkiye'de kullanılması veya Türkiye'den transit geçiril-mesi yasak olan ve 137 nci maddeye göre antrepolarda kanuni müddetlerinden fazla kalmış veya terk edilmiş veya terk edilmiş mahiyetinde sayılmış eşyanın iç pazarlara kaçırlmasını önlemek üzere aneak resmî daire ve müesseselere ve bu idareler tarafından alınmıyanların ise yokedilmek şekli ve suretleriyle tasfiyesi şıkkı kabul edilmiş ve madde o maksatla yazılmıştır.

Madde 140 : Bu madde ile de Türkiye'ye ithali veya Türkiye'de kullanılması memnu olduğu halde transiti menedilmiş bulunmıyan ve 137 nci maddenin şümulüne giren eşyanın aneak ihraç şartıyla satılabilmesi kabul edilmiş ve gerek bu maddede ve gerek bu ve gerek yukarıki maddeler-de zikri geçen eşyanın üzerlerinde sahte menşe ve fabrika marka ve alâmet ve işaretleri bulunduğu takdirde bunların satılabilmeleri için üzerlerindeki sahte marka, işaret ve alâmetlerin kaldırılması lü-zumu kayıt ve tesbit olunmuştur.

Madde 141 : Bu madde ile bu faslın yukarıki maddelerine göre gümrükçe satılmış olan eşya bedellerinin bu eşyaya terettüp eden vergi, resim, para cezası ve ribhim, iskele, hamallık, ardiye gibi alacaklara hangi sıraya göre dağıtılacağı tesbit edilmiş ve Gümrük Kanununun 1549 sayılı Kanunla değiştirilmiş 43 ncu maddesinden alınarak tadilen yazılmıştır.

Maddenin «A» bendinde satılan eşya yurda sokulmuş olduğu takdirde bedellerinin (4) nu-mara altında toplanan alacaklara bu sıra esaslı gözetilmek üzere dağıtılacağı gösterilmiştir. Ver-gi bedelinden bu sıra tertibine göre önce bir numara altında gösterilen alacaklar mahsup edi-lecek, para artarsa iki numara altındaki alacaklar mahsup olunacak ve yine artarsa bu minval üzere üç ve dört numara altındaki alacaklara geçilecektir. İki ve üç numaralar altında muhtel-if nevi alacaklar toplanmıştır. Bu toplanmış ve yazılı aralarında bir sıra ve tercih sebebi teşkil etmeyip eğer üst numarada yazılı alacağın mahsubundan sonra artan para bu numaralarda gösteri-len alacakların tamamını kapatmaya kâfi gelmezse bakiye bu alacaklar arasında garameten dağı-tilektir.

Para cezaları, projenin 90 nci maddesinin son fıkrası hükmüne göre mükellefin sair mallarına müracaat suretiyle de takip ve tahsil edilebileceğinden şayet satılan eşya bedeli dördüncü sırada yer alan para cezalarını ödemiye kâfi gelmezse mükellefin gümrükte mevcut emanet paralarına ve gümrükte mevcut emanet paraları yoksa başka mallarına müracaat edileceği tasrihen bu mad-de gösterilmiştir.

Mal sahiplerinin satılan eşya üzerinde mülkiyet hakları mahfuz kaldığından bu ciheti tebarüz ettirmiş olmak üzere satılan eşya bedelinden yukarıki fıkralar hükmüne göre alacaklar çıkarıl-dıktan sonra geriye para kaldığı takdirde bunun mal sahipleri namına emanet hesabına alma-eağı ve aneak gümrüğe terk edilmiş veya bu projeye göre terk hükmünde sayılmış eşya bedeli üzerinde sahiplerinin hakları bulunmadığından bunlara ait artmış paraların irat kaydolunacağı maddede ayrıca gösterilmiştir.

Maddenin «B» işaretli fıkrasında yabancı memleketlere ihraç şartıyla satılmış eşya bedelleri-nin muhtelif alacaklara taksimi esaslı tesbit olunmuştur. Bu eşya vergiden muaf ve müstesna ol-duklarından bunlara terettüp eden sair alacaklar arasında bir tercih sırası yapılması için sebep görülmemiş ve bedelin bütün alacaklar arasında garameten dağıtılması şekli kabul edilmiştir.

Maddenin «C» işaretli fıkrasında satış bedellerinin muhtelif alacaklara mahsubundan sonra artan ve eşya sahipleri namına yukarıki fikraya göre emanet hesabına alınacak olan paralarını bu hesapta ne kadar müddet kalabilecekleri gösterilmiş ve emanet hesaplarının kısa bir zaman-da kapatılmasını ve aynı zamanda hak sahipleri in haklarını arayabilmelerini temine kifayet et-mek üzere iki senelik bir müruruzaman müddeti konmuştur.

Maddenin «D» fıkrasında 68 nci maddeye göre gümrük laboratuvarlarından muayyen müddeti içinde sahiplerince alınmamasından dolayı sahihsiz hükmünde sayılarak satılan nümunelere ait bedellerin tamamıyla irat kaydı esası konmuştur. Bu nümuneler de memlekete sokulabileceğinden ve bu takdirde bunların bedellerinden maddenin «a» fıkrası hükmüne göre gümrük ve sair vergi alacaklarının mahsubu lâzımgeleneğinden halbuki bu nümuneler cüzi miktarlarda olmak itibariyle her birisine terettüp edecek Gümrük ve sair İthal vergilerinin hesabı ve tevsii idareyi fazla işgal edeceği düşünülerek bu fıkra hükmünden istisnası lüzum ve zarureti ile bu fıkra yazılmıştır.

Dokuzuncu fasıl

Gümrüklerde çalışma zamanları ve gümrüklerin sınıfları

Madde 142 : Bu madde Gümrük Kanununun 906 numaralı Kanunla tadil edilmiş olan 60 ve 61 nci maddelerinden alınarak tevsian ve tavzihan yazılmıştır.

Umumi kanunlarda memurlar için çalışma saati tesbit edilmiş ve Gümrük memurları da o hükümlere göre muayyen saat çalışmakla mükellef olduklarından ayrıca Gümrük memurları için çalışma saati tesbiti cihetine gidilmediği gibi muhtelif mahallerde yaz ve kış veya iklim itibariyle bu çalışma zamanlarının hangi saatlerde başlayıp biteceği hususunun takdiri aynı zamanda ticari ihtiyaçları da göz önünde tutmaya imkân üzere Gümrük ve İhisarlar Vekâletine bırakılmıştır.

Demiryolu münakalâtının ve liman faaliyetlerinin durmaması ve müteessir olmaması için demiryolu istasyonlarında ve limanlarda gümrük idarelerinin gece ve gündüzün her saatinde açık bulundurulması ve bâzi liman ve istasyonlara tren ve vapurların gelişleri ve oralarından kalkışları normal çalışma saatleri dışında vukubulabileceği düşünülerek böyle yerlerde memurlar arasında iş taksiminin ona göre yapılması kabul edilerek ticari icap ve ihtiyaçların dahi karşılanması düşünülmüştür.

Madde 143: Bu madde Gümrük Kanununun 62 nci maddesi ve zeyli daha ziyade aydınlatılmak suretiyle yazılmıştır.

Yukarıki madde ile tesbit edilmiş olan muayyen çalışma saatleri dışında ve tatil zamanlarında da iş sahiplerinin işlerini geri bıraktırmamak maksadı ile memurların bu vakitlerde de çalıştırılmaları kabul edilmiştir. Şukadar ki, bu çalışmaları ile Memurlar Kanununun sair memurlara tahmil ettiği çalışma fevkinde bir hizmet deruhde etmiş ve bu fazla mesai için munzam bir ücrete istihkak kazanmış olacaklarından iş sahiplerinden muayyen bir ücret alınması ve bu memurlara dağıtılması esası da ipka olunmuştur.

İş sahiplerinin bu suretlerle mesai saati harici çalışmalar için vâkı olacak istekleri ve ödiyecekleri ücret tarifeleri ile bunların çalışan memurlara dağıtılma şekilleri maddede tecrübelere ve ihtiyaçlara göre tanzim ve tesbit edilmiştir.

Madde 144: Her yerde her türlü gümrük muamelesi ifasına mezun gümrükler tesisi büyük masraflara ve teşkilâta ve bilhassa mütehassıs memurlara lüzum ve ihtiyaç gösterdiği cihetle, bu türlü gümrüklerin ancak ticari faaliyetin fazla olduğu yerlere tahsisi ve ticaret faaliyeti tâli derecede olan yerlerde de ancak bu gibi ihtiyaçlara cevap verebilecek daha mahdut salâhiyetli teşkilât bulundurulması muvafık görülmüş, fakat müstesna hallerde bunların da maslahatı kolaylaştırmak üzere salâhiyetlerinin tevsii imkânları düşünülerek, gümrüklerin buna göre Gümrük ve İhisarlar Vekâletince sınıflara ayrılması esası kabul olunmuştur.

İhtiyaç kalmıyan yerlerde idarelerin kaldırılması ve yeni inkişafalara göre lüzum hâsıl olan yerlerde bu ihtiyaçları karşılayacak teşkilât kurulması salâhiyetinin de bu Vekâlette olması faydalı görülerek bu cihet de maddede ayrıca tasrih ve ifade edilmiştir.

Onuncu fasıl

Gümrük ajanları

Bu fasıl gümrüklerde muamele takip edebilecek (Gümrük ajanları) na ait işleri tanzim etmek

üzere yazılmıştır.

Bu işler, ilk önce 16 . I . 1340 tarihli Vekiller Heyetinin bir talimatnamesi ile ve daha sonra da 1093 sayılı Kanunla tanzim edilmiş bulunmakta ise de ihtiyaçları karşılamadığından ve bu mevzuun Gümrük Kanununda yer alması daha uygun olacağı düşünüldüğünden projeye bu maksatla tadil ve ikmal edilerek alınmıştır.

Bu işleri yapanlara şimdiye kadar (Gümrük komisyoncusu) adı verilmekte ise de Ticaret Kanununa göre (Komisyoncu) kendi namına ve müvekkili hesabına iş yapan kimseler olduğundan ve bunlar bu sıfatları itibariyle tacir sayıldığından ve ticaret sicilline kaydedilmek mecburiyetine tâbi bulduklarından iltibasları kaldırmak üzere bunlar (Gümrük ajanları) diye adlandırılmıştır. Çünkü bunlar :

1. Kendi namlarına değil müvekkilleri namlarına muamele yapmaktadırlar.
2. Yaptıkları iş ticaret işi değil muameleyle tavassut ve o muamele sırasında müvekkillerini temsil işidir.
3. Haiz oldukları vasıflara göre tescilleri Gümrük İdaresince yapılmaktadır.

Madde 145 : Bu madde ithal, ihraç ve transite mütaallik gümrük muamelelerinin doğrudan doğruya sahipleri tarafından takip edilmediği takdirde bu işlerin ancak gümrük ajanlarına yapılabileceği esasını konmakla beraber eşya hükmi şahıslara ait olduğu takdirde bu şahsiyetlerin âmme hukuku hükmi şahısları veya hususi hukuk hükmi şahısları olmalarına göre kimler tarafından bu muamelelerin istisna olarak ve temsil suretiyle yapılabileceği gösterilmiştir.

Nakliyat şirket ve müesseseleri ve nâkillerin, esasen bu eşyayı gideceği yere kadar yollamak veya getirmek veya götürmek işlerini üzerlerine almış bulunmak itibariyle bunların gümrükçe olan muamelelerini de yapabilmeleri lüzumuna binaen maddeye bu hususta ayrı bir hüküm konmuş ve zat ve ev eşyası gibi ticari mahiyeti olmayan eşyanın sahiplerine bir kolaylık olmak üzere gümrük muamelelerini ajanlardan başka mutemetleri olan kimseleri vasıtasıyla yaptırmak imkânları verilmiştir.

Şu kadar ki, nakil şirket müesseseleri ile nâkillerin yapabilecekleri gümrük muameleleri bunların doğrudan doğruya kendi naklettikleri eşya ile bu eşyanın ancak nakil ile alâkalı muamelelerine maksur tutulmuştur. Binaenaleyh bunlar Türkiye'ye getirdikleri veya Türkiye'den götürdükleri eşyanın antrepo veya sundurma yerlerine, liman nakil vasıtalarına konması ve bunlardan birinden ötekine kaldırılması, transit ve aktarması gibi naklin devamını ifade eden ve o icaplarla alâkalı olan muameleleri yapabilirler.

Bunlar naklettikleri eşyanın ordinosunu vermiş oldukları takdirde nakil işlerini tamamlamış olacaklarından bundan sonra yukarıki muameleleri yapamazlar.

Memleketimizde nakliye komisyonculuğu işlerini yapan hakiki veya hükmi şahıslar eşyanın Türkiye'den yabancı bir memlekete ihraçına veya transitine tavassut ettikleri takdirde ihraç ve transit beyannameleri tanzim ve ibraz etmek gibi muameleleri yapabilmeleri, üzerine aldıkları işin zaruri bir neticesi olarak görülmüş ve maddede buna salâhiyetleri ifade edilmek istenilmiştir.

Madde 146 : Bu madde ile gümrük ajanlığı yapabileceklerde aranması gerekli şart ve vasıflar. Yapacakları işlerin icapları göz önünde tutularak tâyin olunmuştur.

Madde 147 : Bu madde ile, gümrük ajanlarının tâbi tutulacakları imtihan usulleri ve zamanları hakkında hükümler konulmuştur.

Madde 148 : Bu madde ile, gümrük ajanları gerek müvekkillerine, gerek Gümrük İdaresine karşı olan muamelelerinde bir kontrol ve teftişe tâbi tutulmak istenmiş ve bu kontrolün teminine yarıyacak bâzı mükellefiyet ve mecburiyetleri ifade edilmiştir.

Madde 149 - 150 : Bu maddelerde ajanların yardımcı olarak kullanabilecekleri kimselerin yapabilecekleri işler ile haiz olmaları lâzımgelen vasıflar gösterilmiştir.

Madde 151 - 152 : Bu maddelerde gümrük ajan ve yardımcılarının Gümrükler Umum Müdürlüğünce tescil olunacakları ve bu idarelerce tâbi tutulabilecekleri disiplin cezaları tesbit olunmuştur.

Madde 153 : Üçten az ajan bulunan yerlerde işlerin aksamaması ve bir inhisar ve tazyik imkân-

nı yaratılmaması maksadı ile gümrük muamelelerinin ajan olmıyanlardan başka kimseler vasıtasıyla tatbikına da bu madde cevaz gösterilmiştir.

Madde 154 - 155 : Bu maddeler ile gümrük ajanlarının kanuni bir ikametgâha sahip olmaları ve meşguliyetlerinin muayyen bir hudut içine alınması lüzumu belirtilmek istenilmiştir.

Dördüncü kısım

Ceza hükümleri

Birinci fasıl - Cezayı müstelzim fiiller

Madde 156 : Bu madde Tarife Kanununun 7 nci maddesinde mevcut hükümden alınmış ve tavzih edilerek yazılmıştır.

Bu maddenin birinci fıkrası ile, muayyen hizmet ve maksatlarda kullanılmak üzere tahsisen yurda muaf veya inik tarife ile sokulmuş eşyayı gümrüğe haber vermeksizin muaflık hakkını haiz olmıyan kimselere satan veya parasız dahi devreden veya bu kimselerle trampa eden veya tahsis olundukları hizmet ve maksatlardan gayrisinde kullananlar hakkında kaçakçılık hükümlerinin tatbik olunacağı gösterilmiştir. Eşya bu suretle satınalma, devredilme veya kullanılma hallerinde projenin 6 nci maddesinin 3 numaralı bendi mucibince vergiye tâbi tutulduklarından gümrüğe haber vermeksizin bu fiilleri işliyenlerin hareketlerinde kaçakçılık mahiyeti görülmüştür ve birinci fıkra bu maksatla yazılmıştır.

Şu kadar ki; bâzı kimselerin vergiden kaçmak kasıt ve niyetleri olmaksızın ve zühul eseri olarak da bu fiil ve hareketlerde bulunabilecekleri itibara alınarak keyfiyeti on gün içinde haber vermek şartıyla cezaları beş liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası olarak tesbit edilmiştir.

Bu satış ve devirleri ve tahsisleri haber verenlerin 6 nci maddenin 3 numaralı bendi hükmünden istifade edeceklerini teyit maksadiyle maddenin son fıkrası yazılmıştır.

Madde 157 : Bu madde Gümrük Kanununun 108 nci maddesi tâdil ve tevsi edilmek şartıyla yazılmıştır.

1. Bu bentte gümrük vergisinden muaf eşyayı gümrük muamelesine tâbi tutturmadan yurda sokanlar veya bu eşyayı 7 nci maddede tâyin olunan mahal ve yollar dışında başka yerlerden izinsiz ithal edenlere veya buna teşebbüs eyliyenlere ait cezalar tesbit olundu. Gümrük vergisine tâbi olmıyan eşya üzerinde de bu kanunun birinci maddesine göre gümrüğün kontrol hakkı mevcut olduğundan ve ancak gümrük vergisine tâbi olan eşya bu kontrole tâbi tutulmadan ve vergi ve resimleri verilmeden yurda sokulduğu takdirde kaçak addedebileceğinden gümrük vergisine tâbi olmıyan eşyanın gümrük kontrol ve muamelesine tâbi tutulmasını temin edecek bir müeyyideye ihtiyaç olduğu görülmüş ve bu madde bu ihtiyacı karşılamak üzere tedvin edilmiştir. Resmî daire memurlarını dikkate ve gümrük mevzuatına riayete sevk için bu maddede onlar için hafif para cezası konulmuştur.

2. Bu bentte ihracı kaçakçılık sayılan veya meselâ Türk parası kıymetini koruma kanununda olduğu gibi hususi kanunlarında ayrıca cezası bulunan ihracat eşyası müstesna olmak üzere diğer ihracat eşyasının 7 nci maddedeki yollardan gümrüğün izniyle yani gümrük muamelesine tâbi tutularak usulüne tevfiikan ihraç edilmeleri ve ihracat beyannamelerindeki malûmatın doğru gösterilmesi temin olunmak maksadı takip edilmiştir.

Hususi kanunlarda ayrıca ceza tâyin edilmişse veya hâdise kaçakçılık mahiyetinde bulunuyorsa o hükümlere göre muamele yapılır.

3. Yukarıki bentlerde 7 nci maddenin eşyayı alâkadar eden kısımları nazarı itibara alınmış bu bentte ise sözü edilen maddenin birinci ve ikinci fıkralarına riayet etmiyen vasıtalara ve yolculara verilecek cezalar gösterilmiştir.

Bundan başka 8 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı olarak gümrüğün müsaadesini almadan geceleyin gümrük hattından geçenler, eşya geçirenler, yük alıp verenlerle bu kanunun 38, 43, 47, 48 ve 49 ncu maddelerine aykırı hareket edenler ve bu maddedeki mecburiyetleri ifa etmi-

yenler hakkında da bu bentte yazılı para cezası hükmolunur.

Madde 158 - Yüz tondan aşağı gemilerle kolayca kaçakçılık yapılacağı düşünülerek bu nevi gemilerle Türkiye'ye ithalât eşyası getirilmesi yukarda 9 ncu maddede bâzı kayıt ve şartlara tâbi tutulmuştur. Bu kayıt ve şartlara riayeti temin için bu madde ile bir ceza müeyyidesi kabul olunmuştur. Gümrük Kanunumuzda bu hareketin cezası ayrıca gösterilmediğinden 109 ncu maddesine göre kanun ve usule aykırı bir muamele gibi ceza tatbik edilmektedir.

Madde 159 : Yirmi birinci maddenin 12 numaralı bendinin (a ve b) fıkraları hükümleri ile bâzı maksatlar altında yabancı eşyanın Türkiye'ye gümrük resmi ödenmeksizin sokulması milli iktisadımız için faydalı görülerek kabul edilmiş ve bunların yurt dışına çıkarılmaları için muayyen mühletler verilmiştir. Bâzı kimselerin yurda istihlâk maksadiyle sokacakları eşyanın vergilerini peşin olarak ödemekten kaçmak maksadiyle yalan beyanda bulunarak bu kolaylıkları suiistimal edebilecekleri düşünülerek haklarında vergi ve resimden başka bir ceza tatbiki lüzumlu görülerek bu hüküm yeniden konmuştur. Bu suiistimallerin ithali yasak veya kontenjan ve lisans gibi tahdit ve takyit altına alınmış eşyalarda yapılması daha ağır bir müeyyideyi icabettirdiğinden ona göre ayrı bir hüküm konmuş ve bu eşyaların cezadan başka tekrar ihraçları şart kılınmış ve yurt içinde kullanılmış olmak itibariyle harice iadesi mümkün olmadığı takdirde fiil kaçakçılık sayılmıştır.

Madde 160 : Madde açık olduğundan izahına lüzum görülmedi. Bu maddede gösterilen fiil ve hareketler bugün Gümrük Kanununun 109 ncu maddesine göre kanun ve usule muhalif fiillerden sayılarak cezalandırılmaktadır.

Madde 161 : Yolundan sapan veya gümrük olmıyan yerlere yanaşan gemiler ya kaçakçılık maksadiyle, yahut ta diğer her hangi bir sebeple böyle bir harekette bulunurlar. Kaçakçılık mahiyetinde olmıyan hareketler için bu maddede gösterilen ceza konulmuştur. Ancak bu hal mücbir bir sebepten neşet etmemiş olmak lâzımdır.

Madde 162 : Mücbir sebepler mevcut olmadığı halde 28, 39 ve 50 nci maddelerde yazılı manifestoları tâyin olunan zamanlarda vermıyenler hakkında ceza tesbit olunmuştur.

Madde 163 : Bu maddede ihracat manifestosu vermeden Türkiye dışına eşya çıkaran veya ihracat manifestolarında eşyayı cins ve miktar itibariyle eksik ve yanlış bildiren yahut boş olup da Gümrük İdaresinden müsaade almadan ayrılan nakil vasıtaları için cezalar konulmuş ve bu hareketler umumi ve hususi kanunlarda cezayı müstelzim olduğu takdirde ayrıca bu cezaların da verileceği gösterilmiştir.

Madde 164 : Gümrük Kanununda ithalât manifestolarından eksik çıkan eşya ile cinsi yanlış beyan edilen eşya için konulmuş olan hükümler bu maddede toplanmış ve ayrıca (Kaptan) maksat ne oldu tasrih edilmiştir.

Döküm eşyasından gerek eşyanın tabiatı, gerekse hava tesiri icabı yüzde ikiye kadar bir fark zühur edebileceği itibara alınarak bu miktarı geçmiyen eksiklikler cezaya tâbi tutulmuş ve fazlalar için de aynı hüküm kabul olunmuştur.

Manifestolardan kab itibariyle fazla çıkanlarla döküm eşyasında yüzde ikiden fazla bulunanlar hakkında Kaçakçılık Kanunu hükümlerine göre muamele yapılacağı gösterilmiştir.

Madde 165 : Beyan usulünün muvaffakiyetle tatbiki ancak beyanların doğru yapılması ile kabil olacağından bunu temin için icabeden ceza müeyyidesi bu maddede gösterilmiştir.

Bu maddenin tanziminde 1334 tarihli Gümrük Kanununun 107 nci maddesiyle 1918 sayılı Kaçakçılık Kanununun 20 nci maddesi göz önünde tutulmuştur.

Istihlâk için ithalde, antrepoya girişte ve transitte eşya sahipleri tarafından 59 ncu maddeye göre yapılacak beyanlarda eşyanın vafında, vergiye esas olan ölçülerinde ve kıymetleri üzerinden vergiye tâbi iseler kıymetlerinde gümrükçe bulunacak farklardan % 2 ye kadar olan kısmın hata veya eşyanın tabiatından mütevellit olabileceği düşünülerek bu farklar cezaya tâbi tutulmamış, % 2 den 5 e kadar olan farklar için bir kat, % 5 ten fazla olan farklar için de bir kattan beş kata kadar olmak üzere ağır para cezası hükmedilmesi kabul olunmuştur.

Eğer bu yanlış beyanlarla birlikte sahte veya tahrif edilmiş faturada ibraz edilmiş veya be-

yanname üzerinde tahrif yapılmışsa yahut da muhtelif eşya Milletlerarası nakliyatta kullanılması mûtat olmıyan bir ambalâj içinde birleştirilmiş ve bunlar doğru beyan edilmemişlerse daha ağır ceza verilmesi zaruri görülmüş ve bu nevi eşyanın müsadereci ile bunların o yerdeki gümrüklenmiş piyasa değerinin bir katı nispetinde ağır para cezası alınmasından başka bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası hükmolunması kabul edilmiştir.

Ahdî tarifeden istifade maksadiyle yanlış mahreç veya menşe beyan edilmesi birinci fıkradaki yanlış beyanlar gibi mütalâa edildiğinden aynı cezalar tatbik olunur. Eğer ahdî tarifeden istifade keyfiyeti tahrif veya tasni edilmiş menşe şahadetnamelerine müsteniden yapılmak istenilmiş ise o zaman beyan sahibi hakkında ikinci fıkra hükmüne göre tatbikat yapılır.

1918 sayılı Kanununun 20 nci maddesi hükümlerinden yalnız bu madde hükmüne aykırı olanlar kaldırılmıştır. Diğerleri aynen tatbik olunacaktır.

Beyanname sahiplerinin gümrükçe yapılmış olan vergi tahakkuklarına karşı kanun yollarına gitmeleri ihtimali bulunduğundan bu müddetler tamamlanmadan veya kanun yollarına müracaat olunmuşsa bu müracaatlerin neticesi alınmadan ceza hükmedilemeyeceği gösterilmiştir. Çünkü ceza hükmü katileştikten sonra salâhiyetli merciler tarafından gümrük idaresinin yaptığı tahakkuk bozulduğu takdirde ceza mesnetsiz kalmış olur.

Bununla beraber beyanname sahibinden gümrükçe yapılan tahakkuku kabul ettiğine ve bu tahakkuk aleyhine kanun yollarına müracaat etmeyeceğine dair imza alındığı takdirde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 295 nci maddesi mucibince bunların itiraz hakları sukut edeceğinden bu müddetler beklenmeksizin de ceza hükmolunabilecektir.

Resmî daireler namına verilmiş olan beyannamelerdeki yanlışlıklar da bu vergilerin yine Devlet bütçesinden ödenmesi dolayısıyla Gümrük Vergisi kaçakçılığı mevzuubahis olmayacağından bunlar hakkında yanlış beyan sebebiyle ceza verilmemiştir.

Ancak ceza hükmolunmaması bu beyannamelerdeki eşyanın Devlet dairelerine ait olmasıyla meşruttur.

Madde 166 : Bu maddede kaçakçılık maksadiyle olmıyarak gümrüklere konmuş olan mühür, damga, etiket ve diğer alâmetleri izinsiz ve salâhiyetsiz bozan veya değiştirenlere ait cezalar gösterilmiştir. Bu hareketler kaçakçılığı tazammun ediyorsa bunlara Kaçakçılık Kanununun 34 ncü maddesindeki hükümler tatbik olunur.

Madde 167 : Posta yoluyla getirilen eşyanın Gümrük Vergisine esas tutulacak beyannameleri (Deklarasyon anduvan) ile muayene neticesi arasında farklar gördüğü takdirde 165 nci maddedeki esaslara göre ceza tatbiki kabul edilmiş ve bu paraların tahsili yolları maddede de ayrıca gösterilmiştir.

Posta yoluyla gelen eşyanın beyannameleri mürsiller tarafından tanzim ve paketler için gönderilmekte ve mürselünileyhleri tarafından yapılacak beyanlarda bu gibi noksan mamulâtli vesikalardan ileri gelebileceği düşünülerek mal bedeli cezayı ödemediği hallerde artanı için mürselünileyhlerin diğer mallarına müracaatle takibi âdil görülememiş ve maddeye bu maksatla bir fıkra konmuştur.

Posta ile ihraç edilen eşyanın beyannamelerinde yapılan yanlışlıklar hakkında diğer yollarla yapılan ihraçlardan farklı olmadığı 157 nci maddenin 2 numaralı bendi hükmüne göre ceza alınması yoluna gidilmiştir.

Türkiye'den transitini memnu eşyanın mahiyeti gizlenerek yanlış beyan ağır bir hareket teşkil ettiği cihetle cezası müsadere olarak tâyin olunmuştur.

Hediye ve nümune gibi eşyanın beyanlarında yapılacak yanlışlıklar için ceza tatbiki muvafık ve âdil görülmemiştir.

Madde 168 : Bu madde ile kazaya uğrıyan gemiler hakkında 135 uci madde hükümlerine riayet etmiyen gemi kaptanları cezalandırılmıştır.

Madde 169 : Kıymetli eşyanın Gümrük Vergisinden muaf olan muhabere evrakı arasına konulmak suretiyle yurda sokulduğu görülmüş olduğundan bu gibi hileli ithalleri önlemek için bir

ceza müeyyidesi konulmak lüzumlu görülmüş ve mürselünileyhlerin suçlarını tesbit zorluğu itibara alınarak eşyanın müsaderesiyle iktifa olunmuştur.

İkinci fasıl

Ceza kararlarının infaz ve para cezalarının kayıt ve tevzi usulleri

Madde 170 : Bu madde Gümrük Kanununun 1723 sayılı Kanunla değiştirilen 110 ncu maddesinden bazı hükümlerinin aydınlatılması suretiyle alınmıştır.

Madde 171 : Bu madde hükmü Gümrük Kanununun 107 nci maddesinden lüzum görülen bazı değişiklikler ile alınmış olup müsadere edilen eşyanın satış tutarından 141 nci maddeye göre muhtelif alacaklara mahsubundan sonra kalan kısım ile 165 nci maddeye göre alınacak para cezalarının müstehliklerini ve bu müstehlikler arasında dağıtılma esaslarını göstermektedir.

Beşinci kısım

Son hükümler

Madde 172 : Bu projede ancak açıkça belirtilmesi istenilen bazı maddelerde (Eşya) tâbiri ile birlikte hayvan ve nakil vasıtaları da zikredilmiş olmakla beraber her yerde bunların tekrarı cihetine gidilmiyerek (Eşya) sözü yalnız kullanılmıştır. Kanunun bu yolda yazılmış olmasından dolayı tatbiklerde yanlış muhakemeleri önlemek maksadiyle bu madde yazılarak (Eşya) sözünün yalnızca kullanıldığı hallerde dahi canlı, cansız hayvanları ve konuşma dilinde bu kelime ile ifadesi mütat olmıyan kıymet ve kuvvetleri de şümulü içine almış bulunduğu gösterilmiştir.

Madde 173 - 175 : İzaha muhtaç görülmemiştir.

Muvakkat madde : Bu madde bu kanunun meriyete girdiği tarihten önce mevcut hükümlere göre (Gümrük komisyoncusu) ve (Maiyet memuru) sıfat ve haklarını kazanmış ve bu proje ile adları (Gümrük ajanı) ve (Yardımcı memur) luğuna çevrilmiş olanların müktesep haklarının mahfuz tutulması maksadiyle tanzim olunmuştur.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Gümrük Kanunu projesi

BİRİNCİ KISIM

Umumi hükümler

Birinci fasıl

Gümrük kontrolünün hudut ve şümulü

Gümrük mükellefiyetleri

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti gümrük hattından geçen veya bu hattın eşya geçiren her şahıs gümrük kanun ve nizamlarına riayet etmekle mükelleftir. Bu mükellefiyet hem hududun geçişine mütaallik hükümlere (gümrük kontrolüne tâbi olmak) riayeti, hem de kanunlarla konmuş vergi ve resimleri ödeme mecburiyetini tazammun eder.

Gümrük kontrolüne tâbi olmak mükellefiyeti gümrüğün kendi mevzuatına göre yapacağı kontrollerden başka, diğer idareler namına yapacağı kontrollere tâbi olmayı;

Vergi ve resimleri ödemek mecburiyeti de gümrüğün hem kendi, hem de diğer idareler nam ve hesaplarına tahsil edeceği paraları ödemeyi; ifade eder.

Gümrük hattı ve mıntakası

MADDE 2. — Gümrük hattı, siyasi hudutla müşterektir.

Kara hududunda gümrük hattından ve hudut teşkil eden nehirlerde bu nehirlerin Talveg hattından itibaren içeri doğru 10 kilometre dâhilinde bulunan saha ile açık denizde Türk kara suları gümrük mıntakası sayılır.

Bu kanuna göre kara suları deniz kıyısından itibaren denize doğru dört mil mesafeye kadar olan sahadır.

Sekiz milden az mesafede bulunan yabancı devlet adaları karşısında kara suları iki sahili ortalyan hatta kadardır.

Boğazlarla Marmara denizi ve İstanbul limanı gümrük mıntakası sayılır.

Bâzi mahallerde coğrafi vaziyet ve icaplar dolayısıyla gümrük mıntakası karada on kilometre-

yi ve deniz cihetinde dört mili aşabilir .Bu mahaller Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince ilân edilir.

Vergi ve resim ödeme mükellefiyeti bakımından yurt dışı sayılan yerler

MADDE 3. — Serbest liman, mıntaka ve mahaller ve Gümrüğün müsaadesiyle açılan antrepolar ve gümrüklenmemiş eşya konmasına müsaade edilmiş olan diğer yerler Gümrüğün kontrolü altında bulunmak şartıyla Gümrük Vergisi ve Gümrükçe tahsil olunan sair vergi ve resim mükellefiyetleri bakımından gümrük hattı dışında sayılırlar.

Vergi ve resim ödeme mükellefiyetinin başlangıcı

MADDE 4. — 1. Gümrük kontrolü altına konmuş bulunan eşyadan gümrük hattından geçirileceklerin vergi ve resim mükellefiyeti bu eşyaya ait beyannamenin gümrükçe tescili tarihinden başlar ve vergi ve resimlerin ödenmesiyle düşer. Şifahi beyana tâbi eşya için terettüp edecek ödeme mükellefiyeti beyan ile başlar.

Gümrük kontrolü altına konmuş eşya, vergi ve resimleri ödenmeden önce mahvolursa sahibine terettüp eden vergi ve resim mükellefiyeti düşer.

2. Gümrük kontrolüne arzedilmeden gümrük hattından geçirilen veya arzedildikten sonra kaçırılan eşya için terettüp eden vergi mükellefiyetleri bunların gümrük hattından geçirildiği veya kontrolden kaçırıldığı günden ve tesbit edilemiyen hallerde bu cihetlerin meydana çıkarıldığı tarihten başlar.

Gümrük vergisinin tâyininde esas tutulacak hükümler

MADDE 5. — Gümrük vergileri, tarife hükümlerinde aksine sarahat olmadıkça yukarıki madde mucibince vergi mükellefiyetinin başladığı günde mer'î olan esas ve nispetlere göre tahsil edilir.

Vasfı ve tahsis yeri değişen eşya

MADDE 6. — 1. Gümrük vergisinin hesabında eşyanın vasıflarında husule gelen değişmeler ve bozulmalar nazarı itibara alınmaz, eğer eşya muayene olunmuşsa 66 nci madde hükümlerine göre muamele yapılır.

2. Hava tesirile veya herhangi bir kaza neticesi hasara uğrıyan eşya hakkında aşığıdaki şekilde muamele olunur:

a) Eşya, hasar neticesi hiçbir suretle kullanılmıyacak hale gelmişse külfet ve masrafı sahibine ait olmak üzere imha edilir.

b) Eşya, hasar neticesinde mamulünün iptidai maddesi olmaktan başka bir suretle kullanılmıyacak hale gelmişse iptidai madde tarifesine göre resimlendirilir.

Lüzumu halinde külfet ve masrafı sahibine ait olmak üzere bu eşya iptidai madde olmakta başka suretle kullanılmasını önleyici muamele ve tedbirlere de tâbi tutulabilir.

c) Eşya, kısmen kullanılmıyacak veya kısmen mamulünün iptidai maddesi halinde kullanılabilecek surette hasara uğramışsa ve hasara uğramıyan kısımların ayırt edilmesi mümkün bulunursa külfet ve masrafı sahibine ait olmak üzere gümrük kontrolü altında bu ameliyeye müsaade edilir ve hasara uğrıyan kısım hakkında yukardaki fıkralar hükmü tatbik olunur. Hasara uğramıyan kısım bulunduğu hale göre temsil edileceği tarife üzerinden vergiye tâbi tutulur.

Tefrik kabil olmazsa eşyanın 1 numaralı bent mucibince vergisi alınır.

d) Eşya, hasar neticesinde başka bir tarifeye tatbiki icabettirecek şekilde mahiyet ve hüviyetini değiştirmiş bulunursa bu halile temsil edileceği tarifeye tatbik edilir.

e) Islanmış ve nemlenmiş eşyanın külfet ve masrafı sahibine ait olmak üzere gümrük kontrolü altında kurutulmasına müsaade olunur.

3. Muayyen hizmet ve maksatlarda kullanılmak üzere tahsisen muafiyeti veya inik vergi ile ithali kabul edilmiş olan eşya muaflik veya inik vergiden istifade hakkı olmıyanlara devredildiği veya tahsis edildikleri hizmet ve maksatlardan başka hususlarda kullanıldığı takdirde bunlardan devredildiği veya tahsis cihetinin değiştirildiği zamandaki hal ve vasıflarına

göre o tarihte mer'i tarifede temsil edilecekleri pozisyon üzerinden Gümrük Vergisi alınır.

Ancak bu eşya bir müddet kullanıldıktan sonra asli mahiyetini değiştirmeksizin devredilmiş olup da temsil edildiği tarife üzerinden tahakkuk ettirilen vergi miktarı bu eşyanın devir zamanındaki mahallî rayiç kıymetine nazaran % 30 u geçerse fazlası indirilir.

İthal tarihinden itibaren on iki yıl kullanıldıktan sonra muafiyeti haiz olmıyan yerlere devredilen makina ve âletlerden vergi alınmaz. Bu müddetten önce kendisinden beklenen hizmeti ifa edemez ve işe yaramaz hale geldiği alâkâli vekâletin tasdikıyla tesbit edilen makina ve âletler muafiyeti haiz olmıyan yerlere devredildikleri takdirde hurda veya iptidai madde tarifesi üzerinden vergiye tâbi tutulur.

Mahal itibariyle gümrük takyitleri

MADDE 7. — Gümrük hattı kara ve nehirlerle havadan ancak Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince doğrudan doğruya veya diğer salâhiyetli mercilerle birlikte tâyin ve ilân edilmiş olan noktalardan ve yollardan geçilebilir.

Deniz nakil vasıtaları sahillerde Gümrük İdaresi olan ve kendilerine tahsis edilmiş bulunan yerlere yanaşabilirler.

Şimendifer hatları şimendiferler için gümrük yolları sayılır.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti bâzı nevi eşyanın gümrük muamelelerini teknik mahiyetteki sebeplerle veya alâkâli diğer resmî ve salâhiyetli mercelerin gösterecekleri lüzum üzerine muayyen bâzı gümrüklere hasredebilir.

Zaman itibariyle gümrük takyitleri

MADDE 8. — Geceleyin gümrük hattından geçmek ve eşya geçirmek, yük alıp vermek yaktır.

Ancak muayyen seyrüsefer tarifeli her türlü nakil vasıtaları gümrük hattını her zaman geçebilirler, ve bu vasıtalarla gelen ve giden yolcuların gümrük muameleleri gece ve gündüzün her saatinde yapılır.

Diğer suretlerle gelen ve giden yolcuların geceleyin gümrük muamelelerinin yapılabilmesi zaruri hallere munhasırdır.

Her nevi vasıtaların seyrüsefer tarifeleri veya hava şartları veya liman vaziyetleri veya

fevkalâde haller icabı geceleyin yük alıp vermeleri lüzumlu ve zaruri olan hâllerde ve mahallerde yük alıp vermelerine gümrüklerce müsaade edilir.

Bu kanuna göre, Şubatın birinden Eylülün otuzuna kadar saat 21 den sabahın 4 üne ve ilk teşrinin birinden Martın otuz birine kadar saat 21 den sabahın 6 sma kadar devam eden vaktittir.

Tonaj itibariyle gümrük takyitleri

MADDE 9. — Yüz tonilâtoyu geçmiyen deniz nakil vasıtaları ile yabancı ülkelerden mal ithali Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin müsaadesine bağlıdır. Yabancı gemilerin bu hususta Millî gemilere gösterilecek müsaadeden istifadeleri müteakabiliyet şartıyla olur.

Sahte menşeli eşyaya ait gümrük takyitleri

MADDE 10. — Gerek üzerlerinde gerek ambalâjlarında (Sandık, balya, zarf, şerit, etiket ve saire gibi) Türkiye'de yapıldığını veya Türkiye menşeli olduğunu sandıracak fabrika veya ticaret markası, ismi, alâmeti ve Türkiye'de bir mahal isim veya resmi veya her hangi bir işareti taşıyan yabancı mahsul ve mamullerin Türkiye'ye ithali veya Türkiye'de bir ambar veya antrpoya konması, Türkiye'den transit geçirilmesi yasaktır.

Bu hüküm, Türkiye'deki bir mahal isminin aynı olan yabancı bir mahal adını taşıyan ve bu mahal ismi altında menşe memleket adı açıkça gösterilmemiş bulunan yabancı eşya hakkında da tatbik olunur.

İstihsal veya imal edildiği menşe memleketinden başka yabancı memleketler mahsul veya mamulü olduğunu gösteren veya sandran sah-te isim ve alâmetler taşıyan eşyanın da ithal veya transiti gümrükçe menedilebilir.

İthal, ihraç, transit memnuiyet ve takyitleri

MADDE 11 — Kanunlarla veya salâhiyetli mercilerce verilmiş kararlarla konan yasaklık, tahdit ve takyit hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla her nevi eşya ithal, ihraç veya transit edilebilir.

İthal, ihraç ve transiti müsaadeye (lisans, şahadetname ve saire yibi) veya bâzı merisimin

yapılmasına bağlı tutulmuş olan eşya bu şartlar yerine getirilmedikçe gümrüklerden geçirilmez.

Nama tanzim edilmiş olan müsaade vesikalarının başkalarına iaresi veya devri caiz değildir.

İkinci Fasl

Gümrük mevzuunda Hükümetin tanzimi salâhiyetleri

İthal, ihraç transit takyitleri itibariyle

Hükümetin salâhiyeti

MADDE 12 — Memleketin iktisadî ve Millî Müdafaa ihtiyaçlarının göstereceği müstacel lüzum veya siyasi sebep ve zaruretlar üzerine ithâl, ihraç ve transit serbestisi İcravekilleri Heyeti kararı ile tahdit, takyit veya ref edilebileceği gibi kanun ve kararlarla konmuş ithal, ihraç ve transit yasaklık, tahdit takyitleri de muvakkat olarak kaldırılabilir.

Hükümetin ticaret mukavelelerine bağlı listelerde değişiklik yapmak ve muvakkat itilâflar akdetmek salâhiyeti

MADDE 13 — Hükümet; muvakkat mahiyette olmak üzere ticaret ve tediye anlaşmaları ve Modüs vivendiler müzakere ve akdine mezun ve müteakabiliyet şartıyla ticaret muahede ve mukavelesine ve Modüs vivendilere bağlı olan ahdi listelerde lüzumuna göre tadilat icrasına veya bu listeleri tamamen ilgaya ve ticaret muahede ve mukaveleleri ile Modüs vivendilere aynı mahiyette yeni listeler ilâvesine salâhiyetlidir.

Ticaret mukavelelerinde muvakkat değişiklikler yapmak salâhiyeti

MADDE 14. — 13 neü maddede yazılı ticaret muahede ve mukaveleleriyle Modüs vivendilerin şümülüne giren maddelerin mer'î gümrük resimlerinde, görülecek lüzum ve alâkalı Vekâletlerle Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin müşterek teklifi üzerine, İcravekilleri Heyeti, muvakkat mahiyette değişiklikler yapmaya ve bu maddelerden bazılarının resmini kaldırmağa ve-

ya muaf olanları resme tâbi tutmağa salâhiyetlidir.

Ticaret mukavele ve anlaşmaları akdinden gekinen devletler gemi ve mallarına karşı alınacak tedbirler hususunda Hükümetin salâhiyeti

MADDE 15. — Türkiye Cumhuriyeti ile ticari anlaşmalar akdetmemiş veya böyle bir anlaşma için müzakerelere başlanması yolunda Türkiye Hükümeti tarafından yapılmış teklif ve teşebbüsleri neticelendirmiyen yahut ticaret anlaşmaları veya Modüs vivendileri akdine yanaşmayan veyahut mevcut mukaveleleri vaktinden evvel tek taraflı olarak kısmen veya tamamen hükümsüz bırakan ecebî memleketlerin mamullerine, mahsullerine ve deniz vasıtalarına karşı umumi veya kısmi memnuiyet tahdit ve takyitler koymağa veya farklı muameleler ve tarifeler tatbik etmeğe Hükümet salâhiyet-tardır.

Hükümetin bu salâhiyeti kullanarak ittihaz edeceği kararı icabına göre tâyin ve ilân edeceği bir müddetin mürurundan sonra tatbik olunur.

Türkiyeye vâkı ihracatı teşvik eden Devletlere karşı alınacak tedbirler hususunda Hükümetin salâhiyeti

MADDE 16. — Türkiye'ye ihraç ettiği mallarını ithal Tarife Kanunumuzun takip ettiği gayeleri sarsacak surette prim, damping ve benzeri tedbirlerle teşvikeden memleketler eşyası hakkında bunları tesirsiz bırakacak mahiyette karşılıklı tedbirler almağa ve tarifedeki vergi hadlerini yükseltmeye İera Vekilleri Heyeti me-zundur.

Kararların tasdiki

MADDE 17. — Hükümet bu fasıl hükümlerine göre aldığı tedbirleri üç ay zarfında Büyük Millet Meclisine arzeder.

Üçüncü fasıl

Gümrük İthal Vergisi ve istisnaları

Gümrük İthal Vergisi, temsil

MADDE 18. — Gümrük İthal Vergisi ithal

umumi tarifesindeki ölçü ve nispetler üzerinden alınır.

Gümrük ve İnhisarlar Vekilligince eşyanın tarifeye tatbikını gösterir bir izahname ile Repertuvar tanzim ve ilân edilir.

İthal umumi tarifesinde zikredilmemiş bulunan eşya Gümrük ve İnhisarlar Vekilligince tarifede en çok yakınlık gösteren benzerine temsil edilir ve bu eşya Repertuvara ilâve olunur.

Temsilde eşyanın kullanılacağı yer, geçirdiği işçilik derecesi ve kıymeti itibara alınır.

Temsile ait umumi kararlar ile izahname ve Repertuvar da yapılan değişiklikler de resmî gazete ile neşrolunur. Bu kararlar ve değişiklikler neşri tarihinden önce yapılmış ve bu kanna göre katılmış olan tahakkuklara tesir etmez.

Gümrük Vergisinin umumiyet kaidesine istisna teşkil eden muafıhları

MADDE 19. — Aşağıda yazılı eşya Gümrük İthal Vergisinden muafıtır.

1. Her nevi resmî müze ve kütüphaneler için gelen tarihi, bedii sanat eserleri, kitaplar, yazılar ile Etnoğrafyaya ve tarihi tabiiye mütalalık eşya ve kolleksiyonlar ve Hükümet, belediye ve hususi idareler tarafından açılan umuma mahsus terbiyevi hayvan ve nebat bahçeleri için hayvanlar ve nebatlar (bunların kılıfları ve sair levazım ve teferruatı dahil),

2. Umumi menfaatlere hadim cemiyetler ve bedava Âmmenin istifadesine tahsis edilmiş Türk Millî tesislere mevzuları ile alâkalı olmak üzere, teberrü suretiyle gelen eşya (İcravekileri Heyeti kararıyle),

3 : I — Kızılay Cemiyeti ve harb ve âfat vukuunda onunla birlikte çalışmak üzere Hükümetin müsaadesiyle gelecek bu türlü sıhhi ve insani yardım heyetleri namına ecebî memleketlerden vürut edecek olan aşağıda yazılı eşya :

a) Tıbbi, fennî ve sıhhi aletler, ilâçlar, vasıtalar ve her türlü sıhhi levazım;

b) Bunların teşekkül maksat ve gayelerine uygun her türlü eşya, erzak, vasıta ve malzeme;

c) Bunların teşekkül maksat ve gayelerine uygun olarak kurdukları veya kuracakları, işletecekleri müesseselere ait tesis malzemesi, işletme levazımı ve iptidai maddeler;

II — Gerek Kızılay Cemiyeti ve gerek baş-

kaları namına askerlerimize tevzi edilmek üzere gönderilecek eşya,

(Yukardaki bentlere göre muaf olarak giren her nevi eşya, tesis ve işletme levazımı ve iptidai maddeler, namlarına gelen Cemiyet, Heyet ve şahıslar tarafından, vergileri verilmedikçe başkalarına satılamaz ve değiştirilemez. Ancak zaruri hallerde İcravekilleri Heyetine tâyin edilecek esaslar dairesinde bunların vergisiz satılmasına veya değiştirilmesine izin verilebilir.

Birinci bendin c. fıkrasında yazılı iptidai maddelerden imal olunan vergiye tâbi mamûller de vergileri ödenmedikçe intifa ve ticaret maksadiyle satılamaz. (I ve II numaralı bentlerde yazılı eşya sair resim ve vergilerden de muaf tır.)

4. Halkevleri için :

a) Alıcı vererici radyo makineleri, mikrofon (mürsile) ve bunların parçaları ile sair levazım ve teferruatı;

b) Sinematograf ve projeksiyon makine ve cihazları ve inikâs frenleri ve bunların parçaları ;

c) Seyyar radyo ve sinama telgraf makine ve cihazlarına mahsus ve bunlarla cihazlanacak otomobil, kamyon gibi nakil vasıtaları.

(Maarif Vekâletinin müsaadesi ve bunlara ait faturaları tasdik etmesi şartıyla)

5. — a) Hükümet tarafından Millî Müdafaa ihtiyacı için doğrudan doğruya getirilen veya sipariş üzerine getirilen silâh ve bunların aksamı ve teferruatı ile her türlü harb mühimmatı;

b) Kara ve deniz harb ganimetleri ve ganimet kanunlarına tevfikân müsadere edilen eşya ve vasıtalarından Millî Müdafaa ihtiyacına tahsis edilenleri.

6. Köy, kasaba ve şehirlerin umumi ihtiyacına mahsus sular için Nafta Vekâletince tasdikli keşiflerine göre getirilen madenî borular ve aksamı ile bunların bağlantısında kullanılan kurşun boru, kurşun ve katranlı ip gibi teferruatı.

(Bunlara ait faturalarında keşiflerine uygunluğu Nafta Vekâletince tasdik edilir)

7. Belediyelere doğrudan doğruya getirilen veya sipariş üzerine getirilen itfaiye alet ve edevatı, arabalar ve bunların yedek ve teedit parçaları.

(Bunlara ait faturaların Dâhiliye Vekâletince tasdikı şartıyla)

8. — a) Kara hududuna beş kilometreye kadar yakınlıkta bulunan köyler ve kasabalar ahalisi tarafından gümrük kapılarından geçirilip ithal edenin kendisinin ve ailesinin kullanmasına mahsus eşyadan Gümrük İthal Vergisi mecmuu 100 kuruşu geçmeyen miktarı;

b) Hudut muntakası ahalisinin hududun öbür tarafındaki topraklarında yetiştirdikleri mahsulleri ve bu topraklarını işlemek üzere hududun öbür tarafına geçirip geri getirdikleri ziraat alât ve edevatı, nakil vasıtaları ve hayvanları ve mahsullerinin naklinde kullandıkları mütat kaplar ve örtüler;

(Bu mahsullerin topraktan istihsal edildikleri hallerinde gelmiş olmaları şartıyla)

c) Hududun öte yanındaki meralarda rây hakkı bulunan veya mukavelelerle bu hak tanımlan hudut muntakası ahalisinin rây için götürüp en çok altı ay içinde geri getirdikleri kendilerine ait hayvanları ve bunların döllerini ve mahsulleri.

9. Harb esirleri namına teberra suretiyle gönderilen yiyecek, içecek (tütün dâhil) ve giyecek eşya;

(Mütekabiliyet şartıyla)

10. Millî deniz ve hava gemileri tarafından yabancı ülkelerden tedarik edilen ve münhasıran içinde buldukları gemilerde kullanılacak olan donatma eşyası;

11. a) Yabancı deniz gemilerinin içinde bulunan veya bu gemilerin Türk limanlarında gümrüklenmemiş mallardan tedarik ettikleri yabancı, yağlayıcı maddelerle mürettebat ve yolculara mahsus yiyecek ve içecekler;

(Bunların istihlâk için deniz gemilerinden dışarı çıkarılmaması şarttır);

b) Büyük kabotaj yapan millî deniz gemileri Türk limanları arasında nakliyatta bulunmadıkları takdirde (a) fıkrası hükmünden aynen istifade ederler.

Aksi halde küçük kabotaja başhyacağı andan tekrar büyük kabotaja geçecekleri zamana kadar geçen müddet içinde kullandıkları yanıcı, yağlayıcı maddelerle mürettebat ve yolculara mahsus yiyecek ve içecekler Gümrük İthal Vergisine tâbidir.

c) Millî ve yabancı hava gemilerinin Türkiye'de indikleri ilk hava meydan veya limanında haznelerinde kalmış yanıcı ve yağlayıcı maddelerle artmış yiyecek ve içecekler;

(Bunların istihlâk için hava gemilerinden dışarı çıkarılmaması şarttır.);

d) Millî hava gemilerinin munhasıran cenebiden aklıkları yük ve yoleuyu boşaltmak veya cenebiye yük ve yoleu almak için diğer Türk hava meydan ve limanları arasında yapacakları uçuşları ile tekrar cenebiye uçuşlarında kullanacakları ve Türkiye'ye gümrüklenmemiş mallardan tedarik edecekleri yanıcı, yağlayıcı maddeler ve yiyecek, içecekler.

İcravekileri Heyeti kararıyla ve mütebakiliyet şartıyla yabancı hava gemileri de tâyin edilecek kayıt ve şartlar altında bu fıkra hükümlerinden istifade ederler.

e) Vagon restoranların Türkiye hududuna girdikten sonra hazırlayacakları ilk kahvaltı veya yemek için cenebiden tedarikine mecbur oldukları yiyecek, içecek levazımı ve mutfakta kullanılacak mahruklar;

(İnhisara tâbi içkiler ve maden suları hariçtir.)

12. — :

a) Turizmi teşvik maksadiyle kurulmuş resmî teşekküller ve Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü için getirilen ve bedava dağıtılacak olan artistlik propaganda ilânları, risaleler, duvar takvimleri, otomobil ve otel plânı ve matbu evrakı, gündüz ve geceye mahsus yol işaretleri, rozetler, mükâfat, kupa ve şiltleri.

(Bunların Türkiye'de tedariki mümkün olmadıkça Ticaret Vekâletince tasdik şartıyla)

b) Resmî yabancı turizm teşekkülleri tarafından cari maksat gözetilmemek ve bedava dağıtılmak üzere Türkiye Turizm teşekkülleri ve Türkiye Turing ve Otomobil kulübü namlarına gönderilecek yabancı turizm propaganda afişleri, risale, resimli kitap ve rehber ve takvimleri.

(Mütekabiliyet şartıyla)

Diplomasi muafıkları

MADDE 20. — Aşağıda yazılı eşya mütekabiliyet şartıyla Gümrük İthal Vergisinden muafaktır:

1. Yabancı Devlet reisleri ve aileleri ile refakatlerine memur olanların beraber getirdikleri ve Türkiye'deki ikametleri esnasında getirecekleri eşya;

2. Yabancı Devletlerin Türkiye'deki Elçi

ve ailelerinin kendilerine ve Elçiliğe mahsus olarak getirdikleri veya getirecekleri bütün eşya;

3. Diploması memurlarının ve resmî bir ziyaret ve vazife ile memleketimize gelen murahhas ve askerî heyetlerin Gümrük ve İnhisarlar ve Hariciye Vekâletlerince tâyin ve tesbit edilecek eşyası;

4. — :

a) Türkiye'deki Konsoloshanelere mahsus bayrak, arma ve matbu kayıt defterleri, başlıklı kâğıtlar, resmî makbuzlar, pasaportlar, şahadetnameler, pullar ile sair vesikalar ve resmî mühür ve dangalar;

b) Meslekten olan başkonsolos, konsolos ve muavin konsoloslar ile meslekten olan konsolosluk memurlarının memuriyetlerine ilk defa gelişlerinde beraberlerinde veya bu gelişlerinden itibaren iki ay evvel getirecekleri kullanılmış veya kullanılmamış zat eşyası ve kullanılmış ev eşyası ile gelişlerinden itibaren 6 ay içinde getirecekleri yalnız kullanılmış zat ve ev eşyası.

Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü bentlerinde sözü geçen Devlet reisleri ve elçilerle diploması memurlarının Gümrük Vergisinden muaf olarak geçirdikleri binek otomobillerini Türkiye'ye ithal tarihinden itibaren üç yıl kullandıktan sonra muafiyeti haiz olmıyan yerlere sattıkları veya devrettikleri takdirde bunlardan Gümrük Vergisi aranmaz.

Bu otomobiller Türkiye'ye ithali tarihinden itibaren bir sene geçmeden muafiyeti olmıyan yerlere satılır veya devredilirse satış veya devir tarihinde cari Gümrük Vergisinin tamamı alınır. İthal tarihinden itibaren bir yıl kullandıktan sonra ikinci yıl içinde satılır veya devredilirse satış veya devir tarihinde mer'î Gümrük Vergisinin % 50 si, üçüncü yıl içinde satılır veya devredilirse % 75 i indirilir.

Esaslı surette hasara uğrıyarak kullanılmıyacak hale gelip de muafiyeti haiz olmıyan yerlere satılan veya devredilen otomobillerden kullanma müddetine bakılmaksızın Gümrük Vergisi aranmaz.

Elçilerimiz ile diploması memur ve siyasi murahhaslarımıza bu hususta daha az müsait muamele tatbik eyliyen devletlerin elçi, diploması memurları ve siyasi murahhasları hakkında yukarıki fıkralarda yazılı muafık ve vergi

indirimleri karşılıklı olarak aynı esas ve ölçüye göre tatbik olunur.

Kolaylık mahiyetindeki muafliklar

MADDE 21. — Aşağıda yazılı eşya Gümrük İdaresince şartlarına ve gösterilen esaslara uygun görüldüğü takdirde Gümrük İthal Vergisine tâbi tutulmaz :

1. Cumhuriyetin zat ve ikametgâhi için gelen eşya ;

2. Yolcuların beraberlerinde getirdikleri kullanılmış ve kullanılmamış zat eşyası ile nakil vasıtalarının zâbit, mürettebat, şoför, sürücü ve sair müstahdemlerinin yalnız kullanılmış zat eşyası.

Kullanılmış eşya alâkadar yolunun beraberinde bulunmadığı takdirde yolunun gelişinden itibaren altı ay sonra veya iki ay önceye kadar olan müddet içinde getirilmek şartıyla bu hükümden istifade eder.

Bu eşyanın yolcuların kendi istinallerine mahsus olduğunu tevsik için lüzumunda Gümrük idareleri müspet evrak isteyebilir.

Zat eşyasının miktar ve evsafı zamana, şahsa ve seyahat sebeplerine göre takdir olunur.

3. Devlet madalya ve nişanları, eenebi ülkelerdeki ilim ve fen müesseseleri ile umumi sergi ve müsabaka heyetlerince verilen mükâfatlar, madalyalar ve hâtıralar ;

(Sahipleri tarafından getirilmiş veya namlarına gönderilmiş olmak şartıyla)

Millî bayram ve müsabakalarda şeref mükâfatı olarak verilmek üzere hariçten hediye suretiyle gönderilen eşya ;

4. a) Türkiye'de yerleşmek üzere gelen eenebilerin ;

b) Yabancı memleketlerdeki daimî vazifelerinden dönen Türkiye memurlarının ;

c) Yabancı memleketlerdeki tahsillerinden dönen Türk talebenin ;

d) Ticaret ve sair maksatlar ile yabancı memleketlerde yerleşip de iki sene ikametten sonra dönen Türklerin ;

(Göç suretiyle beraberlerinde getirdikleri veya kendilerinden iki ay önce veya altı ay sonra gelen kullanılmış ev eşyası ;

(Müebir sebepler dolayısıyla muayyen müddet ikametten evvel dönmeye mecbur olanların ev eşyası iki senelik müddet kaydına bakılmak-

sızın bu hükümden istifade eder).

(Göç eşyasının sahiplerinin içtimai vaziyetleriyle mütenasip olması ve göç keyfiyetinin (Gümrükçe lüzum görüldüğü takdirde resmî vesika ile ispat edilmesi lâzımdır).

5. Türkiye'de oturan bir Türkle evlenerek eenebi ülkedeki asli ikametgâhını terk ile Türkiye'ye gelen kadının beraberinde veya gelişinden iki ay önce veya altı ay sonra getirdiği içtimai vaziyetiyle mütenasip kullanılmış ve kullanılmamış cihaz eşyası ;

(Cihazın geline aidiyetinin ve evlenme aktinin resmî vesika ile (Gümrüğe ispat edilmesi şarttır).

Cihaz eşyası ile 4 numaralı bendde yazılı göç eşyasının miktar ve evsafı zamana ve şahsa göre takdir olunur.

6. Yabancı memleketlerde ticaret ve sair maksatlarla yerleşmiş Türkler ile Türk memur ve talebeden gerek oralarda ve gerek muvakkaten Türkiye'de buldukları sırada ölenlerin ve eenebi ülkelerde muvakkat olarak buldukları sırada ölen Türklerin Türkiye'de oturan veya Türkiye'ye dönen kamui mirasçılara intikal eden zat ve ev eşyası ;

(Bunların ölüm tarihinden itibaren bir yıl içinde getirilmesi ve ölüye aidiyetinin ve namlarına gelenlere intikalinin kanaat verici vesika ile ispatı şarttır).

7. İçinde nâş veya ölünün kül veya kemikleri bulunan tabut, vazo ve saire ve bunlarla birlikte getirilen veya bunlarla alâkalı olarak daha önce veya sonra gönderilen çiçek, çelenk ve her nevi takdimler ;

Mezarlıklara ve Millî âbidelere konmak üzere getirilen veya gönderilen çelenkler ve her nevi takdimler ;

8. Her türlü Türk parası, bankaotları, eşham ve tahvilleri ile Türkiye'de tedavülü kabul edilmiş bulunan eenebi paraları ve eşham ve tahvilleri ve bunların kuponları, çekler ve poliçeler ;

9. Resmî veya hususi daire, müessese ve şahıslara ait muamele görmüş defterler, evrak ve vesaik ve Türk konsolosluklarından geri getirilen harç ve sair pullar, her türlü muhabere evrakı ;

10. Gümrükçe ticari mahiyeti olmadığı tahakkuk eden nümunelik eşya ;

11. Yabancı memleketlere çıkarılıp da aşı-

ğıda yazılı sebeplerle geri getirilen Millî veya evvelce Gümrük Resmî ödenerek millileşmiş olan eşya;

(Bunlardan ihraç esnasında ayniyetleri gümrüğe tesbit ettirilmiş ve dönüşte bu tesbite uygun bulunmuş olmaları şartıyla).

a) Yol ve coğrafi vaziyet icabı olarak Türkiye'nin bir noktasından diğer noktasma sevk için yabancı topraktan geçirilmiş olanlar;

(Tâyin olunacak müddet zarfında getirilmiş olacaktır).

b) Gittiği memleketin gümrük hududundan dışarı çıkarılmıyarak veya bu memlekette muvakkat kabul ve muaflik usulüne tâbi tutularak asli mahiyeti hiç değişmeksizin geri getirilenler;

(Ençok iki yıl içinde getirilmiş olacaktır).

c) Gittiği memleketin gümrük hududundan geçtikten sonra satılmamak veya alıcısı tarafından iade edilmek sebepleriyle asli mahiyeti hiç değişmeksizin geri getirilen yalnız millî eşya;

(İhraç tarihinden itibaren ençok iki yıl içinde yine ihraç eden tarafından geri getirilmek ve satılmamış veya iade edilmiş olduğu ispat olunmak da şarttır).

İhraç esnasında gümrüğe ayniyetleri usulü dairesinde tesbit ettirilmemiş olan eşya fabrika mamulâtından olduğu takdirde bu fabrikanın alâmetlerini taşımak ve Türkiye menşeli oldukları şüpheden âri bir surette belli bulunmak ve gümrükçe de kanaat getirilmek şartıyla bu fıkra hükmünden istifade eder.

Tabîi ve iptidai mahsuller ile içkilerin bu hükümden istifadesi için kendilerine mahsus orijinal ambalâjı içinde olmak ve bu ambalâjları bozulmamış bulunmak ve Türkiye menşeli olduklarını açıkça gösterir alâmetleri taşımak şarttır.

Mâkul ve mücbir sebeplerle ambalâjları bozulmuş olanların bu hükümden istifade edebilmeleri için Türkiye menşeli olduklarının gümrüğe kanaat verecek surette ispatı lâzımdır.

d) Tamir edilmek, boyanmak veya herhangi bir mütemmin ameliye görmek üzere çıkarılmış olup asli mahiyette değişmeksizin ve yenden asli bir kısım ilâve edilmeksizin en çok bir yıl içinde geri getirilenler;

Yeni bir asli kısım ilâve edilmiş olduğu takdirde bu kısımdan vergi alınır.

e) Yerli mahsul ve mamullerin ihracında ambalâj olarak kullanılıp en çok bir yıl içinde dolu veya boş olarak geri getirilen zarflar ve örtüler ile göç eşyası nakline mehsus liftler;

f) Yabancı ülkelere seyahat eden Türkiye'de mukim Türk ve cenebilerin beraberlerinde veya kendilerinden bir ay evvel veya sonra götürüp en çok bir yıl içinde geri getirdikleri her türlü nakil vasıtaları ve bunların yedek ve teedit parçaları ile hayvanları ve bunların binek ve koşum takımları, motörlü arabalara takılı römork ve rulotlar, seyahat esnasında kullanmağa mahsus mutfak ve yatak eşyası ve kamping, av, kayak ve sair spor alât ve takımları ve bu vasıtalara takılı radyo cihazları;

(Bunlardan motörlü vasıtaların mütat depolarında artmış bulunan yanıcı ve yağlayıcı maddelerden de vergi alınmaz).

g) En çok altı ay içinde geri getirilmek şartıyla yük ve yoleu taşımağa mahsus umumi veya hususi nakil vasıtaları ve hayvanları;

12. Aşağıda yazılı maksatlarla muvakkaten Türkiye'ye ithal olunan cenebi eşya;

(Bunların gümrüğe ayniyetleri tesbit ettirilmiş, tekrar ihraçlarında bu tesbite uygun bulunmuş, gümrük ve sair ithal vergileri teminata bağlanmış olmak şartlarıyla).

a) Türkiye'de imal edilmek veya az veya çok bir tahavvül görmek üzere getirilen ve en çok bir sene içinde mamul veya ameliye görmüş olarak tekrar ihraç olunan eşya;

(Bu hükümden istifade edecek eşyanın neveleri ile görecekları ameliyenin mahiyeti alâkalı Vekâletler ile Gümrük ve İnhisarlar Vekilinin müşterek teklifi üzerine İera Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân olunur).

b) Tamir edilmek, boyanmak, temizlenmek veya sair bu mahiyette bir işçilik görmek üzere ithal edilip altı ay içinde tekrar ihraç olunan eşya;

c) Millî mahsul ve mamûllerin ihracında ambalaj maddesi olarak kullanılmak üzere ithal edilen eşya ile göç eşyası naklinde kullanılan ve altı ay içinde tekrar iade edilecek olan liftler;

(Bu hükümden istifade edecek ambalaj maddelerinin cins ve neveleri ve hangi çeşit yerli mamûl ve mahsullerimize mahsus olacağı ve bunların ne kadar müddet içinde tekrar ihraç edileceği Gümrük ve İnhisarlar ve Ticaret Vekilliklerince tâyin edilir.)

d) Sergi, panayır ve pazarlar, koşu ve müsabakalar ve konferanslar için getirilen eşya ile tiyatro ve sirk heyetlerinin ve merasime iştirak edeceklerin getirdikleri sahne ve temsil eşyası, levazımı ve hayvanlar;

(Bunların en çok altı ay içinde tekrar ihraç edilmeleri ve tahsis edildikleri hususlardan başka suretle kullanılmamaları şartıyla.)

e) Siparişe esas olmak üzere getirilecek her nevi nümunelik ve modellik eşya;

(Altı ay içinde iade edilmek ve yabancı fabrika ve sanat sahipleri ile bunların seyyar ticaret memurları tarafından getirilmiş olanları mütekabiliyet esasını dahilinde olmak şartlarıyla.)

f) Tecrübe ve muayene edilmek ve en çok altı ay içinde ihraç olunmak üzere ithal edilen eşya;

g) Büyük inşaat ve tesisatta muvakkat olarak kullanıldıktan sonra tekrar ihraç edilecek fennî vasıtalar ve bunların teferruatı;

(Alâkah vekâlet ile Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin kararları alınmak şartlarıyla.)

h) Hükümetin müsaadesi ile memleketimizde ilmi hafriyat araştırmaları yapan heyetlerin bu maksatlar için getirdikleri vesait, alât ve edevat;

(Bunların eins ve miktarlarını Maarif Vekilliğince tasdik edilmesi ve bu vekillikçe tâyin olunacak müddet sonunda yurttan çıkarılması şartıyla.)

i) İdari ve adli kaza mercilerince delil ve vesika olarak getirtilen eşya;

(Tahkikat veya muhakeme sonunda iade edilmek şartıyla.)

j) Türkiye'de muvakkat bir zaman için oturmak üzere gelenlerin kendi istimallerine mahsus olmak üzere ithal edecekleri ev eşyası ve sair levazım;

(Bunların mahiyet ve miktarları seyahatin maksat ve devamı müddetine uygun olmak ve altı ay içinde iade edilmek şartlarıyla.)

(Altı ay sonra yerleşmek üzere Türkiye'de kalanların yalnız kullanılmış ev eşyası için 4/a fıkrası tatbik olunur.)

k) Yabancı ülkelerde mukim ilim, fen ve sanat erbabı ile amelenin sanatlarını icra için Türkiye'ye gelişlerinde beraberlerinde getirilen veya kendilerinden bir ay önce veya bir ay sonra gelen kendi istimallerine mahsus cihaz, aletler ve teferruatı;

(Altı ay içinde tekrar çıkarılmak şartıyla.)

l) Asli ikametgâhı yabancı ülkelerde olan Türk ve cenebilerden turistik maksatlarla Türkiye'ye gelenlerin birlikte veya kendilerinden bir ay önce veya sonra getirdikleri her türlü nakil vasıtaları ve bunların yedek ve teçdit parçaları ile hayvanları ve bunların binek ve koşum takımları, motörlü arabalara takılı römork ve rulotlar seyahat esnasında kullanmaya mahsus matfak ve yatak eşyası ve kamping, av, kayak ve sair spor alet ve takımları ve bu vasıtalara takılı radyo cihazları (bunlardan motörlü vasıtaların mütat depolarında artmış bulunan yamaç ve yağlayıcı maddelerden de vergi alınmaz.)

(Bunların en çok bir yıl içinde tekrar ihraçları şarttır.)

(Bu seyyahlardan nakit ve senet teminatı yerine Uluslararası Turizm ve Otomobil Birliğine mensup Türkiye Turing ve Otomobil Kulübünün veya bu kulübün kefalet ettiği ecnebi kulüpler ile Türk Tayyare Cemiyetinin veya bu Cemiyetin kefalet ettiği Uluslararası Hava Federasyonunun veya bu Federasyona mensup Uluslararası Hava Kulüplerinin veya diğer bir Milli Kulübün ve bunun kefalet ettiği yabancı kulüplerin verecekleri triptik ve gümrük geçiş karneleri kabul olunur.)

m) En çok altı ay içinde geri götürülmek şartıyla yük ve yolcu taşımaya mahsus umumî veya hususî nakil vasıtaları ve hayvanları.

(Bunlar dahili hizmetlerde kullanılamaz.)

13. Mütekabiliyet şartıyla ve beş kilometreye kadar olan mesafe dâhilindeki :

a) Hudut mntakasındaki arazilerini işlemek ve mahsullerini biçmek ve kaldırmak üzere hududun öbür tarafında oturanların birlikte getirecekleri ziraat alât ve vasıtaları, hayvanları ve mahsullerinin naklinde kullanılacak mütat kap ve örtüler ;

b) Hudut mntakasındaki meralarda rây hakkı olan ve bu hakları mukavelelerle tanıyan hududun öte yanında oturanların rây için getirip en çok altı ay zarfında tekrar ihraç edecekleri kendilerine ait hayvanlar ve bunların döllerini ve mahsullerini ;

c) Hudut mntakası dâhilindeki arazilerinde ekmek ve yetiştirmek üzere hududun diğer tarafında sakin olanların getirecekleri tohum, fide, gübre ve ilâçlar.

Müddetlerin temdidi

MADDE 22. — Bu kanunla katı veya muvakkat muaflıklar için konmuş olan müddetlerden mücbir sebepler dolayısıyla geçirilmiş olanların temdidine Gümrük ve İnhisarlar Vekili salâhiyetlidir.

Gümrük Vergisinin iade olunacağı haller

MADDE 23. — Kanunen gümrük ithal vergisinden muaf olduğu halde yanlışlıkla vergi alındığı anlaşılan eşyanın gümrük vergisi geri verilir.

Gümrük vergisi ödenerek ithal edilmiş olduğu halde satış akdi hükümlerine aykırı çıkmasından dolayı ret ve iade edilen eşyanın vergileri, ayniyetleri ve ret ve iade sebebi gümrüğe ispat edilmek ve en çok altı ay içinde vukubulmak şartıyla geri verilir.

Resim haddinin yükseltilmesine ait hükümlerin geç tebliğ edilmesi sebebiyle vergi farkı mecburiyetinde bulunan mükellef, ithal ettiği eşyayı tekrar ihraç ederek ödediği vergi ve resimleri geri isteyebilir. Ancak bu isteğin farkı ödeme itibarından itibaren ençok bir ay içinde Gümrüğe bildirilmesi ve malın ayniyeti ispat edilerek tekrar çıkarılması şarttır.

Vergilerin tecili

MADDE 24. — Memleketin iktisadi faaliyetine yarıyan veya fevkalâde ihtiyaçlara binaen lüzum görülen eşyanın vergilerini teminat altında ençok üç ay müddetle tecile Maliye Vekâletinin mütalâası alındıktan sonra Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince izin verilebilir.

İKİNCİ KISIM

Kara, deniz ve hava münakalâtı

Birinci fasıl

Kara münakalâtı

Birinci bölüm - Demiryolu münakalâtı

Demiryolu nakil vasıtalarının yurda gelişi

MADDE 25. — Yabancı ülkelerden gelen demiryolu nakil vasıtaları, gümrük hattını geçtik-

ten sonra, mücbir sebepler olmadıkça gümrük bulunan ilk istasyona kadar yolda durmaz, yolu ve eşya alıp indiremezler.

İthalde demiryolu idarelerinin mesuliyet ve mükellefiyeti

MADDE 26. — Nakil vasıtalarının ilk hudut gümrük istasyonuna varışında bu vasıtanın salâhiyetli memuru gelen vasıtaların içinde getirilen eşya ve bağajların manifestosunu ve yük senetlerini Gümrük İdaresine verir. Yemekli vagonlarda mevcut yiyecek, içecek ve yakılacak maddeler ayrı bir liste ile gümrüğe beyan olur.

Hudut istasyonunda ve iç gümrüklerde gümrüklenecek eşya ile transit olarak sevkolunacak eşya bu gümrüğe ayrı ayrı beyan edilir.

İç gümrüklerde gümrükleneceklerle transit olarak geçecek eşya Demiryolu İdaresinin mesuliyeti altında sevkolunur.

Gelen vasıtalar boş ise bu cihet de gümrüğe kontrolden önce yazılı olarak bildirilir.

Yukarıki fıkralarda gösterilen beyanların ve bunlara ait vesikaların tertip ve eşkâli beynelmîlî nakliyatta müstamel ve müteamel vesikalara göre Gümrük ve Demiryolları İdarelerince birlikte tesbit edilir.

Birinci fıkra hükmüne göre manifesto ve diğer vesikaları verilmeyen eşya külfet ve masrafı Demiryolu İdaresine ait olmak üzere vagonlardan ambarlara naklettirilerek veya vagonlar ayrıtılarak gümrükçe alıkonulur.

İlk istasyonda unumi muayene, gümrüğün izni olmadan yapılamıyacak işler

MADDE 27 — Yukarıki maddede yazılı vesikaların verilmesi üzerine gümrükçe gerekli muayene ve kontrol muameleleri yapılır.

Gümrük kontrolü bitmeden ve bu İdarenin izni alınmadan nakil vasıtalarının vagon değiştirmek veya ilâve etmek gibi suretlerle tertibi bozulamayacağı gibi yük ve yolcu dahî alınıp verilemez ve vasıta yoluna devam edemez.

İhraçta demiryolu idarelerinin mesuliyet ve mükellefiyeti

MADDE 28 — Demiryolu ile yurttan çıkarılacak eşya ve vasıtalar, salâhiyetli memur tarafından son istasyon Gümrük İdaresine ma-

nifesto verilerek beyan edilir ve bunların ihraç gümrük muamelelerine ait vesikalar bu gümrüğe tevdi olunur.

Manifesto ve vesikalar verilmeden ve gerekli gümrük kontrolü bitmeden nakil vasıtaları istasyondan ayrılamaz.

Manifesto ve vesikaların formülleri 26 no maddede yazıldığı gibi tesbit edilir.

Demiryolu nakil vasıtalarının yurttan çıkışı

MADDE 29 — Son Gümrük istasyonundan hareket eden demiryolu nakil vasıtaları hudut-tan çıkmeaya kadar müebir sebepler olmadıkça yolda duramaz, yük ve yoleu alıp veremezler.

İkinci Bölüm - Diğer kara vasıtaları Münakalâtı

Diğer kara vasıtalarının getirecekleri eşya

MADDE 30 — Yabancı memleketlerden demiryolundan başka kara nakil vasıtaları ile ancak salâhiyetli bir hudut gümrüğüne eşya getirilebilir ve bu eşyanın gümrük muamelesinin bu hudut gümrüğüne yapılması esastır.

Salâhiyetli olmayan bir hudut gümrüğüne getirilen eşya gümrük muhafazası altında iade olunur.

Salâhiyetli iç gümrüklerden birine sevki veya Türkiye'den transit geçirilmesi istenilen eşya, hudut gümrüğüne muayene ve usulü dairesinde vergi ve resimleri tahakkuk ettirilerek teminat altında gideceği yere gönderilir.

Hudut gümrüğünün muamelesini yapmaya mezun olmadığı eşyanın salâhiyetli gümrüğe gönderilmesi veya Türkiye'den transit geçirilmesi istekleri bu eşya nevine mahsus en yüksek haddi üzerinden hesaplanacak vergilerinin temin edilmesi şartıyla kabul edilebilir.

Gümrük İdaresinin tâyin edeceği şartları haiz vasıtalarla nakliyatta bulunan resmî veya imtiyazlı teşekküllerin, demiryollarla yapılan transit nakliyatı hakkındaki usul ve kolaylıklardan kısmen veya tamamen istifade etmelerine Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince müsaade olunabilir.

Diğer kara vasıtalarıyla eşya getirenlerin mükellefiyetleri

MADDE 31. — Yukarıki maddede yazılı kara nakil vasıtalarının nakilleri hudut gümrüğüne

getirilen eşyayı biri orjinal olmak üzere 3 nüsha manifesto ile beyan ve varsa bunların yük senetlerini birlikte tevdi ederler.

Orijinal manifesto bulunmadığı hallerde gümrükte hazır bulundurulacak olan manifesto formüllerinden 3 nüshası nakillerin şifahi beyanlarına göre doldurulur ve memurla nâkil tarafından imza edilir.

Bu vasıtalar boş geldikleri takdirde nâkilerin şifahi beyanları bir zabıtle tesbit edilir.

Yürütülerek getirilen hayvanlar

MADDE 32. — Yürütülerek getirilen hayvanlar ancak salâhiyetli hudut kapılarından sokulabilir. Bunları ithal etmek isteyenler ilk hudut gümrüğüne ithal beyannamesini vermek ve bütün muamelelerini o gümrükte ifa ettirmekle mükelleftirler. Ancak Türkiye'den transit olarak geçirilmek istenilen hayvanlar hakkında 110 no'lu madde hükümleri dairesinde iş görülmür.

Diğer kara vasıtaları ile eşya ihraç

MADDE 33. — Demiryolundan başka kara nakil vasıtalarıyla Türkiye'den çıkarılacak eşya gümrük muamelesinin salâhiyetli en son hudut gümrüğüne yapılması esastır. Ancak dahilde salâhiyetli bir Gümrük İdaresi bulunan bir mahalden gönderilecek eşyanın gümrük muamelesi bu gümrükçe yapılarak transit hükümleri dairesinde en son hudut gümrüğüne sevkine müsaade olunabilir.

Bu maddede yazılı vasıtalarla ihraç olunacak eşya için nâkileri tarafından 2 nüsha manifesto tanzim ve eşyanın ihraç muamelesi yapılan gümrüğe tevdi edilir. Bunların bir nüshası tasdikli olarak nâkile verilir.

Boş olarak Türkiye'den çıkarılacak nakil vasıtaları salâhiyetli hudut gümrüğüne ağızdan beyan edilir ve gümrükçe keyfiyeti gösterir bir zabıt varakası tutulur. Alâkalı istediği takdirde bunun tasdikli bir sureti kendisine verilir.

Yürütülerek çıkarılacak hayvanlar

MADDE 34. — Yürütülerek ihraç edilecek hayvanlar ancak salâhiyetli hudut kapılarından çıkarılabilir. Bunları ihraç etmek isteyenler son hudut gümrüğüne ihraç beyannamesi vermekle

mükelleftirler. Yürütülerek ihraç edilecek hayvanların iç gümrüklerden birisinde muamelesi yapılmak suretiyle sevklerine izin verilemez.

Nehir ve kanallarla yapılan nakliyat

MADDE 35. — Seyrüsefere müsait nehir ve kanallardan yabancı memleketlere yapılan nakliyatta deniz nakil vasıtaları hakkındaki usuller tatbik edilir.

İkinc fasıl

Deniz münakalâtı

Birinci bölüm - Büyük kabotaj

Gemilerin gümrük muntakasında tâbi olacakları mükellefiyetler

MADDE 36. — Yabancı memleketlerden gelen gemiler gümrük muntakasına girdiklerinde makbul ve mücbir sebepler olmadıkça gidecekleri limana göre mutat olan rotayı takibe mecbur ve bir gümrük idaresi bulunmayan yerlere yanaşmaktan, gümrük muntakası sahası içinde durmaktan ve diğer gemilerle ve kara ile ihtilât etmekten ve yük alıp vermekten memnurdurlar.

Gemilerin gümrük sahasında kontrolü

MADDE 37. — Gümrük ve Muhafaza memurları Türk limanları ile yabancı limanlar arasında seferler yapan gemileri gümrük muntakasında gümrük bakımından kontrol etmek üzere bunların gemi ve yük evrak ve defterlerini tetkika ve ambarlarını muayeneye ve mühür altına almaya salâhiyetlidirler. Ancak bu gemiler muntazam sefer yapıyorlarsa gidecekleri en yakın gümrük limanına varıncaya veya açık denizlere çıkıncaya kadar nezaret altında tutulmakla iktifa olunur

Yabancı harb gemileri Devletlerarası hukuk ve mücemele esasları dairesinde gümrük kontrolünden müstesnadırlar.

Türk limanlarına gelecek gemilerin kontrolü

MADDE 38. — Yabancı limanlardan gelip Türk limanlarına veya nehirlerine girecek gemiler, gümrükçe tâyin edilmiş olan yerlerde kontrol

edilmek üzere durmağa veya yol kesmeğe mecburdurlar. İlk gümrük kontrolünde gemi kaptanı alâkalı gümrük ve muhafaza memurlarına geminin tasdikli jurnalını, orijinal manifestosunu, komanya ve mahrukatı ile mürettebata ait eşya listelerini ibraz ve tevdi ile mükelleftir.

Gemi kaptanları manifesto harici veya manifestoya dâhil edilmeksizin nakli mütat olan eşyayı kontrolden önce memurlara ibraz ve beyan etmekle mükelleftirler.

Gemi kaptanları geminin evvanteri ile dahili taksimatını gösterir pılânlarını da lüzumu dâhilinde gümrük memurlarına ibrazla mecburdurlar.

Türkiye limanları ile yabancı limanlar arasında sefer yapan gemiler Türk limanlarında gümrük kontrolü altında bulundurulur. Bu gemilerin adamları ile yolcuları, vazife görmek üzere bu gemilere gidecek olan sair memurlar ve ziyaretçiler, teşvi ve istikbâl için gidenler ve acenta müstahdemleri ve sair alâkalı şahıslar gidiş ve gelişlerinde gümrük salonlarında veya gümrükçe tâyin edilmiş olan iskelelerden geçmek mecburiyetindedirler.

Manifesto verilmesi

MADDE 39. — Yabancı limanlardan gelen gemilerin kaptanları veya acentaları geminin Türk limanlarında yukarıki madde mucibince tâbi olacağı ilk gümrük kontrolünden itibaren en çok 24 saat içinde o limana çıkarılacak gemi içinde ve yedeğindeki eşyanın orijinal manifestosu ile Türkçe iki suretini Gümrük İdaresine vermekle mükelleftirler. Orijinal manifestonun verilmemesi hallerde aslı ibraz ve taraflarından tasdikli bir sureti verilir. Bu müddetin başlangıcı veya sonu tatil günlerine tesadüf ederse bu günler müddetin hesabına katılmaz. Mücbir sebeplerden ileri gelen gecikmeler dahi gümrüklerece itibara alınır.

Eğer gemi boş gelmiş ise veya o limana boşaltılacak yükü yoksa, seyyah ve tenezzüh gemisi ise kaptan veya acentaları bu limana uğrama sebeplerini yukarıda yazılı müddetler içinde Gümrüğe bildirir. O limanda acentası olmayan ecebî gemi kaptanları bu beyanlarını Türkçe yazamadıkları takdirde kendi dili ile birlikte beynelmîlel münasebetlerde en çok kullanılan garp dillerinden biri ile yazabilirler.

Yolcu ve seyyahlara ait olup manifestolara

kaydı müteamel olmayan bagajların Gümrüğe ibraz ve tevdi edilecek manifestolara kaydı mecburi değildir.

Manifestonun verilmemesi halinde oluncak
muamele

MADDE 40 — Gemi kaptanları veya acentaları gümrüğe tevdi mecbur oldukları manifestoları müebir ve makbul bir sebep bulunmaksızın muayyen müddetleri içinde vermedikleri takdirde haklarında 162 nei maddede yazılı ceza tatbiki ile beraber her türlü masraf ve zarar kendilerine ait olmak üzere gümrük idaresi geminin bütün yükünü karaya çıkartarak manifesto harici eşya muamelesine tâbi tutabilir.

Manifestolar ve bunların vizeleri

MADDE 41 — Orijinal manifesto, konşimen veya mahreç limanlarındaki acentalar tarafından müsteniden gemide tutulan yük defterleri dan veya resmî salâhiyetli mercilere tanzim edilmiş olan yük beyannameleridir.

Bu vesikaların mahallî Türkiye Konsolosluklarına konsolos bulunmayan yerlerde mahallî hükümetlerce tasdik olunması şarttır.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti muntazam sefer yapan gemilerle seyyah gemilerini bu tasdikten istisna edebilir.

Harb gemileriyle getirilen yüklerin beyanı

MADDE 42 — Millî ve yabancı harb donanmasına mensup gemilerin ecnebi memleketlerden alarak Türkiye limanlarına çıkaracakları eşyanın gümrüğe bildirilmesi lâzımdır.

Gemilerin manifesto vermedikçe yük alıp boşaltamayacakları

MADDE 43 — Yabancı limanlardan yük getiren Millî ve yabancı gemiler manifestolarını Gümrük İdaresine vermedikçe yüklerini boşaltamaz ve o limandan yük alamazlar.

Ancak muntazam sefer yapan gemilerle hava ve liman durumları bakımından zaruri görülen hallerde sair gemilere Gümrük İdaresince manifesto verilmenden önce de yük boşaltmak ve almak için müsaade olunabilir.

Gemilerin Türk limanlarında yük ve yoleula-

rını çıkarmaları ve almaları Gümrüğün nezaret ve murakabesine tâbidir.

İhraç manifestoları

MADDE 44. — Türk limanlarından yabancı limanlara hareket edecek yerli ve yabancı gemilerin kaptanları hareketlerinden önce o limandan yükledikleri eşyanın manifestosunu Gümrüğe ibraz ve bir suretini tevdi mecburdurlar.

Eğer o limandan yük almamışlarsa keyfiyeti yazılı olarak bildirirler. Gümrük idareleri her iki halde geminin Gümrükle ilişkisi kalmadığını ve harekete mezun bulunduğunu mübeyyin bir vesikayı geciktirmeksizin kaptana verir. Bu vesikalı almadıkça gemilerin Türk limanlarından ayrılmaları yasaktır. Aneak muntazam sefer yapan veya Türkiye'de acentası bulunan gemiler hakkında manifesto veya yazılı beyanlarını Gümrüğe tevdi etmeden önce de hareket vesikası verilebilir. Şu kadar ki, bu gemilerin acentaları ihraç manifestolarını veya o limandan yük almadıkları hakkındaki yazılı beyanlarını geminin hareketinden en çok 48 saat içinde Gümrük İdaresine vermekle mükelleftir.

Seyyah ve tenezzüh gemileri de Türk limanlarından hareketlerinden önce Gümrükten izin almaya mecburdurlar.

İkinci bölüm - Küçük kabotaj

Küçük kabotaj yapan gemiler

MADDE 45. — Türkiye limanları arasında sefer yapan Devlete ait gemilerle acentası bulunan ve muntazam sefer yapan sair gemilerin naklettikleri dahilî ticaret eşyası ve Gümrük Vergisi ödenerek millileşmiş eşya için Gümrüklerce manifesto veya bu mahiyette başka bir vesika aranmaz. Ancak bu gemiler Gümrük Vergisi gideceği limanda ödenmek üzere yabancı eşya nakleder veya aynı zamanda yabancı limanlara uğrarlarsa büyük kabotaj yapan gemiler hakkındaki hükümlere tâbi olurlar. Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti bu hususlarda daha müsait usuller koyabilir.

Muntazam sefer yapmayan gemiler

MADDE 46. — Devlete ait olmayan veya

muntazam sefer yapmayan veya acentası bulunmayan gemilerin nakledecekleri dahilî ticaret eşyası veya Gümrük Vergisi ödenerek millîleşmiş eşya Gümrük kontrolüne tâbidir.

Gerek bu gemilerin, gerekse Marmara havzası dâhilindeki iskeleler arasında veya aynı liman içinde veya civar iskeleler arasında işliyin gemilerle, balıkçı kayıkları ve 20 tondan küçük nakil vasıtaları hakkında tatbik edilecek kontrolün tarzı mahallî ve hususî vaziyet ve hizmet şartlarına göre bu vasıtaların faaliyetlerini sekteye uğratmayacak surette tanzim olunur; bu gemilerle Gümrük Vergisi ödenmemiş eşya nakledilemez.

Üçüncü Fası

Hava Münakalâtı

Hava gemilerinin mecburiyetleri ve istisnalar

MADDE 47. — a) Türkiye ile yabancı memleketler arasında muntazam sefer yapan hava gemileri geliş ve gidişlerinde muayyen olan yolları takip ederek tahsis edilen gümrük hava limanlarına uğramağa;

b) Muntazam sefer yapmayan hava gemileri Türkiye'ye gelişlerinde takip ettikleri yola göre en yakın hudut gümrüğü hava meydan veya limanında ve Türkiye'den cenebiye gidişlerinde gümrük muamele ve kontrolünün icrası için takip edecekleri yola göre gümrük hava meydan veya limanlarından birinde yere inmeğe, mecburdurlar.

c) Yabancı memleketlerden gelen hava gemilerinin mücbir sebepler dolayısıyla Türkiye'de gümrük hava limanlarından başka bir yere inmeleri halinde pilot veya kumandanlar bu inişten en çabuk vasıta ile en yakın mülkiye veya zabıta âmirine haber vermeğe ve bu makamlardan biri işe el koyuncaya kadar gemi ve eşyasını muhafaza etmeğe mecburdurlar.

Bu makamlar keyfiyeti bir zabıt varakası ile tesbit ve geminin tekrar uçmasına kadar eşyasının muhafazasını temin ederler. Geminin yoluna devam edemeyecek bir hale gelmiş olması takdirinde keyfiyeti alâkalı Gümrük İdarelerine de bildirirler.

Yabancı memleketlere giden gemiler de Türkiye'de bir gümrük hava limanında muamele

gördükten sonra mücbir sebepler dolayısıyla hududu aşmadan önce gümrük olmıyan bir yere inerlerse bunların pilot ve kaptanları keyfiyeti en yakın mülkiye veya zabıta âmirine haber verirler.

Bu makamlar hava gemilerinin, o mahalden gümrük kontrolüne tâbi eşya almamak şartıyla, tekrar uçmalarına müsaade ederler, ve alâkalı Gümrük İdarelerine de malûmat verirler.

Yukardaki fıkralarda yazılı inişlerin mücbir sebeplerden ileri gelmediği ve hususî kanunları mucibince takibi müstelzim suç teşkil ettiği hâdiselerde mülkiye ve zabıta âmrleri bu kanunlara göre gerekli tedbirler ahırlar ve kanunî takiplere girişirler.

d) İstisnai olarak salâhiyetli hava makamlarınca verilecek müsaade üzerine hususî bir yol takip ederek gelen ve giden bâzı hava gemilerinin gümrük kontrolü, incekleri ve havalanacakları hava limanlarında yapılabilir, veya tamamen bu kontrolden müstesna tutulabilir.

Bu suretle gelen hava gemilerinin hududu geçiş noktaları ve zamanları ve kendilerini tanıtmak için verecekleri işaretler ile incekleri limanlar müsaadeyi veren makamlarla önceden alâkalı gümrüklere bildirilir.

Hava gemilerinden eşya atılmıyacağı

MADDE 48. — Hava gemilerinin pilot veya kumandanları, gemi, eşya ve yolcuları için müşterek tehlike teşkil eden vaziyetler haricinde, yere eşya atmaktan memnurdurlar.

Gemi, eşya ve yolcuları müşterek bir tehlikeyden kurtarmak için eşya atıldığı takdirde pilot veya kumandan keyfiyeti ilk gümrük hava limanında alâkalı memurlara bildirmekle mükelleftirler.

Gümrük ve diğer alâkalı makamlarla tâyin ve tesbit edilecek kayıt ve şartlar altında mektup paketlerinin yere atılması caizdir.

Kabili sevk olmıyan gemilerle eşya getirilmeyeceği

MADDE 49. — Pilot vasıtasıyla sevk ve idare edilmıyan hava gemileri ile Türkiye'ye eşya ithali yasaktır.

Manifesto ibrazı

MADDE 50. — Yabancı memleketlerden ge-

len hava gemilerinin pilot veya kumandanları Türkiye'de ilk gümrük hava limanına iner inmez:

a) Limanda çıkaracağı yükleri gösterir mah-reç Gümrük İdaresi veya oradaki resmî bir ma-kamdan tasdikli bir nüsha manifesto ile nakliye senetlerini;

b) Komanya ve mahrukat ve yolcu listele-rini;

Gümrük İdaresine vermeye mecburdurlar.

Hava gemilerinde başka bir hava meydanına çıkarılacak yük var ise pilot veya kumandanları bunlara ait orijinal manifesto ve nakliye senet-lerini de Gümrük İdaresine göstermekle mükel-leftirler.

Hava gemisi boş gelmiş veya o liman için yük ve yolcu getirmiş ise pilot veya kumandanı ge-lişinin sebebini yazılı olarak Gümrük İdaresine bildirmekle beraber gemi evrakını bu idareye ibraz edecektir.

Muntazam seferler yapan hava gemilerinin Gümrük İdarelerince lüzum görüldüğü takdirde bir plân ile demirbaş ve mefruşatına ait envan-terinden bir nüshası bu idarelere verilir.

Transit geçen hava gemileri

MADDE 51. — Türkiye'de hiçbir hava limanı-na inmeksiz transit olarak geçmesine salâhiyetli makamlar tarafından müsaade edilmiş hava ge-mileri gümrük formalitelerinden de müstesna-dırlar.

İhraç manifestoları

MADDE 52. — Türkiye'den yabancı-ülkelere gidecek hava gemilerinin pilot veya kumandan-ları hareket etmeden önce Gümrük İdaresinden müsaade almaya ve havalanacağı limandan al-dığı yük için bir nüsha manifesto vermeye mec-burdurlar.

Muntazam sefer yapan hava gemilerine ait ihraç manifestolarının acentaları tarafından ge-milerin hareketinden sonra verilmesine gümrük-lerce müsaade olunabilir.

Milli Müdafaa kuvvetlerine mensup hava gemileri

MADDE 53. — Milli Müdafaa kuvvetlerine mensup hava gemileri yabancı ülkelere uçuş-larında ve bu seyahatlerinden dönüşlerinde yu-karıkı maddelerde yazılı gümrük formalitelerin-

den müstesnadırlar.

Hükümetin müsaadesi ile memleketimize ge-len cenebi müdafaa kuvvetlerine mensup hava gemileri hakkında da aynı şekilde muamele olu-nur.

Şu kadar ki, bu hava gemileriyle yabancı ül-kelerden Gümrük Vergisine tâbi eşya getirildiği veya Türkiye'den Gümrük Vergisine veya mü-saadeye tâbi eşya götürüldüğü takdirde bunların gümrüğe beyan edilmesi ve gereğinin yaptırılması lâzımdır.

Dördüncü fasıl

Müşterek hükümler

Gümrük memurlarının parasız taşınmaları

MADDE 54. — Kara, deniz ve hava nakil vasıtalarının sahipleri, gümrük kontrolüne tâ-bi nakliyatta, bu kontrol vazifesini yapacak Gümrük ve Muhafaza memurlarını parasız olarak naklederler.

Manifestoların formülü

MADDE 55. — Manifestolar, milletlerarası nakliyattaki teamüller itibara alınarak Gümrük ve İhisarlar Vekâletince tesbit edilecek formül-lerine uygun olarak tanzim edilir.

Bunlarda eşyanın cinsi ve gayrisafi sikketle-riyle kapların uevi, sayı, marka, numaraları, konşimento veya nakliye senetlerinin numara-ları gösterilir.

Nakliyat idarelerinin, eşyanın muhafazasına ait yerlerin ve Gümrük bürolarının tesisi hususun-daki mükellefiyetleri

MADDE 56. — Türkiye ile yabancı memleket-ler arasında muntazam sefer yapacak hava ge-milerinin mensup oldukları resmi veya hususi idare ve teşekküllerle Demiryol İdareleri gerek hudut gümrüklerinde gerekse iç gümrüklerde gümrük kontrol ve muamelelerinin icrası ve bu-ralarda gümrüklenecek eşyanın gümrük muame-lelerinin ikmaline kadar muhafazası için lüzum-lu inşaat ve tesisat ile gümrük bürolarını ve tartı aletlerini temine mecburdurlar.

Büroların tenvir ve teshin ihtiyaçları da mümkün olan yerlerde bu teşekküller tarafından temin olunur. Tenvir ve teshin için ücret ve-

rilmesi icabeden hallerde miktarı bu idarelerle müştereken kararlaştırılır.

Üçüncü kısım

(Gümrük rejimleri)

Birinci fasıl

Umumi hükümler

Eşyanın beyanı

MADDE 57. — Yabancı memleketlerden Türkiye'ye deniz, kara ve hava nakil vasıtalarıyla getirilen eşya, aşağıdaki fasıllarda yazılı rejimlerden hangisine tâbi tutulmak isteniyorsa sahip veya nakilleri tarafından o fasıllarda yazılı şekillerde Gümrüğe beyan olunur.

Eşyanın beyandan önce, gümrük kontrolü ve nakil vasıtaları sahiplerinin veya Tahmil ve Tahliye İdarelerinin mesuliyeti altında kalmak şartıyla tahmil ve tahliye vasıtalarına veya gümrükçe kabul edilmiş mahallere (Sundurmalarına) çıkarılmasına müsaade olunabilir. Bu yerler (Sundurmalar) gümrükçe eşyanın nezaret altında bulundurulmasını mümkün kılacak şekilde Gümrük İdaresinin müsaadesiyle nakliye veya antrepo idareleri tarafından vücuda getirilir.

Beyan edilmeyen ve sundurmadan kaldırılmayan eşya

MADDE 58. — Yukarıki madde gereğince 10 gün içinde beyan edilmeyen ve beyan edildiği halde beyanı takip eden 10 gün içinde çıkarıldığı yerlerden kaldırılmıyan eşya sahihsiz sayılır ve bunlar Gümrük İdaresi tarafından re'sen sahihsiz eşya deposuna veya mahalline nakledilebilir.

Bu tarihten itibaren bir ay içinde sahip veya nakilleri müracaatla muamelesini yaptırarak kaldırmadıkları takdirde 137 nei madde hükmüne göre muamele olunur.

İkinci fasıl

İthalât rejimi

Birinci bölüm - Beyan

İthal için beyan

MADDE 59. — 1. İstihlâk maksadı ile Tür-

kiyeye ithal edilecek eşyanın cins, nevi ve vasıfları itibarıyla İthal Umumi Tarifesinin tasnif ve tavsiflerine uygun olarak beyan edilmesi lâzımdır.

Beyanmeler iki nüsha olarak tanzim edilir ve bunlar da aşağıdaki malûmat da kaydedilir:

a) Beyan sahibinin adı, soyadı, ikametgâh adresi ve imzası;

b) Eşyayı getiren nakil vasıtasının adı, kumpanyası ve seferi;

c) Eşyanın mahreci ve menşei;

d) Eşya kaplarının; adedi, einsi ve nevi, marka ve numarası (döküm halinde olanların vagon ve kayık gibi içinde buldukları vasıtaların numarası);

e) Eşyanın sâf ve gayrisâf ağırlıkları ve Gümrük Vergisi ağırlıktan başka ölçüler üzerine konmuş ise bu ölçülere göre miktarları (yazı ve rakam ile);

f) Eşyanın sif kıymeti.

Beyanname sahipleri; beyanlarını tevsik etmek ve muayeneyi kolaylaştırmak üzere, eşyanın orijinal faturasını, muhtelif hacim ve ağırlıklardaki kaplara ait çeki listesini ve hususi hükümlere göre aranacak sair vesika ve şahadetnameleri de Gümrük İdarelerine birlikte verirler.

2. Ahdî tarifelerden istifade ettirilmesi istenilen eşyanın âkid memleketler menşeli olduğunu veya o memleketlerde gördüğü tahavvül ve ameliyeler dolayısıyla o suretle telâkki edilmek lâzımgeldiğini müsbit salâhiyetli makamlardan verilmiş ve o mahallerdeki Türkiye konsoloslukları veya mümessillikleri tarafından tasdik edilmiş menşe şahadetnamesi ibrazı şarttır.

Eşyanın üçüncü bir memlekette gördüğü tahavvül ve ameliye dolayısıyla o memleket menşeli sayılabilmesi için bu tahavvül ve ameliyeler neticesinde kıymetinde % 50 nispetinde bir artma husule gelmiş bulunması lâzımdır.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti kıymeti 50 lirayı geçmeyen ve taşıdıkları alâmetler ve markalar itibarıyla menşei gümrüklere tesbit olunabilen eşya ile posta veya tayyare ile veya yolcu beraberinde getirilip üzerlerinde imal edildikleri fabrika marka ve alâmetleri bulunan eşyayı menşe şahadetnamesinden müstesna tutabilir.

İthal beyanmelerinin tescili

MADDE 60. — İthal beyanmelerinin yu-

karki maddeye muvafık tanzim edilip edilmediği vazifeli servise tetkik olunarak muvafık görüldüğü takdirde bunlar kabul ve tescil edilir. Aksi halde noksanlar ikmal edilmek üzere geri verilir.

Beyanamenin tescili, yukarki fıkra mucibince tetkik edilip deftere kaydı ve üzerine numara, tarih ve resmî mühür konması ile tamam olur.

Her kalemin ayrı bir beyan sayılacağı

MADDE 61. — Beyana terettüp edecek ceza bakımından ithal beyannamelerinde her kalem ayrı bir beyan sayılır.

İthal tarife cetvelinde bir vergi haddine tâbi tutulmuş olan eşyayı muhtevi her pozisyon bir kalem teşkil eder.

Bir kalemin eksik veya fazlası diğer kalenin eksik veya fazlasına mahsup edilmez.

İthal beyannamelerinde tashih ve ilâve

MADDE 62. — İthal beyannamelerinde kazıntı ve silinti yapılamaz ve böyle beyannameler Gümrükçe kabul ve tescil edilmez.

Yapılan bir hatanın düzeltilmesi icabettiği takdirde üzeri okunacak şekilde çizilerek doğrusu yazılır. ve beyanname sahibi tarafından hiza-sına imza atılır. ve tescil esnasında bu tashihler resmî mühürle de mühürlenir.

İlâveler hakkında da aynı şekilde muamele olunur.

Beyannamelerin tescilinden sonra ve eşyanın muayenesinden evvel olmak şartıyla idare âmirinin malûmatı altında yalnız maddî hatalar düzeltililebilir.

Mal sahiplerinin eşyasını muayene hakkı

MADDE 63 — Eşya sahipleri, beyannamelerini tanzim edebilmek üzere, gümrüğün nezareti altında eşyasını tartmak ve muayene etmek ve Gümrük Vergisi alınmasını icabetmiyecek miktarda nümune almak hakkını haizdirler.

Bu husustaki isteklerin yazılı olarak yapılması lâzımdır.

Beyanların tahakkuka esas tutulacağı

MADDE 64 — Gümrük İdaresince tescil edilmiş olan ithal beyannameleri, gümrük ve sair ithal vergi ve resimlerinin tahakkukuna esas tu-

tulur ve beyan sahibini bağlar.

Gümrük İdaresi, lüzum gördüğü hallerde, hazine hakkını korumak üzere eşyayı kısmen veya tamamen muayene etmek suretiyle beyanın sıhhatini kontrol edebilir.

Muayene neticesi, eşyanın beyana göre daha yüksek tarifeye tatbikını veya daha fazla vergi alınmasını icabettirdiği takdirde, tahakkuk bu neticeye göre yapılır.

Sözle beyan

MADDE 65 — Yolcu ve sayyahların ve nakil vasıtaları adamlarının vergiden muaf veya gümrük vergisi tutarı elli lirayı geçmiyen eşyası ile hudut muntakası ahalisinin elde ve sırtta taşınabilecek miktarda ihtiyaçlarından olan maddeler ve ticarî mahiyeti olmıyan kıymetsiz nünuneler beyannameden müstesnadır. Bunlar hakkında sahiplerinin sözle beyanları üzerine muamele yapılır.

Cumhur Reisi namına gelecek eşya hakkında verilecek takrirler beyan yerine geçer.

Diplomasi muafiyet ve imtiyazlarından müstefit olanlar namına gelecek eşya hakkında verilecek takrirler mütekabiliyet şartıyla beyan yerine kabul olunur.

Türkiye'ye göç edenlerin beraberlerinde taşınmıyan ev eşyası beyannameye tâbidir.

İkinci Bölüm - Tahakkuk ve tahsil

Muayene neticeleri

MADDE 66 — Muayene, bir beyanname muhteviyatı eşyanın sıklet veya nevini veya her ikisini kontrol etmek üzere kısmen veya tamamen tartmak ve tetkik etmek suretleriyle yapılır :

1. -- Kaplardan yalnız bir kısmı tartılmış olup da beyana nazaran fazlalıklar görülürse aynı cins ve neviden eşyanın aynı cins ve neviden tartılmamış kaplarına bu fazlalığın vasatisine göre mütenasiben ilâveler yapılır.

Beyanname sahibi bu suretle zam ierasını kabul etmediği veya muayene memurunca doğru bir netice alınabilmesi için lüzum görüldüğü takdirde diğer kaplar da tartılır.

2. Tartılan kaplarda beyana göre eksiklik görülür ve bu eksikliğin eşyanın tabiatından veya telef ve ziyandan veya çalınmasından ileri

geldiği anlaşılırsa bulunan miktarlar, eğer bu farklar - maddi hesap hatası hariç - sahibinin hatalı beyanından ileri gelmiş olursa beyan olunan miktarlar tahakkuka esas tutulur.

3. Aded, baş ve sair sayı ölçüleri üzerinden vergi ödiyen eşyanın kısmi muayenesinde bu ölçülerinde görülecek farklar hakkında sıkletçe görülen farklara ait yukardaki fıkra hükümleri tatbik olunur.

4. Eşyanın kısmen yapılan muayenesinde cins ve nevi itibarıyla beyana göre daha yüksek Gümrük Vergisine tatbikını icabettirecek derecede aykırılık görüldüğü takdirde muayene memuru isterse diğer kapları da muayene ederek elde edeceği neticeyi tahakkuka esas tutar. Eğer diğer kapları açmaya lüzum görmezse yokladığı kaplardan elde ettiği neticeyi aynı cins ve nevi eşyadan olarak beyan edilmiş bulunan diğer kaplara teşmil suretiyle tahakkuku yapar.

Kıymeti üzerinden vergi veren eşya

MADDE 67. — Kıymeti üzerinden gümrük vergisine tâbi eşyanın muayene memurları tarafından yapılan tetkiki ve kontrolü neticesinde kıymetin eksik beyan edildiği anlaşıldığı takdirde bu kıymet artırılabilir.

Bu nevi eşyanın çalınmak, telef ve zayı olmak sebepleriyle muayene neticesinde tesbit olunan eksikliklerine ait kıymet vergi matrahından indirilir.

Eşyanın kaza, hava tesiri ve sair sebeplerle hasara uğramak neticesinde kıymetinden kaybettiği hal ve vaziyetler kıymet takdirinde itibara alınır.

Tahlil

MADDE 68. — Gümrük Tarifesine göre vergi ve resimlerin tahakkuk ettirilebilmesi veya muaflık hükümlerinin tatbik edilebilmesi için eşyanın hikemi ve kimyevi tahliline lüzum ve ihtiyaç görülen hallerde usulü dairesinde gümrükte alınacak nümuneleri ve nümune alınması mümkün olmadığı takdirde eşyanın üzerinde gümrük laboratuvarlarının yapılacak tetkik ve tahlil neticeleri esas tutulur.

Tahlilden artan nümuneler sahiplerine iade olunur. Aneak tahlilden sonra en çok bir ay içinde sahipleri tarafından müracaat edilerek alınmayan bu türlü nümuneler gümrüğe terkedilmiş sayılır.

Muayenelerde beyan sahiplerinin huzuru

MADDE 69. — Muayene, beyan sahiplerinin veya mümessil veya ajanlarının huzuriyle yapılır.

Posta ile naklonulan eşyanın muayenesinde bu idare memurunun huzuru kâfidir.

Muayeneden müstesna eşya

MADDE 70. — Aşağıda yazılı eşya muayene edilmez:

- a) Cumhur Reisine ait her türlü eşya;
- b) Türkiye Cumhuriyeti nezdinde mukim yabancı Devlet Elçi ve Elçiliklerine ait eşya;
- c) Yabancı Devlet Reisleri ve aileleri ile refakatlerine memur olanların eşyası;
- d) Türkiye'ye ziyaret veya müzakere için gelen yabancı Devletlerin delege ve mümessillerine ait eşya;
- e) Mahrem evrakı havi mühürlü kurye çantaları (Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince tâyin olunacak kayıt ve şartlarla)
- f) Millî Müdafaaaya ait harb silâhları ve bunların aksam ve teferruatı ile her türlü harb mühimmatı;

Tahakkukun mal gümrükte iken yapılacağı

MADDE 71. — Muayene memurları, eşyanın yukarıki maddeler mucibince yapacakları muayenesini ve gümrük laboratuvarlarınınca tahlili veya başka salâhiyetli mercilerce tetkiki icabeden hallerde bu mercilere düşen işlerin de ifa ve ikmalini mütaakip ve mal henüz gümrük kontrolü altında iken umumi ve ahdi tarifelere göre gümrük Vergisini tahakkuk ettirirler.

Mükellefler, muayene memurlarınca yapılan tarife tatbikına itiraz etmekle beraber ihtilâfın hallinden önce mallarını gümrükten çekmek isterler ve iki tarife arasındaki vergi farkını depo ederlerse bu istekleri kabul ve keyfiyet beyanına şerh olunur.

Muayene memurlarının mesuliyeti

MADDE 72. — Muayene memurları, münferiden yaptıkları muayene, tahakkuk ve muaflık tatbiki muamele safhalarından bizzat, müştereken yaptıkları muayene, tahakkuk ve muaflık muameleleri safhalarından birlikte mesul olurlar.

Tahlil veya kanunen başka bir merciin tetkikine tâbi işlerde bu tahlil ve tetkiklerin hatalı olmasından doğacak mesuliyet bunları yapan mercilere aittir.

Muayene memurları gümrük ve sair vergi kanunlarının tatbik tarzı hakkında verilen umumî emirlere göre iş görürler ve bu emirlere uygun yaptıkları tahakkuklardan mesul olmazlar.

Muayene masrafları

MADDE 73. — Gümrük İdresince muayenesine lüzum görülecek eşyanın muayene yerlerine getirilmesi ve buralardan tekrar kaldırılması, kap ve ambalajlarının açılıp kapanması, eşyadan nümune alınması, nümune kaplarının temini ve bunların gümrük lâboratuvarlarına, sıhhi muayene ve ayar kontrol heyetlerine sevki gibi işler ile bu işlerin istilzam ettiği külfet ve masraflar beyanname sahiplerine aittir.

Vergilerin Türk parasıyla ödeneceği ve çekle ödeme

MADDE 74. — Gümrük Vergisi ile Gümrüklerce alınmakta olan sair vergi ve resimler, mal gümrükten çıkmadan önce makbuz mukabilinde Türk parası olarak ödenir. Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin müsaadesiyle Millî bankalar üzerine çekilmiş ve bu bankalarca kabul edilmiş çeklerle Gümrük vergilerinin ödenmesine Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince müsaade olunabilir. Bu takdirde mükellefler ancak çekler muhteviyatının gümrük veznesince tahsili ile vergi ve resim mükellefiyetinden kurtulmuş olurlar.

Üçüncü bölüm - Vergi ve resimlere itiraz

İtiraz sebepleri

MADDE 75. — Gümrük Vergisi tahakkuklarına karşı mükellefler tarafından aşağıda yazılı sebeplerle itiraz olunabilir.

1. Eşyanın tahakkuka esas tutulan teknik mahiyet ve vasıflarının tâyin ve tesbitinde isabetsizlik bulunması;

2. Eşyanın tarifeye tatbik ve temsilinde hata edilmesi;

3. Kıymeti üzerinden vergi veren eşya kıymetinin yanlış takdir olunması;

4. Ticaret muahede ve mukavelelerinin yanlış tatbik edilmiş veya itibara alınmamış bulunması;

5. Muaflik hükümlerinin yerine getirilmemiş veya yanlış tatbik edilmiş olması;

6. Siklet esaslarının tatbikinde hata edilmesi;

7. Eşya menşeinin yanlış tesbit olunması.

Şu kadar ki, verginin tahakkukuna beyanın esas tutulduğu hallerde mükelleflerin (1) ve (3) numara altında gösterilen sebeplerle itiraz hakları yoktur. Bu sebeplerle vâkı itirazlar mercilerince reddolunur.

İtiraz müddeti

MADDE 76. — Muayene memurları yaptıkları tahakkukları beyan sahiplerine veya mümessillerine veya kendilerinin gümrük ajanlarına bildirerek beyanname veya sair tahakkuk evrakı üzerinde imzalarını alırlar.

Mükellefler veya mümessil veya ajanları bu tahakkuklar aleyhine itiraz etmek istedikleri takdirde bu itirazlarını ancak yukarıki fıkrada yazılı imza tarihinden itibaren sekiz gün içinde yapabilirler. Müddetinde itiraz edilmeyen tahakkuklar katîleşir.

Yapılan tahakkuka karşı itirazları olmadığı beyanname veya tahakkuk evrakı üzerinde yazılı ile beyan edildiği takdirde muamele ikmal ve vergi ve resimler tahsil edilerek malların ithaline müsaade olunur ve itiraz hakkı düşer.

Yapılan tahakkuka müddeti içinde itiraz edilmekle beraber malların ihtilâfı hallinden önce ithali istenildiği takdirde bu itirazlar üzerine 77 nei maddede gösterilen muameleleri ikmal etmek ve tahakkuk ettirilen resim ve vergilerle varsa ceza depo edilmek şartıyla bu istekleri kabul ve keyfiyet beyannamelere şerh olunur.

Yapılan tahakkuklar hakkında yukarıki fıkralarda yazılı olduğu vechile kabul veya itirazda bulunulmadığı takdirde itiraz müddetinin devamınca tediye safhası durdurulur ve malın ithaline müsaade edilmez.

İtiraz mercileri

MADDE 77. — 75 nei maddenin 1, 2, 3, 6 ve 7 numaralı bentlerinde yazılı sebeplerden dolayı mükellefler tarafından yapılacak itirazlar tahkim yolu ile tetkik ve hallolunur.

Tahkim istekleri 76 nci maddede tâyin edilen müddet içinde yazılı olarak tahakkukun yapıldığı (Gümrük İdaresine bildirilir. Bu isteklerin İdarece kabul edilebilmesi için mükelleflerin seçtikleri hakemin isim ve adresini göstermeleri ve hakem ücretini tesviye ettiklerine dair makbuz ile ihtilâfın mahiyetine göre, fatura, menşe şahadetnamesi ve diğer lüzumlu evrak ve vesikaları birlikte vermeleri lâzımdır. Nümune gönderilmesi icabeden hallerde bunlar külfet ve masrafı kendilerine ait olmak üzere usulü dairesinde muayene memurlarıyla müştereken çıkarılır ve mühür altına alınır.

Alâkalı gümrük âmiri nihayet üç gün içinde itirazı tetkik ederek karar vermeye mecburdur. Bu karar mükellefin noktai nazarına uygunsa tahakkuk o suretle tashih edilir. İdare âmiri itirazı vârit görmez veya yapılan tatbikten ayrı bir noktai nazara varırsa mütalâasıyla beraber evrak ve nünuneleri mafevkine gönderir. Mafevkler dahi derece derece itirazı yukarıki fıkra dairesinde bitirmedikleri takdirde mütalâaları ile beraber dosya ve nünuneleri Gümrükler Genel Müdürlüğüne gönderirler.

Umum Müdürlükçe keyfiyet tetkik olunarak mükellefin itirazı yersiz görüldüğü takdirde İdarenin müdafaası hazırlanarak ve hakemi seçilerek evrak ve nünuneler 10 gün içinde hakem heyetine gönderilir.

Umum Müdürlükçe mükellefin itirazı yerinde görülürse tahakkukun bu itiraza göre yapılması tebliğ olunur.

Umum Müdürlüğün noktai nazarı hem mükellefin itirazına ve hem yapılan tatbikata uygun düşmezse keyfiyet alâkalı gümrük vasıtasıyla mükellefe bildirilir. Mükellef buna karşı da bildirilen tarihten itibaren beş gün içinde alâkalı gümrüğe müracaat ederek tahkim talebinde ısrar ederse evrak ve nünuneler Umum Müdürlükçe yukarıki fıkra dairesinde hakem heyetine gönderilir.

Hakem heyeti

MADDE 78. — Hakem heyeti, İktisat ve Ticaret Vekilliklerince birlikte seçilecek ve icabında değiştirilebilecek üç komiser hakemden teşekkül eder. Bunlara İstanbul Ticaret ve Sanayi Odasının mütalâası alınarak İktisat, Gümrük ve İnhisarlar ve Ticaret Vekilliklerince tanzim edi-

lecek listeye dâhil olanlardan her ihtilâf için taraflara seçilecek birer eksper hakem ihtihak eder. Bu listelerde zirai, ticari ve smai işlerde ilmi ve tecrübi ihtisasları olanlar ihtisas şubelerine göre zümrelere ayrılarak yazılır. Seçilecek eksper hakemler ihtilâfın mahiyetine göre bu zümrelerden seçilir.

İhtilâfın halli

MADDE 79. — İhtilâf ilk önce iki eksper hakemin tetkikına konur. Bunlar hakem heyeti huzarunda işi müzakere ederler, ittifak ettikleri takdirde kararları heyetçe tescil olunur. ittifak edemedikleri hallerde mesele heyet tarafından tetkik edilir ve ekseriyetle karara bağlanırlar.

Gerek eksper hakemlerin gerek heyetin kararları verildikleri hâdiselere maksur ve katî olup bunlar aleyhine ancak usul noktasından Devlet Şûrasına müracaat olunur.

Hakem heyetinin salâhiyeti

MADDE 80. — Gerek eksper hakemler gerek hakem heyeti kararlarında istinat ettikleri mucep sebepleri gösterirler ve tarife tatbikından doğan ihtilâflarda eşyanın muhtasran teknik vasıflarını ve bu vasıflara göre tarifedeki intibak yerini tâyin ile mükellef olup icthadi mahiyette karar veremezler.

Tahlile itiraz

MADDE 81. — Mükellefler 68 nci maddede mucebince Gümrük lâboratuvarlarında yapılan tetkik ve tahlil neticelerine karşı sekiz gün içinde ve eşya veya nünunesi henüz gümrük eliinde iken itiraz ile ikineci tahlil isteyebilirler.

Birineci tahlil neticeleri muayene memurları tarafından beyan sahiplerine veya mümessil veya komisyonlarına bildirilir ve beyanname veya tahlil raporu üzerinde imzaları alınır. Bu suretle vâkı bildiriliş ikineci tahlil itirazları için başlangıç sayılır.

İkineci tahlil; birineci tahlilin yapıldığı Gümrük lâboratuvarlarında diğer bir kimyager tarafından ve birineci tahlili yapan kimyagerle alâkadarların müşahit sıfatıyla bulundurulabileceği ikineci bir kimyager huzuriyle yapılır. Birineci tahlilin yapıldığı lâboratuvarlarda başka kim-

yager yok ise ikinci tahlil en yakın veya İstanbul Gümrük laboratuvarlarında yapılır. Bu takdirde ikinci tahlilde birinci tahlili yapan kim-yagerin huzuru şart değildir.

İkinci tahlil isteyenlerden haklı çıktığı takdirde geri verilmek üzere beş lira tahlil masrafı alınır.

İkinci tahlil neticeleri katıdır. Şu kadar ki, bu tahlile göre yapılacak tahakkuklara karşı mükelleflerin 75 nci maddenin 2, 3, 6 ve 7 numaralı bendlerinde yazılı sebepler dolayısıyla hakem heyetine müracaat hakları mahfuzdur.

Mükellefler ikinci tahlil neticesinden önce mallarını gümrükten çekmek istedikleri takdirde tahlile esas olacak numuneleri çıkarmak ve birinci tahlile göre tesbit edilecek resim ve vergileri ve varsa cezayı depozito suretiyle yatırmak şartlarıyla bu istekler kabul olunur.

Ahdi ve muafliğa ait hükümlerin tatbikına karşı itiraz

MADDE 82. — 75 nci maddenin 4 ve 5 nci bendlerinde yazılı sebeplerden dolayı mükellefler ittıla tarihinden itibaren 8 gün içinde tahakkuku yapan muayene memurlarının bağlı oldukları en yüksek idare amirine veya başmüdüre veya müdüre itirazda bulunabilirler.

Bu mercilerin verecekleri kararlara karşı da ittilâ tarihinden itibaren beş gün içinde Gümrükler Umum Müdürlüğüne itiraz olunabilir.

Mükelleflerin beyanname veya tahakkuk evrakı üzerinde yapılacak tahakkuka 76 nci maddenin 1 nci fıkrasında yazıldığı şekilde ittilâları bu maddede yazılı itirazlar için de başlangıç teşkil eder.

Dördüncü Bölüm. - Noksan veya fazla alınmış Gümrük Vergileri

Eksik alınmış veya hiç alınmamış gümrük vergileri

MADDE 83. — Gümrük Vergisinin yanlış tahakkuk veya hesap sebebiyle eksik alındığı veya hiç alınmadığı görülürse bu yanlışlıklar düzeltilerek farkı veya vergisi mükelleften istenir.

Mal henüz gümrüğün murakabesi altında bulunan yerlerden kaldırılmamış ise gümrükçe

bu vergi mükelleflerden her zaman istenebilir ve bunlar ödenmedikçe malın geçirilmesine müsaade olunmaz. Mükellefler bu suretle yapılan düzeltmelere ittilâları tarihinden itibaren 75 nci maddenin 1, 2, 3, 6 ve 7 numaralı bentlerinde gösterilen sebeplerden biri ile ve 76 nci maddede yazılı müddetler içinde Hakem Heyetine itiraz ettikleri ve vergi farkını depozito suretiyle yatırarak malı çekmek istedikleri takdirde buna müsaade olunur.

Mal gümrükten çekilmiş bulunduğu takdirde vergi farkları malın gümrükten çekildiği tarihten itibaren ancak üç ay içinde mükelleflerden istenebilir.

Mal gümrükten çıktıktan sonra istenecek vergi farkları mucip sebepleri gösterilerek mükellefe tebliğ olunur. Mükelleflerin bu isteklere karşı tebliğ tarihinden itibaren 75 nci maddenin 1, 2, 3, 6 ve 7 numaralı bentlerinde gösterilen sebeplerden dolayı ve 76 nci maddede yazılı müddetler içinde Hakem Heyetine müracaata hakları vardır. Hesap hatasından dolayı vâkı itirazlar 82 nci maddede yazılı müddetler zarfında ve o maddede yazılı İdare Amirlerine yapılır.

Muafiyet veya inik tarife veya ahdi tenzilâtın tatbikında yapılan yanlışlık sebebiyle hiç alınmamış veya eksik alınmış gümrük vergisi de mükelleflerden üç ay içinde istenebilir. Ancak, muafiyet veya inik tarife tatbiki alâkalı Vekâletten verilmiş vesikalara müstenit ise üç aylık isteme müddeti bu Vekâletçe yanlışlığa ittilâ hâsil edildiği veya muafiyet veya inik tarife tatbikına mütaallik vesikaların hükümsüzlüğü tebeyyün ettiği tarihten başlar. Mükellefler bu husustaki tebliğlere karşı 82 nci madde mucibince itiraz edebilirler.

Yukarıki fıkralarda yazılı tarife tashihlerinin neticesi ceza tatbikını müstelzim görülürse ayrıca ceza da hükmedilir.

Bir lira ve daha eksik vergi farkları istenmez.

Fazla alınan Gümrük Vergisinin iadesi

MADDE 84. — Reisen yapılan kontrol ve teftiş neticesinde Gümrük Vergisinin yanlış tahakkuk veya hesap hatası sebebiyle fazla alındığı anlaşılırsa bu fazlanın geri verilebilmesi yanlışlığın tahsil tari-

hinden itibaren üç ay içinde meydana çıkmasına ve fazla alınan kısmın müstehlike inikâs etmemesine bağlıdır. Bu fazlanın müstehliklere inikâs ettirilmediği ve iadenin sebepsiz bir iktisap sayılamıyacağı hakkında mükeleflere ileri sürülecek iddialar Ticaret mahkemelerince ibraz olunacak müsbit evrak üzerinden tetkik olunur.

Maddi hesap hatası sebebiyle fazla alınmış olan vergiler bu müddet içinde mükeleflere dahi istenebilir.

Bir beyannameye ait bir lirayı geçmeyen vergi farkları hiçbir suretle geri verilmez.

Gümrük Vergisinin tahsil müruru zamanı

MADDE 85. — Gümrük Vergisi tahakkukunun katileştiği malî yılı takip eden beş yıl içinde tahsil olunabilir ve bu müdetin geçmesi ile müruruzamana uğrar.

Ancak vergi ve resimlerin tallük ettiği mallar gümrük elinde veya kontrolü altındaki yerlerde ise bunların bedellerinden vergi ve resim borçları bu müddetin mürurundan sonra da mahsup olunur.

Vergilerin tahsil müruruzamanını dolduran ve kesen sebepler

MADDE 86. — Gümrük Vergisinin tahsil müruruzamanı:

- Mükellefin mal kaçırma yolundaki tasarrufları aleyhine takipler yapılması;
- Alacağın iflâs masasına kaydettirilmesi;
- Mükellefin haczi caiz mallarına haciz konması;
- Tahsile mütaallik takipler aleyhine kanun yollarına gidilmesi;

sebepleriyle durur.

Vergi borcuna mahsuben yapılan tediyeler usulü dairesinde mükellefe, mümessil veya ajantına tebliğ edilen haciz kararı müruruzamanı keser.

Cezayi müstelzim hallerde Gümrük Vergisine ait müruruzaman

MADDE 87. — Vergi matlûbunun taallük ettiği muamele aynı zamanda kanunen cezayi müs-

telzim olduğu takdirde mezkûr matluplar dahi bu kanuna göre müruruzaman haddi daha uzun olmıyan hallerde suça tebaan Türk Ceza Kanununun 102 ve 112 nei maddelerinde yazılı müruruzaman müddeti içinde Gümrük idarelerince takip ve tahsil edilir.

Müruruzamanın durması ve kesilmesi

MADDE 88. — Müruruzaman, onu durduran sebeplerin kalkmasını takip eden günden itibaren durduğu yerden ve kesilmesi halinde, kesilmeyi takip eden günden itibaren yeni baştan işlemeye başlar.

Beşinci bölüm - Ödenmeyen Gümrük vergilerinin ve cezalarının tahsili yolları

Ödenmeyen noksanların tahsil yolu

MADDE 89. — Ödenmeyen Gümrük Vergisi ve para cezaları Tahsili Emval Kanununa göre Gümrük İdarelerince tahsil olunur. Şu kadar ki, tahsilât komisyonlarına ait vazifeler ithalât gümrük müdürlerinde gümrük müdürü, mesul muhasip, muayene başmemuru ve iera ve takip şefi ile mahallî belediye meclisine dâhil bir âzadan toplanacak komisyon tarafından ifa olunur.

Kadrosunda muayene başmemuru ve iera ve takip şefi veya memuru bulunmıyan gümrüklerde onların yerine bu vazifeyi gören memurlar komisyona dâhil olurlar.

Eşyanın teminat hükmünde olması

MADDE 90. — Gümrüğün elinde veya kontrolü altındaki yerlerde bulunan eşya, bunlara terettüp eden Gümrük Vergisi ve gümrüklerce tahsil edilen sair vergi ve resimlerle para cezalarından dolayı teminat hükmündedir.

Bu malların bedeli bunlara terettüp eden vergi ve resimleri temine kâfi gelmediği hallerde geri kalan vergi ve resimler terkin edilir. Ancak malın bedelinden mahsubu yapılamıyan para cezaları mükellefin diğer emvaline müracaat suretiyle Gümrük idarelerince takip ve tahsil olunur.

Üçüncü fasıl

Vergi ve Resim mükelleflerini talik eden haller

Birinci bölüm - Antrepo rejimi

Eşyanın antrepolara konulması

MADDE 91. — Derhal ithal edilmeyecek veya aktarma ve transit suretiyle sevk olunmıyacak eenebi eşya antrepolara konur.

Antrepo açmak ve işletmek hakkı

MADDE 92. — Antrepo açmak ve işletmek hakkı hususi kanunları mucibince imtiyaz ve inhisar halinde muayyen hakiki veya hükmi şahıslara verilmiş olan yerlerde antrepolar bunlar tarafından tesis ve temin olunur.

Sair yerlerde bu hak belediyelere aittir.

Belediyelerin bu haklarını kullanmadıkları veya belediye teşkilâtı olmıyan veya belediye hududu dışında kalan yerlerde ticari icap ve ihtiyaçlara göre lüzumlu antrepolar gümrüklerce temin ve idare olunur.

Mahsus antrepolar

MADDE 93. — Parlıyan veya patlıyan veya tabiatları iktizası birlikte buldukları diğer eşya için tehlikeli veya zararlı olan veya iyi muhafazaları için hususi tertip ve tesislere lüzum gösteren maddelere mahsus antrepolar açılır ve bu türlü eşya umumi antrepolara konamaz.

İtibari veya muvakkat antrepolar, kabine - antrepolar

MADDE 94. — Ağır veya çok yer kaplıyacak veya antrepo masraflarına değmiyecek neviden olan eşyanın mal sahiplerince gösterilecek yerlere konmasına ve buraların antrepo itibar edilmesine gümrükçe müsaade olunabilir. Bu türlü eşyanın cins ve neveleri Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince tâyin olunur.

Hükümetin müsaadesiyle açılmış olup yabancı eşyanın da teşhir edileceği sergi yerleri gümrük idaresince muvakkat bir zaman için antrepo ittihaz edilebilir.

Bakımları hususi bir itinayı icabettiren ve neveleri Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince tâyin

olunan bazı eşyanın umumi veya mahsus antrepolar dahilinde veya antrepo sahibine ait diğer bir binada kabine antrepo denilen hususi mağazalara konmasına gümrükçe müsaade olunabilir.

Posta vasıtası ile gelen kolilerin gümrük muameleleri ikmal edilerek mürselünileyhleri tarafından ithal edilinceye kadar veya mürselünileyhleri tarafından alınmamaları hasebiyle beynelmîl mukaveleler ve hususi kanunları mucibince tekrar mahreçlerine iade olunacakları zamana kadar muhafaza edildikleri yerler ve mahaller hakiki antrepo hükmünde sayılır.

Antrepolarda aranacak şartlar

MADDE 95. — Antrepo ittihaz edilecek binalarda aşağıdaki vasıf ve şartlar aranır.

a) İnşaat ve tesisat itibariyle eşyanın iyi muhafazasına elverişli olmak;

b) Muayen bazı nevi eşyaya mahsus olanlar, tahsis edilecekleri maddelerin hususiyetlerine göre, ayrıca lüzumlu fennî tesisat ve vasıtaları hazır bulunmak;

c) Lüzumu gümrükçe kabul edilen giriş ve çıkış kapılarından başka menfezleri eşya çıkarılmasına müsait olmıyacak tarzda kapatılmış olmak;

d) Diğer binalardan ayrı olmak;

e) Deniz kenarında veya demiryolu hattı üzerinde veya nakil vasıtalarından sevkedilecek eşyanın geçeceği yollar itibariyle gümrük kontrol ve murakabesinin kolaylıkla yapılmasına müsait vaziyet ve mevkide bulunmak;

f) Eşyanın antrepo içinde nakli, istifi, tartılması, ölçülmesi gibi ambareçlik hizmetlerinin yapılmasına ve nakil vasıtalarına yükletilmesine ve boşaltılmasına mahsus fennî tesisat ve vasıtalarla mücehhez bulunmak.,

Antrepo sahipleri açtıkları antrepolarda gümrük haklarının emniyeti ve eşyanın iyi muhafazası bakımlarından Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince lüzum görülecek sair tesisat ve tadilatı yapmakla mükelleftirler.

Antrepo İdarelerinin mükellefiyetleri

MADDE 96. — Antrepo işletenler antrepolar içinde gümrük muamelelerini yapmak veya dışında gümrük kontrol ve muhafaza işlerini görmekle vazifeli gümrük memurlarının vazife görecekleri büroları ve kulübeleri ve buraların

aydınlatma ve ısıtma ihtiyaçlarını ve vazife görenlerin maaş ve ücretleri ile gidip gelme yol masraflarını temin ile mükelleftirler.

Hususi kanunlarında sarahat olmayan hal-lerde veya bu İdarelerin müsaadesi üzerine hu-susi şahıslar tarafından açılmış ve işletilmiş ant-repolarda ile Belediyelere ait antrepolarda yukar-da yazılı ihtiyaçlar buraları işletenler tarafın-dan temin olunur. Ancak ticareti inkişaf ede-memiş yerlerde, antrepo işletenler İeravekilleri Heyeti kararıyla bu mecburiyetlerin bir kısmın-dan istisna edilebilir.

Antrepo İdarelerinin mesuliyetleri

MADDE 97. — Antrepolara konan eşyanın girerken gümrükçe tesbit edilmiş olan miktar-ları gümrük vergisine esas tutulur.

Şu kadar ki umumî ve mahsus antrepolara konan eşyanın mahiyetine göre vukuu tabii olan fireler ile gümrüğün müsaadesi üzerine yapılan temizleme, ayıklama gibi ameliyelerden ileri gelen eksiklikler için vergi ve resim aranmaz. Kezalik antrepo sahiplerinin ihtiyarlarında ol-maksızın mücbir sebepler altında zayı olduğu veya çaldığı Mahkeme kararıyla tesbit olan eksikliklerden dolayı da vergi ve resim isten-mez. Ancak eşya gümrüklenmiş kıymeti üzerin-den sigorta ettirilmiş ise vergi ve resimler ara-ur.

Yukarıki fıkralarda yazılı sebepler haricin-de husulê gelen eksiklikler ile itibari antrepo-larda her ne suretle olursa olsun vukubulan zayıat ve fireler kabul edilmez, bunlara terettüp eden vergi, ve cezalar antrepo sahiplerinden alı-nır.

Tabiatleri icabı fire veren eşya ile antrepo-larda icrasına müsaade edilen manipülasyonlar-dan dolayı zayıat veren maddeler için Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti muayyen bir fire ve zayı-at nispeti tesbitine salâhiyetlidir.

Teminat

MADDE 98. — İtibari antrepolara konacak eşyanın gümrük ve sair tâbi olduğu vergi ve re-simler teminata bağlanır.

Hususi şahıslar tarafından işletilen umumî ve mahsus antrepolara konan eşyadan dolayı bu kanun hükümleri dairesinde antrepo sahip-lerine terettüp edebilecek mali mesuliyetlere

karşılık olmak üzere Gümrük ve İnhisarlar Ve-kâletince antrepo sahiplerinden teminat istene-bilir.

Antrepolarda Gümrük kontrol ve murakabesi

MADDE 99. — Umumi ve mahsus antrepola-rın giriş ve çıkış kapıları ve mal alıp vermeye hadim tesis ve tertipleri Gümrük İdaresince de kilit veya mühür altında bulundurulur.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti resmî teşek-küller tarafından işletilmekte olan antrepolarda bu tedbirlere müracaattan sarfınazar edilebilir.

Gümrükçe yukarıki fıkra mucibince alma-cak ihtiyat ve kontrol tedbirleri antrepo sahip-lerinin gümrüğe karşı olan mesuliyetlerine iştiraki tazammun etmez.

Gümrük idaresi, antrepolarda gümrük hak-larını koruyacak sair tedbirleri almaya ve bu idarelerin kayıtlarını ve vesikalarını tetkik ve teftiş etmeye ve her zaman buralara girerek eş-yayı yoklamaya salâhiyetlidirler. Antrepo idare-leri de bu kayıtları, vesikaları salâhiyetli güm-rük memur ve müfettişlerine ibraza, antrepoları açmaya ve aranan eşyayı göstermeye ve yapıla-cak yoklamaları kolaylaştırmaya mecburdurlar.

Antrepo idarelerinde tutulacak ithal ve ih-raç kayıt ve muhasebeleri gümrük kontrol ve murakabesini temin edecek şekil ve usullere uy-gun olmak lâzımdır.

Antrepo müddetleri

MADDE 100. — Umumi ve mahsus antrepo-larda eşya en çok beş, itibari antrepolarda iki yıl kalabilir.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti, makbul ve mücbir sebepler dolayısıyla ve eşyanın iyi bir halde bulunması şartıyla bu müddetleri bir yıl daha uzatabilir.

Bu müddetler sonunda eşyanın yabancı mem-leketlere ihraçı, veyahut ithali memnu nevi-den değilse - Gümrük ve tâbi olduğu sair ver-gi ve resimleri ödenerek ithali lâzımgelir. Aksi takdirde umumî ve mahsus antrepolardaki eşya-nın malûm ise sahiplerinin ikametgâhlarına meçhul ise ilân suretiyle keyfiyet tebliğ edilir; Bu tebliğden itibaren bir ay içinde ihraç veya vergi ve resimleri ödenerek ithal olunmayan eş-ya hakkında 137 nci madde hükümleri dairesinde muamele olunur.

İtibari antrepolarda, kanuni müddeti içinde memlekete ithal veya memlekettten ihraç edilmiyen eşyanın Gümrük ve sair vergi ve resimleri katı olarak tahakkuk ettirilerek teminatlarından mahsup suretiyle irat kaydolunur.

Yolcu beraberinde getirilip gümrükte bırakılan eşyanın gümrüklerde kalabileceği müddetler üç aydır. Bu müddet zarfında kaldırılmayanlar gümrüğe terkedilmiş sayılır ve 137 nei madde hükümleri tatbik olunur.

Eşyanın bir antrepodan diğerine nakli

MADDE 101. — Eşyanın bir antrepodan diğer antrepoya nakline mal sahibinin teminat ve mesuliyeti altında olarak Gümrükçe müsaade olunur.

Bu husustaki muamele şekil ve usulleri Gümrük ve İnhisarlar Vekilligince tâyin edilir.

Ancak 100 neü maddede yazılı müddetler eşyanın ilk antrepoya girdiği tarihten hesap edilir.

Antrepolarda yapılabilecek ameliyeler

MADDE 102. — Umumi ve mahsus antrepolarda gümrük nezareti altında kap tamiri ve yenilenmesi, eşyanın havalandırılması, kalburlanması gibi iyi muhafazası bakımından lüzumlu veya yeni çeşitler yapılması, karıştırılması, büyük kaplardan küçük kaplara boşaltılması, nümune çıkarılması gibi ticari icaplara uygun ameliyeler geçirmesine ve işlenmesine müsaade olunabilir.

Tekrar ihraç eşyasına mahsus olmak üzere, menşeleri başka başka olan yabancı memleketler eşyasının yekdiğerine veya Millî eşya ile karıştırılmasına da müsaade olunur.

Bu hususta Millî menfaatlerin ve beynelmilel mukaveleler hükümlerinin ihlâl edilmemesi esastır.

Kezalik bu ameliyelere Gümrükçe müsaade verilebilmesi için antrepo mahallerinin gümrük mürakabesinin emniyetle ifasına elverişli bulunması lâzımdır.

Antrepolarda tadat, noksan ve fazlalar

MADDE 103. — Antrepo mevcutları her sene gümrükçe sayılarak kontrol edilir. Bütün eşyası sayılamıyacak kadar çok olan büyük antrepolarda bu yoklamalar bazı kısım ve nevilere ay-

rılmak suretiyle ençok üç sene içinde ikmal olunur.

Yoklamalar neticesinde meydana çıkan eksiklerin gümrük ve sair vergi ve resimleri antrepo sahiplerinden tahsil ve bu hususta terettüp edecek ceza hükümleri ayrıca tatbik olunur. Fazla çıkan eşya hakkında, Gümrük idaresince 137 nei maddede yazılı hükümler dairesinde muamele apılır.

Antrepo rejiminde beyan ve muayene

MADDE 104. — Antrepo rejimine tâbi tutulması istenilen eşyayı sahip veya mümessilleri veya nâkilleri 58 nei maddede yazılı müddet içinde Gümrük İdaresine beyan etmekle mükelleftirler. Bu husustaki beyanlar ile gümrük kontrol ve muayeneleri ithal rejimine tâbi eşyanın beyan ve muayenesi hakkındaki 2 nei faslın 1 ve 2 nei bölümleri hükümleri dairesinde icra edilir.

Beyan ile muayene neticesi arasında görülecek fark ve mübayanetler hakkında vuku bulacak itirazlar yine aynı faslın 3 neü bölümünde yazılı esaslara göre tetkik ve hallolunur.

Antrepolardaki eşyanın ithali

MADDE 105. — Antrepolardan memlekete ithal edilecek eşya hakkında 3 neü kısım 2 nei fasıl hükümleri tatbik olunur.

Şu kadar ki, antrepo beyannamesine ve gümrükçe yapılan tetkiklere uygun görülen ithal beyannamesinde yazılı eşya gümrükçe tekrar sayılmaz ve tartılmaz. Ancak mal sahipleri istedikleri veya antrepoda yapılan ameliyeler dolayısıyla girişte tesbit edilen miktarlarda ve vergiye esas tutulacak sıklıkta değişiklik husule geldiği hallerde eşya miktarları yeniden tesbit olunur ve bulunacak neticeye göre vergi ve resimler hesap edilir. Cins ve nevi hususuna gelince ancak şüphe halinde kaplar tekrar açılarak usulü dairesinde muayene ve tahkik olunur.

Antrepolardaki eşyanın devri

MADDE 106. — Antrepolara konan eşyanın başka bir şahsa devri için devreden ile devralanın keyfiyeti gümrük formülüne uygun bir yazı ile müştereken beyan eylemeleri lâzımdır.

Bu takdirde bu eşyanın vergi ve resim mükellefiyetleri devralana terettüp eder.

Gümrük İdaresinin mesul olamayacağı haller

MADDE 107. — Gümrük İdaresi, taksirsiz yangınlar ile sair âfetlerden ve müebir sebeplerden ve eşyanın tabiatı iktizası kokmasından ve bozulmasından dolayı gümrüğe ait antrepolara konmuş eşyada vuku bulacak hasar ve ziyalar için mesul tutulamaz.

Gümrük antrepo ve hamal ücretleri

MADDE 108 — Gümrüğe ait antrepolara konacak eşyadan alınacak ardiye ücreti Gümrük ve İhisarlar ve Ticaret Vekâletlerinin teklifi üzerine İeravekilleri Heyetince tâyin olunur.

Hammal ücretleri zarfların açılıp kapanması ve sair bu gibi hizmetler hakkındaki tarifeler her Gümrük İdaresi için Ticaret Vekâletince memur edilecek bir zatın riyaseti altında mahallî ticaret odasından ve belediyesinden ve ticaret odası bulunmayan yerlerde yalnız Belediyeden ve belediye teşkilâtı olmayan yerlerde de oradaki veya en yakın mahaldeki ihtiyar heyetinden müntehap birer âzadan ve Gümrük İdaresinin bir memurundan teşkil edilecek hususi komisyonlar marifetiyle tanzim ve Ticaret Vekâletince tasdik edildikten sonra tatbik olunur.

Ticaret Vekâleti bu tarifelerin ihtiyaca göre tadil veya yeniden tanzimlerini talebe salâhiyetlidir.

Bu masraflar ve ücretler gümrük muameleleri bitince icabeden taraflara tesviye edilmeye mal teslim olunmaz.

İkinci Bölüm - Transit Rejimi

Transitin tarifi

MADDE 109 — Türkiye'nin hâkimiyeti haricinde olan ülkelerden gelip aktarmalı veya aktarmasız, antrepoya konarak veya konmaksızın, tahliye ve tekrar tahmil edilerek veya edilmeksizin, nakliye tarzı değiştirilerek veya değiştirmeksizin Türkiye'den geçen ve bu geçişi Türkiye'nin hududu haricinde başhyan ve biten tam bir seferin cüz'ünden ibaret bulunan şahıslar, eşya, gemiler, arabalar, vagonlar ve sair nakliye vasıtaları Türkiye'de transit halinde sayılır.

Türkiye'de transit suretiyle yapılan nakliyat transitin icabettirdiği muhafaza ve idare

masraflarına karşılık teşkil eden resimler haricinde gümrük ve sair vergilere tâbi değildir.

Transit nakliyatında müddet ve vergilerin temini

MADDE 110 — Türkiye'den transit olarak geçirilecek eşya ve nakil vasıtalarına ait vergilerin ilk hudut gümrüğünde muamelesinin ikmal tarihinden itibaren 6 ay içinde tekrar yabancı bir ülkeye ihracında reddedilmek üzere teminata bağlanması şarttır.

Gümrükçe lüzum görüldüğü takdirde eşya kaplarına kurşun mühür takılır.

Gümrüklerce hayvanların sürü halinde ve yaya olarak Türkiye'den transit geçirilmesi için alâkalı vekâletlerin müsaadesi aranır. Bu sürüler tâyin olunacak yollardan sevk edilir ve ithal hudut gümrüğünce bunların turnaklarına veya kulaklarına ayniyetlerini tesbit için damga veya zamba veya sair münasip alâmetler ve işaretler koydurulabilir.

Transitte beyan ve muayene

MADDE 111. — Türkiye'den transit olarak geçirilecek eşya ve nakil vasıtaları ilk giriş gümrüğüne beyan edilir ve gerek giriş gerek çıkış gümrüklerince usulü dairesinde muayene olunur.

Beyanlar ile gümrük muayeneleri 3 neü kısmın 2 nei faslında yazılı ithalât eşyasına ait esaslara uygun bir surette yapılmak lâzımdır.

Demiryolları ile transitte kolaylıklar

MADDE 112. — Demiryolları ile yapılacak transit nakliyatında 27 nei maddede yazılı esaslara göre muamele olunur ve kuvvetli şüphe olmadıkça eşya muayene edilmeksizin vagon ve arabalara veya eşya kaplarına kurşun mühür takmakla iktifa olunur.

Demiryolları İdaresinin mesuliyeti baki kalmak şartıyla bu vasıtalarla naklolunacak transit eşya ve vasıtaları için 110 neu maddede yazılı teminat aranmaz. Bu kolaylıklar 30 neu maddenin son fıkrasında yazılı sair vasıtalarla yapılacak nakliyata da Gümrük ve İhisarlar Vekâletince kısmen veya tamamen teşmil olunabilir.

Teminatın çözülmesi

MADDE 113. — Transit geçirilen eşya ve vasıtaların 110 neu maddede gösterilen müddet

içinde tekrar yurt dışına çıkarıldığı usulüne uygun olarak gümrüğe ispat edilmezse, vergiler ilgililerden tahsil ve irat edilir.

Vergileri önceden tahakkuk ettirilmemiş bulunan hallerde, Gümrük Vergisi, eşyanın tarifede dâhil bulunduğu fasıldaki zümrenin en yüksek haddi üzerinden hesaplanır.

Türkiye sınırları içinde mücbir sebeplerden dolayı telef ve zaıfı olan transit eşyası ile transit nakil vasıtalarının vergileri alınmaz. Eşyanın bozulması veya hasara uğraması bu hükmün dışındadır.

Mücbir sebepler ve doğrudukları telef ve ziyalar mahkeme ilâmiyle ispat edilir. Telef ve ziya doğuran mücbir sebepler meşhut suç şeklinde işlenmiş gasp ve yağma olursa, hazırlık tahkikatı üzerine Cümhuriyet Müddeiumumilerince alâkâlılara verilecek bir vesika ile ve eğer bu telef ve ziya herkesçe bilinen ve duyulan başka türlü hâdiseler yüzünden olmuşsa, o yerin idare heyetince tahkik edilerek verilecek bir mazbata ile de ispat olunabilir.

Alâkâlılar, yukardaki vesika veya mazbatayı ilgili Gümrük İdaresine verirler. Gümrük İdareleri, lüzumunda bunları veren makamlarla muhabere ederek, eksikleri tamamlandığında, bahse mevzu eşyanın vergi kaydını siler, teminat almışsa geri verir.

Transit nakil vasıtalarının telef ve ziya idare heyeti mazbatasıyla ispat edilebilir.

Teminat ve muayeneden müstesna olan gemi ve seferler

MADDE 114. — Yabancı memleketlerden getirdiği yük ve yolcu çıkarmak veya yabancı limanlara yük ve yolcu almak için Türk limanlarına gelen ve Türk kara sularında seferler yapan yabancı deniz nakil vasıtaları ile yabancı limanlar arasında seferler icra eden Türk gemilerinin transit halindeki nakliyatı ve seferleri 110 ve 111 nci maddelerde yazılı gümrük muayene ve teminatından müstesna tutulabilir.

Bu madde hükmü hava gemilerinin transit halindeki nakliyatı ve seferleri hakkında da ca-ridir.

İnhisara tâbi ve ithali memnu eşyanın transit

MADDE 115. — İnhisar altında bulunan veya Türkiye'ye ithali yasak olan eşya ancak De-

miryolları ve resmî teşekküllere idare olunan nakil vasıtaları ile transit edilebilir.

Şu kadar ki, Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti teminat altında sair vasıtalarla da bu gibi eşyanın transidine müsaade verebilir.

Yabancı memleketlere aktarma

MADDE 116. Türk limanlarında vasıta değiştirerek denizyolu ile yabancı bir limana aktarma edilecek eşya nakil veya sahipleri tarafından Gümrüğe beyan olunur.

Bu suretle transit sevkedilecek eşyanın şüphe hali müstesna olmak üzere gümrük muameleleri bunların kaçırılmasına veya tebdiline mâni olacak tedbirlere inhisar ettirilebilir.

Türkiye'ye ithali inhisar altında veya yasak veya yüksek vergiye tâbi olan eşya muayene edilmekle beraber mevridine vüsülü tevsik edildiği takdirde iade edilmek üzere teminata bağlanabilir.

Türk limanlarına aktarma

MADDE 117. — Bir Türk limanında vasıta değiştirerek denizyolu ile diğer bir Türk limanına doğrudan doğruya aktarma edilecek yabancı eşya gümrüğe beyan olunur.

Bu türlü eşya muayene edilerek teminat altında sevk olunur.

Muntazam seferli nakil vasıtalarında gümrük muayenesi eşyanın kaçırılmasına veya tebdiline mâni olacak tedbirlere inhisar ettirilebilir ve bunlar için teminat istenmiyebilir.

Aktarma suretiyle eşya gidecek gümrüğün salâhiyetli olması

MADDE 118. — Yukarıki madde mucibince bir malın diğer bir Türk limanına aktarma suretiyle sevki için gideceği liman Gümrük İdaresinin o eşyaya ait gümrük muamelesini yapmaya salâhiyetli bulunması şarttır.

Eşyanın iç veya sahil gümrüklere sevki

MADDE 119. — Deniz, kara ve hava yoluyla getirilen yabancı eşyanın diğer salâhiyetli Gümrük İdaresi bulunan bir iç veya sahil şehire sevki kara yoluyla yapılacak transit hakkındaki hükümlere tâbidir.

Antrepodan transit veya aktarma

MADDE 120. — Gümrük muamelesi gideceği yerde yapılmak üzere antrepodan çıkarılarak diğer bir iç veya sahil gümrüğe gönderilecek eşya hakkında kara veya denizyoluyla doğrudan doğruya aktarma edilecek eşya hakkındaki hükümler tatbik olunur.

İthal için beyan olunmuş eşyanın transit veya aktarması

MADDE 121. — İthal için beyan ve beyanamesi Gümrükçe tescil edildikten sonra yabancı bir ülkeye veya diğer salâhiyetli bir Gümrük İdaresi bulunan mahalle karadan veya denizden sevki istenilen eşyanın Gümrükçe yapılan muayenesi neticesinde cezayı müstelzim bir hal görülmediği takdirde bu istek kabul ve eşyanın yukarıki maddelerle yazılı esaslar dairesinde sevkine müsaade olunur.

Cezayı müstelzim hallerde bu isteğin kabulü, para cezasının ödenmesine bağlıdır.

İthal için beyan ve beyanamesi gümrükçe tescil edilmiş eşyanın gümrüğe terkî, yalnız Gümrük Vergisi ile gümrükçe alınan sair vergilerin ödeme mükellefiyetini düşürür.

Üçüncü bölüm - Muvakkat kabul ve ithal rejimi

Muvakkat kabul usulüne tâbi eşya

MADDE 122. — 21 nci maddenin 12/a fıkrası mucibince Türkiye'de az veya çok bir işçilik gördükten sonra mamul bir halde tekrar Türkiye'den ihraç edilmek üzere muvakkaten ithal olunacak eşya, ithalât eşyası hakkındaki hükümlere göre gümrüğe beyan edilir.

Bunların beyannamelerinde Türkiye'de geçirecekleri işçiliğin mahiyeti ve tekrar ihraçlarında Gümrük İdaresince aynıyetlerini veya muadillerini tâyin ve tesbite yarımacak vasıfları ve bu husustaki nispet ve esaslar da gösterilir.

Gümrükçe bu beyanların sıhhati ithalât eşyası hakkındaki hükümler dairesinde kontrol ve eşyanın tâbi olduğu vergi ve resimler hesap ve beyanname üzerinde tesbit edilmekle beraber aynıyetlerini tahkika yarımacak vasıflar ve esaslar da gösterilir.

Bunların tesbit edilen vergi ve resimleri tekrar ihraçatlarında mahsup ve reddolunmak üzere usulü dairesinde teminata bağlanır.

Muvakkaten ithal olunacak eşya

MADDE 123. — Bu kanunun 21 nci maddesinin 12 numaralı bendinin (b) den (k) ya kadar olan fıkralarında yazılı maksatlarla, muvakkaten ithal edilip muayyen müddetleri içinde tekrar ve aynıen ihraç olunacak eşya hakkında da yukarıki madde hükmü tatbik olunur.

Şeyyahlara ait nakil vasıtaları ile hududa yakın şehir ve kasabalar arasında yolu ve eşya naklinde kullanılan vasıtalar hakkında beyanname yerine Gümrük İdaresince tesbit veya bu hususlarda beynehümel mahiyette olarak kabul edilmiş triptik, gümrük geçiş karnesi veya pasayan gibi vesikalar kullanılması caizdir.

Gümrük İdaresinin nezaret ve kontrolü

MADDE 124. — Gümrük İdaresi icabı halinde 122 ve 123 nci maddelerin hükümlerine tevfikan muvakkat olarak ithal edilen eşyayı imal edildikleri veya teşhir veya kullanıldıkları yerlere kadar nezaret altında sevk edebileceği gibi bu amelîyeleri kontrol altına almaya veya masrafı mal sahiplerine ait olarak bunların üzerine aynıyetlerini tahkika medar olacak alâmetler, işaretler koymaya ve kurşun mühür takmaya dahi salâhiyetlidir.

Muvakkaten ithal edilmiş eşyaların antrepolara konması

MADDE 125. — Tekrar ihraç kaydıyla 122 ve 123 nci maddelere göre muvakkaten ithal edilmiş eşyanın muayyen olan ihraç müddeti içinde antrepolara konması caizdir. Bu takdirde antrepoya ithali tekrar ihraç hükmünde sayılarak gümrükçe girerken alınmış olan teminat geri verilir.

21 nci maddenin 12 numaralı bendinin (L) fıkrası mucibince ithal edilen ve Türkiye'de kaza neticesi olarak parçalanmak veya yanmak gibi herhangi bir suretle kullanılmıyacak hale gelen ve sahibi tarafından harice çıkarılması istenilmeyen nakil vasıtalarından, mahalli Hükümette terkedildiği en büyük mülkiye emirleri tarafından tasdik olunmak şartıyla, sahibinden ve bunların Hükümetçe elden çıkarılması halinde dahi Hükümetten veya alanlardan vergi ve resim aranmaz.

Sahibi bu enkazı sattığı veya Hükümetten

başkasına bedelsiz devrettiği takdirde, satıldıkları veya devredildikleri hallerinde temsil edilecekleri tarife maddesi üzerinden ithalât eşyası gibi vergilerini ödemekle mükeleffir.

Dördüncü fasıl

İhracat rejimi

Birinci bölüm - Beyan ve istisnaları

Katı ihraç

MADDE 126. — Türkiye'den yabancı ülkelere çıkarılacak Millî veya Gümrük Vergisi ödenmek şartıyla millileşmiş eşya Gümrük idarelerine formülüne uygun iki nüsha beyanname ile beyan olunur.

Bu beyannamelerde, eşyanın haricî ticaret istatistiklerinin tanzimine esas olmak üzere cinsi, nev'i, miktar ve kıymeti, ihraç edileceği memleket ve gümrük muayene ve kontrolü bakımından lüzumlu sair izahat bulunur.

Aşağıdaki eşya beyannameden müstesnadır :

a) Yolcu ve seyyahların yanlarında taşıdıkları zat ve ev eşyası ile fen ve sanat sahiplerinin ve amelenin sanatlarını icra için beraberlerinde götürdükleri alet ve edevat ve ticari kıymeti haiz olmayan nünuneler.

(Bunlar için şifahi beyan ile iktifa olunur).

b) Deniz, kara ve hava nakil vasıtalarına verilecek komanyalar;

(Bunlar gümrükçe tâyin olunacak formülüne uygun bir vesika ile sevk edilir).

c) Kara hududuna yakın mahallerdeki köy ve kasabalar ile pazarlardan hududun diğer tarafındaki halkın kendi istimal ve istihlâkleri için tedarik ve birlikte ihraç ettikleri mahsul, mamûl ve hayvanları ve bu mahallerdeki Türk ahâlisinin hududun diğer tarafındaki köy, kasaba ve pazarlara satmak üzere birlikte götürdükleri kendi mahsul, mamûl ve hayvanları;

(Bunların miktarca ticaret emtiası mahiyetini iktisap etmemesi şartıyla).

d) Nâ'sı havi tabutlar ile çelenk ve çiçekler;

e) Kurye çantaları ve Türkiye nezdindeki yabancı devletler sefirleri ile diplomasi muafıklarından istifade eden maslahatgüzar ve deleghe heyetlerine ait zat ve ev eşyası;

(Bunlar için Hariciye Vekâletiyle müştereken tesbit edilmiş «Kurye listeleri» ve sefaret takrirleri kabul olunur).

f) Ticari bir mahiyet arz etmeyen sair eşya ihracatı;

(Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin müsaadesi ve tesbit edeceği usul dairesinde muamele-ye tâbi tutulur).

Muvakkat ihraç

MADDE 127. — Türkiye'den çıkarıldıktan sonra tekrar getirilmek üzere muvakkaten ihraç edilecek eşyanın geri getirileceği ve yabancı memleketlere ne maksatla çıkarıldığı ve gittiği memlekette ameliye göreceğ ise bunun mahiyeti ve geri getirilme müddeti beyannamelerde tasrih edilmekle beraber bunların geri getirildiklerinde ayniyetlerini tesbite yarıyacak vasıfları, alâmetleri ve işaretleri de gösterilecektir.

Bu vasıflar, alâmetler ve işaretler kâfi görülmiyen hallerde gümrükçe masrafı ihracatçıya ait olmak üzere bunlara yeniden alâmetler, işaretler konulabilir.

Yabancı memleketlere seyahat eden ve asli iakmetgâhı Türkiye'de bulunan Türk ve yabancıların kendilerine ait nakil vasıtaları ile hududa yakın muntikalarda komşu memleketlere eşya ve yolcu naklinde kullanılan diğer nakil vasıtaları için Gümrük idaresince tesbit veya bu hususlarda beynelmilel mahiyette olarak kabul edilmiş triptik, gümrük geçiş karnesi veya pasavan gibi vesikalar kullanılması caizdir.

İkinci Bölüm - Muayene

Muayenenin ne bakımdan ve nasıl yapılacağı

MADDE 128. — İhraca ait beyanlar, gümrük haklarının korunması ve diğer hususi kanun ve nizamnamelerle konmuş yasaklık, tahdit ve takyit ve sair tedbirlere mütaallik hükümlerin tatbiki bakımından gümrükçe ithal beyanları hakkındaki usul ve esaslar dairesinde kontrol edilir.

Beşinci Fasıl

Posta Rejimi

Posta müraselelerinde gümrük kontrolü

MADDE 129. — Posta vasıtasıyla Türkiye'

ye ithal veya Türkiye'den ihraç veya transit edilecek eşyanın gümrük kontrolü ve bu eşyaya terettüp eden vergi ve resimlerin tahakkuku işleri Gümrük İdarelerince yapılır.

Tahakkuk ettirilen vergiler mahal ve icaba göre Gümrük veya Posta İdarelerince tahsil olunur.

Gümrük muamelelerinin nasıl yapılacağı posta müraselelerine ve bunların gümrük formalitelerine mütaallik milletlerarası anlaşma esasları dairesinde Gümrük ve İnhisarlar ve Münakalâ Vekâletlerince birlikte tesbit olunur.

Deklarasyon anduanlar

MADDE 130. — Posta müraselelerinde mürsillerce tanzim ve irsal olunan gümrük beyannameleri, bu kanuna göre ithal, ihraç ve transit beyannameleri yerine geçer ve bunlara terettüp eden hukuki hükümlere esas ve mesnet teşkil eder.

Türkiye'ye ithal edilecek eşyaya ait bu vesikaların vuzuhsuz veya eksik görüldüğü hallerde gümrükçe gerekli muamelesi yapılmak üzere eşyanın mürselünilehleri tarafından ayrıca beyan edilmeleri istenebilir.

Gümrük kontrol ve muamelesinin istisnaları

MADDE 131. — Muhabere evrakı ile matbualar (Moda Mecmuaları hariç) gümrük kontrolüne tâbi değildir. Şüphe hali müstesnadır.

Ölçü ve tartı aletlerinin temini

MADDE 132. — Gümrük muamelelerinin yapılması için lüzumlu bürolar ve tartı, ölçü aletleri ve tahlil yerleri ve buraların aydınlatma ve ısıtma ihtiyaçları bedava olarak Posta İdarelerindeki usul ve esaslar dairesinde kontrol edilir.

Altıncı fasıl

Hudut rejimi

Hudut ticareti gümrük formaliteleri

MADDE 133. — Kara hudutları muntakası ahalisinin yapacakları ithal ve ihraçlara mütaallik gümrük formalitelerini Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti bu muntakanın ihtiyaçlarına ve

icaplarına uygun düşecek surette sadeleştirebilir.

Hudut muntakaları komşu Devletlerle akdedilecek anlaşmalarda sahası fâyin edilmiş olan yerlerde beş kilometreyi geçemez.

Bu kolaylıklar aşağıda yazılı münasebetsizlere inhisar eder:

1. Hudut muntakası ahalisinin hududun diğer tarafındaki arazilerinde yetiştirdikleri mahsullerinin ve yetiştirecekleri mahsullere ait tohum, fide ve emsali ile bunların iyi yetiştirilmesi için lüzumlu maddelerin ve ziraat ve nakil alet ve vasıtalarının ve hayvanlarının ve mütat kaplar ve örtülerin ithal ve ihraçı;

2. Bu muntaka ahalisinin rây hakkı bulunan ve bu hakları mukavelelerle tanılan meralarda rây etmek üzere huduttan geçirecekleri hayvan sürülerinin ve bunların yavru ve mahsullerinin ithal ve ihraçı;

3. Ziraat âlat ve edevatının tamir maksadıyla ithal ve ihraçı;

Bu madde gereğince tatbik edilecek kolaylıkların suiistimal edildiği yerlerde Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti bu kolaylıkları tahdit, takyit veya refedebilir.

Bazı eşya nakil ve satışının kayda tâbi tutulabileceği

MADDE 134. — Kaçakçılık ve hileye müsait olan hudut muntakalarında kaçağı setre yarıyan Millî veya millileşmiş mamûl ve mahsullerin bu muntaka dâhilindeki köyler ve kasabalar arasında naklini ve bunların satışını Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti lüzum göreceği murakabe kayıt ve usullerine tâbi tutabilir.

Yedinci fasıl

Denizden kurtarılan eşya

Kazaya uğriyan gemiler

MADDE 135. — Kaza veya hava muhalefeti sebebiyle Türk kara sularında yükünü atmamak, karaya çıkarmak veya başka bir gemiye aktarmak mecburiyetinde kalan yerli ve yabancı gemilerin kaptanları keyfiyeti en seri vasıta ile bulunduğu mahalle yakın gümrük veya diğer resmî makamlara haber vermeye ve bu yükleri alan ve

toplıyan gemilerin kaptanları da ilk vâsıl oldukları Türk limanındaki Gümrük İdaresine bunları bildirmeye mecburdurlar.

Eşyanın tesbit ve tasfiyesi

MADDE 136 — Türk kara sularında kazaya uğrıyan gemilerden çıkarılan veya denizden toplanan dahili ticaret eşyasına gümrükçe müdahale edilmez; yabancı eşya çıkarıldıkları yerde sahip veya nâkilleri tarafından muhafaza ve gümrükçe nezaret altına almır. Bunların kap içinde olanların kaplarının nevi, marka ve numaralarını, açıkta bulunanların cinslerini ve miktarlarını ve vakanın vuku tarzını gösterir bir zabıt tutulur.

Sahip veya nâkilleri tarafından muhafaza altına alınmayan veya sahip ve nâkilleri meydana olmayan ve açıkta nezaret altında tutulması gümrük hakları bakımından mahzurlu görülen eşyayı Gümrük İdaresi bütün masrafları sahip veya nâkillere ait olmak üzere bir antrepoya kaldırabilir, nakil masrafını koruyamayacak veya mahallî vasıtalarla nakli mümkün olmayacak eşya gümrükçe tâyin edilen kısa bir müddet zarfında 8 nci fasıl hükümlerine göre satılır.

Sekizinci Fasıl

Gümrüklerce tasfiye edilecek eşya

Tasfiye ve usulleri

MADDE 137 — a) 58 nci maddeye göre depoya alınan;

b) 100 ncü maddeye göre antrepolarda ve yolcu salonlarında kanuni müddetlerini doldurmuş bulunan;

c) 103 ncü maddeye göre yapılan yoklamalar neticesinde antrepolarda fazla çıkan;

d) 136 nci maddenin son fıkrasına göre sahip veya nâkilleri tarafından kaldırılmayan;

e) Sahip veya nâkilleri tarafından gümrüğe terk edilen veya 68 nci maddeye göre terk hükmünde tutulmuş olan;

Eşya ve nakil vasıtaları Gümrük İdareleri tarafından cins, nevi, miktar ve vasıfları tesbit edilerek Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince tâyin olunacak usul dairesinde satılır.

Çabuk bozulmak, akmak ve sızmak tehlikesine maruz bulunan veya saklanması külfet veya tehlikeli veya masraflı olan eşya depo ve antrepo müddetlerinin bitmesinden önce sahiplerine veya nâkillere veya bunların yerlerini tutanlara haber verilerek ve mümkün veya vaziyet buna mütehammil olmadığı takdirde haber verilmeden derhal satılığa çıkarılabilir.

Satılığa çıkarılan eşyanın sahipleri veya nâkilleri veya bunların yerlerini tutanlar ihaleden önce müracaat ederlerse, derhal resim ve vergilerini ödiyerek ithal veya gümrükçe tâyin edilecek kısa bir müddet içinde ihraç eylemeleri şartları ile satış durdurulur ve istekleri yerine getirilir.

Satılan eşyanın takarrür eden bedeli satış şartnamesinde tesbit edilmiş olan gümrük ve sair ithal vergilerini ödeyebilecek bir miktarda ise alanlar bunları yurda sokabilirler, değil ise ancak yabancı bir ülkeye ihraç edebilirler.

Şu kadar ki bunların satış şartnamesinde tesbit edilmiş olan gümrük ve sair ithal vergi ve resimleri ile ihale bedeli arasındaki farkı ödiyen tâlip ithal hakkından istifade edebilir.

Çabuk bozulmak, akmak ve sızmak tehlikesine mâruz bulunan veya muhafazası külfet veya tehlikeli veya masraflı olan eşyanın satış bedelinin gümrük ve sair ithal vergi ve resimlerini ödemeye kâfi olup olmadığına bakılmaksızın yurda ithaline müsaade olunur.

Bu suretlerle alıcısı çıkmayan eşya, satılmak kaydı ile hastahanelere ve Hayır Cemiyet ve müesseseleri ile resmî daire ve müesseselere bedava verilir. Bu cemiyet, daire ve müesseseler tarafından alınmayan eşya Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince tâyin edilecek şekiller dairesinde yok edilir.

İnhisara tâbi eşya

MADDE 138. — Yukarıki madde hükmüne tâbi eşyadan memlekete ithali, veya memlekette imali veya satışı inhisar altında bulunanları İnhisar İdarelerinin takdir edecekleri bedel mukabilinde ve hiç bir vergi ve resim aranmaksızın bu idarelere verilir. Bunlar tarafından alınmayanlar, yabancı memleketlere çıkarılmak üzere satılır. Alıcısı çıkmayanlar 137 nci maddede yazılı usul dairesinde yok edilir.

İthal ve istimali ve transiti memnu eşya

MADDE 139. — Bu fasıl hükümlerine tâbi eşyadan Türkiye'ye ithali veya Türkiye'de kullanılması veya Türkiye'den transiti kanun ile yasak olanları Resmî Daire ve Müesseselere bedava verilir. Bu İdarelerce alınmıyanlar yolu ile yok edilir.

Transiti serbest ve sahte menşe alâmetli eşya

MADDE 140. — Türkiye'ye ithali ve Türkiye'de kullanılması memnu olup Türkiye'den transiti yasak edilmiş bulunmıyan bu fasıl hükümlerine tâbi eşya 137 nci maddede yazılı usul dairesinde ancak yabancı ülkelere çıkarılmak kaydı ile satılır.

Sahte menşe, marka ve alâmetleri taşıyan maddeler, bu alâmetler kaldırılmak suretiyle satılır.

Bu suretlerle alınması çıkılmıyan maddeler yok edilir.

Satış bedelinin alacaklara mahsubu

MADDE 141. — a) Satılan eşyadan yurda sokulanların satış bedelleri aşağıdaki sıra ile dağıtılır:

1. Gümrük Vergisi;
2. Belediye hissesi, rıhtım ve iskele resimleri, hamallık ve ardiye ücretleri;
- 3 Muamele, İstihlâk, Buğdayı Koruma Vergileri, hayvan sağlık ve sair resim ve alacaklar;
4. Para cezaları.

Satış bedeli bir sıraya dâhil alacakların tamamını kapatmadığı takdirde, sıraya giren alacaklar arasında garamaten dağıtılır.

Para cezaları, aşağıdaki fıkraya göre eşya sahibi namına emanete alınmış satış bedelleri varsa onlardan mahsup edilir, yoksa veya mevcut kâfi gelmezse mahkûmun diğer mallarına müraعات suretiyle takip ve tahsil olunur.

Satış bedelinin yukardaki alacaklara dağıtıldıktan sonra kalan miktarı, Gümrüğe terkedilmiş veya terk hükmüne tutulmuş eşyaya ait ise tamamen irat kaydolunur, diğerlerinde sahibi namına emanete almır.

b) Harice çıkarılan eşyanın satış tutarı o eşyaya taallük eden alacaklara garameten dağıtılır ve artan miktarı Gümrüğe terkedilmiş eşyaya ait olduğu takdirde irat kaydedilir.

c) Yukarıki fıkralar mucibince emanete alınan paralar, alındıkları malî yılı takip eden iki malî yıl içinde, aranmadığı takdirde irat kaydolunur.

d) 68 nci maddede yazılı nûmunelerin satış bedeli (a) fıkrasında yazılı alacaklara dağıtılmaksızın tamamıyla irat kaydolunur.

Dokuzuncu fasıl

Gümrüklerde çalışma zamanları ve Gümrüklerin sınıfları

Çalışma zamanlarının tanzimi

MADDE 142. — Her gümrükte günlük kanuni çalışma zamanları iklim, mevsim ve mahallî ticaret ihtiyaçları itibara alınarak Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince tanzim edilir.

Gece ve gündüzün her saatinde yolcu muameleleri ve yük alıp verme işleri yapılan Demiryolu istasyonlarında ve limanlarda Gümrük İdareleri daimî surette açık bulundurulur. Memurların muayyen olan çalışma saatleri buna göre aralarında tanzim edilir.

Bazı mahallerde demiryolları veya muntazam seferli deniz nakil vasıtalarının sefer tarifeleri icabı muayyen mesai saati haricinde çalışılması icabettiği takdirde iş zamanları memurlar arasında buna göre tanzim edilir.

Kadrosu tek memurlu olan gümrüklerde mesai zamanları bu işlerin geri bırakılmamasını temin edecek ve aynı zamanda memuru istirahatten mahrum etmiyecek surette tanzim olunur.

Resmî tatil günlerinde gümrük daireleri de kapalı bulunur. Ancak yolcu muameleleri ile nakliye vasıtalarının giriş ve çıkış muameleleri memurlar arasında münavebe suretiyle temin edilir.

Muayyen zaman dışında çalışma

MADDE 143. — Yukarıki madde mucibince tâyin edilmiş olan mesai saatleri dışında veya tatil zamanlarında iş görülmesi istenildiği takdirde bu istek yazı ile yapılmak ve işin o saatlerde ve zamanlarda görülmesindeki zaruret o yerin en büyük gümrük âmirince kabul edilerek ve aşağıda yazılı tarifeye göre bir ücret veril-

mek kayıtları ile kabul olunur.

Görülecek işin mahiyetine göre çalışması lâzım gelen memurları işin taallûk ettiği idarenin âmiri tâyin eder ve tâyin edilen memurlar bu vazifeyi görmeye mecburdurlar.

Memurlara verilecek ücret aşağıdaki tarifeye ve işin devamına göre hesap edilerek gümrük veznesine peşinen yatırılır. Veznenin açık olmadığı zamanlarda paranın yatırılması açılma zamanına kadar geri bırakılabilir veya şahısları malûm ve muayyen olan kimseler için paranın tediyesi katî hesap görülmesine talik olunabilir.

Müdür ve vekilleri ile daimî surette vazife görenlerden ve geçen maddeye göre çalışma saatleri bu saatlere tesadüf edenlerden maada vazife başında bulunacak her bir memura ilk saat ve kesri için 120 kuruş ve bu saati tâkip eden her saat veya yarım saatten az olmıyan saat kesirleri için 60 kuruş mesai ücreti alınır.

İş görülecek yer mütat mesai yerleri değil ise memurların bu mahalle kadar gidip gelme hakiki yol masrafları da iş sahiplerinden alınır.

Gümrüklerin masrafları

MADDE 144. — Gümrük idareleri yapabilecekleri muamelelere göre üç sınıfa ayrılır.

1. Birinci sınıf gümrükler,

Her türlü ithal, ihraç, transit gümrük muamelelerinin ifasına mezun gümrüklerdir.

2. İkinci sınıf gümrükler,

Gümrük muamelesinin sihhat ve selâmetle ifası tesisat ve lâboratuvarlar vücade getirilmesini istilzam eder mahiyette olmıyan eşyanın ithâl, ihraç ve transit muamelelerini yapmaya me-zundurlar.

3. Üçüncü sınıf gümrükler;

Yalnız yolcu ve yolcu beraberleri her türlü eşya muamelelerini veya tâyin ve tahdit edilen bâzı eşyanın ithal, ihraç ve transit işlerini görmeye mezun gümrüklerdir.

Gümrüklerin bu sınıflarının mahallin iktisadi ihtiyaç ve şartlarına göre tâyini ve bunların değiştirilmesi ve bir mahalde yeniden gümrük İdaresi kurulması veya kaldırılması Gümrük ve İnhisarlar Vekâletine aittir.

Vekâlet göreceği lüzum üzerine muayyen bir gümrüğün sınıfını değiştirmeksizin dahi haiz ol-

duğu salâhiyetleri kısmen tahdit veya tevsi edebilir.

Sınıfı değişen veya salâhiyeti kısmen tahdit ve tevsi olunan, yeniden kurulan veya kaldırılan Gümrükler Vekâletce ilân olunur.

Onuncu Fası

Gümrük Ajanları

Gümrükte muamele takip edebilecekler

MADDE 145 — Yabancı memleketlerden Türkiye'ye ithal veya Türkiye'den transit veya yabancı memleketlere ihraç olunacak ticaret eşyasının gümrük muameleleri bizzat sahipleri veya onlara vekâlet suretiyle Gümrük Ajanları tarafından takip ve ifa olunur.

Devlet, belediye ve hususi idarelerle diğer âmmeye hükmi şahıslarının tavzif edecekleri memurları ve hususi hukuk hükmi şahıslarının müdürleri ile temsil salâhiyetini haiz idare meclisi âzaları, mensup oldukları idare ve müesseselere ait eşyanın gümrük muamelelerini takip edebilirler.

Kara, deniz ve hava nakliyat şirket ve müesseseleri ile diğer nâkilleri yabancı ülkelere Türkiye'ye ve Türkiye'den yabancı ülkelere naklettikleri ticaret eşyasına ait ve nakille alâkalı gümrük muamelelerini doğrudan doğruya takip ve ifa edebilirler.

Nakliye komisyonları ancak yabancı ülkelere sevkedecekleri eşyanın ihraç ve transit gümrük muamelelerini yapabilirler.

Zat ve ev eşyasına ait gümrük muamelelerini sahipleri veya mutemet olarak tâyin ettikleri kendi adamları takip edebilirler.

Gümrük ajanlığı şartları

MADDE 146 — Gümrük ajanı olabilmek için aşağıdaki şartlar aranır:

a) Türk olmak,

b) On sekiz yaşını bitirmiş bulunmak,

c) Orta mektep mezunu olmak veya o derecede tahsil görmüş olduğunu resmî bir vesika ile ispat etmek,

d) Hırsızlık ve emniyeti suiistimal, dolandırıcılık, sahtekârlık, yalan yere şahadet, yalan yere yemin, cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa, ihtilâs, kaçakçılık cürümlerinden birinden dolayı

hapis cezasıyla veya mutlak surette ağır hapis veya o derece cezayı müstelzim bir fiilden mahkûm veya memurluktan cezaen veya ehliyetsizlik sebebiyle ihraç edilmiş olmamak;

- e) Bulaşık hastalıklardan satım olmak;
- f) Hileli iflâs ile mahkûm edilmiş olmamak;
- g) Gümrük ve Tarife Kanunları ile gümrüğe mütaallik sair mevzuata vukufu imtihanla sabit olmak;

Beş sene gümrükte memuriyet yapmış ve şeflik veya ikinci sınıf muayene memurluğuna kadar yükselmiş olanlar tahsil ve imtihan kaydına tâbi tutulmazlar.

İmtihan

MADDE 147. — Yukarıki maddenin (g) fıkrasına göre yapılacak imtihanların mevzuları ve senede iki defadan az olmamak üzere zamanları Gümrük ve İnhisarlar Vekâliğince tesbit ve ilân edilir ve imtihan Vekâletin tâyin eyliyeceği heyetler marifetiyle iera olunur.

Ajanların defter ve kayıtları

MADDE 148. — Gümrük ajanları Ticaret Kanununa göre yevmiye defteri tutmaya ve yaptıkları işlere dair yazdığı ve aldığı mektup ve telegraflarla tanzim ettiği fatura ve makbuzları ve masraflarına mütaallik müşbit evrakın asıl veya kopyelerini muntazaman saklamaya, bunları salâhiyetli gümrük memurlarına ve gümrük müfettişlerine her istenildikçe göstermeye ve tetkik ve teftişlerine müsaade etmeye mecburdurlar.

Yevmiye defterinde, tediyeler ve ödenen ve alınan ücretlerle taallûk ettikleri gümrük beyannamelerinin numara ve tarihleri de gösterilir.

Gümrük ajanı yardımcıları

MADDE 149. — Gümrük ajanları, üzerlerine aldıkları işlerin kendisini veya müvekkilini ilzâm edecek mahiyette hukuki tasarruflar nev'inden olmyan muamele safhalarını takip ettirmek üzere ve işlerin çokluğuna göre bir veya birkaç daimî yardımcı kullanabilirler.

Gümrük ajanı yardımcılarının evsafı

MADDE 150. — Daimî yardımcıların da ajanlar hakkındaki şartları haiz olmaları lâzımdır. Ancak bunların tâbi tutulacakları imti-

han mevzuları görecekları işler nazarı itibare alınarak ayrıca tesbit olunur.

Ajanların tescili

MADDE 151. — Gümrük ajanları ile bunların muamele takibine salâhiyetli yardımcıları Gümrükler Umum Müdürlüğüne tescil edilir ve kendilerine fotoğraflı bir vesika verilir. Bunlar Gümrüklerde muamele takip edebilmek için bu vesikayı istenildikçe salâhiyetli memurlara göstermekle mükelleffirler.

Disiplin cezaları

MADDE 152. — Gümrük ajan ve yardımcılarının yolsuz ve emniyeti sâlip hareketleri görüldüğü takdirde suçlarının ağırlığına göre bir haftadan bir seneye kadar veya katî olarak işlerine nihayet verilebilir. Bir seneye kadar işden menî cezası Başmüdür ve Başmüdürlük teşkilâtı olmyan yerlerde müdürlere ve katî menî cezaları Vekâlet İnzibat Komisyonuna verilir. Ve cezanın nevine göre vesikaları muvakkat veya katî olarak geri alınır.

Başmüdür veya müdürlerin kararlarına tebliğleri tarihinden bir hafta içinde Vekâlet İnzibat Komisyonuna itiraz olunabilir. İnzibat Komisyonu kararları katîdir.

Ceza kararlarının suretleri siciline konulmak üzere Umum Müdürlüğe gönderilir.

2350 sayılı Kanun hükümleri mahfuzdur.

Ajanı az gümrükler

MADDE 153. — Enaz üç gümrük ajanı bulunmyan gümrüklerde gümrük muameleleri ajan olmyanlar marifetiyle de takip edilebilir.

Ajanların yazıhaneleri

MADDE 154. — Gümrük ajanları faaliyet merkezlerinde muayyen bir yazıhane sahibi olmak mecburiyetindedirler. Burası kendilerine yapılacak tebligat için kanuni ikametgâh sayılır.

Ajanların faaliyet sahaları

MADDE 155. — Gümrük ajanlarının hangi mahal gümrüklerinde daimî surette faaliyette bulunabilecekleri karnelerinde gösterilir.

Daimî faaliyet sahasını başka bir gümrüğe nakletmek isteyenler keyfiyeti Gümrükler Umum Müdürlüğüne bildirerek karnelerindeki kaydı değiştirmek mecburiyetindedirler.

Bir gümrük ajanının daimî faaliyet sahasını hiçbir zaman bir Başmüdürlük veya Müdürlük muntikasını tecavüz edemez.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Ceza hükümleri

Birinci Fesil

Cezayı müstelzim fiiller

Muaf eşyayı muhtasünileyhinden gayride kullananlar

MADDE 156. — Muayyen maksat ve hizmetlerde kullanılmak üzere tahsisen muaflık verilmiş veya inik vergiye tâbi tutulmuş eşyayı Gümrük idarelerine haber vermeksizin muaflık hakkını haiz olmıyan kimselere satan veya parasız olarak devreden veya bu kimselerle trampa eden veya tahsis olundukları maksatlardan gayrisinde kullananlar hakkında 1918 sayılı Kanun dairesinde takipler yapılır.

Ancak bunlardan hareketleri kaçakçılık kast ve mahiyetini taşımayanlar fiillerinin vukuundan itibaren en geç on gün içinde keyfiyeti Gümrük idaresine bildirmedikleri takdirde haklarında 5 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası hükümlenir.

Altıncı maddenin 3 üncü bendi hükmü mahfuzdur.

Mahal, zaman ve ithal, ihraç takyitlerine riayet etmeyenler

MADDE 157. — 1. Gümrük vergisinden muaf eşyayı 7 nci madde mucibince tâyin olunan mahal ve yollardan başka yerlerden izinsiz ithal veya buna teşebbüs edenlerden eşyanın tarifede temsil edileceği vergisinin dörtte biri ve vergi haddi tâyin olunamıyanların yurt içindeki rayiç değerinin onda biri ve eşyanın cins ve miktarı tesbit olunamıyan hallerde on liradan aşağı olmanak üzere hafif para cezası alınır.

Gümrük vergisinden muaf olarak ithali lâ-

zım gelen eşyayı gümrük muamelesini yaptırmaksızın yurda sokan veya buna teşebbüs edenler hakkında da yukarıki fıkra hükümleri tatbik olunur.

Resmî dairelere ait muaf eşya hakkında yukarıki fıkralarda yazılı yolsuzluğu yapan memur ve müstahdemlerden yalnız 50 liraya kadar hafif para cezası alınır.

2. Memleket dışına ihracı memnu olmıyan eşyayı 7 nci maddeye göre tâyin olunan yollardan başka yerlerden izinsiz çıkarımlar veya aleltâk gümrüklere verilen ihraç beyannamelerinde eşyanın cins, nevi, miktar, menşe, mahrec ve gideceği yeri yanlış gösterenlerden 10 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır. Şu kadar ki bu fıkra hükmünün tatbikinde hususi kanunlar hükümleri mahfuzdur.

3. Yedinci maddenin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket edenlerden ve kaçakçılık mahiyetinde olmıyarak sekizinci maddenin birinci fıkrasına ve 38, 43, 47, 48 ve 49 ncu maddede hükümlerine aykırı harekette bulunanlardan 50 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Tonaj takyitlerine riayet etmeyenler

MADDE 158. — Yüz tondan küçük nakil vasıtaları ile yabancı ülkelerden dokuzuncu madde hükmüne aykırı olarak Türkiye'ye mal getirenlere 5 liradan 50 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Muvakkat muaflık şartlarını yerine getirmiyenler

MADDE 159. — Yirmi birinci maddenin 12 numaralı bendinin a ve b fıkralarına göre muayyen maksatlarla muvakkaten ithal edilen eşyanın bu fıkralarda yazılı muaflık şartlarını yerine getirilmemesi halinde bu eşyaya terettüp eden vergi ve resimlerle beraber ithal edenlerden bir kata kadar ağır para cezası alınır.

Bu eşyanın Türkiye'ye ithali memnu veya tahdit ve takyide tâbi ise gümrüklennmiş değerinin bir katı ağır para cezası alınmakla beraber tekrar ihracı temin olunur.

Bunlardan ihraç olunmıyanlar ve memleket dâhilinde sarf ve istihlâk edilmiş bulunanlar hakkında kaçak hükümleri tatbik olunur.

Demiryolları nakliyatında gümrük kontrol ve formalitelerine riayet etmeyenler

MADDE 160. — Yirmi yedi ve 28 nci maddelerin ikinci fıkraları ile 25 ve 29 ncu madde hükümlerine aykırı hareket edenlerden 50 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Yolundan sapan ve gümrük olmıyan yerlere yanaşan gemiler

MADDE 161. — Otuz altıncı madde hükmüne aykırı hareket eden gemi kaptan veya acentalarından, hareketleri kaçakçılık mahiyetini tazammun etmediği hallerde, 10 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Manifesto vermiyenler

MADDE 162. — 28, 39 ve 50 nci maddelere göre verilmesi gereken manifestoları makbul ve mücbir sebepler olmaksızın vaktinde vermiyenlerden veya bunların mümessil ve acentalarından 5 liradan 50 liraya kadar hafif para cezası alınır.

İhracat usullerine riayet etmiyenler ve gümrükten habersiz ayrılan vasıtalar

MADDE 163. — İhracat manifestosu vermeden Türkiye'den eşya çıkaran veya verdikleri manifestoda eşyayı cins veya miktar itibarıyla yanlış ve eksik bildiren veya boş olup Gümrük İdaresinden müsaade almadan ayrılan nakil vasıtaları sahip veya acentalarından 5 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Bu hareketleri umumi ve hırsusi kanunlarda cezayı müstelzim olanlar hakkında o cezalar da ayrıca tatbik olunur.

Manifesto farkları

MADDE 164. — 1. Manifestoda yazılı kaplardan noksan çıktığı ve bunun mahrecinden yüklenmemiş veya yanlışlıkla başka bir yere çıkarılmış veya kaza neticesinde zayi olmuş bulunduğu gümrüğe kanaat verecek surette ve gümrükçe tâyin edilen müddet içinde ispat olunmadığı veya avarya hâdisesi ispat edilmediği takdirde gemi kaptanından eya nâkilinden bu noksan kaba ait eşya için tarifede gösterilen en ağır Gümrük Vergisi ile beraber bir katından beş katına kadar ağır para cezası alınır.

Eşyanın cins ve miktarı tesbit edilemez veya eşya vergiye tâbi olmıyan veya ithali memnu neviden ise her kap için 10 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Kap tâbiri eşyanın milletlerarası nakliyatta müteamel her türlü ambalâjlanma şekline şâmilidir.

2. Döküm halinde gelen eşyanın çıkan miktarı ile manifestoda yazılı miktarı arasında görülen eksiklik yüzde ikiyi geçmez ise bu eksikler için vergi ve ceza aranmaz, yüzde ikiyi geçerse bunun eşyanın tabiatından veya mahrecinden yüklenmemesinden veya başka yere çıkarılmasından ileri geldiği Gümrüğe kanaat verecek surette ve Gümrükçe tâyin edilen müddet içinde ispat olunduğu veya avarya hâdisesi ispat edildiği takdirde vergi ve ceza alınmaz, aksi takdirde bu noksanlar için tarifede yazılı en ağır vergi ile bir katından beş katına kadar ağır para cezası alınır.

Vergi tesbiti mümkün olmıyan hallerde beher 100 kilo için 10 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası alınır.

3. Manifestoda yazılı olmıyarak fazla çıkan kaplara ait eşya ile döküm halindeki eşyada manifestosuna nazaran yüzde ikiyi geçen fazlalardan dolayı gemi kaptanları veya nâkileri hakkında kaçakçılık kanununu hükümleri tatbik olunur.

4. Manifestoda eşyanın cinsi yanlış beyan edilmiş olursa gemi kaptanlarından veya nâkilerden 200 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Ancak, yanlışlık maddi hatadan ileri gelmiş bulunduğu takdirde ceza aranmaz.

İthal için beyanı doğru yapmıyanlar

MADDE 165. — 59, 104 ve 111 nci maddelerde yazılı hallerde eşya sahiplerinin 61 nci maddenin ilk fıkrasına göre beyan edecekleri eşyanın vasfında veya o maddenin «e» fıkrasına göre bildirecekleri vergiye esas olan ölçülerinde veya kıymeti üzerinden vergiye tâbi olanların gösterecekleri kıymetinde beyanlarına nazaran Gümrükçe fark görülür ve bu farklar gümrük vergisinin % 2 den (iki hariç) beşe kadar eksik alınmasını icabettirecek nispette olursa bu farka ait verginin bir katı ve % 5 den fazla eksik alınmasını icabettirecek nispette bulunursa farkın bir

katından 5 katına kadar da ağır para cezası alınır.

Şu kadar ki eşya sahiplerinin bu beyanları tasni veya tahrif edilmiş olan fatura ibrazı ile müterafik bulunur veya tahrif beyannamede yapılmış olur veya yanlış beyan edilen eşya, milletlerarası nakliyatta kullanılması mütat olmıyan bir ambalaj içinde getirilmiş bulunursa eşya müsadere edilir ve o yerdeki vergilenmiş piyasa değerinin bir katı ağır para cezası ile birlikte bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası hükmedilir.

Ahdi tarifelerden istifade için eşyanın mahreç veya menşei yanlış beyan edildiği veya tasni veya tahrif edilmiş menşe şahadetnamesi ibraz olunduğu takdirde dahi bundan evvelki fıkra hükmü tatbik edilir.

Geçen fıkralara göre tâyin edilecek cezalara vergi tahakkukunun katılaşmasından sonra karar verilir.

Beyannamesi resmî daireler tarafından verilmiş olan eşyanın yanlış beyanından dolayı ceza aranmayıp yalnız vergi farkı alınır. Aneak resmî daireler namına beyannameleri imza veya takip eden memurların kaçakçılık teşkil eden fiil ve hareketlerinden dolayı bu memurlar hakkında takibat yapılır ve yalnız bunlara ait olduğu anlaşılan eşya müsadere edilir.

Gümrük mühür ve alâmetlerini bozanlar

MADDE 166. — Gümrüklere konmuş olan mühür, damga ve etiket ve diğer alâmetleri kaçakçılık maksadiyle olmıyarak izinsiz ve salâhiyetsiz kaldıran, bozan veya değiştirenlerden 5 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Posta müraselâtındaki yanlış beyanlar

MADDE 167 — Posta ile getirilen eşyaya ait 130 neu maddede yazılı Gümrük beyannameleri ile gümrükçe yapılan muayene neticesi arasında fark görüldüğü takdirde mürselünilehlerinden 165 nci maddedeki esaslara göre ayrıca para cezası alınır.

Para cezaları, katıleştiği tarihten bir ay içinde mürselünilehlere ödenmezse eşya 137 nci maddede yazılı usuller dairesinde satılır ve satış tutarı 141 nci maddedeki esaslar dairesinde vergi ve ceza borçlarına dağıtılır. Satış bedeli tutarı ceza borcunu tamamiyle ödeyemediği takdirde bakıyeleri için ayrıca takibat yapılmaz.

Posto ile yurt dışına çıkarılan eşyanın gümrük beyannamelerinde cins, nevi, miktar, menşe, mahreç ve gideceği memleketler yanlış gösterilmiş olduğu takdirde mürsillerinden 157 nci maddenin 2 numaralı bendi hükmüne vöre para cezası alınır.

Posta ile Türkiye'den transit peçirilmeğe istenen eşyanın Türkiye'den transitini memnu olduğu halde gümrük vesikasında serbest geçirilmesini teminen yanlış beyan edilmiş bulunduğu takdirde eşya müsadere edilir.

Hediye veya nümune olarak yapılan irsalâta hatalı beyan sebebiyle ceza tatbik edilmez.

Kazaya uğrıyan gemiler

MADDE 168 — 135 nci maddede yazılı mecburiyetlere riayet etmiyen gemilerin kaptanlarından 25 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Muaf evrak arasında gelen vergiye tâbi eşya

MADDE 169 — Gümrük Vergisinden muaf olan muhabere evrakı, gazete, mecmua ve sair paketler arasında gelen gümrük vergisine tâbi eşya müsadere olunur.

İkinci fasıl

Ceza kararlarının infaz ve para cezalarının kayıt ve tevzi usulleri

Gümrüklere karara bağlanacak cezalar

MADDE 170. — 157, 158, 160, 161, 162, 163, 166, 167, 168, 169 neu maddelerde ve 83 neu maddenin 6 ncı fıkrası ile 159 neu maddenin birinci ve ikinci 164 neu maddenin 1, 2 ve 4 neü, 165 nci maddenin 1, 4 ve 5 nci fıkralarında yazılı para cezalarına ve müsaderelelere mahallin alâkalı gümrük idaresi âmiri tarafından karar verilir.

Bu kararlar aleyhine tebliğ tarihinden 15 gün içinde mahallî Sulh Hâkimlerine itiraz olunabilir. Bu müdet zarfında itiraz edilmiyen veya itirazdan feragat edildiği alâkadarlarca imza altında şerh verilen kararlar katıleşir.

Bu kanuna göre tâyin veya hükmedilip katıleşen para cezalarının 15 gün zarfında ödenmesi mahkûma Gümrük idarelerince tebliğ edilir. Müddeti içinde ödenmiyen para cezaları Gümrük

idarelerince (hapis hükmü müstesna olmak üzere) Tahsili Emval Kanununa göre ve 89 ncu maddede yazılı heyetten alınacak haciz kararı üzerine mahkûmun mallarına müracaat suretiyle tahsil ve infaz olunur.

Bu suretle de parayı ödemekten aczi anlaşılmalardan mahkûm oldukları para cezaları Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre hapse geçirilerek infaz edilmek üzere Gümrük idarelerince Cumhuriyet Müddeiumumilerine müzekkere ile bildirilir.

Ceza paralarının tevzi

MADDE 171. — Bu kanuna göre müsadere edilen eşyanın satış tutarından 141 nci madde mucibince yapılacak tevdilerden artan kısım ile 165 nci maddeye göre alınacak para cezalarının yarısı bunları muayene, tahlil veya tetkik ile meydana çıkaranlara, diğer yarısı da gümrüklerde gayretleri ile temayüz etmiş veya hizmet mahal ve şartları itibariyle diğer memurlardan farklı bir külfet ve zahmete katlanmış olanlara dağıtılmak üzere Gümrük ve İhisarlar Vekilliği emrine emanet hesabına kaydolunur.

Cezayı müstelzim farklar ve yolsuzluklar tasrih edilerek yapılan ihbar üzerine meydana çıkmış ise, bu ihbar muayeneden evvel vukubulmuş olmak şartıyla, birinci fıkra mucibince memurlara verilecek yarı hissenin yarısı muhbirlere verilir.

Beşinci kısım

Müteferik hükümler

Eşya kelimesinin şümulü

MADDE 172. — Bu kanunda eşya tâbiri yalnız olarak kullanıldığı hallerde dahi canlı cansız hayvanları, tabiattan elde edilen bütün mahsul ve kuvvetler ile her nevi sınaî mamul ve maddeleri ve menkul kıymetleri şümulü içine alır.

Kaldırılan hükümler

MADDE 173. — Aşağıda yazılı kanunlar ile işbu kanuna muhalif diğer hükümler mülğadır :

Tarih : 28 . IV . 1304

Fabrika mamulâtıyla eşyayı ticariyeye mah-

sus alâmeti farkalara dair nizamnamenin 23 ncü maddesi.

Tarih : 11 . IV . 1334

Gümrük Kanunu.

Tarih : 30 . I . 1325

Eşyanın sefaından ihracına ve gümrük muamelesinin ifasına dair nizamnamenin 9 ncü maddesi makamına kaim nizamname.

No. : 4119 - Tarih : 22 . IX . 1941

Kızılay Cemiyeti ve harb ve âfet vukuunda onunla birlikte çalışmak üzere Hükümetin müsaadesiyle gelecek bu türlü sıhhi ve nisai yardım heyetleri. Kanun.

No. : 165 - Tarih : 17 . XI . 1337

Gümrük Tarife Kanununun temini meriyeti hakkında Kanun.

No. : 414 - Tarih : 14 . II . 1340

Gümrük Kanununun 14 ncü maddesini muadil Kanun.

No. : 41 - Tarih : 20 . III . 1340

Gümrük Kanununda yazılı cezayı nakdilerin 222 sayılı Kanun muvacehesinde hangilerinin 5 misli zamma tâbi olduğuna dair tefsir.

No. : 168 - Tarih : 16 . I . 1340

Gümrük komüsyoneularının vezaif ve sureti tayinlerine dair kararname.

No. : 2455 - Tarih : 9 . IX . 1341

Tarihli seyrüseferi havayı hakkındaki kararnamenin 34 ncü maddesinin (Hava gemilerinin manifesto vermesine mütaallik olan hükmü).

No. : 705 - Tarih : 4 . I . 1926

11 Nisan 1334 tarihli Gümrük Kanununun 62 ncü maddesini tâdil eden Kanun.

No. : 830 - Tarih : 23 . IV . 1926

Gümrük Kanununun 20 ncü maddesine müzeyyel Kanun.

No. : 905 - Tarih : 7 . VI . 1926

Gümrük Kanununa müzeyyel mevad hakkında Kanun.

No. : 906 - Tarih : 7 . VI . 1926

Gümrük Kanununun bazı maddelerinin tadiline dair Kanun.

No. : 1093 - Tarih : 19 . VI . 1927

Gümrük Komüsyoneuları hakkında Kanun.

No. : 1140 - Tarih : 23 . VI . 1927

İhtiyacı umumiyeye için celbolunacak madeni su borularının Gümrük Resminden muafiyeti hakkındaki 336 numaralı Kanuna müzeyyel Kanun.

No. : 1499 - Tarih : 8 . VI . 1929

Gümrük Tarifesi Kanununun 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 29 ve 30 neu maddeleri.

No. : 1549 - Tarih : 4 . I . 1930

Gümrük Kanununun 35 ve 43 ncu maddelerinin tadili hakkında Kanun.

No. : 1650 - Tarih : 15 . II . 1930

Gümrük Kanununa müzeyyel mevad hakkındaki Kanunun 5 nci maddesinin tadiline dair Kanun.

No. : 1679 - Tarih : 2 . VI . 1930

Katî ticaret muahedeleri akdi için müzakereye başlanmış ve başlanacak devletlerle muvakat ticari itilâflar akdine dair Kanun.

No. : 1717 - Tarih : 12 . VI . 1930

Gümrük Tarife Kanununun 5 nci maddesinin tadiline dair Kanun.

No. : 1723 - Tarih : 15 . VI . 1930

Gümrük Kanununun 12 nci ve 110 neu maddelerini tadil eden Kanun.

No. : 1795 - Tarih : 26 . III . 1931

Gümrük Tarifesi Kanununun 4 ncu maddesinin 4 numaralı fıkrasının tadili hakkında Kanun.

No. : 1873 - Tarih : 22 . VII . 1931

Ticaret mukavelesi ve modüs - vivendi akdetmiyen devletler ülkesinden Türkiye'ye yapılacak ithalâta memnuiyetler veya tahdit veyahut takyitler tatbikına dair Kanun.

(Müddeti 1 . VII . 1940 tarihinde bitmiştir).

No. : 1918 - Tarih : 10 . I . 1932

Tarihli Kaçakçılığın Men ve Takibi hakkındaki Kanunun 5 nci ve 3777 sayılı Kanunla değiştirilen 45 nci maddeleri.

No. : 1940 - Tarih : 10 . IV . 1932

Gümrük Kanununun 107 nci maddesinin tadiline ve bazı fıkralar ilâvesine dair Kanun.

No. : 2154 - Tarih : 20 . IV . 1933

Halkevleri için celbedilen radyo ve sinema makinelerinin Gümrük Muamele ve Oktruva Resimlerinden istisnalarına dair Kanun.

No. : 2255 - Tarih : 31 . V . 1933

1 Haziran 1929 tarih ve 1499 sayılı Gümrük Tarife Kanununu değiştiren Kanunun 2 nci maddesi.

No. : 2268 - Tarih : 3 . VI . 1933

Umumi ihtiyacat için hariçten getirilecek madeni su borularıyla aksam ve teferruatından Gümrük Resmi alınmaması hakkında Kanun.

No. : 2294 - Tarih : 10 . VI . 1933

Ticaret mukavelesi veya modüs - vivendi akdetmiyen devletler ülkesinden Türkiye'ye yapılacak ithalâta memnuiyetler veya tahdit veya takyitler tatbikına dair olan 1873 sayılı Kanuna müzeyyel Kanun. (Müddeti 1 . VII . 1940 tarihinde hitam bulmuştur).

No. : 2372 - Tarih : 28 . XII . 1933

Gümrük Kanununun 36 nci maddesini tadil eden Kanun.

No. : 2533 - Tarih : 23 . VI . 1934

Gümrük Kanununun 13 ncu maddesinin kaldırıldığına dair Kanun.

No. : 2646 - Tarih : 27 . XII . 1934

Gümrük Kanununun 49 ncu maddesini değiştiren Kanun.

No. : 3152 - Tarih : 9 . IV . 1937

1499 numaralı Kanuna ek Kanun.

No. : 3369 - Tarih : 20 . IV . 1938

Gümrük Tarife Kanununun 6 nci maddesinin 1 numaralı bendinin değiştirilmesine dair Kanun.

No. : 3567 - Tarih : 20 . I . 1939

Gümrük Kanununda değişiklik yapan 1940 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında Kanun.

No. : 3702 - Tarih : 6 . VII . 1939

Tiyatro ve sinemalarla konserlerde Devlet ve belediyelerce alınmakta olan Damga, Tayyare ve Belediye Resimleriyle Darülaceze Hissesinin miktarına ve sureti istifasına dair olan bu Kanun 9 ncu maddesi.

Bu kanunun neşrinden evvel komüsyoneculuk ve maiyet memurluğu ruhsatnamesi almış bu-
lunanlar

MUVAKKAT MADDE — Bu kanun ile ajanlık için tâyin edilmiş olan vasıfları haiz olmadıkları halde bu kanundan önce komüsyoneu ve maiyet memuru ruhsatnamesi almış bu-
lunanların müktesep hakları mahfuzdur.

Ancak komüsyoneular ve maiyet memurları bu kanunun neşrinden sonra gümrük ajanı ve yardımcı sıfat ve salâhiyetini taşırlar.

Kanunun meriyeti

MADDE 174. — Bu kanun neşrinden iti-

baren 3 ay sonra mer'idir.

Kanunu tatbika memur olanlar

MADDE 175. — Bu kanun hükümlerini ic-
raya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

15 . X . 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>H. Menemenci</i>	<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yüceli</i>	<i>A. P. Cebesoy</i>	<i>Sırrı Day</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.		Ti. V.
<i>C. K. İncedayı</i>		<i>M. Ökmen</i>

Geçici Komisyon raporu

29 . XI . 1948

T. B. M. M.

Geçici Komisyon

Esas No. : 1/67

Karar No. : 2

Yüksek Başkanlığa

Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanarak Başbakanlığın 6/4902 sayı ve 28 . X . 1941 ta-
rihli yazısıyla Yüksek Meclise sunulan Gümrük
Kanunu tasarısı, Kamutayın 8 . XI . 1948 tarihli
kararı ile Adalet, Bütçe, Ekonomi, Gümrük,
Maliye, Ticaret ve Ulaştırma Komisyonlarınca
seçilen beşer üyeden kurulan Geçici Komisyo-
numuza havale buyurulması üzerine Gümrük
ve Tekel Bakanlığı temsilcileri Gümrükler Ge-
nel Müdürü Celâdet Barbarosoğlu ve diğer
memurları hazır bulunduğu halde incelendi. Da-
irelerini ilgilendiren maddelerin müzakeresinde
Ulaştırma Bakanlığı ve İstatistik Genel Mü-
dürlüğü temsilcileri de hazır bulundu.

Bu tasarı; ilk önce Ekonomi Komisyonunca
VI ncı dönem içinde incelenmiş ve raporu da
tamamlanmış iken seçimin yenilenmesi dolayı-
siyle hükümsüz kaldığından ancak Hükümetçe
2 . VI . 1943 tarihinde vâkı istek üzerine adı-
geçen Komisyona yeniden havalesiyle bu Komis-
yonda ikinci defa müzakeresi yapıldıktan son-
ra hazırlanan 17 . IV . 1944 tarihli rapor ile
birlikte Tasarı Maliye Komisyonuna tevdi olun-
muştur.

Bu komisyonun müzakereleri neticesi 18 . V .
1946 tarihli raporla Yüksek Başkanlığa arzedi-
miş ise de ilgili diğer komisyonlarca incelen-
mesine imkân ve zaman bulunamayarak Meclisin
VIII ncı dönemine intikal ettiğinden inceleme
işinin daha çabuk bir yoldan yapıp tamamlan-
masını teminen Kamutayın yukarıda mâruz ka-
rariyle Komisyonumuzun teşkili eihetine gidil-
miştir.

Bu itibarla Komisyonumuz, incelemelerinde,
Tasarının gerek Hükümetçe hazırlandığı gerek-
se Meclis Komisyonlarında incelendiği tarihlerin
şartlarıyla bugünün şartlarını ve ihtiyaçlarını
göz önünde bulundurduğu gibi anayasa ile ka-
bul edilmiş olan terim değişikliklerini de dik-
kate almıştır.

Tasarının tümü üzerindeki görüşme ve ince-
lemeler sonunda Hükümet gerekçesinde ileri
sürülen sebep ve mülâhazaların, harbden son-
ra başlıyan ve içine girilen sulh devresi şart-
ları ve ihtiyaçları itibariyle de, ehemmiyet ve
isabeti anlaşılmış, geçmiş yılların tecrübelerin-
den ve tatbiklerde daima istifade olunagelen
yabancı kanunlardan faydalanmak suretiyle yü-

rürlükte bulunan dağınık hükümleri tekniğe daha uygun esaslar ve tertipler altında toplanan yeni Tasarı Komisyonumuzca da kabule şayan görülmüştür.

Filhakika, bugün yürürlükte olup birinci umumi harb yılı içinde kapitülasyonların kaldırılması ve iktisadi menfaatlerimize uygun olmıyan kıymete müstenit gümrük sistemi yerine siklet esasına dayanan gümrük tarifesinin yürürlüğe konması üzerine, kapitülasyonlar devrinde tedvin edilen ve ihtiyaçlara cevap vermekten uzak olan (hile ve hud'anın men'i) hakkındaki nizamnamenin yerine gümrük haklarını daha iyi korumak ve gümrük usul ve muamelelerini daha esaslı hükümlere bağlamak kaygusuyla hazırlanmış olan 17 . 5 . 1334 tarihli Gümrük Kanunumuzun dahi zamanla eksiklikleri meydana çıkmış ve daha sonra çıkarılan pek çok ek kanunlarla bu noksanların tamamlanmasına çalışılmıştır.

Bilhassa kanunun, kaçakçılığın önlenmesine mütaallik hükümleri ihtiva eyliyen dördüncü kısmı bilâhara kifayetsizliği görülerek tekel maddeleri kaçakçılığına ait hükümlerle birleştirilmek suretiyle ayrı bir kanun konusu yapılmış ve bu hükümler bugün 1918 ve eki 3777 sayılı Kanunlarda yer almış bulunmaktadır.

İktisadi istiklâlimizi hukukan da teyit eden Lozan Muahedesinden sonra yürürlüğe girmiş olan 1499 sayılı ve 1 . VI . 1929 tarihli Gümrük Tarifesi Kanununa, Gümrük Kanununun eksiklerini de tamamlayan hükümler ilâve edilmiş ve bu kanuna ek olarak çıkarılan başka kanunlarla da gümrük mevzuatımız oldukça olgunlaştırılmıştır.

Bununla beraber, Hükümet Gerekçesinde de belirtildiği üzere, hükümlerin dağınıklığı gerek tatbikçileri gerekse gümrüklerle işi ve ilgisi olanları prensipleri kavramakta ve hükümleri mânalandırmakta, güçlüklerden kurtaramamıştır.

Bakanlıkça, gerek Gümrük Kanunu ,gerekse Tarife Kanunu ekleriyle ve son şekilleriyle 1943 tarihinde yeni baştan bastırılmak ve çeşitli gümrük usul v işlemlerine dair yeni talimatlar düzenlenerek amelî ve tatbikî sahadaki ihtiyaçların karşılanması uğrunda şimdiye kadar gösterilmiş olan gayret ve himmeti takdir ile kaydederiz.

Bununla beraber, komisyonumuz, tatbikleri kolaylaştırıcı bu gibi tedbirlerin yanında prensipleri açık ve hükümleri insicamlı olarak tertiplenmiş ve günün ihtiyaçlarına göre hazırlanmış bir temel Gümrük Kanununa ihtiyaç bulunduğu hususunda Hükümetle mutabaktır.

Tarife Kanununun, Gümrük Kanununda yer alması lâzım gelen hükümleri bu tasarıda toplanmış olduğu halde kaçakçılığa mütaallik hükümlerin hariçte bırakılmış olması bir zayıf teşkil etmektedir.

Tekel maddeleri kaçakçılığına ait hükümlerle birleştirilerek Gümrük Kanunundan çıkarılmış olan gümrük kaçakçılığına mütaallik hükümlerin yeni baştan ele alınabilmesi için kaçığın men'i ve takibi ile görevli bulunan askerî muhafaza teşkilâtının bugünkü durumunu da tetkikten geçirmek lüzumu aşikârdır. Ancak Bütçe müzakereleri dolayısıyla bu teşkilâta yeni bir şekil verilmesi lüzumu açıklanmış ve adı geçen komisyon raporlarında bu husus Hükümetten temenni edilmiş ve bu dileklerin itibara alınacağı Hükümetçe de vadolunmuş bulunduğu göre komisyonumuz kaçak hükümleri ileride bir bölüm halinde kanuna eklemek üzere Hükümet tasarısının olduğu gibi müzakeresini zaruri saymıştır.

Maddelerin görüşülüp incelenmesinde Ekonomi ve Maliye Komisyonlarınca yapılmış olan değişiklikler ve gerekçeleri de dikkatle tetkik ve mütalâa edilmiştir.

Tasarıda bâzı uzun maddelerin kısaltılması ve bâzılarının birleştirilmesi, tertip ve tasnifin tadili gibi şekle ait değişikliklerle beraber açıklığı temin için maddelerin metin ve bünyeleri üzerinde de gerekli düzeltme ve değişiklikler yapılmış ve bu zaruretlerle maddeler yeni baştan kaleme alınmıştır.

Bu yoldaki değişiklikler aşağıda açıklanmıştır:

Hükümetçe hazırlanan tasarı, beş kısım ve her kısım fasıllara ve fasıllar bölümlere ayrılmak suretiyle 175 maddede tertiplenmiştir. Komisyonumuz fasılları kaldırmış ve tasarımı dört ayırma (kısm) ve her ayırma «bölüm» lere tefrik ederek 156 madde halinde kaleme almıştır.

Hükümet Tasarısının (13, 14, 29, 35, 40, 88, 105, 115, 117, 119, 120, 123, 124, 131, 134, 136,

155, 156, 158, 160, 162, 166) neı maddeleri başka maddelerle tevhit edildiğinden veya lüzumsuzlukları anlaşıldığından kaldırılmıştır.

Hükümet tasarısının, 21 neı maddesi pek uzun olarak yazılmış olduğundan muhteviyatı itibariyle altı ayrı maddeye bölünmüştür. (19 - 22).

Madde değışiklikleri :

Madde 1	—	Hükümetin madde 1	—	Tadilen.
Madde 2	—	»	»	2 — »
Madde 3	—	»	»	3 — »
Madde 4	—	»	»	4 — »
Madde 5	—	»	»	5 — »
Madde 6	—	»	»	6 — »
Madde 7	—	»	»	7 — »
Madde 8	—	»	»	8 — »
Madde 9	—	»	»	9 — »
Madde 10	—	»	»	10 — »
Madde 11	—	»	»	11 — »
Madde 12	—	»	»	12 — »
Madde 13	—	»	»	15 — »
Madde 14	—	»	»	16 — »
Madde 15	—	»	»	17 — »
Madde 16	—	»	»	18 — »
Madde 17	—	»	»	19 — »
Madde 18	—	»	»	20 — »
Madde 19	—	»	»	21 — Kısım ve tadilen
Madde 20	—	»	»	21 — »
Madde 21	—	»	»	21 — »
Madde 22	—	»	»	21 — »
Madde 23	—	»	»	21 — »
Madde 24	—	»	»	21 — »
Madde 25	—	»	»	22 — »
Madde 26	—	»	»	23 — »
Madde 27	—	»	»	24 — »
Madde 28	—	»	»	25 — Düzeltilerek
Madde 29	—	»	»	26 — Tadilen
Madde 30	—	»	»	27 — Düzeltilerek
Madde 31	—	»	»	28 ve 29 — »
Madde 32	—	»	»	30 — Tadilen
Madde 33	—	»	»	31 — »
Madde 34	—	»	»	32 — »
Madde 35	—	»	»	33 — »
Madde 36	—	»	»	34 — Düzeltilerek
Madde 37	—	»	»	36 — »
Madde 38	—	»	»	37 — »
Madde 39	—	»	»	38 — »

Madde 40	—	Hükümetin madde 39	—	Tadilen
Madde 41	—	»	»	41 — »
Madde 42	—	»	»	42 — Düzeltilerek
Madde 43	—	»	»	43 — »
Madde 44	—	»	»	44 — »
Madde 45	—	»	»	45 — »
Madde 46	—	»	»	46 — Tadilen
Madde 47	—	»	»	47 — »
Madde 48	—	»	»	48 — »
Madde 49	—	»	»	49 — Düzeltilerek
Madde 50	—	»	»	50 — Tadilen
Madde 51	—	»	»	51 — Düzeltilerek
Madde 52	—	»	»	52 — »
Madde 53	—	»	»	53 — »
Madde 54	—	»	»	54 — »
Madde 55	—	»	»	55 — Tadilen
Madde 56	—	»	»	56 — »
Madde 57	—	»	»	57 — »
Madde 58	—	»	»	58 — »
Madde 59	—	»	»	59 — »
Madde 60	—	»	»	63 — »
Madde 61	—	Yeni		
Madde 62	—	»	»	60 — Düzeltilerek
Madde 63	—	»	»	61 — »
Madde 64	—	»	»	62 — »
Madde 65	—	»	»	64 — Tadilen
Madde 66	—	»	»	65 — »
Madde 67	—	»	»	66 — »
Madde 68	—	»	»	67 — Düzeltilerek
Madde 69	—	»	»	68 — »
Madde 70	—	»	»	69 — »
Madde 71	—	»	»	70 — Tadilen
Madde 72	—	»	»	71 — »
Madde 73	—	»	»	72 — Düzeltilerek
Madde 74	—	»	»	73 — »
Madde 75	—	»	»	74 — »
Madde 76	—	»	»	75 — »
Madde 77	—	»	»	76 — Tadilen
Madde 78	—	»	»	77 — Tadilen
Madde 79	—	»	»	78 — Düzeltilerek
Madde 80	—	»	»	79 — »
Madde 81	—	»	»	80 — Tadilen
Madde 82	—	»	»	81 — Düzeltilerek
Madde 83	—	»	»	82 — »
Madde 84	—	»	»	83 — Tadilen
Madde 85	—	»	»	84 — Düzeltilerek
Madde 86	—	»	»	85 — »
Madde 87	—	»	»	86 — »
Madde 88	—	»	»	87 — »

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Gümrük Kanunu tasarısı

BİRİNCİ AYIRIM

Genel hükümler

Birinci Bölüm

Mükellefiyetler

Mükellefiyetler

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti gümrük sınırından geçen veya eşya geçiren her şahıs Gümrük Kanun ve nizamlarına uymakla mükelleftir. Bu mükellefiyet gümrüğün gerek bu ve gerek başka kanunlarda yazılı hükümlere göre yapabileceği denetlemelere tâbi olmak ve kanunları gereğince gerek kendi adına gerekse başka idareler adına veya hesabına tahsil edeceği vergi, resim ve ücretleri ödemek veya teminata bağlamaktır.

Gümrük hattı ve bölgesi

İKİNCİ MADDE — Gümrük hattı Türkiye siyasi sınırları ile birdir.

Gümrük bölgesi:

a) Denizlerde, kara suları ile sahilden içeri doğru 30 kilometre derinliğindeki alanı,

b) Karalarda ve hudut teşkil eden nehirler ile göllerde, gümrük hattından içeri doğru 30 kilometreye kadar olan alanı kaplar.

Boğazlarla Marmara Denizi ve İstanbul Limanı gümrük bölgesi sayılır.

Gümrük bölgesi takibi kesmemek için aşılabilmesi gibi Bakanlar Kurulunca bâzı yerlerin coğrafi durumları veya kaçakçılığa elverişli olmaları bakımından karalarda 60 kilometreye kadar genişletilebilir.

Gümrük bölgesi ilân olunur.

Gümrük hattı dışı sayılan yerler

ÜÇÜNCÜ MADDE — Serbest liman ve bölge ve mahaller ile gümrüklenmemiş eşyaya mahsus antrepolar ve bu türlü eşya konmasına Gümrük İdaresince müsaade olunmuş mahaller; kanunda veya gümrüğün yazılı izin kâğıdında gösterilen kayıtlara uyulmak ve gümrüğün denetlemesi altında bulundurulmak şartıyla vergi ödeme mükellefiyeti bakımından gümrük hattı dışında sayılırlar.

Ödeme mükellefiyetinin başlangıcı

DÖRDÜNCÜ MADDE —

1. Gümrüğün denetlemesi altına konmuş eşyaya terettüp eden vergi ödeme mükellefiyeti 62 nci madde gereğince beyannamenin tescili ile ve ağızdan beyan yapılabilen hallerde bu beyan ve 66 nci madde gereğince tahakkuk kâğıdının mükellefçe imzası ile başlar.

Gümrük kontrolü altında bulunan eşya Gümrük Vergisinin ödenmesinden önce mahvolursa mükellefiyet kalkar.

2. Gümrüğün denetlemesi dışında kalmış eşyaya ait vergi ödeme mükellefiyeti, eşyanın gümrük hattından geçirildiği tarihten ve bu tarih bilinmiyor ise eşyanın gümrük hattından geçirildiğine gümrükçe bilgi edinildiği günden başlar.

3. Şarta bağlı ve teminatlı veya teminatsız olarak yurda muaf sokulan eşyaya terettüp edecek vergi ödeme mükellefiyetinin başlangıcı, beyannamenin tescili ve beyanname yok ise başka geçiş belgeleri üzerinde gümrükçe yapılan en son giriş vizesi tarihidir.

4. Yurda muaf olarak sokulduğu halde muaflıktan faydalanmıyan yerlere ve şahıslara satılan veya devredilen eşyaya terettüp eden vergi ödeme mükellefiyeti, gümrüğe yapılacak beyan tarihinden ve beyan yapılmamış ise satış veya devir tarihinden ve bu tarih tesbit edilemiyorsa, gümrükçe satış ve devir hakkında bilgi edinildiği tarihten başlar.

BEŞİNCİ MADDE — Gümrük giriş vergisi, yukarıki madde gereğince ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihte yürürlükte olan tarife nispet ve esaslarına göre hesaplanır. Tarifinin vergi nispetlerini artıran hükümler, uygulanmasından enaz üç ay önce, ilân olunur. Ancak bu kanunun 13 ve 14 ncü maddelerine göre yapılacak artırmalar bu hükmün dışındadır.

Vergiye esas olan tarife

ALTINCI MADDE — Gümrük Vergisi, ödeme mükellefiyetinin terettüp eylediği tarihte eşyanın bulunduğu hal ve mahiyetine göre tarifede yer aldığı pozisyon üzerinden hesaplanır ve bu suretle hesaplanacak gümrük vergisinden eşyanın niteliklerinde sonradan husule gelen değişmeler ve bozulmalar sebebiyle indirim yapılmaz. Ancak hava tesirinden veya kaza neticesinde hasar görmüş olan eşya hakkında, her türlü külfet ve masrafı sahibine ait olmak üzere, gümrüğün denetlemesi altında aşağıdaki hükümler uygulanır:

Vasfı ve tahsis yeri değişen eşya

1. Hiçbir suretle kullanılamaz hale gelmiş olan eşya, sahibi ister ise, usulü dairesinde yok edilir,

2. Yalnız ilk madde olarak kullanılabilecek hale gelmiş eşyanın gümrüğü ilk madde tarifesi üzerinden alınır. Şu kadar ki, gümrükçe lüzumu halinde, bu eşyanın ilk madde şeklinden başka suretle kullanılmasını önleyici tedbirler de alınır,

3. Bir kısmı hasara uğramış eşyanın, ayırma mümkünse, yalnız hasara uğramış kısımları ve ayırma mümkün değilse, eşyanın tamamı hakkında, sahibinin dileğine göre yukardaki (1) ve (2) numaralı fıkra hükmünce işlem yapılır.

4. Islanmış veya nemlenmiş eşyanın kurutulmasına gümrükçe müsaade olunur,

5. On yıl kullandıktan sonra muaflıktan faydalanmıyan bir işe tahsis edilen makina ve aletlerden Gümrük Vergisi aranmaz. Bu müddetten önce normal verim kabiliyetini enaz %25 nispetinde kaybettiği ilgili Bakanlıkça tasdik edilen makina ve aletlerin muaflıktan faydalanmıyan mahallere devir ve tahsisi takdirinde Gümrük Vergisi iptidai madde tarifesi üzerinden alınır.

İkinci Bölüm

Gümrük hattından geçiş

Gümrük kapı ve yolları

YEDİNCİ MADDE — Gümrük hattı, kara, su ve havadan ancak belirli kapılardan aşılır ve gümrük uğraklarıyla bu kapılar arasında belirli yollar takip edilir. Giriş ve çıkış gümrük kapıları, uğrakları ve bunları birbirine bağlayan yollar ile hava hatları Gümrük ve Tekel Bakanlığınca ilân olunur.

Umumi hizmete açılmış olan demiryolları gümrük yolu sayılır.

SEKİZİNCİ MADDE — Gümrük hattından geçiş ile gümrüklü liman ve meydanlara giriş ve iniş, buralardan çıkış ve denetleme zamanları Gümrük ve Tekel Bakanlığınca ilân olunur. Şu kadar ki:

1. Demiryolu katarları ve muntazam tarifeli deniz, kara, hava ve nehir taşıtları gece ve gündüzün her saatinde gümrük hattından geçebilir. Bunlarla gelen ve giden yolcuların gümrük işlemleri de bu zamanlarda yapılır,

2. Liman işletme teşkilâtı bulunan limanlarda, 30 rüsum tonilâto hacminden büyük gemiler gece ve gündüzün her saatinde yük ve yolcu alıp çıkarabilir.,

Liman işletme teşkilâtı bulunmadığı halde sefer tarifesi veya hava şartları icabı olarak çalışma saatleri dışında veya geceleyin limana girmek ve limandan ayrılmak zorunda bulunan gemilerin bu limanlarda geceleyin yük ve yolcu alıp çıkarma istekleri gümrükçe yerine getirilir.

DOKUZUNCU MADDE — Yüz rüsum tonilâtoyu geçmeyen Türk deniz taşıtları ile eşya ithali Gümrük ve Tekel Bakanlığının iznine bağlıdır. Yabancı gemilere bu hakların tanınması karşılıklı olabilir.

Sahte menşeli eşya

ONUNCU MADDE — Gerek üzerlerinde gerek kap ve sargılarında (sandık, balya, şerit, etiket ve saire gibi) Türkiye’de yapıldığını veya Türkiye menşeli olduğunu sandıracak fabrika veya ticaret markasını, adını, alâmetini, Türkiye’de bir mahal ismini veya resmini veya işaretini taşıyan yabancı mahsul ve maddelerin Türkiye’ye girmesi veya Türkiye’de bir ambar veya antrepoya konması, Türkiye’den transit geçirilmesi yasaktır.

Bu hüküm Türkiye’deki bir mahal isminin aynı olan yabancı bir mahal adını taşıyan ve bu mahal ismi altında menşe memleket adı açıkça gösterilmemiş bulunan yabancı eşya hakkında da uygulanır.

İstihsal veya imal edildiği menşe memleketinden başka yabancı memleketler mahsul veya mamulü olduğunu gösteren veya sandıran sahte isim ve alâmetler taşıyan eşyanın da girmesi ve transit geçirilmesi Gümrükçe menedilebilir.

Üçüncü Bölüm

Giriş, çıkış, transit serbestliği ve kısıntılar

ON BİRİNCİ MADDE — Yasaklık ve kısıntı hükümleri saklı olmak üzere ithal, ihraç ve transit serbesttir.

ON İKİNCİ MADDE — İç ve dış güvenliğin savunması, kamunun, hayvan ve ürünlerin hastalıklardan korunması, tarih ve sanat eserlerinin memleketten çıkışının önlenmesi maksadiyle Bakanlar Kurulunca giriş, çıkış ve transit serbestliği her vakit kısılabileceği veya kaldırılabilceği gibi malî ve iktisadi zaruretler halinde de aynı çarelere başvurulabilir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti ile Ticaret Anlaşması akdine yanaşmayan veya bu yoldaki görüşmeleri sonuçlandırmayan yahut Ticaret Anlaşmalarını vaktinden önce tek tarafli olarak kısmen veya tamamen hükümsüz bırakan memleketlerin mallarına ve gemilerine karşı yasak ve kısıntılar koymaya veya farklı işlemler ve tarifeler uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Hükümet bu yetkisini Türk gemi ve mallarına karşı yasak, kısıntı koyan veya farklı işlemlere tâbi tutan memleketler hakkında da kullanabilir.

Misilleme

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Türkiye'ye yolladığı malları Giriş Tarife Kanununun takip ettiği gayeyi sarsacak şekilde gizli veya açık surette prim, dumping ve benzeri tedbirlerle teşvik eden memleketler eşyası hakkında bu tedbirleri tesirsiz bırakacak yüksek tarifeler uygulamaya ve başka çarelere başvurmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Damping

ON BEŞİNCİ MADDE — Bakanlar Kurulunca 13 ve 14 nci maddelere göre alınan kararlar üç ay içinde Büyük Millet Meclisinin onamına sunulur.

Dördüncü Bölüm

Gümrük Vergisi

ON ALTINCI MADDE — Gümrük Vergisi tarifedeki ölçü ve nispetler üzerinden alınır.

Gümrük Vergisi

Bakanlıkça eşyanın tarifedeki yerini gösterir bir repertuvar yayınlanır.

Tarifenin dışında kalmış eşyadan tarifede en çok benzerlik gösterdiği eşya gibi vergi alınır. Benzerlik Gümrük ve Tekel Bakanlığınca eşyanın kullanılacağı yer, geçirdiği işçilik derecesi ve değeri göz önünde tutularak tesbit ve ilân olunur ve repertuvara da geçirilir.

Repertuvarda, eşyanın tarifedeki yerini belirtmek üzere yapılacak değişiklikler de ilân olunur, bu değişiklikler, ilânından önce kesinleşmiş Gümrük Vergisi tahakkuklarına dokunmaz.

İstisnalar

ON YEDİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı eşya Gümrük Vergisinden muaftır:

1. Devlet müzeleri ve kitaplıkları için gelen göstermelik ve okutmalık eserler ile Hükümet, Belediye ve Özel İdarelerin hayvan ve bitki bahçeleri için gelen hayvanlar, bitkiler (bunların kılıfları ve gereç takımları dâhil);

2. Kamu faydasına yararlı derneklere ve kamunun faydasına parasız tahsis edilmiş millî tesislere, konularına uygun olarak bağış yoluyla gelen eşya (Bakanlar Kurulu kararıyla);

3. Millî Savunma ihtiyacı için Hükümet tarafından doğrudan doğruya getirilen veya sipariş üzerine getirilen silâhlar ve bunların parçaları ve teferruatıyla her türlü harb mamulâtı ve harb ganimetleri;

4. Kara sınırından beş kilometreye kadar derinlikte bulunan köyler ve kasabalar ahalisinin gümrük kapılarından geçirdiği kendisinin veya ailesinin kullanmasına mahsus eşyadan gümrük giriş vergisinin tutarı 500 kuruşu geçmiyen miktarı;

5. Harb tutsakları adına bağış yoluyla gönderilen yiyecek, içecek (tütün ve sigara dâhil) ve giyecek eşya, (karşılıklı olmak şartıyla);

6 - a) Millî deniz ve hava gemilerinin yabancı limanlarda ve meydanlarda yalnız kendi ihtiyaçları için aldıkları donatım eşyası;

6 - b) Yabancı deniz ve hava gemilerinin içinde getirdikleri veya Türk limanlarında gümrüklenmemiş mallardan aldıkları yakıtlar ve yağlayıcı maddelerle gemi adamları ve yolcularına mahsus yiyecek ve içecekler ve donatım eşyası;

(Gemilerden dışarı çıkarılmaması ve karşılıklı olması şartıyla);

6 - c) Büyük kabotaj yapan Türk gemileri ve uçakları hakkında da yukardaki hüküm uygulanır. Ancak, bu gemiler küçük kabotaj seferleri esnasında yabancı yakıt, yiyecek ve içecek maddelerini, vergileri ödenmek şartıyla kullanabilirler;

6 - d) Yemekli vagonların Türkiye sınırından geçtikten sonra hazırlıyacıkları ilk kahvaltı ve yemek için kullanacakları yiyecek ve içecekler ile yakıtlar;

(Tekel maddeleri bu hükmün dışındadır.)

7 - a) Turizmi teşvik maksadiyle kurulmuş resmî teşekküller ile Türkiye turing ve otomobil kurumu için getirilecek ve parasız dağıtılacak olan otel ve propaganda ilânları, broşürler, duvar takvimleri, otomobil plâkaları, yol işaretleri, rozetler, mü-kâfat kupaları ve şiltleri;

7 - b) Yabancı turizm teşekkülleri tarafından parasız dağıtılmak üzere Türkiye turizm teşekkülleri ile Türkiye turing ve otomobil kurumuna gönderilen yabancı turizm propaganda afişleri, broşürleri, rehber ve takvimleri (Karşılıklı olmak şartıyla).

*Diplomasi muaf-
lıkları*

ON SEKİZİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı eşya karşılıklı olmak şartıyla Gümrük Vergisinden muaftır:

1. Yabancı devlet başkanları ve aileleri ile refakatlerine

memur olanların birlikte getirdikleri ve Türkiye'deki ikametle-ri esnasında getirecekleri eşya;

2. Yabancı devletlerin Türkiye'deki elçi ve ailelerinin ken-dilerine ve elçiliğe mahsus olarak birlikte getirdikleri veya son-ra getirecekleri eşyalar ile elçilikler inşasına mahsus malzeme;

3. Diploması memurlarının ve resmî bir ziyaret ve vazife için memleketimize gelen delege ve askerî heyetlerin Gümrük ve Tekel ve Dışişleri Bakanlıklarınca birlikte tesbit edilecek eşya-ları;

4-a) Türkiye'deki yabancı konsoloshanelere mahsus bay-rak, arma ve basılmış defterler, başlıklı kâğıtlar, alındılar, pasa-portlar, şahadetnameler, pullar ve resmî mühür ve damgalar ile benzerleri eşya;

b) Meslekten olan başkonsolos, konsolos ve muavin konsololar ile meslekten olan konsolosluk memurlarının memuriyet-lerine ilk defa gelişlerinde beraberlerinde veya bu gelişlerinden iki ay önce gelen kullanılmış ve kullanılmamış zat eşyası ve kul-lanılmış ev eşyası ile gelişlerinden itibaren altı ay içinde gelen yalnız kullanılmış zat ve ev eşyası;

5. Yukardaki 1, 2 ve 3 numaralı fıkralarda sözü edilenlerin binek ve hizmet otomobilleri ile meslekten olan başkonsolos, konsolos ve muavin konsolosların yukardaki müddet içinde ge-tirecekleri birer binek otomobilleri.

Bu madde hükümlerine göre muaf giren otomobilleri muaf-lık hakkı olmayarak kimse ve yerlere satıldığı veya devredil-diği takdirde, bu satış ve devir giriş tarihinden itibaren ikinci yıl içinde yapılmış ise Gümrük Vergisinin %50 si, üçüncü yıl içinde yapılmış ise %75 i indirilir.

Esaslı surette hasar görmüş olan binek otomobilleriyle üç yıl geçtikten sonra satılan veya devredilenlerden Gümrük Vergisi aranmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ve kurye çantalarına ait güm-rük işlemleri Dışişleri ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca bir-likte tesbit olunur.

ON DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı eşya, Güm-rük İdaresince şartlarına ve gösterilen esaslara uygun görüldüğü takdirde Gümrük Vergisine tâbi tutulmaz:

Zat ve ev eşyası

1-a) Cumhurbaşkanının zat ve ikametgâhı için gelen eşya;

b) Yolcuların beraberlerinde getirdikleri şahıslarına ait kullanılmış ve kullanılmamış zat eşyası ile nakil vasıtaları hiz-metlilerinin yalnız kullanılmış zat eşyası; (yolcunun gelişinden itibaren en geç altı ay sonra veya iki ay önce gelen yalnız kulla-nılmış zat eşyası da bu hükümden faydalanır).

c) Şahsi madalya ve nişanlar ile yabancı memleketlerdeki bilim ve sergi ve müsabaka heyetlerince verilmiş mükâfatlar, hâtıralar ve Türkiye'de yapılan müsabakalarda mükâfat olarak verilmek üzere bağış yoluyla gönderilen eşya;

2-a) Türkiye'de yerleşmek üzere gelen ecnebilerin,

b) Yabancı memleketlerdeki daimî vazifelerinden dönen Türkiye memurlarının.

c) Yabancı memleketlerdeki tahsillerinden dönen Türk öğrencilerin.

d) Ticaret ve sair maksatlar ile yabancı memleketlerde yerleşip de iki yıl ikametten sonra dönen Türklerin.

Göç suretiyle beraberlerinde veya kendilerinden iki ay önce veya altı ay sonra gelen kullanılmış ev eşyası;

(İki yıl oturmaksızın mücbir sebepler dolayısıyla dönenlerin ev eşyası da bu hükümden faydalanır ve müddet kayıtlarına bakılmaz).

e) Türkiye’de oturan bir Türkle evlenerek yabancı ülkedeki asli ikametgâhını terk ile Türkiye’ye gelen gelinin beraberinde veya gelişinden iki ay önce veya altı ay sonra gelen cihaz eşyası;

f) Yabancı memleketlerdeki Türklerin ölümü ile Türkiye’de oturan veya Türkiye’ye dönen kanuni mirasçılara intikal eden zat ve ev eşyası;

(Bunların ölüm tarihinden itibaren bir yıl içinde getirilmesi ve ölene aidiyetinin ve namlarına gelenlere intikalinin kanaat verici belge ile ispatı şartıyla).

Yukarıki a, b, c, d, e, f, fıkralarına göre gümrüksüz geçirilecek eşyanın çeşit ve miktarı, sahiplerinin içtimai durumları göz önünde tutularak gümrükçe takdir olunur.

3. Mezarlıklara ve millî âbidelere konmak üzere getirilen veya gönderilen çelenkler ve bu mahiyetteki eşya ile içinde ölü ve ölüünün kül veya kemikleri bulunan tabut, vazo ve sair kaplar ve bunlarla birlikte getirilen veya daha önce veya sonra gönderilen çiçek, çelenk ve bu mahiyetteki eşya;

4. Her türlü Türk parası, banknot, esham ve tahvilleri ile Türkiye’ye sokulması yasak olmayan yabancı devlet paraları ve esham ve tahvilleri ve bunların kuponları ile çekler ve poliçeler;

5. Resmî veya özel daire, müessese ve şahıslara ait muamele görmüş defterler, evrak ve belgeler ve Türk Elçilik ve Konsolosluklarından geri getirilen her türlü eşya;

6. Gümrükçe ticari mahiyeti olmadığı tahakkuk eden nümunelik eşya ve modeller.

Turistik kolaylıklar

YIRMİNCİ MADDE — Asıl ikametgâhı yabancı memleketlerde olan Türk ve yabancı seyyahların birlikte veya kendilerinden iki ay önce veya sonra getirdikleri 21 nci maddenin (6) numarasında yazılı seyahat vasıtaları, av, spor ve diğer eşyaları için vergi teminatı olarak kara seyahatlerinde Uluslararası turizm ve otomobil birliğine mensup Türkiye turing ve otomobil kurumunun veya bunun kefalet ettiği ecnebi kurumların ve hava seyahatlerinde Türk Hava Kurumunun veya bu kurumun kefalet ettiği Uluslararası hava federasyonunun veya bu hava federasyonuna mensup Uluslararası Hava Kurumunun verecekleri trip-tik veya gümrük geçiş karneleri kabul olunur.

Motörlü vasıtaların mütat depolarındaki akaryakıt ve madenî yağlardan vergi aranmaz. Çalınmak ve kaza neticesi par-

çalanmak yüzünden tekrar çıkarılması mümkün olmayan vasıta ve eşyanın da vergileri aranmaz ve teminatları çözülür.

Çalınma hâdisesi mahkeme ilâmı veya hâdisenin vukubulduğu mahallin en büyük mülkiye âmirinin belgesiyle ispat edilir.

Kaza dolayısıyla çıkarılmayan taşıt ve eşyanın enkazı Hükümete terkedilmek ve keyfiyet mülkiye âmirinden alınacak bir belge ile gümrüğe ispat olunmak lâzımdır.

Hükümete terkedilen ve hiç işe yaramayan vasıta ve eşyanın usulü dairesinde yoketme masrafları sahiplerince ödenir.

Beşinci Bölüm

Geri gelen eşya rejimi

Geri gelen eşya

YIRMI BİRİNCİ MADDE — Yabancı memleketlere çıkarıldıktan sonra asli nitelikleri değişmeksizin geri getirilen aşağıda yazılı memleket eşyası ayniyetleri gümrüğe ispat ve tevsik edilmek şartıyla vergiye tâbi değildir.

1. Yol ve coğrafya durumu sebebiyle, Türkiye'nin bir yerinden başka bir yerine sevk için yabancı topraktan transit geçirilerek en geç altı ay içinde geri getirilen eşya;

2. Gittiği memleketin gümrük hududundan dışarı çıkarılmıyarak veya bu memlekette muvakkat kabul ve muaflık usulüne tâbi tutularak çıkışından itibaren en geç iki yıl içinde geri getirilen eşya;

3. Gittiği memleketin gümrük hududundan geçtikten sonra satılmamak veya alıcısı tarafından iade edilmek yüzünden en geç iki yıl içinde geri getirilen eşya;

4. Temizlenmek, boyanmak ve tamir edilmek gibi bir maksatla çıkarıldıktan sonra Gümrük Vergisi ödenmesini gerektirecek asli bir kısım ilâve edilmeksizin en geç bir yıl içinde geri getirilen eşya;

(Yeni asli bir kısım ilâve edilmiş ise yalnız bu parçadan gümrük alınır.)

5. Yerli mahsul ve mamullerin çıkışında ambalâj olarak kullanılıp en çok bir yıl içinde dolu veya boş olarak geri getirilen kaplar ve örtüler ve sargılar ile göç eşyası naklinde kullanılmış liftler;

6. Yabancı ülkelere seyahat eden Türkiye'de mukim Türk ve yabancıların Türkiye'den çıkışından itibaren en geç bir yıl içinde beraberlerinde veya kendilerinden iki ay önce veya sonra geri getirilen her türlü taşıtları ve bunların yedek ve yenileme parçaları ile hayvanları ve bunların binek ve koşum takımları, römork ve rulotlar, seyahat esnasında kullanılmaya mahsus mutfak ve yatak eşyası ve kamping, av, kayak ve sair spor alât ve takımları ve radyo cihazları;

(Motörlü taşıtların mûtat depolarında artmış bulunan akaryakıt ve yağlardan vergi alınmaz.)

7. En geç altı ay içinde geri getirilen yük ve yolcu taşıtları ve hayvanlar.

*Hudut ahalisine
kolaylıklar*

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Hudut bölgesindeki topraklarını işlemek ve bu bölgelerdeki otlaklarda hayvanlarını otlatmak hakkı anlaşma ile tanınmış olanlardan:

1. Türkiye’de oturanların hududun öbür tarafına götürüp mevsim sonunda geri getirdikleri hayvan ve ürünleri ile taşıtları ve aletleri,

2. Karşı taraf ülkesindekilerin mevsim sonunda geri götürmek üzere getirdikleri hayvan ve taşıtları, kapları ve örtüleri, kendi arazilerinde kullanacakları tohumları ve gübreleri,
Tesbit edilecek usule uyulmak şartıyla vergiden muaftır.

Altıncı Bölüm

Muvakkat kabul rejimi

*Geçici olarak gi-
ren eşya*

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Türkiye’de tamamlayıcı ve değerlendirici az veya çok bir işçilik gördükten sonra en geç bir yıl içinde tekrar çıkarılacak yabancı eşyanın vergileri teminata bağlanır.

Bu hükümden faydalanabilecek eşya ile bunların görebilecekleri işçilik derecesi ve fire nispetleri Ekonomi ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca tesbit olunur.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı maksatlarla memlekete geçici olarak girecek yabancı eşyanın vergileri teminata bağlanır:.

1. Tamir edilmek, boyanmak, temizlenmek veya benzeri bir işçilik görmek üzere gelen ve altı ay içinde tekrar çıkarılan eşya;

2. Memleket eşyasının çıkışında ambalâj maddesi olarak kullanılmak üzere gelen eşya ile göç eşyası naklinde kullanılan ve altı ay içinde tekrar çıkarılan liftler;

(Bu hükümden faydalanacak ambalâj maddelerinin çeşitleri ve hangi eşyanın çıkışında kullanılacağı ve ne kadar müddet içinde çıkarılacağı ve fireleri Ticaret ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca tesbit edilir.)

3. Altı ay içinde tekrar çıkarılmak üzere sergi, panayır ve pazarlar, koşu ve müsabakalar ve konferanslar ve törenler için getirilen eşya ile tiyatro ve sirk heyetlerinin getirdikleri sahne ve temsil eşyası, takımları ve hayvanları;

4. Siparişe mahsus olmak üzere getirilen her çeşit nümune-lik ve modellik eşya;

(Altı ay içinde çıkarılmak ve yabancı fabrika ve sanat sahipleri ile bunların seyyar ticaret memurları tarafından getirilmek ve karşılıklı olmak şartlarıyla.)

5. Tecrübe ve muayene edilmek için gelen ve en geç altı ay içinde çıkarılan eşya;

6. Büyük inşaat ve tesisatta geçici olarak kullanıldıktan sonra tekrar çıkarılacak fennî vasıtalar ve bunların takımları;

(Bayındırlık ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarının kararı ile.)

7. Hükümetin izni ile memleketimizde kazılar ve araştır-

malar yapan heyetlerin bu maksatlar için getirdikleri aletler ve takımları;

(Bunların çeşitleri ve tekrar çıkış müddeti Millî Eğitim Bakanlığınca belirtilir.)

8. İdarî ve adli kaza için delil olarak getirilen ve tahkikat veya muhakeme sonunda çıkarılan eşya;

9. Türkiye’de geçici bir zaman için oturmak üzere gelenlerin kendilerine mahsus olan ev ve kamplama eşyası;

(Bunların çeşitleri ve miktarları seyahatin maksadına ve devam müddetine uygun olmak ve altı ay içinde iade edilmek şartıyla)

Bunlardan yerleşmek üzere Türkiye’de kalanların yukarıda yazılı eşyalarından yalnız kullanılmış ev eşyası hakkında (19) ncu maddenin 2-a fıkrası uygulanır.

10. Yabancı memleketlerde oturan fen ve sanat sahipleri ile amelenin sanatlarını icra için Türkiye’ye gelişlerinde beraberlerinde getirilen veya kendilerinden bir ay önce veya bir ay sonra gelen ve altı ay içinde tekrar çıkarılan kendilerine mahsus cihaz ve aletler ile takımları;

11. Devlet Demiryolları İdaresiyle yapılan anlaşmalara göre geçici olarak Türkiye’ye giren muharrik ve müteharrik demiryol vasıtaları ile hudut nakliyatında kullanılan taşıtlar;

(Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma Bakanlıklarınca tesbit edilecek esaslar dâhilinde.)

YIRMI BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunda yazılı müddetlerle ilişkin hükümlerin uygulanmasında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca mücbir sebepler itibara alınarak bu müddetler duruma göre uzatılabilir.

Sürenin uzatılması

Yedinci Bölüm

Verginin geri verilmesi ve ertelenmesi

YIRMI ALTINCI MADDE —

Geri verme

1. Kanuna göre vergiden muaf olduğu halde yanlışlıkla alındığı anlaşılan vergiler mükellefe re’sen geri verilir.

2. Gümrük Vergisi ödenerek ithal edilmiş olan eşyanın satış akdi hükümlerine aykırı çıkmasından dolayı ret ve iade edilmesi halinde keyfiyet malın iadesinden önce gümrüğe yazı ile bildirilmek ve yapılacak muayenede yurda sokulan eşya olduğu gümrükçe anlaşılacak ve memleketten tekrar ihracından itibaren en geç altı ay içinde geldiği memleket gümrüğü hattından geçtiği tevsik edilmek şartıyla alınan vergiler mükellefe geri verilir. Bu isteklerin kabulü için eşyanın gümrükten çekilmesinden itibaren en geç bir ay içinde yapılması ve cezalı gümrük vergisi tatbik edilmemiş olması lâzımdır.

Vergi nispetinin arttığı mahalline geç tebliğ edilmesi sebebiyle eski tarife üzerinden vergi ödemiş olan mükellefler, gümrükçe farkın ödenmesi hakkında, yapılan tebliğ tarihinden itibaren eşyayı bir ay içinde olduğu gibi tekrar ihraç veya gümrük

antreposuna iade eylemek şartıyla ödenmiş vergileri geri isteyebilirler.

Erteleme

YIRMI YEDİNCİ MADDE — Memleketin iktisadi faaliyetine veya fevkalâde ihtiyaçlarına yarıyan eşyanın vergilerini en çok üç ay müddetle ertelemeye Gümrük ve Tekel Bakanı yetkilidir.

İKİNCİ AYIRIM

Gümrük işlemleri

Birinci Bölüm

Demiryolu münakalâtı

Trenler

YIRMI SEKİZİNCİ MADDE — Trenler, gelişte huduttan itibaren gümrük bulunan ilk istasyona kadar ve gidişte son gümrüklü hudut istasyonundan gümrük hattını aşmaya kadar yolda mücbir sebep olmadıkça duramaz, yolcu ve eşya alıp indiremez.

Bayan

YIRMI DOKUZUNCU MADDE — Trenin ilk hudut gümrük istasyonuna varışında işletmenin yetkili memuru hudut gümrüğü ile iç gümrüklerde gümrüklenecek veya Türkiye'den transit geçirilecek eşyanın en çok üç nüsha manifestosu ve yük senetlerini ve bagajlar ile yemekli vagonlardaki yiyecek, içecek ve yakacak madde listelerini gümrüğe verir.

Tren boş gelmiş ise denetlemeden önce yazılı olarak gümrüğe bildirilir.

Denetleme

OTUZUNCU MADDE — Yukarıki maddede yazılı belgelerin verilmesi üzerine gümrükçe gerekli denetleme gecikmeden yapılır. Bu denetleme bitmeden veya gümrüğün izni alınmadan vagon değiştirmek veya eklemek suretiyle trenin tertibi değiştirilemez. Yük ve yolcu alınıp verilemez ve tren yoluna devam edemez.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Demiryolu ile Türkiye'den çıkarılacak eşyanın en çok üç nüsha manifestosu ve yük senetleri, bagajlar ile yemekli vagonlardaki yiyecek, içecek ve yakacak madde listeleri de yetkili gümrüğe verilir.

Bu belgeler verilmeden ve gerekli gümrük denetlemesi bitmeden tren istasyondan ayrılmaz.

İkinci Bölüm

Kara taşıtları

OTUZ İKİNCİ MADDE — Yabancı memleketlerden demiryolundan başka kara taşıtları ile ancak yetkili bir hudut gümrüğüne eşya getirilebilir. Yetkili olmayan bir hudut gümrüğüne getirilen eşya gümrük denetlemesi altında yetkili gümrüğe götürülemediği takdirde geri çevrilir.

İç gümrüklerden birine götürülecek veya Türkiye'den transit geçirilecek eşya, hudut gümrüğüne muayene edilir ve vergileri teminata bağlanır.

Hudut gümrüğünün gümrüklemesine yetkili olmadığı eşyanın teminatı nevine mahsus en yüksek tarife üzerinden hesaplanır.

Gümrük ve Tekel Bakanlığınca tâyin edilecek nitelikteki taşıtlarla iç gümrüklere götürülecek veya transit geçirilecek eşya için demiryolu ile yapılacak taşımalar hakkındaki usul uygulanır.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yukarıki maddede yazılı kara vasıtalarının sahip veya sürücüleri getirilen eşyayı hudut gümrüğüne üç nüsha manifesto ile beyan ederler. Manifesto yoksa gümrükte hazır bulundurulacak manifesto örneklerinden doldururlar, taşıtlar boş gelmişse keyfiyeti ağızdan beyan ederler. Sözlü beyanlar tutanakla tesbit olunur.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Yürütülerek getirilen hayvanlar ancak yetkili sağlık ve gümrük kapılarından sokulabilir.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Demiryolundan başka kara taşıtlarıyla Türkiye'den çıkarılacak eşya yetkili hudut gümrüğünden çıkarılır. Gümrük işlemi, yetkili bir iç gümrükte yapılmış eşya yetkili sınır gümrüğünün denetlemesi yapıldıktan sonra çıkarılır.

Tasıt sahip veya sürücüleri götürecekleri yükler için bunların çıkış işlemini yapan gümrüğe en çok üç nüsha manifesto verirler. Boş olarak gidişlerde kevfiyet hudut çıkış gümrüğüne sözle beyan olunur ve bu beyanlar gümrükçe tutanakla tesbit edilir.

OTUZ ALTINCI MADDE — Yürütülerek ihraç edilecek hayvanlar ancak yetkili hudut sağlık ve gümrük kapılarından çıkarılabilir.

Üçüncü Bölüm

Deniz Münakaleleri

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Yabancı limanlardan gelen gemiler gümrük bölgesine girdiklerinde mücbir sebepler olmadıkça girecekleri limana göre mütat olan rotayı değiştiremez, yolda duramaz, başka gemilerle temas edemez ve gümrük bulunmayan yerlere yanaşamaz.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Türk limanları ile yabancı limanlar arasında sefer yapan gemiler gümrük bölgesinde gümrük denetlemesine tâbidir. Gümrük memurları gemi ve yük defter ve kayıtlarını incelemeye, gemide araştırma yapmaya ve gerekirse ambarları mühür altına almaya yetkilidir.

Muntazam seferli gemiler girecekleri limana varıncaya veya

açık denize ulaşıncaya kadar yalnız göz altında tutulur.
Harb gemileri bu hükmün dışındadır.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Yabancı limanlardan gelip Türk limanlarına veya nehirlerine girecek gemiler, gümrük denetlemesi yapılmak üzere belirli yerlerde durur veya yol keserler.

Gemi kaptanı gümrük memurlarına geminin tasdikli jurnalını, orijinal manifestosunu, kumanya ve yakıtlar ile gemi adamlarına ait eşya listelerini gösterirler. Kaptanlar manifesto harici olarak alınmış veya manifestoya dâhil edilmeksizin taşınması âdet olmuş eşyayı da araştırmadan önce memurlara beyan ederler.

Kaptanlar geminin envanteri ile plânını da lüzumu halinde gümrük memurlarına gösterirler.

Türk limanları ile yabancı limanlar arasında sefer yapan gemiler Türk limanlarında gümrük denetlemesi altındadır.

Gemi adamları ile yolcuları ve gemilere girip çıkacak görevli görevsiz kimseler gidiş ve gelişlerinde gümrük yolcu salonlarından veya gümrük denetlemesi altındaki iskelelerden geçeceklerdir.

Manifesto

KIRKINCI MADDE — Yabancı limanlardan gelen gemilerin kaptanları veya acentaları geminin Türk limanında yukarıki maddeye göre yapılacak ilk gümrük denetlemesinden itibaren en geç 24 saat içinde o limana çıkarılacak eşyanın asıl manifestosu ile Türkçe iki örneğini Gümrük İdaresine verir. Asıl manifesto verilemediği takdirde aslı gösterilir ve taraflarından tasdikli bir örneği verilir. Müddetin başlangıcı veya sonu tatil günlerine raslarsa bu günler müddetin hesabına katılmaz. Mücbir sebeplerden ileri gelen gecikmeler de gümrüklerce itibara alınır.

Gemi limana boş gelmiş veya o limana boşaltacak yükü yok ise veya seyyah ve tenezzüh gemisi ise kaptan veya acentaları bu limana uğrama sebeplerini yukarda yazılı müddetler içinde yazılı olarak gümrüğe bildirir. Limanda acentası olmayan yabancı gemi kaptanları beyanlarını Türkçe yazamadıkları takdirde kendi dili ile birlikte Uluslararası kullanılan Garp dillerinden biri ile de yazabilirler.

Yolcu ve seyyahlara ait olup manifestolara kaydı âdet olmayan bagajların manifestolara kaydı mecburi değildir.

Asıl manifesto

KIRK BİRİNCİ MADDE — Asıl manifesto, konişmentolara göre gemide tutulan yük defteri ve mahreç limanlarındaki yetkili resmî mercilerce onanmış olan yük beyannameleridir.

Bu belgeler mahallindeki Türkiye konsolosluklarına ilgililerce tasdik ettirilir.

Devlet Denizyolları ve başka işletmelerin muntazam seferli veya seyyah gemilerine ait asıl manifestolar, karşılıklı olarak, Gümrük ve Tekel Bakanlığınca konsolosluk tasdikından müstesna tutulabilir.

KIRK İKİNCİ MADDE — Türk ve yabancı donanmasına mensup harb gemileri ile getirilen ve Türkiye limanlarına çıkarılacak olan eşya da Gümrüğe bildirilir.

Harb gemileri

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Yabancı limanlardan yük getiren Türk ve yabancı gemiler manifestolarını Gümrük İdaresine vermedikçe yüklerini boşaltamaz ve o limandan yük alamazlar.

Ancak muntazam sefer yapan gemiler ile hava ve liman durumu bakımından zaruret görülen hallerde muntazam sefer yapmayan gemilere Gümrük İdaresince manifesto verilmeden önce de yük boşaltmak ve almak için müsaade olunabilir. Mücbir sebepler dolayısıyla karaya çıkarılan eşya için manifesto verilemezse bunlar liste ile tesbit olunur.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Türk limanlarından yabancı limanlara hareket edecek yerli ve yabancı gemilerin kaptanları hareketlerinden önce o limandan yükledikleri eşyanın manifestosunu gümrüğe gösterir ve bir örneğini verirler ve eğer gemi o limandan yük almamış ise keyfiyeti yazılı olarak bildirirler.

Gümrük İdareleri de her iki halde geminin ayrılması için gecikmeksizin kaptana izin kâğıdını verir.

Muntazam sefer yapan veya Türkiye'de acentası bulunan gemilerin manifestoları ve beyan kâğıtları hareketlerinden itibaren 48 saat içinde acentalarınınca verilebilir. Bunların izin kâğıtları gümrükçe ona göre hazırlanır.

KIRK BESİNCİ MADDE — Türkiye limanları arasında sefer yapan Devlet Denizyolları gemileriyle acentası bulunan ve muntazam sefer yapan sair gemilerin taşıdıkları memleket eşyası için gümrüklerce manifesto veya başka bir belge aranmaz. Ancak bu gemiler Gümrük vergisi gideceği limanda ödenmek üzere yabancı eşya alır veya yolda yabancı limana uğrarlarsa büyük kabotaj yapan gemiler hakkındaki hükümlere tâbi olurlar. Bakanlıkça bu gemilerin gerek yolcu, gerek eşyalarına ait gümrük denetleme işlemlerinde gerekli kolaylıklar gösterilir ve elverişli usuller konulur.

Kabotaj

KIRK ALTINCI MADDE — Yukarıki madde dışında kalan gemilerin Türkiye limanları arasındaki (Marmara denizi dâhil) sefer ve nakliyatı gümrükçe denetlenir. Bunlar bakanlığın tâyin edeceği şartlar ve vereceği izin ile Türk limanları arasında yabancı eşyayı aktarma suretiyle taşıyabilirler.

Yukarıki fıkrada yazılı nakliyat ile yabancı gemilere açık Türkiye limanları içinde, yabancı kıyılara yakın liman ve iskelelerimiz arasında ve Marmara ve Boğazlarda çalışan 20 tondan küçük taşıtlarla balıkçı kayıkları üzerinde yapılacak gümrük denetlemi mahallî durum ve şartlar ve bu vasıtaların çalışma imkânları göz önünde tutularak Bakanlıkça düzenlenir.

Dördüncü Bölüm

Hava Münakaleleri

KIRK YEDİNCİ MADDE —

1. Yabancı memleketlerden Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den yabancı memleketlere gidecek olan uçaklar, gümrüklü ve yetkili hava limanında (Meydandan) gümrük denetlemesini yaptırırlar.

2. Gelişte denetlemeden önce, dönüşte denetlemeden sonra Türkiye'de mecburi iniş yapan uçak komutanları Bakanlığın emir ve talimatlarına uyarlar.

3. Özel bir müsaade ile gelen ve giden uçak komutanları verilen talimata göre hareket ederler.

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Yukarıki maddede yazılı hava gemilerinden, gemi, yolcu ve yük için tehlike teşkil etmedikçe yere eşya atılamaz.

Bu türlü vakalar ilk temas ve fırsatta gümrüğe bildirilir.

Lüzumu halinde, gazete, dergi ve mektup paketleriyle sair eşyanın uçaklardan yere atılma şekli Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma Bakanlıklarınca kararlaştırılır.

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Pilot marifetiyle sevk ve idare edilmeyen hava gemileri ile Türkiye'ye yabancı memleketten eşya getirilemez.

ELLİNCİ MADDE — Yabancı memleketlerden gelen hava gemilerinin komutanları incecekleri ilk gümrüklü hava limanına çıkarılacak yükleri gösterir mahreç gümrük idaresi veya resmî bir makameca onanmış en çok iki nüsha manifesto ile yük senetlerini ve yolcu, kumanya, akaryakıt listelerini gümrük idaresine verirler.

Hava gemisinde başka bir hava meydanına çıkarılacak yük var ise pilot bunlara ait manifesto ve yük senetlerini de gümrük idaresine gösterir.

Hava gemisi boş gelmiş veya Türkiye'de çıkarılacak yük ve yolcusu yok ise pilot gelişinin sebebini yazılı olarak gümrük idaresine bildirir. Gümrük idaresi lüzumunda, kanun ve milletlerarası anlaşmalar hükümlerine göre hava gemisinde bulunması gerekli sair defter ve belgeleri de inceleyebilir.

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Yere inmeksiz transit geçecek hava gemileri anlaşmalar uyarınca karşılıklı olarak yukarıki maddelerde yazılı mükellefiyetlerden müstesnadır.

ELLİ İKİNCİ MADDE — Yabancı ülkelere gidecek hava gemilerinin komutanları hareketten önce gümrüğe havalanacağı limandan aldığı yük için en çok iki nüsha manifesto verirler.

Muntazam seferli hava gemilerinin manifestoları hareketinden itibaren 24 saat içinde acentaları tarafından verilebilir.

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Millî savunma hava kuvvetlerine mensup uçaklar ile Hükümetin müsaadesi üzerine gelen ya-

bancı devletlerin harb uçakları gümrük denetlemesine tâbi değildir.

Şu kadar ki, bu hava gemileriyle yabancı ülkelerden eşya getirildiği veya Türkiye'den eşya götürüldüğü takdirde bunlar gümrüğe bildirilir.

Beşinci Bölüm

Müşterek Hükümler

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Kara ve deniz işletmeleri, bu kanuna göre gereken denetleme icabı birlikte seyahatle görevli gümrük memurlarını gidışte ve dönüşte parasız taşırlar.

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Manifestolarda eşyanın cinsi, gayrisâfi ağırlığı ve kapların sayısı, nev'i, markası, numarası ile konişmento veya yük senetlerinin numaraları gösterilir.

Manifesto örnekleri milletlerarası anlaşmalar ve gelenekler göz önünde tutulmak suretiyle bakanlıkça hazırlanır ve işlemlerde bunlar kullanılır ve tesbit edilecek değeri karşılığı damga pulu yapıştırılarak ilgililere verilir.

ELLİ ALTINCI MADDE — Türkiye ile yabancı memleketler arasında muntazam yük ve yolcu servisleri yapan deniz, hava ve demiryol işletmeleri, bu kanun hükümlerine göre gerekli gümrük denetlemelerini ve işlemlerini yapmak ve kolaylaştırmak üzere depolar, sundurmalar, bürolar ve lüzumlu cihaz ve aletleri ve buraların aydınlatma ve ısıtma gibi ihtiyaçlarını temin ederler.

Devlet Demir ve Deniz ve Havayolları İşletmelerinin yukarıki hükümlere göre gümrüklerce yapılacak denetleme şekil ve usulleri ile bu idarelerin temin edecekleri tesisler ve hizmetler ilgili iki bakanlıkça birlikte tesbit edilir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Rejimler

Birinci Bölüm

Sundurmalar

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Yabancı memleketlerden Devlet Demir, Deniz ve Havayolları İşletmelerince nakledilen eşya, bu işletmelerin mesuliyetleri altında olmak üzere, sundurma, hangar ve depo gibi emniyetli ve muhafazalı mahallere konulur.

Başka vasıtalarla gelen eşya, Liman İşletmesi kurulmuş olan limanlarda bu idareye ait sundurmalara ve Liman İşletmesi bulunmayan liman ve mahallerde ise ancak gümrük ambarlarına ve gümrükçe müsaade edilen yerlere çıkarılır.

Yukarıki fıkralar gereğince gümrük denetlemesi altına konmuş eşyanın aşağıdaki maddelerde yazılı rejimlerden birisine

göre işlem yapılması mükellef tarafından usulüne uygun bir beyanname ile gümrükten istenir.

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Yukarıki maddede gösterilen mahallere konmuş olan eşya, oralarda ancak bir ay kalabilir. Bu müddet içinde kaldırılmıyan eşya İşletme İdarelerince antrepoya veya gümrük ambarlarına kaldırılır.

İkinci Bölüm

İthal Rejimi

Beyanname

ELLİ DOKUZUNCU MADDE —

1. Türkiye'ye kesin olarak girecek eşya gümrüğe iki nüsha beyanname ile bildirilir.

Beyannamede eşyanın cinsi, nev'i ve niteliği tatbikatı kolaylaştıracak surette tarifenin tertip ve tavsiflerine uygun olarak gösterilir. Beyannameler tesbit edilecek değeri karşılığı damga pulu yapıştırılarak ilgililere gümrükçe verilir.

Beyannamelerde aşağıda yazılı bilgiler de bulunur :

- a) Beyan sahibinin adı, soyadı, ikametgâh adresi ve imzası;
- b) Eşyayı getiren vasıtanın adı, kumpanyası ve seferi;
- c) Eşyanın menşei;
- d) Eşya kablalarının sayısı, cinsi, nevi, marka ve numarası (döküm halinde olanların vagon ve kayık gibi içinde buldukları vasıtaların numarası);
- e) Eşyanın saf ve gayrisaf ağırlıkları ve Gümrük vergisi ağırlıktan başka ölçüler üzerine konmuş ise bu ölçülere göre miktarları (yazı ve rakam ile);
- f) Eşyanın sıf kıymeti.

Beyanname sahipleri, beyanlarını tevsik etmek ve muayeneyi kolaylaştırmak üzere, eşyanın orijinal faturasını, muhtelif hacim ve ağırlıklarda kaplara ait çeki listesini ve hususi hükümlere göre aranacak sair belge ve şahadetnameleri de tescilden önce gümrük idarelerine verirler.

2. Andlaşmalardan faydalanacak eşyanın âkid memleket menşeli olduğunu veya o memlekette gördüğü (tahavvül ve amelîyeler) dolayısıyla öyle sayılmak lâzımgeldiğini bildirir yetkili makamlardan verilmiş ve o mahaldeki Türkiye konsoloslukları veya mümessillikleri tarafından tasdik edilmiş menşe şahadetnamesi gösterilmesi şarttır.

Eşyanın üçüncü bir memlekette gördüğü tahavvül ve amelîye dolayısıyla o memleket menşeli sayılabilmesi için bu tahavvül ve amelîyeler neticesinde eşya kıymetinin % 50 nispetinde artmış bulunması lâzımdır.

Bakanlıkça :

- a) Sıf kıymeti 50 lirayı geçmiyen ve taşıdıkları alâmetler itibarıyla menşei gümrüklerce tesbit edilebilen eşya ile
- b) Posta veya uçakla veya yolcu beraberinde getirilip üzerlerinde imal edildikleri fabrika marka ve alâmetleri bulunan eşya, menşe şahadetnamesinden müstesna tutulabilir.

ALTMİŞİNCİ MADDE — Beyanlarını yukarıki madde hükümlerine göre yapabilmek üzere mükelleflerin gümrüğün denetlenmesi altında eşyalarını tartmalarına, muayene etmelerine ve ticari mahiyeti taşımayacak değerde nümune almalarına müsaade olunur.

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Elindeki belgelere ve nümuneye göre beyanlarını tarifeye uygun olarak yapamıyacak durumda bulunan mükellefler bu hususta Gümrükler Genel Müdürlüğünden bilgi isteyebilirler.

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — İthal beyannameleri tetkik olunarak uygun görüldüğü takdirde kabul ve tescil edilir, aksi halde noksanlar tamamlanmak üzere geri verilir.

Tescil

Beyannamenin tescili, deftere kaydı ve üzerine sıra numarası, tarih ve resmî mühür konması ile tamam olur.

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Beyana terettüp edecek ceza bakımından beyannamelerde her kalem ayrı bir beyan sayılır. Bir kalemin eksik veya fazlası diğer kalemin fazla veya eksigi ile mahsup edilemez.

Tarife cetvelinde bir vergi haddine tâbi tutulmuş olan eşyayı muhtevi her pozisyon bir kalem teşkil eder.

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Kazıntı ve silintili beyannameler gümrükçe kabul edilmez.

Beyannamelerde düzeltme

Hatah yazının üzeri okunacak şekilde çizilerek doğrusu yazılır. Düzeltmeler ve ilâvelerin yanına beyanname sahibi tarafından imza atılır ve tescil esnasında bunlar resmî mühürle de mühürlenir.

Beyannamenin tescilinden sonra ve eşyanın muayenesinden evvel olmak şartıyla ancak idare âmirinin izni ile düzeltme ve ilâve yapılabilir.

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Gümrük idaresince tescil edilmiş olan beyanname taallük ettiği eşyanın vergi, resim ve para cezalarından dolayı taahhüt mahiyetinde olarak mükellefi bağlar ve Gümrük vergisinin tahakkukuna esas tutulur.

Gümrük idaresi beyanın doğruluğunu denemek üzere, seçeceği kablaları tartarak veya açarak inceleyebilir.

Muayene neticesi, eşyanın beyana göre daha yüksek tarifeye tatbikini veya daha fazla vergi alınmasını gerektirirse vergi bu neticeye göre tahakkuk ettirilir.

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Yolcu ve seyyahların ve nakil vasıtaları adamlarının vergiden muaf olan veya Gümrük vergisi tutarı 250 lirayı geçmiyen eşyası ile hudut bölgesi ahalisinin elde ve sırtta taşınabilecek miktardaki kendi ihtiyaçlarına mahsus olan eşyaları ve ticari mahiyeti olmıyan kıymetsiz nümune ve modeller gümrüğe ağızdan beyan olunur.

Sözle beyan

Cumhurbaşkanına ait özlük ve ev eşyası için Genel Sekreterlikten yazılacak mektuplar kabul olunur.

Diplomasi muaflik ve imtiyazlarından faydalananlar adına ge-

lecek eşya için karşılıklı olmak şartıyla elçiliklerden veya muaf-
lık hakkı tanınmış heyet başkanlığından yazılan mektuplar ve
kurye çantaları için kurye mektupları da beyanname yerine
geçer.

Gümrük memurları, sözle beyanlarını kanun hükümlerine uy-
gun olarak yapabilmelerini kolaylaştırmak üzere mükelleflere
önce kanun hükümleri hakkında bilgi verirler.

Açık olarak beyanda bulunamıyan ve kablarn açılıp bakılma-
sını istiyenlerin eşyaları yoklanır ve bu yoklamaya göre güm-
lüklenir. Bakanlıkça yayımlarla yolcu ve seyyahların gümrük iş-
lemleri hakkında önceden bilgi edinmeleri sağlanır.

Muayene

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Eşyanın muayenesinde ve
verginin hesaplanmasında aşağıda yazılı şekilde işlem yapılır :

1. Kablardan yalnız bir kaçı tartılmış olup da beyana naza-
ran fazlalıklar görülürse aynı cins ve neviden eşyanın tartılma-
mış kablarna bu fazlalığın ortalamasına göre mütenasiben ilâve-
ler yapılır.

Beyanname sahibi bu suretle zam yapılmasını kabul etmez
veya muayene memuru bir netice alabilmek için lüzumlu görürse
diğer kabl da tartılır.

2. Tartılan kablarda beyana göre eksiklik görülür ve bu ek-
sikliğin eşyanın tabiatından veya telef ve ziyandan veya çalınma-
sından ileri geldiği anlaşılırsa bulunan miktarlar üzerinden vergi
alınır, eğer bu farklar «maddi hesap hatası hariç» sahibinin hatalı
beyanından ileri gelmiş olursa beyan olunan miktarlar tahakkuk-
ka esas tutulur.

3. Aded, baş ve sair sayı ölçüleri üzerinden vergi ödiyen
eşyanın kısmi muayenesinde bu ölçülerinde görülecek farklar
hakkında sıkletçe görülen farklara ait yukarıki fıkra hükümleri
uygulanır.

4. Eşyanın kısmen yapılan muayenesinde cins ve nevi itiba-
riyle beyana göre daha yüksek tarife tathikini icap ettirecek de-
recede aykırılık görüldüğü takdirde muayene memuru lüzum gö-
rürse diğer kablarn da muayene ederek elde edeceği neticeyi ta-
hakkuka esas tutar; eğer diğer kablarn açmaya lüzum görmezse
yokladığı kablardan elde ettiği neticeyi aynı cins ve nevi eşya-
dan olarak beyan edilmiş bulunan diğer kablara teşmil suretiyle
tahakkuku yapar.

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Kıymeti üzerinden Güm-
rük vergisine tâbi eşya kıymetinin eksik beyan edildiği anlaşıldı-
ğı takdirde muayene memurunca tesbit olunacak değeri vergiye
esas olur.

Eşyanın niteliğinde husule gelmiş olan değişmeler kıymet tes-
bitinde itibara alınır.

Tahlil

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Gümrük vergisinin ta-
hakkuk ettirilebilmesinde veya muaflık hükümlerinin uygulanma-
bilmesinde fizik ve şimik tahliline lüzum görülen hallerde alın-
acak nümuneleri ve nümune alınması mümkün olmadığı takdirde

eşyanın üzerinde gümrük lâboratuvarlarınca yapılacak tetkik ve tahlil neticeleri tahakkuka esas tutulur.

Tahlilden artan nümuneler sahiplerine verilir. Ancak tahakkuktan sonra bir ay içinde sahipleri tarafından müracaat edilerek alınmayan nümuneler gümrüğe terkedilmiş sayılır.

Tahlil metodları bakanlıkça tesbit ve ilân olunur.

YETMİŞİNCİ MADDE — Muayene, beyan sahiplerinin veya temsilci veya gümrük komisyoncusunun huzuriyle yapılır.

Posta ile gelen eşyanın muayenesinde bu idare memurunun bulunması kâfidir.

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Bu kanunun 17 nci maddesinin (3) ve (18) nei maddesinin (1, 2, 3) ve (19) neu maddesinin (1/a) fıkralarında yazılı eşya ile içinde gizli evrak bulunan kurye çantaları muayene edilmez.

Kurye çantalarının gümrük işlemleri Dışişleri ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca tesbit olunur.

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Gümrük Vergisinin tahakkuk işleri tamamlanmadan ve vergi teminata bağlanmadan eşya gümrüğün denetlemesinden serbest bırakılamaz. İhtilâflı hallerde, itirazların çözülmesinden önce vergi farklarını teminata bağlayarak eşyasının teslimini istiven mükelleflerin bu istekleri kabul olunur. Para cezasını gerektiren hallerde bu para da teminata bağlanır.

Vergileri bevana göre % 10 fazlası ve depozito suretiyle yatırılan parti eşyası hakkında supalan usulü uygulanır.

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Muavene memurları, yaptıkları muayene, tahakkuk ve muaflik işlemlerinden duruma göre tek başına veya ortaklaşa sorumludur.

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Gümrük idaresince muayenesine lüzum görülecek esvanın muayene yerlerine getirilmesi ve buralardan tekrar kaldırılması, kab ve ambalâılarının açılıp kapanması, esyadan nümune alınması, nümune kablalarının temini ve bunların gümrük lâboratuvarına, sıhhi muavene ve ayar kontrol heyetlerine sevki gibi işler ve bu işlerin gerektirdiği masraflar sahiplerine aittir.

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Vergiler gümrük veznesine «alındı» karşılığında Türk parası olarak ödenir. Bakanlığın müsaadesiyle Millî bankaların çekleri de kabul olunur. Bu takdirde mükellefler ancak çek muhteviyatının gümrükçe tahsili ile vergi borcundan kurtulmuş olurlar.

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Mükellefler Gümrük vergisi tahakkuklarına karşı aşağıda yazılı sebeplerle itiraz edebilir: *İtiraz yolları sebepler*

1. Esvanın tahakkuka esas tutulan teknik mahiyet ve vasıflarının tâyin ve tesbitinde isabetsizlik bulunması;

2. Eşyanın tarifeye tatbik ve temsilinde hata edilmesi;

3. Kıymeti üzerinden vergi veren eşya kıymetinin yanlış takdir olunması;
 4. Ticaret andlaşma ve sözleşmelerinin yanlış tatbik edilmiş veya hiç itibara alınmamış bulunması;
 5. Muaflik hükümlerinin yerine getirilmemiş veya yanlış tatbik edilmiş olması;
 6. Ağırlık esaslarının tatbikında hata edilmesi;
 7. Eşya menşeinin yanlış tesbit olunması.
- Şukadar ki, verginin tahakkukuna beyanın esas tutulduğu hallerde mükelleflerin 1 ve 3 numara altında gösterilen sebeplerle itiraz hakları yoktur. Bu sebeplerle yapılan itirazlar mercilerince reddolunur.

Süre

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Muayene memurları yaptıkları tahakkukları mükellefe veya temsilcisine veya gümrük komisyoncusuna bildirerek beyanname veya sair tahakkuk kâğıtları üzerinde imzalarını alırlar. Bu suretle tahakkuka bilgi edinmekten ve beyanname ve tahakkuk kâğıdını imzalamaktan çekinenlere yazı ile tebliğ yapılır. İtiraz, ancak yukarıki fıkra la yazılı imza veya yazılı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yapılabilir.

Bu müddet içinde itiraza uğramayan vergiler ile itirazları olmadığını beyanname veya tahakkuk kâğıdı üzerinde yazı ile beyan edenlerin vergileri kesinleşir.

Merciler

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — 76 ncı maddenin 1, 2, 3, 6 ve 7 numaralı bentlerinde yazılı sebeplerden dolayı yapılacak itirazlar 79 ve 80 ncı maddelerde gösterilen hakemlerce karara bağlanır.

İtiraz dilekçesinde seçilen hakemin adı ve adresi gösterilir ve hakem ücretinin yatırıldığına ait (alındı) ile anlaşmazlık konusu olan eşyaya ait belgeler ekli bulunmak ve gerekli hallerde eşyanın nümunesi veya kendisi gümrüğe verilmek lâzımdır.

İtiraz, ilk önce gümrük işleminin yapıldığı idarenin âmiri tarafından üç gün içinde incelenir ve bir karara bağlanır. Bu karar itirazı haklı çıkarır mahiyette ise vergi ona göre tahakkuk ettirilir. İdare âmiri muayene memuru ile itiraz sahibinin isteklerinden ayrı bir uygulama fikrinde bulunursa muterizin kabulü şartıyla vergi bu karara uygun surette tahakkuk ettirilir.

İdare âmiri itirazı yerinde görmez ise mütalâasile birlikte evrak ve nünuneleri Gümrükler Genel Müdürlüğüne gönderir.

Genel Müdürlükçe itiraz yerinde görülürse tahakkukun buna göre yapılması gümrüğe tebliğ olunur.

Genel müdürlükçe ayrı bir uygulama kararına varılmış ise bu karar ilgili gümrük vasıtasile itiraz sahibine bildirilir. İtiraz sahibi bu karar karşısında tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içinde ilgili gümrüğe müracaat ederek itirazda ısrar ederse veya Gümrükler Genel Müdürlüğü itirazı reddetmiş ise mütalâası ile birlikte kâğıtlar 10 gün içinde hakem heyetine gönderilir.

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Hakem heyeti, ticaret, tarım ve sanayi işlerinde ve gümrük tarifesinde ihtisasları olan kimseler arasından Ticaret Bakanlığınca seçilecek ve iki yılda bir değiştirilebilecek üç komiser hakemden kurulur. Bunlara İstanbul Ticaret ve Sanayi Odalarının mütalâaları alınarak Gümrük ve Tekel ve Ticaret Bakanlıklarınca tanzim edilecek listeye dâhil bulunan ve ihtisas şubelerine göre zümrelere ayrılan kimseler arasından her ihtilâf için taraflarca seçilen birer eksper hakem katılır. Taraflardan biri müddeti içinde eksper hakem seçmezse gümrüğün isteği üzerine o mahallin sulh hâkimi seçimi yapar.

SEKSENİNCİ MADDE — İhtilâf ilk önce tarafların eksper hakemlerince incelenir. Bunların oy birliği ile verecekleri kararlar tescil olunur. Aksi takdirde veya on beş gün içinde hakemlerce karara bağlanmayan ihtilâflar heyet tarafından incelenir ve çoğunlukla en geç bir ay içinde karara bağlanır.

Gerek eksper hakemlerin gerek heyetin kararları verildikleri hâdiselere maksur ve kesindir. Kararlarda mucip sebepler gösterilir.

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Eksper hakemler ve hakem heyeti tarife tatbikından doğan ihtilâflarda eşyanın yalnız teknik niteliği ile bu niteliğe göre tarifedeki yerini belirtmeye yetkili olup içtihadî mahiyette karar ve tefsir yoluna gidemezler.

Yetki

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Mükellefler 89 ncu madde gereğince gümrük lâboratuvarlarında yapılan tahlile 15 gün içinde ve eşya veya nümunesi henüz gümrük elinde iken itiraz ile ikinci tahlil istiyebilirler.

Tahlile itiraz

Birinci tahlil sonuçları beyan sahip veya temsilcilerine veya komisyoncularına 77 nci maddede yazılı usule göre bildirilir. Bu bildiriş tarihi itiraz için başlangıç sayılır.

İkinci tahlil; birinci tahlilin yapıldığı gümrük lâboratuvarında başka bir kimyager tarafından ve birinci tahlili yapan kimyagerle itiraz edenin müşahid olarak bulundurulabileceği bir kimyager huzuriyle yapılır. Birinci tahlilin yapıldığı lâboratuvarında başka gümrük kimyageri yok ise ikinci tahlil en yakın gümrük veya İstanbul Gümrük Lâboratuvarında yapılır.

Bu takdirde ikinci tahlilde birinci kimyagerin huzuru aranmaz.

İkinci tahlil isteyenlerden, haklı çıktığı takdirde geri vermek üzere, 25 lira tahlil masrafı alınır.

İkinci tahlil sonucu kesindir. Şu kadar ki, bu tahlile göre tahakkuk ettirilecek vergiye karşı mükelleflerin 76 nci maddenin, 2, 3, 6 ve 7 numaralı bendlerinde yazılı sebepler dolayısıyla hakem heyetine müracaat hakları saklıdır.

İkinci tahlil sonucunu beklemeden mallarını gümrükten çekmek isteyenlerin dilekleri birinci tahlile göre tesbit edilecek vergilerin ve varsa cezanın depozito suretiyle yatırılması veya teminata bağlanması suretiyle kabul olunur.

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Mükellefler, 76 ncı maddenin 4 ve 5 nci numaralarında yazılı sebeplerden biriyle 15 gün içinde tahakkuku yapan idarenin müdürüne veya bağlı bulunduğu başmüdüre itirazda bulunabilirler.

Bu mercilerin verecekleri kararlara karşı da 15 gün içinde Gümrükler Genel Müdürlüğüne itiraz olunabilir.

Mükelleflere 77 nci maddenin birinci fıkrasına göre yapılacak tebliğler yukarıda yazılı itiraz müddetleri için de başlangıç sayılır.

Eksik veya faslalar

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE —

1. Yanlış hesap veya yanlış tarife tatbiki sebebiyle eksik alındığı veya hiç alınmadığı anlaşılan vergiler mükelleften istenir ve mal henüz gümrüğün denetlemesi altında ise bu vergiler ödenmedikçe eşya serbest bırakılmaz. Eğer eşya gümrük denetlemesi altında bulunmuyorsa bu türlü istekler ancak malın gümrükten çekildiği tarihten itibaren üç ay içinde yapılabilir.

2. Muafliğa veya inik veya ahdî tarifeye ilişkin uygulanmasında yapılan yanlışlık sebebiyle hiç alınmamış veya eksik alınmış vergi isteklerinde de yukarıki hükümler uygulanır. Ancak muaflik veya inik tarife uygulanması başka bir idarece verilmiş karar ile olmuş ve mal da gümrük denetlemesi altından çıkmış ise üç aylık isteme süresi yetkili idare tarafından yanlışlığın gümrüğe tebliği tarihinden başlar.

Mükellefler bu isteklere karşı 83 ncü madde uyarınca itiraz haklarını kullanabilirler.

3. Yukarıki fıkralarda yazılı haller, ceza tatbikını gerektirdiği takdirde ayrıca ceza da kararlaştırılır.

4. Bir beyannameye ait olup bir lirayı geçmeyen vergi noksanları ile beyanname sahibinin sanat ve meslekine dâhil olmayan neviden veya şahsi istihlâkine mahsus olduğu anlaşılan eşyaya ait tahakkuk noksanları istenemez.

Ancak tahakkuk memurlarına bu hususta terettüp edebilecek ceza ve tazmin takipleri bir lirayı geçmeyen noksanlar hariç olmak üzere bu hükmün dışındadır.

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Gümrükçe yapılan denetleme ve teftiş neticesinde hesap hatası, yanlış tarife tatbiki, inik tarife, ahdî indirim veya muaflik hükümlerinin uygulanmasında yapılan yanlışlık sebebiyle fazla alındığı anlaşılan vergi tahsil tarihinden itibaren üç ay içinde idarece mükellefe geri verilir.

Maddi hesap hatası sebebiyle fazla alınmış olan vergiler üç ay içinde mükelleflerce de istenebilir.

Bir beyannameye ait olup tutarı bir lirayı geçmeyen vergi farkları yukarıki fıkra hükmü dışındadır.

Zaman aşımı

SEKSEN ALTINCI MADDE — Gümrük vergisi, tahakkukun kesinleştiği akçalı yılı kovalyan beş yılın geçmesi ile zaman aşımına uğrar.

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Gümrük Vergisinin tahsil zamanasını aşağıdaki sebeplerin biri ile durur :

1. Mükellefin mal kaçırma yolundaki hareketleri aleyhine kovuşturma yapılması;
2. Alacağın iflâs masasına kaydettirilmesi;
3. Mükellefin haczi caiz mallarına haciz konması;
4. Tahsile mütaallik kovuşturmalar aleyhine kanun yollarına gidilmesi;

Vergi borcuna mahsuben yapılan ödemeler ve usulü dairesinde mükellefe, temsilci veya gümrük komisyoncusuna tebliğ edilen haciz kararı zamanasını keser.

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Gümrük vergisi alacağı ceza uygulanmasını gerektiren bir fiile ilişkin olduğu ve suçun zamanasını daha uzun bulunduğu takdirde, vergi alacağı da Türk Ceza Kanununun 102 ve 112 nci maddelerinde yazılı süreler içinde kovuşturulup tahsil edilir.

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Ödenmiyen gümrük vergisi ve para cezaları (Tahsili Emval Kanunu) na göre gümrük idaresince kovuşturulur. Gümrük müdürlüklerinde gümrük müdürü, sorumlu sayman, muayene başmemuru, icra ve takip şefi ile o yerin belediye meclisi üyelerinden birisinden toplanacak komisyon tahsilât komisyonu görevlerini yapar.

Kadrosunda muayene memuru ve icra ve takip şefi veya memuru bulunmayan gümrüklerde bu görevleri yapan birer memur komisyona seçilir.

DOKSANINCI MADDE — Gümrüğün denetlemesi altındaki yerlerde bulunan eşya, bunlara ilişkin Gümrük vergisi ve gümrüklerce alınan başka vergilerle para cezalarından dolayı teminat hükmündedir.

Bu malların bedeli vergileri karşılamazsa kalan vergiler aranmaz. Ancak malın bedeli ile karşılanamıyan para cezaları için gümrüklerce mükellefin başka mallarına baş vurularak kovuşturma yapılır.

Üçüncü Bölüm

Antrepo Rejimi

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Türkiye'ye girmesi ve Türkiye'den transit geçirilmesi yasak olıyan yabancı memleket eşyası, antrepo rejiminden faydalanır. *Antrepoya konabilecek eşya*

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Ticaret ve ulaştırmadaki gelişme ve ihtiyaçlar göz önünde tutularak gerekli yerlerde antrepolar açılır. *Antrepolar açılması*

Özel kanunlarına göre antrepo tekeline elinde tutan İşletmeler kendi tekel bölgelerinde ve Devlet Havayolları İşletmesi gümrüklü hava liman ve meydanlarında gerekli genel antrepoları açarlar ve işletirler.

Başka yerlerde ve D. H. Y. İşletmesinin açmadığı hava liman

ve meydanlarında genel antrepolar Gümrük ve Tekel Bakanlığı veya bu Bakanlığın izin vereceği özel ve tüzel kişiler tarafından açılır ve işletilir.

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Parlayıcı veya patlayıcı veya bir arada buldukları eşya için tehlikeli olan veya muhafazaları hususi tertip ve tesislere lüzum gösteren maddeler ancak kendi tabiatlarına uygun özel antrepolara konabilir.

Bu nevi eşya Gümrük ve Tekel Bakanlığınca belirtilir.

Fiktif antrepolar

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Gümrüğün denetlemesi altında bulunmak ve teminata bağlanmak şartıyla yükte ağır veya hacimli eşya ile bakanlığın uygun göreceği sair maddelerin mal sahiplerince temin edilmiş olan depolara konmasına ve bu yerlerin fiktif antrepo telâkki edilmesine Gümrük ve Tekel Bakanlığı yetkilidir.

Yabancı eşyanın da teşhir olunduğu fuar ve sergiler fiktif antrepo sayılır ve teminat kaydından müstesna tutulur.

Genel antrepolar içinde özel kabineler açılmasına, yıkama ve temizleme yerleri tesisine izin vermeye bakanlık yetkilidir.

Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin sorumluluğu ve gümrüğün denetlemesi altındaki yabancı kolilere mahsus kapalı yerler genel antrepo sayılır.

Antrepo yapıları

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Antrepo olarak kullanılmak üzere yapılacak yapılar da gümrükçe aşağıdaki nitelikler ve şartlar aranır :

1. Eşyanın iyi muhafazasına elverişli olmak;
2. Özel antrepo yapılarında, tahsis edilecekleri maddelerin özelliğine göre, ayrıca lüzumlu teknik tesisler bulunmak;
3. Lüzumu gümrükçe kabul edilen giriş ve çıkış kapılarından başka eşya çıkarılmasına elverişli menfezleri kapatılmış olmak;
4. Umumi ulaştırma vasıtalarına yakın ve eşyanın girip çıkmasında gözetilmesine elverişli olmak;
5. Eşyanın antrepo içinde taşınması, istif, tartılması, ölçülmesi gerek girişte ve gerek çıkışta yükletme ve boşaltma gibi hizmetler için lüzumlu fennî tesis ve cihazları bulunmak.

Antrepo işletmeleri antrepolarda eşyanın emniyeti ve hizmetlerin çabuk görülmesi bakımlarından Gümrük ve Tekel Bakanlığınca zamanla lüzumlu görülecek tesis ve tadilleri de yapar ve ileri tekniğin meydana getirdiği cihazları temin ederler.

DOKSAN ALTINCI MADDE — Antrepo işletmeleri antrepolar içinde gümrük işlemleri ve antrepo dışında gümrük denetleme ve gözetmesi ile görevli gümrük memurları için çalışma büroları ve gözetleme kulübeleri yaparlar ve bunların aydınlatma ve ısıtma ihtiyaçlarını temin ederler.

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — İşletmeler, antrepolara konan eşyanın girerken gümrükçe miktarları tesbit edilmiş ise bu miktarlarından, tesbit edilmemiş ise belgelerinde yazılı miktarları üzerinden gümrüğe karşı sorumludur.

Şukadar ki, eşyanın tabiatından ileri gelen kayıplarla fireler ve gümrüğün denetlemesi altında yapılan ameliyelerden ileri gelen eksiklikler için vergi aranmaz. Antrepo işletmelerinin kusur ve hatalarından ileri gelmiyen kayıplar, çalınmalar sebebiyle de kimseden vergi aranmaz. Fakat eşya gümrüklenmiş kıymeti üzerinden sigorta ettirilmiş ise noksan çıkan eşyanın vergisi sigorta ettirenden veya lehine ettirilenden alınır.

Yukarıki fıkralarda yazılı sebepler dışında kalan eksiklikler ile fiktif antrepolarda her ne suretle olursa olsun vukubulan kayıplar ve fireler kabul edilmez. Bunların vergi ve cezaları antrepo işletmesinden alınır.

Tabiatları icabı fire veren eşya ile antrepolarda yapılmasına izin verilen manipülasyonlardan dolayı noksanlaşan maddeler için bir fire nispeti tesbitine Gümrük ve Tekel Bakanlığı yetkilidir.

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Gümrük ve Tekel Bakanlığı genel ve özel antrepo açma ve işletme izni vereceği özel kişilerden, bu kanuna göre aranacak vergi ve ceza haklarını korumak üzere, münasip göreceği miktarda teminat istiyebilir.

Teminat

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Antrepoların giriş, çıkış kapıları ve eşyanın girip çıkmasına mahsus boru ve tertipleri gümrük idaresince de kilit veya mühür altında bulundurulur.

Denetleme

Gümrük ve Tekel Bakanlığı Devlet işletmelerine ait antrepolarda bu tedbirlerden vazgeçebilir.

Gümrük idaresi, antrepolarda gümrük haklarını koruma ve suiistimalleri önleme tedbirleri almaya ve bu idarelerin kayıtlarını ve vesikalarını tetkik ve teftiş etmeye ve her zaman antrepolardaki eşyayı yoklamaya yetkilidir.

Antrepo işletmeleri de bu kayıtları ve belgeleri ve eşyayı görevli gümrük memur ve müfettişlerine göstermeye, antrepoları açmaya ve yapılacak yoklamaları kolaylaştırmaya mecburdurlar.

Antrepo işletmelerince tutulacak giriş, çıkış kayıt ve muhasebeleri gümrük denetlemesini temin edecek şekil ve usullere uygun olmak lâzımdır.

Gümrüklerce yukarıki fıkralara göre alınan tedbirler ve yapılan denetlemeler antrepo işletmelerinin bu kanuna göre olan sorumluluğuna iştirak sayılmaz ve bu sorumluluğu azaltmaz.

YÜZÜNCÜ MADDE — Genel ve özel antrepolarda eşya en çok beş yıl kalabilir.

Süre

Gümrük ve Tekel Bakanlığı makbul sebepler dolayısıyla, eşyanın iyi bir halde bulunması şartıyla bu müddetleri bir yıl daha uzatabileceği gibi yukarıki fıkrada yazılı müddetlerle antrepoda kalması mahzurlu olan eşya için bu müddeti indirebilir.

Fiktif antrepolarda eşyanın kalabileceği müddet iki yılı geçmemek üzere, Gümrük ve Tekel Bakanlığınca tesbit olunur.

Bu müddetler sonunda eşya yabancı memleketlere çıkarılmazsa vergileri ödenerek yurda sokulur. Müddeti dolduğu halde

kaldırılmıyan eşya sahiplerinin adreslerine yazı ile ve adresleri bilinmiyorsa ilân suretiyle keyfiyet tebliğ edilir. Bu tebliğden itibaren bir ay içinde kaldırılmıyan eşya hakkında 126 nci madde hükümleri uygulanır.

Fiktif antrepolarda; müddeti içinde kaldırılmıyan eşyanın vergileri teminatlarından mahsup edilir. Bu, kabil olmazsa 89 ncu madde hükümlerine göre işlem yapılır.

Yolcu beraberinde gelen eşyanın gümrük salon ve ambarları ile antrepolarda kalabileceği süre üç aydır. Bu süre içinde kaldırılmıyan eşya hakkında 126 nci madde hükümleri uygulanır.

YÜZ BİRİNCİ MADDE — Eşyanın bir antrepodan başka bir antrepoya kaldırılması gümrükçe tesbit olunacak usule göre olur. Ancak antrepo değiştiren eşyanın 100 ncu maddede yazılı süreleri bunların ilk antrepoya girdiği tarihten hesaplanır.

YÜZ İKİNCİ MADDE — Genel ve özel antrepolarda gümrük denetlemesi altında kab tamiri ve yenilenmesi, eşyanın havalandırılması, kalburlanması gibi iyi muhafazası bakımından lüzumlu veya yeni çeşitler yapılması, karıştırılması, büyük kablardan küçük kablara boşaltılması ve nümune çıkarılması gibi ticari icaplara uygun ameliyelere Gümrükçe izin verilir.

Transit geçirilecek eşyanın menşelerine bakılmaksızın birbirleriyle veya millî eşya ile karıştırılmasına bakanlıkça müsaade olunabilir.

Birinci fıkrada yazılı ameliyeler ithalât eşyasında eşyanın tariefdeki tatbik yerini değiştirecek mahiyette olmamak gerektir.

Yoklama

YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Antrepo mevcutları her yıl gümrüğün denetlemesi altında sayılarak kayıtlarla karşılaştırılır. Eşyası sayılamıyacak kadar çok olan büyük antrepolarda yoklamalar, gümrükçe belirtilecek usule göre en çok beş yıl içinde tamamlanmak üzere kısım kısım yapılır.

Yoklama neticesinde meydana çıkan eksiklikler hakkında 97 nci madde ve fazla çıkan eşya hakkında 126 nci madde hükümleri uygulanır.

Beyan

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Antrepolara konacak eşya, sahip veya temsilcileri veya nakilleri veya liman işletmeleri tarafından 58 nci maddede yazılı süre içinde gümrüğe liste ile beyan olunur ve 59 ncu maddenin (1 : a - e) fıkralarında yazılı bilgiler verilir. Saf sikletin liman işletmeleri ve nakillerce verilecek liste beyannamelerde mal sahiplerinin gösterilmesi mecburi değildir.

Eşya antrepolara gümrüğün denetlemesi altında alınır. Şüphe edilen veya ilgililer tarafından lüzum gösterilen kablara muayene memuru huzuru ile açılıp yoklanır.

Kırk ve tamire muhtaç kablara ile dağınık eşya gümrük ile antrepo işletmesinin müştereken kilit altında bulunduracağı ayrı bir yere konur.

YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Antrepolarda sahipleri adına kaydı yürütülen eşyanın başkasına devri devreden ve devir alan

tarafından antrepo işletmesine ve gümrüğe yazılı olarak bildirilir.

YÜZ ALTINCI MADDE — İşletmeler ile eşya sahipleri arasında ardiyecilik münasebetlerinde umumi hükümler uygulanır.

YÜZ YEDİNCİ MADDE — Gümrükçe işletilen antrepolara konacak eşyadan alınacak ardiye, hamallık ve açıcılık gibi hizmet karşılığı ücretler, Ticaret Bakanlığının mütalâası alınmak suretiyle Gümrük ve Tekel Bakanlığınca tesbit edilir.

Dördüncü Bölüm

Transit Rejimi

YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Yabancı bir memleketten başka bir yabancı memlekete gitmek üzere Türkiye'den geçen yolcular ile eşya ve taşıtlar Türkiye'de transit halinde sayılır.

Bunların Türkiye'de aktarma edilmesi, karaya çıkarılması ve bir müddet kalması transit halini değiştirmez.

Transit olarak geçen eşya, taşıt ve yolculardan, bu geçişler dolayısıyla yapılan hizmetlerin karşılığı ücretler müstesna olmak üzere, hiç bir vergi ve resim alınmaz.

YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Demir ve havayolları ile gelen ve taşıtlardan çıkarılmaksızın transit geçirilecek olan eşya, şüphe hali müstesna olmak üzere, çıkış hudut gümrüğüne kadar muayene edilmeksizin kurşun mühür altında sevk edilir.

Antrepoya konmaksızın yalnız taşıt değiştirilerek yine tren veya uçak ile yapılacak sevkியatta da yukarıki fıkra hükmü uygulanır.

Antrepoya konduktan sonra transit edilmek istenilen eşya gümrüğe 104 nci madde hükümlerine uygun iki nüsha transit beyannamesiyle beyan olunur. Bu beyannamelerin bir nüshası eşya ile birlikte çıkış gümrüğüne gönderilir. Transit geçirilecek eşyanın sınırdan girişinden veya antrepodan çıkışından itibaren katedeceği mesafeye göre gümrükçe tesbit edilecek süre içinde hudut dışı edilmesi lâzımdır.

Zorlayıcı sebepler işletmelerce geciktirilmeksizin gümrüğe yazılı olarak bildirilir.

YÜZ ONUNCU MADDE — 32 nci maddenin son fıkrası hükmü saklı olmak üzere, demiryollarından başka kara taşıtlarıyla taşınacak eşyanın vergileri teminata bağlanır.

İlgililerce eşya nevinin en yüksek tarifesi üzerinden vergileri teminata bağlanmak istenildiği takdirde bu istek kabul olunur ve gümrükçe yalnız eşya nevinin beyana uygunluğunun tetkiki ile yetinilir.

Çıkış gümrüğüne yapılacak denetlemeyi kolaylaştırmak üzere kablara veya taşıtlara kurşun mühür veya damgalar vurulabilir.

Tarif

YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Türkiye sınırları içinde mücbir sebeplerden dolayı telef olan transit eşyası için vergi aranmaz.

Mücbir sebepler yüzünden ileri gelen telef ve ziyalar mahkeme ilâmiyle ispat edilir ve meşhut suç şeklindeki hırsızlıklar halinde hazırlık tahkikatı üzerine Cümhuriyet Savcılığınca ve telef ve ziya herkesçe bilinen ve duyulan başka türlü hâdiseler yüzünden olmuşsa, o yerin idare âmirince verilecek belgeler kabul olunur.

Gümrük idareleri gerekirse bunları veren makamlarla mu habere edebilir.

YÜZ ON İKİNCİ MADDE — İçinde transit eşya bulunan gayrimuntazam seferli yabancı ve Türk gemilerinin ambar kapakları şüphe halinde Türkiye kara sularında gümrükçe mühür altına alınabilir.

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Türk limanlarında vasıta değiştirerek denizyolu ile yabancı bir limana doğruca aktarma edilecek eşyanın gümrüğe manifestosu verilir ve eğer bu eşya sahipleri tarafından gönderiliyorsa veya antrepodan çıkarılarak sevkediliyorsa 104 ncü madde hükmüne uygun iki nüsha beyanname ile beyan olunur. Bu eşya, şüphe hali müstesna olmak üzere, muayene edilmez. Ancak tekel maddeleri ile Türkiye'ye girmesi yasak veya yüksek vergiye tâbi eşyanın 60 rüsum tondan küçük gemilerle yapılacak aktarmalarında eşya muayene edilebileceği gibi gideceği limana çıkarıldığı ispat edildiği takdirde geri verilmek üzere kaptan veya sahibi teminata da bağlanabilir.

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir Türk limanına ancak o liman gümrük idaresinin gümrük işlemlerini yapmaya yetkili olduğu eşya aktarma suretiyle gönderilebilir.

YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Gümrükçe giriş beyanname tescil edildikten sonra yabancı bir memlekete tekrar ihracı istenirse eşyanın muayenesi neticesinde cezayı gerektirir bir hal görülmediği takdirde bu istek kabul olunur, muayene neticesi para cezasını gerektirdiği takdirde isteğin kabulü cezanın ödenmesine bağlıdır.

Muvakkat kabul

YÜZ ON ALTINCI MADDE — Memlekete geçici olarak sokulacak eşya 59 ncü maddeye uygun olarak gümrüğe beyan olunur. Eşya başka bir gümrükten çıkarılacak ise o gümrükçe çıkışta yapılacak denetleme için bir nüsha fazla beyanname alınır. Triptik kabul olunan eşya için, triptik veya geçiş karneleri beyanname sayılır. Hududu sık sık geçecek taşıtlar için muayyen bir devreye mahsus pasavañlar kullanılır.

Giriş gümrük idaresi tarafından beyanlar tetkik edilerek teminata bağlanması gereken vergilerle eşyanın ayniyetlerini denetlemeye yarayacak nitelikleri tesbit olunur. İlgililer eşya

cinsinin en yüksek tarifesi üzerinden teminat vermeyi ister ise o yolda işlem yapılır.

YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Eşyanın tekrar çıkarılmasından vazgeçilerek süresi içinde antrepoya veya gümrükçe müsaade olunan mahallere konması caiz ve tekrar çıkış hükmündedir.

Beşinci Bölüm

Ihraç Rejimi

YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE —

Beyan ve istisnaları

1. Türkiye'den çıkarılacak memleket eşyası gümrük idarelerine formülüne uygun iki nüsha beyanname ile bildirilir ve bu beyannamelerde şu bilgiler verilir :

- a) İhracatçının adı ve ticaretgâh adresi;
- b) Eşyanın yükleneceği taşıtın bayrağı ve adı;
- c) Eşyanın gideceği memleket (mahreç);
- d) Kablarn sayısı, nevi, marka ve numarası;
- e) Eşyanın cinsi, nevi ve kıymeti;
- f) İstatistik için gerekli sair bilgiler.

2. Aşağıdaki eşya beyannameden müstesnadır :

a) Yolcu ve seyyahların yanlarında taşıdıkları zat ve ev eşyası ile fen ve sanat sahiplerinin ve işçilerin sanatlarını icra için beraberlerinde götürdükleri aletleri, takımları ve ticaret kıymeti olmıyan nünuneler;

b) Deniz, kara ve hava nakil vasıtalarına verilecek kumanya ve yakıtlar;

c) Kara sınırı bölgesinde köy ve kasabalar ile pazarlardan hududun diğer tarafındaki halkın kendi ihtiyaçları için alıp götürdükleri eşya ve hayvanlar ve Türkiye hudut bölgesi ahalisinin hududun öbür taraf bölgesindeki köy, kasaba ve pazarlara satmak üzere birlikte götürdükleri kendi eşya ve hayvanları;

(Bunların miktarı ticaret emtiası mahiyetinde olmamak şartıyla);

d) Na'gi havi tabutlar ile çelenk ve çiçekler;

e) Kurye çantaları ve Türkiye nezdindeki yabancı Devletler elçileriyle diplomasi muafliklardan faydalanan maslâhatgüzarlar ve delege heyetlerine ait zat ve ev eşyası;

(Bunlar için kurye listeleri ve elçilik takrirleri aranır).

YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Geri getirilmek üzere ihraç edilecek eşyanın beyannamesinde :

Muvakkat çıkış

- a) İhraçın ne maksatla yapıldığı;
 - b) Gideceği memlekette eşyanın göreceği işçiliğin mahiyeti;
 - c) Eşyanın ayniyetini tesbite yarayacak alâmetleri;
- hakkında bilgi verilir.

Yabancı memleketlere seyahat eden ve ikametgâhı Türkiye'de bulunan Türk ve yabancıların kendilerine ait nakil vasıtaları ile hududa yakın mıntakalarda komşu memleketlere eşya ve yolcu naklinde kullanılan diğer nakil vasıtaları için gümrük

idaresince tesbit veya bu hususlarda beynelmilel mahiyette olarak kabul edilmiş triptik, gümrük geçiş karnesi veya pasavanlar kullanılır.

Gümrüklerce lüzum görülürse eşya üzerine sabit damgalar vurulur veya kurşun mühür takılır.

YÜZ YIRMİNCİ MADDE — İhraç eşyası da gümrüklerce muayene edilerek beyanların sıhhati denetlenir.

Altıncı Bölüm

Posta Rejimi

YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Posta vasıtasıyla gelen ve Türkiye'ye ithal edilen eşya ile Türkiye'ye geçici olarak girdikten sonra tekrar ihraç olunan maddeler gümrükçe denetlenir.

Mektuplar ile vergiden muaf kitap ve dergiler bu hükmün dışındadır.

YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Gümrük denetleme ve vergi tahakkuk işlemlerinde «deklârasyon anduan» lar beyanname hükmündedir.

Gümrük denetlemesi ve verginin tahakkuk ve tahsil şekli ilgili iki bakanlıkça tesbit olunur.

YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Postahanelerde gümrük işlemleri için lüzumlu ölçü aletleri ve tahlil cihaz ve maddeleri ile gümrük büroları ve buraların aydınlatma ve ısıtma ihtiyaçları posta idarelerince temin edilir.

Yedinci Bölüm

Hudut Rejimi

Hudut ticareti

YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Hudut ticaretine ve münasebetlerine ait gümrük denetleme ve işlemleri, coğrafya durumu ve bölge ihtiyaçları göz önünde tutularak ilgili bakanlıklarca elverişli ve kolay usullere bağlanır.

Hudut ticaretinin çevresi, Anlaşmalarda tâyin edilmemiş ise on kilometre derinliği geçmez.

Sekizinci Bölüm

Denizden Kurtarılan Eşya

Karaya uğrayan gemiler

YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Zorlayıcı sebeplerle Türkiye kara sularında yabancı eşyasını atan, karaya çıkararak veya başka bir taşıta aktarma eden ve bu eşyayı toplayan gemi kaptanları ile sair kimseler keyfiyeti hâdisenin vuku bulduğu mahalle en yakın gümrük veya idare âmirlerine veya varacakları ilk gümrük idaresine bildireceklerdir.

Sahip veya nâkilleri tarafından muhafaza altına alınmayan veya sahip ve nâkilleri meydanda olmıyan ve açıkta nezaret altında tutulması mahzurlu görülen bu gibi eşyayı Gümrük İdaresi

bütün masrafları sahip veya nâkilerine ait olmak üzere bir antrepoya kaldırabilir. Nakil masrafını koruyamayacak veya mahallî vasıtalarla nakli mümkün olmayacak eşya hakkında 126 nci madde hükmü uygulanır.

Dokuzuncu Bölüm

Tasfiye Edilecek Eşya

YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE —

1. Antrepo ve ambarlarda ve gümrük denetimi altında bulunan yerlerde bu kanunla belirli sürelerinden fazla kalmış olan eşya;

2. 103 nci maddeye göre yapılan yoklama neticesinde antrepolarda fazla çıkan eşya;

3. 125 nci maddenin son fıkrasına göre sahip veya nâkileri tarafından kaldırılmıyan eşya;

4. Sahip veya nâkileri tarafından gümrüğe terkedilen veya 69 ncu maddeye göre terkedilmiş sayılan eşya.

Gümrük idareleri tarafından cins, nevi, miktar ve vasıfları tesbit edilerek gazete ile ilân olunduktan sonra açık artırma yolu ile satılır.

Çabuk bozulmak, akmak ve sızmak tehlikesine mâruz bulunan veya saklanması külfet veya tehlikeli veya masraflı olan eşya, sürelerini doldurmadan önce de satılır.

Satılığa çıkarılan eşyanın sahip veya nâkileri yazılı olarak satışın durdurulmasını isterlerse tâyin edilecek süre içinde gümrük işlemlerini yaptırıp kaldırmak şartıyla istekleri kabul olunur.

Verilen mühlet içinde de kaldırılmıyan eşyanın satışına devam olunur. Satış bedeli, şartnamesinde tesbit olunan gümrük ve diğer vergileri karşılamıyacak olan eşya, ancak tâyin edilen süre içinde ihraç edilmek şartıyla satılır.

Alıcı çıkmıyan eşya, ancak kendi ihtiyaçlarında kullanılmak şartıyla hayır derneklerine parasız verilir.

Üzerlerinde sahte menşe alâmetleri olan eşyanın bu alâmetleri yok edilir.

YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Yukardaki madde hükmüne tâbi eşyadan memlekete girmesi veya memlekette yapılması veya satışı tekel altında bulunanları Tekel İdaresince takdir edilecek bedel karşılığında bu idareye verilir. Tekel İdaresince alınmıyan bu türlü maddeler ile girmesi, kullanılması ve satışı yasak eşya Türkiye'den çıkarılmak şartıyla satılır.

Tekelo tâbi eşya

YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — 126 ve 127 nci maddelere göre elden çıkarılmıyan eşya, bakanlıkça tesbit olunacak yolda yok edilir.

YÜZ YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — 126 ve 127 nci maddeler gereğince satılan eşyanın bedelleri alacaklılar arasında

aşağıdaki sıraya göre dağıtılır :

1. Hamallık, yükleme, ambarlama ve benzeri hizmet karşılığı alacaklar ve yapılmış masraflar ve iskele resmi;
2. Gümrük Vergisi;
3. Belediye hissesi, rıhtım resmi;
4. Muamele, İstihlâk, Hayvan Sağlık veya başka vergi ve resimler;
5. Para cezaları.

Satış bedeli aynı sıra içindeki alacakların tamamını karşılamazsa garame suretiyle dağıtılır.

Yukarıki sıraya göre karşılanamayan para cezaları ayrıca kovuşturulur.

Satış bedelinin alacaklara dağıtıldıktan sonra kalan miktarı, gümrüğe terkedilen veya terk hükmünde sayılan eşyaya ait ise irat kaydolunur, diğerleri ise emanete alınır. Bu paralar emanet hesabına alındığı malî yılı takip eden beş yıl içinde sahiplerince alınmaz ise irada geçirilir.

DÖRDÜNCÜ AYRIM

Gümrüklerin sınıfları ve gümrük komisyoncuları

Birinci Bölüm

Gümrüklerin Sınıfları

YÜZ OTUZUNCU MADDE — Her gümrükte günlük kanunî çalışma saatleri iklim, mevsim ve mahallî ticaret ihtiyaçları itibara alınarak Bakanlıkça düzenlenir.

Gece ve gündüzün her saatinde yolcu ve yük alıp verme işleri yapılan liman ve istasyonlar ile taşıtların geliş ve gidişleri normal çalışma saatine uymayan demiryolu istasyonlarında, deniz ve hava limanlarında gümrük idareleri daimî surette açık bulundurulur. Memurların muayyen olan çalışma saatleri nöbetleşe aralarında tanzim edilir.

YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Yukarıki madde gereğince tesbit edilmiş olan çalışma saatleri dışında veya tatil zamanlarında iş görülmesi yazılı olarak istenildiği takdirde işin o saatlerde görülmesindeki zaruret o yerin en büyük gümrük âmirince dikkate alınarak bir ücret verilmek şartıyla bu istekler kabul olunur.

Memurlar bu suretle kendilerine verilecek işleri de yapmakla görevlidir.

Müdür ve vekilleri ile daimî surette vazife görenlere ücret verilmez.

Yukarıki fıkraya göre çalışacak memurlara iş sahiplerince ödenecek ücretin miktarı bakanlıkça tesbit olunur. Bu memurların harcırahları da iş sahiplerince ödenir.

YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Gümrükler yetkilerine *Gümrüklerin sınıfları* göre üç sınıfa ayrılır.

Birinci sınıf gümrükler :

Her türlü giriş, çıkış ve transit gümrük işlemlerini;

İkinci sınıf gümrükler :

Gümrük lâboratuvar tahliline ihtiyaç göstermeyen eşyanın giriş, çıkış ve transit işlemlerini;

Üçüncü sınıf gümrükler :

Yalnız yolcu ve yolcu beraberinde gelen eşya ile bakanlıkça tesbit edilen eşyanın giriş, çıkış ve transit işlemlerini görmeye yetkilidir.

Bakanlıkça gümrüklerin sınıflarını tesbitte ticari ihtiyaçlar göz önünde tutulur.

İkinci Bölüm

Gümrük Komisyoncuları

YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1. Eşyanın ithal, ihraç ve transit gümrük işlemleri sahipleri veya onlara vekâlet suretiyle gümrük komisyoncuları tarafından takip olunur.

2. Devlet, belediye ve özel idarelerle diğer kamu hükmî şahıslarının memurları; özel hukuk hükmî şahıslarının müdürleri ve temsil yetkisi olanlar kendi idare ve müesseselerine ait eşyanın gümrük işlemlerini takip edebilirler.

3. Kara, deniz ve havayolu işletmeleri ve nâkilleri taşıdıkları eşyanın ihraç ve transit gümrük işlemlerini takip edebilirler.

4. Zat ve ev eşyasına ait gümrük işlemlerini sahiplerinin tâyin edecekleri adamları takip edebilirler.

YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Gümrük komisyonculuğu yapabilmek için aşağıdaki şartlar aranır :

a) Türk olmak;

b) 18 yaşını bitirmiş bulunmak;

c) Orta mektebi bitirmiş veya o derecede tahsil görmüş olmak;

d) Hırsızlık, emniyeti suiistimal, dolandırıcılık, yalan yere şahadet, yalan yere yemin, cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa, ihtilâs, kaçakçılık cürümlerinden birinden dolayı hapis cezasıyla veya mutlak surette ağır hapis veya o derece cezayı gerektiren bir suçtan mahkûm veya memurluktan cezaen çıkarılmış olmamak;

e) Bulaşık hastalıklardan salim olmak;

f) Gümrük ve Tarife Kanunları ile gümrüğe ilişkin ticaret anlaşmaları konularında yeter bilgisi olduğu imtihanla sâbit olmak.

Gümrükte en az beş yıl memurluk yapmış olanlardan şeflik veya ikinci sınıf muayene memurluğuna kadar yükselmiş bulunanlar yalnız imtihan kaydına tâbi değildir.

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Yukarıki maddenin (f) fıkrasına göre yapılacak imtihan konuları bakanlıkça tesbit ve senede bir defa olmak üzere imtihan zamanları ilân edilir. İmtihan heyetini Bakan seçer.

YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Gümrük komisyoncusu Ticaret Kanununa göre yevmiye defteri tutmaya, işlerine dair yazdığı ve aldığı mektup ve telgraflarla tanzim ettiği fatura ve makbuzları ve masraflarına mütaallik belgelerin asıl veya örneklerini beş yıl saklamaya, bunları yetkili gümrük memur ve müfettişlerine istenildikçe göstermeye ve bunların tetkik ve tefişlerine müsaade etmeye mecburdurlar.

Yevmiye defterinde ödenen ve alınan masraf ve ücretlerle taalluk ettikleri gümrük beyannamelerinin numara ve tarihleri de gösterilir.

Yardımcılar

YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Gümrük komisyoncuları aldıkları işlerin kendisini veya müvekkilini ilzam edecek mahiyette hukuki tasarruflar nevinden olmıyan safhalarını takip ettirmek üzere bir veya birkaç yardımcı kullanabilir.

YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDEE — Yardımcıların da komisyoncular hakkındaki şartları haiz olmaları lâzımdır. Ancak bunların tâbi tutulacakları imtihan konularının seçilmesinde görecekları işler göz önünde tutulur.

YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDEE — Gümrük komisyoncuları ile yardımcıları Gümrükler Genel Müdürlüğünce tes-cil edilir ve ker dilerine fotoğraflı bir belge verilir. Bu belgeler istenildikçe memurlara gösterilir.

YÜZ KIRKINCI MADDE — Gümrük komisyoncu ve yardımcılarının yolsuz ve emniyetsizce hareketlerinden dolayı suçlarının ağırlığına göre bir haftadan bir yıla kadar veya katî olarak işlerine son verilebilir. Bir aya kadar olan ceza başmüddir ve başmüdürlük teşkilâtı olmıyan yerlerde müdürlerce ve daha ağır cezalar Bakanlık Disiplin Komisyonunca verilir.

Başmüdür veya müdürlerin kararlarına tebliğleri tarihinden bir hafta içinde Bakanlık Disiplin Komisyonuna itiraz olunabilir. Komisyon kararları kesindir.

YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Gümrük komisyoncusu çalışma merkezi olarak bir yer gösterir.

Burası gümrük işlerinden dolayı kendisine yapılacak tebliğler için kanuni ikametgâh ve bu merkezin bulunduğu Gümrüğün bağlı olduğu başmüdürlük ve müstakil müdürlük bölgesi daimî iş çerçevesi sayılır.

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Bulunduğu mahalde en az üç komisyoncu olmıyan gümrüklerde iş takibi serbesttir.

Üçüncü Bölüm

Cezalar

YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Gümrük Vergisinden muaf eşyayı (7) nci madde mucibince tâyin olunan kapı ve yollardan başka yerlerden izinsiz ithal veya buna teşebbüs edenlerden Gümrük Vergisinin dörtte biri ve tarifede vergi haddi tâyin edilmemiş olanların rayiç değerinin onda biri ve eşyanın cins ve miktarı tesbit olunamıyan hallerde on liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezası alınır.

Gümrük Vergisinden muaf olarak ithali lâzımgelen eşyayı Gümrük işlemlerini yaptırmaksızın yurda sokan veya buna teşebbüs edenler hakkında da yukarıki fıkra hükümleri uygulanır.

YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — 23 ve 24 ncü maddelerin hükümlerini menfaat temini kasdı ile kötüye kullananlardan eşyaya terettüp eden Gümrük Vergisi, ve eşyanın ithali yasak veya tahdit ve takyide tâbi ise gümrüklenmiş değeri kadar para cezası alınır.

YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — 37 nci madde hükmüne aykırı hareket eden (100) rüsum tondan yukarı gemi kaptan veya acentalarından, hareketleri kaçakçılık mahiyetini tazammun etmediği hallerde, 10 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır.

YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — İhracat manifestosu vermeden Türkiye'den eşya çıkaran veya verdikleri manifestoda eşyayı cins veya miktar itibariyle yanlış ve eksik bildiren veya boş olup Gümrük İdaresinden müsaade almadan ayrılan nakil vasıtaları kaptan veya sahip veya acentalarından 10 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır.

YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Manifestoda yazılı miktardan eksik çıkan kablarn mahrecinden yüklenmemiş veya yanlışlıkla başka bir yere çıkarılmış veya kaza ve avarya ve sirkat neticesinde zayi olmuş bulunduğu Gümrükçe tâyin edilen süre içinde ispat olunmadığı takdirde bu noksan kablara ait eşya için tarifede gösterilen en yüksek Gümrük Vergisi kadar para cezası alınır.

Yukarıki fıkraya göre ceza tesbiti mümkün olamazsa her kab için (2 000) liraya kadar para cezası alınır.

Döküm halinde nakledilen eşyanın manifestosunda yazılı miktarına göre % 2 yi aşan eksiklerin birinci fıkrada gösterilen sebeplerden ileri geldiği Gümrükçe tâyin edilen süre içinde ispat olunamaz ise Gümrük Vergisi kadar para cezası alınır.

Manifestoda eşyanın cinsi yanlış beyan edilmiş olur ve kablarn neveleri ve dış alâmetleri de manifestoya uygun bulunmazsa kab başına 200 liraya kadar para cezası alınır.

Bu maddede yazılı cezalar işletme veya taşıt sahip veya acenta veya kaptanlardan alınır. Bunlar hükmolunan cezadan müteselsilen sorumludur.

YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Beyan ile denetleme neticesinde eşyanın :

a) Tarife tatbikatına müessir eins, nevi veya niteliğinde veya ;

b) Vergiye esas olan, sayı, baş, ağırlık gibi ölçülerinde veya kıymetinde aykırılık görülür ve beyana göre hesaplanan vergi ile denetleme neticesine göre alınması gereken vergi miktarları arasındaki fark % 2 yi aşarsa vergiden ayrı olarak aşağıda yazılı miktarlarda para cezası alınır :

1. % 2 nin üstünde % 5 kadar olan farklar için mükerrirlerden bir kat para cezası ;

2. % 5 i aşan farklar için ilk defasında bir kat, tekrarı halinde üç kata kadar para cezası alınır.

Yukarıki fıkralara göre verilecek para cezası, vergi tahakkununun katileşmesinden sonra kararlaştırılır.

Beyannamesi resmî daireler tarafından tanzim edilmiş olan eşyanın yanlış beyanından dolayı ceza alınmaz.

Mükellefler tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde Başmüdürlüğe veya gümrüğün bağlı olduğu Müdürlüğe ve bunların kararlarına karşı da tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde Gümrükler Genel Müdürlüğüne itiraz edebilir. Genel Müdürlüğün kararı kesindir.

YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — 125 nci maddede yazılı bilgileri vermiyen gemilerin kaptanlarından 200 liraya kadar para cezası alınır.

YÜZ ELLİCİ MADDE — Gümrük Vergisinden muaf olan muhabere evrakı, gazete, mecmua ve sair paketler arasında gelen Gümrük Vergisine tâbi eşya için namına gelenlerden verginin beş katı kadar para cezası alınır. Ancak Gümrüğe terkedilen eşya için ceza aranmaz.

YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Bu kanunda kimin tarafından karar verileceği gösterilmemiş olan para cezaları ilgili Gümrük İdaresi âmirince kararlaştırılır ve bu kararlar aleyhine karar verilmiş olanlara tebliğ olunur.

Bu kararlara karşı, tebliğ gününden itibaren on beş gün içinde Gümrük Genel Müdürlüğüne ve bu müdürlüğün kararlarına karşı da tebliğ gününden itibaren on beş gün içinde yetkili mahkemeye itiraz olunabilir.

Kesinleşen para cezaları da Tahsili Emval Kanununa göre alınır.

Ceza paralarının dağıtımı

YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — 147 nci maddeye göre alınacak para cezalarının yarısı cezayı gerektiren aykırılığı muayene, tahlil veya tetkik ile meydana çıkaranlara, öteki yarısı da üstün gayretleri görülen veya hizmet mahal ve şartları itibariyle külfet ve zahmete katlanmış olan Gümrük memurlarına dağıtılmak üzere Bakanlık emrine emanet hesabına alınır.

Cezayı gerektiren durumun meydana çıkarılması, muayene, tahlil ve tetikkten önce yapılmış bir ihbarın neticesi ise birinci

fıkraya göre farkı meydana çıkaran memurlara verilecek hisse-
nin yarısı haber verenlere dağıtılır.

Dördüncü Bölüm

Son Hükümler

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunda geçen ve şümülü belirtilmemiş olan eşya tâbiri her türlü maddeleri ve kıymetleri kapsar. Bu kanunda geçen (Gümrük Vergisi) veya (vergi) sözleri yalnız İthal Gümrük Vergisi, ve (Gümrük vergi-leri) sözü Gümrük Vergisi ile birlikte eşyadan Gümrüklerce alın-
nan bütün vergi ve resimler anlamında kullanılmıştır.

YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı kanun-
lar ile diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri kaldırıl-
mıştır :

— 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesinin 23
ncü maddesi.

— 21 Mayıs 1321 tarihli Gümrüklerce icra edilecek muayenei
sihhiyeye dair Nizamname.

— 30 Ocak 1325 tarihli eşyanın sefaından ihracına ve Güm-
rük muayenesinin ifasına dair Nizamnamenin 9 ncu maddesi
makamına kaim Nizamname.

— 11 Nisan 1334 tarihli Gümrük Kanunu.

— 165 numaralı ve 17 Kasım 1337 tarihli Gümrük Tarife Ka-
nununun Temini Meriyeti hakkında Kanun.

— 414 numaralı ve 14 Şubat 1340 tarihli Gümrük Kanunu-
nun 14 ncü maddesini muaddil Kanun.

— Umumi ihtiyacat için hariçten getirtilecek madenî su bo-
rularıyla aksam ve teferruatından Gümrük Resmi alınmamasına
dair olan 2268 sayılı ve 12 . VI . 1933 tarihli Kanun.

— 168 numaralı ve 16 Ocak 1340 tarihli Gümrük komisyoncu-
larının vazife ve sureti tâyinlerine dair Kararname.

— 2455 numaralı ve 9 Eylûl 1341 tarihli Seyriseferi Havai
hakkındaki Kararnamenin 34 ncü maddesinin (Hava gemileri-
nin manifesto vermesine mütaallik olan hükmü).

— 705 numaralı ve 4 Ocak 1926 tarihli 11 Nisan 1334 tarihli
Gümrük Kanununun 62 nci maddesine müzeyyel Kanun.

— 830 numaralı ve 28 Nisan 1926 tarihli Gümrük Kanunu-
nun 21 nci maddesine müzeyyel Kanun.

— 905 numaralı ve 7 Haziran 1926 tarihli Gümrük Kanununa
müzeyyel mevad hakkında Kanun.

— 906 numaralı ve 7 Haziran 1926 tarihli Gümrük Kanunu-
nun bâzı maddelerinin tadiline dair Kanun.

— 1093 numaralı ve 19 Haziran 1927 tarihli Gümrük Komis-
yoncuları hakkında Kanun.

— 1499 numaralı ve 8 Haziran 1929 tarihli Gümrük Tarifesi
Kanununun 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 29 ve 30 ncu
maddeleri.

— 1549 numaralı ve 6 Ocak 1930 tarihli Gümrük Kanununun

35 nci ve Gümrük Kanununa müzeyyel Kanunun 43 ncü maddesini tadil eden Kanun.

— 1560 numaralı ve 15 Şubat 1330 tarihli Gümrük Kanununa müzeyyel mevad hakkındaki Kanunun beşinci maddesinin tadiline dair Kanun.

— 1717 numaralı ve 12 Haziran 1930 tarihli Gümrük Tarife Kanununun 5 nci maddesinin tadiline dair Kanun.

— 1723 numaralı ve 15 Haziran 1930 tarihli Gümrük Kanununun 12 ve 110 ncu maddelerini tadil eden Kanun.

— 1795 numaralı ve 26 Mart 1931 tarihli Gümrük Tarifesi Kanununun 4 ncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının tadili hakkında Kanun.

— 1918 numaralı ve 17 Ocak 1932 tarihli Kaçakçılığın Men ve Takibi hakkındaki Kanunun 5 nci maddesi ile aynı kanunun 3777 sayılı Kanunla değiştirilen 45 nci maddesi.

— 11 Nisan 1334 tarihli Gümrük Kanununun 107 nci maddesinin tadiline dair 1940 numaralı ve 7 Nisan 1932 tarihli Kanun.

— 1 Haziran 1929 tarih ve 1499 sayılı Gümrük Tarife Kanununu değiştiren 2255 numaralı ve 31 Mayıs 1933 tarihli Kanunun ikinci maddesi.

— 11 Nisan 1334 tarihli Gümrük Kanununun 6 Haziran 1926 tarihli ve 906 numaralı Kanunla değiştirilen 36 ncü maddesini tadil eden Kanun 2533 numaralı ve 23 Haziran 1934 tarihli Gümrük Kanununun 13 ncü maddesinin kaldırıldığına dair 2372 sayılı 28 Aralık 1933 tarihli Kanun.

— 2646 numaralı ve 27 Aralık 1934 tarihli Gümrük Kanununun 49 ncu maddesini değiştiren Kanun.

— Gümrük Tarifesi hakkındaki 1499 numaralı Kanuna ek 3152 numaralı ve 9 Nisan 1937 tarihli Kanun.

— Gümrük Tarife Kanununun 6 ncü maddesinin 1 numaralı bendinin değiştirilmesine dair 3369 numaralı ve 20 Nisan 1938 tarihli Kanun.

— Gümrük Kanununda değişiklik yapan 1940 sayılı Kanunun ikinci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında 3567 numaralı ve 20 Ocak 1939 tarihli Kanun.

3702 numaralı ve 6 . VII . 1939 tarihli Tiyatro ve sinemalarla konserlerden Devlet ve Belediyelerce alınmakta olan Damga, Tayyare ve Belediye resimleriyle Darülaceze hissesinin miktarına ve sureti istifasına dair Kanun.

GEÇİCİ MADDE 1. — Gümrük komisyoncu ve yardımcısı olabilmek için bu kanun ile konmuş olan kayıtlar bu kanundan önce komisyoncu ve maiyet memuru ruhsatnamesi almış bulunanların haklarına dokunmaz.

YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun yayını tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.